

Groninger bijbelleesrooster: Genesis t/m Job

Genesis 1:1-2:3

De Bijbel start niet met reddenaties maar met een overrompelende ontmoeting: 'In het begin schiep God...' Daarmee krijgen we meteen antwoord op dé oervraag: 'Waar komen we vandaan?' Van God dus, want door zijn scheppend spreken is deze wereld tot stand gekomen. Hoe moeten we ons dat voorstellen? Wetenschappers komen niet verder dan theorieën, die telkens bijgesteld of vervangen moeten worden. Ondanks wetenschappelijke onzekerheid kan de gelovige de zekere lof zingen op de Schepper.

Genesis 2:4-25

Nadat in Gen.1 globaal over de schepping van de mens is gesproken, komen nu de details: eerst heeft God de man geschapen. Pas toen de man in z'n omgaan met de dieren z'n alleen-staan ontdekte, maakte God de vrouw. Dat deed God met behulp van een rib van de man: de vrouw ligt hem alleen daarom al na aan het hart. Bovendien, pas sámen komen zij tot hun recht en zijn ze beeld van God (Gen.1:27). Het was zo zuiver tussen hen dat kleding overbodig was: ze hadden niets voor elkaar te verbergen.

Genesis 3

De duivel verleidde de mens ertoe z'n eigen baas te zijn, los van God. Daarmee kwamen meteen breuken in alle relaties, zoals God ook aankondigde: de man probeert de baas te spelen over de vrouw, terwijl de vrouw de man naar haar hand probeert te zetten: destructieve concurrentie; het wonder van het kinderen-krijgen gaat samen met pijn; tenslotte voegt de natuur zich niet meer gewillig naar de hand van de mens. Een en al ellende. Maar meteen gaf God perspectief: satan wórdt uitgeschakeld, dus: het paradijs kómt terug!

Genesis 4

Na de opstand van de mens tegen God volgt een tweede drama: de ene mens, Kaïn, slaat de andere, Abel, dood. Kaïns geschiedenis loopt uit op Lamech. Zijn drie zoons ontplooiden grootse culturele activiteiten, maar die waren dienstbaar aan de trots van de mens. Vandaar Lamechs lied: hij had Gods bescherming niet nodig, maar kon zichzelf redden. Daartegenover Seth en Enos; zij beseften God nodig te hebben, waarom zij God aanriepen. Nog altijd dé tegenstelling: erken je je afhankelijkheid van God óf niet?

Genesis 5:1-6:4

Die vele namen maken duidelijk: God blijft op weg naar zijn einddoel, de uitschakeling van satan. Een paar namen springen eruit: Henoch: 'hij wandelde met God en was niet meer'; en Noach: 'deze zal ons troosten'. En dan volgt 6:1-4. Waarschijnlijk zijn 'de zonen van God' geen gelovigen of engelen (zoals soms wordt uitgelegd) maar koningen en wordt bedoeld dat zij de eerste harems aanlegden, met als resultaat kolossen van mensen. Van het mooie begin is weinig meer over: de mensen deden maar.

Genesis 6:5-7:10

Gods verontwaardiging over het kwaad onder de mensen was zo groot, dat Hij besloot een gigantische overstroming te laten komen. Op die manier wilde Hij een nieuw begin maken en de weg openhouden naar zijn einddoel. Noach kreeg opdracht een schip te bouwen. Daarvoor kreeg hij 120 jaar, als we 6:3 hierbij mogen betrekken. Noachs bouwactiviteit vormde zo tientallen jaren een constante waarschuwing; vandaar dat Petrus Noach aanduidt als 'prediker van de gerechtigheid' (2Petr.2:5).

Genesis 7:11-8:22

'En de Here sloot de deur achter hem' (7:16): daarmee was het doodvonnis getekend van alle buiten-gebleven mensen. Voor fijngevoelige Nederlanders moeilijk te aanvaarden: te weinig zijn we doordrongen van de ernst van ontrouw aan God; ook erkennen we te weinig dat God als Heer van alles de vrije beschikking heeft over zijn wereld. Hoe dan ook, God is rechtvaardig en barmhartig. Het laatste blijkt uit de afloop: op grond van Noachs offer (dus vooruitlopend op Christus' offer) garandeerde God: geen overstroming meer zoals de zondvloed. Gods werk aan de redding van de wereld gaat door.

Genesis 9

God herhaalde zijn belofte dat er geen allesvernietigende overstroming meer zou komen; als teken gaf Hij de regenboog, die verschijnt juist als het ergens regent. Elke keer als dat natuurverschijnsel zich voordoet, worden God en mens herinnerd aan Gods belofte. Dat perspectief hebben we niet te danken aan onze eigen kwaliteiten; want meteen hierna vond dat beschamend gebeuren plaats van Noachs dronkenschap en Chams spot daarmee. Gods beloften zijn altijd onverdiend.

Genesis 10:1-11:9

Noachs gezin met de drie zoons waaierde uit tot een wereldwijde mensheid. Maar voordat het zover was bleven de mensen eerst nog, tegen Gods bedoeling in, bij elkaar klitten. Kennelijk voelden ze zich bedreigd en gingen ze ervan uit: eendracht maakt macht. Daarvoor bouwden ze een hoge toren als oriëntatiepunt. Zo probeerden zij, net als Lamech, zichzelf te handhaven. God verstoorde toen hun onderlinge communicatie, waardoor ze noodgedwongen uit elkaar gingen, met als resultaat: de weg naar Christus' rijk van echte eenheid bleef open.

Genesis 11:10-12:9

Om de aarde te redden heeft God tijdelijk een versmalling aangebracht in zijn aandacht. Vandaar dat in Gen.11-12 de blik alleen op Sem wordt gericht, dan op Terach met z'n familie en tenslotte op Abram. Om met de Fransen te spreken: reculer pour mieux sauter; je doet een stap terug om des te beter te kunnen springen. Zo ging God een bijzondere relatie aan met Abram, maar met als doel: 'met u zullen alle geslachten op de aardbodem gezegend worden'. Daar gaat het God om: een wereldwijd gezin.

Genesis 12:10-13:18

'Ik zal u tot een groot volk maken', had God Abram beloofd (12:2). Maar soms viel het Abram niet mee daarop te vertrouwen. Daarom hield hij het geheim dat de mooie Sarai z'n vrouw was, want daarmee werd zijn overlevingskans groter voor het geval dat Sarai geroofd zou worden. 'Aan uwe nageslacht zal Ik dit land geven', had God ook beloofd (12:7). Daarop vertrouwde Abram, want toen Lot en hij uit elkaar moesten, liet hij zonder aarzeling Lot de eerste keus: zijn kans kwam wel.

Genesis 14

Toen Lot gevangen genomen werd door vijanden kwam Abram hem te hulp. Teruggekomen werd Abram gezegend door een bijzondere verschijning: Melchisedek, de koning van Salem, priester van God; Abram (kennelijk de mindere) gaf hem (de meerdere) toen het tiende van de buit. In Hebr.7 wordt hiernaar verwezen om duidelijk te maken: Christus, hogepriester op de manier van Melchisedek, is dus de meerdere van hogepriester Aäron en zijn opvolgers, die immers afstamden van Abram.

Genesis 15-16

God bevestigde de bijzondere relatie met Abram door een verbond met hem te sluiten, waarbij overigens bloed moest vloeien: een uitbeelding van Christus' bloed, weten wij. De kern van Gods verbond was de bekende dubbele belofte: Abram zou tot een groot volk worden en zijn nageslacht zou eigenaar worden van Kanaän. Intussen heeft Abram 25 jaar moeten wachten op de geboorte van z'n zoon Isaäk. Geen wonder dat hij 10 jaar na Gods eerste belofte zich door Sarai liet overhalen een bijvrouw te nemen, uit wie Ismaël geboren werd. Maar meteen bleek dat op deze zelfgekozen oplossing geen zegen rustte. Zo leerde Abram nog meer te vertrouwen: ook de kern van ons geloof.

Genesis 17

De geschiedenis van Abram gaat verder. Er zijn bijna 25 jaar voorbijgegaan (vgl 12:4 met 17:1) sinds Abram uit Ur vertrokken is. God heeft hem land beloofd. Dat heeft hij nog niet. Hij is nog steeds vreemdeling te midden van de Kanaänieten. Maar wat zou hij ook aan land hebben, als hij geen nageslacht heeft? Dat heeft God hem ook beloofd. Maar Sara kan al geen kinderen meer krijgen (16:1; vgl Rom 4:19). Ze hebben de omweg via Ismaël geprobeerd. Past dat eigenlijk wel bij God? Die is intussen al wel 13 jaar oud (vs 25). En nu is ook Abraham te oud om nog kinderen te verwekken. Ze zijn als vader en moeder beide 'verstorven' dus: 'dood' (Rom 4:19). En pas nu komt God met een herhaling van zijn beloften! Een eigen zoon van hem en zijn vrouw Sara! Zo maakt God door deze geschiedenis duidelijk hoe Hij uit 'doden' leven wekt. En Abraham moet blijven geloven; en hij doet dat (Rom 4:21). Vraag: beseffen wij altijd voldoende dat geloven altijd verankerd moet zijn in de woorden van God?

Genesis 18

Hier wordt het misschien wel wonderlijkste bezoek van God verteld, dat ooit aan een mens gebracht is. En wat wordt het schitterend verteld. Dat gesprek van de mannen in de tent. En Sara de vrouw om wie het toch gaat, ergens achterin die meeluistert. In de loop van het gesprek moet aan beide duidelijk geworden zijn met Wie ze te doen hadden. En toch moet Sara lachen als ze hoort dat ze nog zwanger zal worden. Wie zou niet lachen? Abraham lachte ook (17:17). God wekt leven uit doden! Opdat niemand zal roemen in zich zelf (Rom 4:20-21).

In de tweede helft van dit hoofdstuk staat het aangrijpende gesprek tussen Abraham en God. God maakt ernst met zijn verbond met Abraham, zijn vriend (vs17). Indrukwekkend is het pleidooi van Abraham. Hij spreekt met vrijmoedigheid die hem gegund wordt in het verbond met God, en hij kent zijn plaats: diepe eerbied en tegelijk sterke argumentatie (vs 25) kenmerken dit unieke gesprek van deze mens met zijn God. Vraag: Hoe bidden wij?

Genesis 19

Het wordt duidelijk in wat voor wereld de geschiedenis van het heil zich afspeelt. Er blijven in Sodom geen tien mensen over, die naar God talen en om wie de stad zou zijn gespaard. Sodom en Gomorra blijven in heel het OT en NT dé voorbeelden en de bewijzen van het optreden van God ten oordeel (2 Petr 2:6; Judas vs 7; Rom 9:29); in de aankondiging van het laatste oordeel van God blijft deze geschiedenis een rol spelen (Luc 17:28,-29). Nog dreigender wordt het als Jezus zegt dat het bepaalde mensen nog erger zal vergaan (Mt 10:15; 11:23vv). En de vrouw van Lot fungeert als waarschuwend voorbeeld van iemand die omkeek en niet los kwam van de wereld: denk aan de vrouw van Lot....! (Lc 17:32). Vraag: werken wij met het voorbeeld van Sodom en Gomorra zoals ons in het NT wordt voorhouden?

Genesis 20

De realiteit is, dat Abraham, ook als drager van de belofte, woont te midden van andere volkeren: hij is maar gast, vreemdeling. Hij heeft de bescherming van God nodig. Zijn eigen methodes zijn niet zo fraai, en geven ook geen resultaat. God zorgt er zelf voor, dat zijn belofte kan worden vervuld. Let er op dat Abraham hier profeet wordt genoemd (vs7 vgl Ps 105:12-15), en dat Abimelech afhankelijk is van de voorspraak van Abraham bij God. Vraag: heeft Abraham wel voldoende vertrouwd op Gods belofte?

Genesis 21

Izaäk wordt geboren. In zijn naam wordt zijn 'afkomst' vastgelegd voor altijd. Izaäk betekent zoveel als 'men licht': Abraham deed het in verwondering (17:17), Sara deed het uit ongelof (18:12); iedereen zal het (moeten) doen als een hulde aan God bij het horen van deze geboorte (21:6). Het is immers een regelrecht wonder: dit kind is een kind van de belofte (Gal 4:21). Gods Woord heeft hem 'verwekt' (Ismaël is naar het vlees verwekt). Zo komt het volk der Joden ter wereld: alleen dank zij dit wonder van God. Elke Jood is afstammeling van Izaäk en zal dus moeten erkennen, dat hij er alleen maar gekomen is via dit wonder van God. Zo is God begonnen; niet via 'het vlees', maar via de genade. Dat gaat in tegen alle farizeïsme. De feiten van de geschiedenis bevatten lering, onderwijzing, (het boek Genesis behoort tot de 'wet', thora). Later wordt dit wonder herhaald in de geboorte van Johannes de Doper: dat is dan ook een herkenbaar nieuw begin. In de geboorte van Jezus wordt dit wonder nog overtroffen. En elke gelovige is tenslotte 'verwekt' zonder de wil van een man (Joh 1:13) Vraag: zijn wij er wel voldoende van doordrongen, dat het 'volk van God' nog altijd alleen maar op de wereld komt via genade?

Genesis 22

Het afsluitende hoofdstuk over de geschiedenis van Abraham. Hoogtepunt van literaire vormgeving. lees het langzaam en proef elk woord. Wat een spanning. Direct al die eerste zinnen. En later het refrain: zo gingen die beiden tezamen. Misschien heeft de juf op school vroeger wel verteld, dat God eens wilde weten, van wie Abraham méér hield: van zijn zoon Izaäk of van God. Zulke voorstellingen zijn hardnekkig. Ze geven een totaal verkeerd beeld van God. Kinderen kunnen er angstig van worden! (God die eerst iets moois geeft en het daarna afpakt. Wat voor God is dat eigenlijk?). De beproeving ligt heel ergens anders: zal Abraham ook zo onvoorwaardelijk geloven in de kracht van Gods belofte, dat hij zijn zoon Izaäk durft offeren, terwijl dat nota bene degene is aan wie God de voortgang van het heil heeft verbonden? Bedenk wel: aan Izaäk hangt tenslotte zelfs de redding van Abraham. Uit deze Izaäk zal de Christus geboren moeten worden, niet uit een andere 'Izaäk'. God maakt het Abraham niet gemakkelijk: drie dagen reizen. En denken! En tenslotte zegt hij tegen zijn knechten : wij keren samen terug. God moet bij machte zijn om zijn zoon uit de doden te doen opstaan. En dan komen de vragen van de jongen nog. Er is geen mens ooit zo beproefd (behalve Jezus) en Abraham blijkt zo rotsvast te geloven in god dat hij zonder enig aanknopingspunt komt tot de belijdenis van de opstanding uit de doden! (Hebr 11:17-19). Daarom is hij de vader aller gelovigen (Rom 4: 11). Vraag: wat is de belofte van God voor ons?

Genesis 23

Sara sterft. De onderhandelingen over de aankoop van een stuk grond waar ze begraven kan worden laten zien, dat Abraham tot op het laatst 'vreemdeling;' is gebleven, hoewel hij door God al tot 'erfgenaam' van veel meer dan dat ene stukje spelonk is benoemd. Voorbeeld voor onze positie in de wereld. (Hebr 11:13-14). Vraag: moet de belofte van God dat zijn kinderen erfgenaam zijn van deze wereld ons ook niet een positieve houding ten opzichte van het geschapene bijbrengen?

Genesis 24:1-32

De schitterende uitgesponnen vertelling over het huwelijk van Izaäk met Rebecca laat zien hoe Abraham ernst maakt met zijn positie in de wereld. Hij laat de zaken maar niet op zijn beloop; hij regelt wat hij regelen kan. En hij doet dat op grond van wat God in zijn leven heeft gedaan. Prachtig is het hoe Eliëzer in precies dezelfde lijn optreedt. Let er op, dat dit eerste contact met de Laban helemaal in het teken staat van de rijkdom die God gegeven heeft. (Dat is later wel anders, als Jakob als een berooide vluchteling aanklopt). Vandaag stopt de geschiedenis op het moment, dat Eliëzer met alle egards in het huis van Laban is ontvangen. Morgen verder! Vraag: houden wij bij de regeling van zulke zaken als het zoeken van een partner zo rekening met wat God in ons leven heeft gedaan?

Genesis 24:33-67

Als Eliëzer vertelt waar hij voor gekomen is, komt het hele verhaal nog eens weer terug. Onze westerse oren zijn nauwelijks ingesteld op het effect van zulke herhalingen. Maar het slot is wel, dat de leiding van God in alle nadrukkelijkheid naar voren komt. Rebecca kiest ze kiest voor de weg die God haar wijst! En de slotzinnen van dit hoofdstuk geven haast een idyllische indruk.

Genesis 25

De geschiedenis van Abraham eindigt. Let er op, dat dit deel begon in 11:27 : wat er 'voortkwam' uit Terah. De geschiedenis komt nu op het volgende knooppunt: Ismaël 'vertrekt' (vs 12-18); met Izaäk gaat de geschiedenis van het heil verder (vs 19). We horen nu wat er 'voortkwam' uit Izaäk. Maar weer wordt duidelijk, dat er geen 'rechten' zijn te ontlenen aan het 'vlees' : God gaat zijn eigen weg. De meerdere zal de mindere dienen. In Rom 9: 11 wordt naar deze geschiedenis verwezen. De meerdere hecht geen waarde aan zijn eerstgeboorterecht: het fungeert in Hebr 12:17 als hét voorbeeld van onverschilligheid. En de consequenties worden daar op een schokkende manier onder woorden gebracht (geen plaats voor berouw hoewel hij het onder tranen zocht!). Vraag: wat dopen we met de waarschuwing van Hebr 12:16?

Genesis 26

Isaäk lijkt op zijn vader wat betreft zijn geloof: Hij koerst op de beloften van de HERE. Hij lijkt ook op zijn vader wat betreft de zwakheid van zijn geloof (vgl. 12 : 10-20 en 20 : 1-18) en wringt zich daarom in allerlei bochten. Wat zijn wij gauw bang als de situatie onoverzichtelijk wordt! God neemt het ook nu voor dit bange kind van Hem op.

Het laatste vers doet pijn. Kinderen lijken niet altijd op hun vader en moeder wat betreft hun geloof.... Een onderwerp voor je gebed.

Genesis 27:1-40

Ze hebben gevreeën, Isaäk en Rebekka. Dat lasen we gisteren. Ze hebben van elkaar gehouden (zie 24 : 67). Maar ze zijn om hun kinderen ook uit elkaar gegroeid. Ze hebben nu ieder hun eigen favoriete kind en hun eigen slimheid, die ze gebruiken tegenover elkaar. Er is niet veel moois in dit gedeelte: alle hoofdrolspelers denken vanuit zichzelf. Des te verbazingwekkender is het dat de HERE er iets goeds mee weet te doen.

Trouwens, wil niet op ze neerzien! Ken jezelf!

Genesis 27:41-28:22

De HERE bemoeit zich met Jakob. Is Hem toch ook gunstig gezind al zal Hij hem later nog zijn vreemde streken moeten afleren. Jakob belooft na een heel bijzondere nacht vlotjes de HERE te zullen dienen. Dat waarmaken zal hem nog niet meevallen.

Wil zo goed zijn even door te bladeren naar de laatste verzen van Johannes 1. Jezus blijkt dé verbinding tussen hemel en aarde te zijn.

Genesis 29

Het loopt redelijk gesmeerd in Jakobs leven totdat er iemand is die ook iets blijkt te weten van het verwisselen van kinderen...! Laban maakte zich schuldig aan wat wij vandaag met zeker recht vrouwenhandel zouden noemen (vgl. 31 : 15).

Sommige stukje in de Bijbel zijn best moeilijk te lezen. Je wilt geloven dat de HERE zulke praktijken nooit bedoeld heeft, maar waarom is het dan toch zo gegaan?

De bedoeling van de Bijbel is in ieder geval niet dat wij God de schuld geven van dergelijke wantoestanden. Laten we liever naar onszelf kijken via de spiegel van de Bijbel. Is onze wereld nou werkelijk zoveel beter?

Genesis 30

Zie de opmerkingen van gisteren over de moeite die zulke gedeelten ons geven.

Elf zonen en (in ieder geval) één dochter. De twaalfde komt later (35, 16-20). Het begin van de twaalf stammen.

Het spreken over (de zegen van) God (vs. 6, 18, 20, 23) kan irriteren, maar de andere kant is dat de HERE kennelijk op deze rare manier zijn belofte aan Abraham, Isaäk en Jakob vervult.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de toenemende welvaart van Jakob.

Genesis 31:1-35

Het goede (luisteren naar Gods opdracht om terug te gaan naar Kanaän) vermengd met stiekem gedoe bij alle betrokkenen en diefstal van een beeldje dat met afgoderij te maken heeft. Langzaam maar zeker wordt Jakob op de weg naar Huis voortgeduwd. Hij is aan het leren in de wereld een vreemdeling te zijn en thuis te zijn bij God (vgl. 47 : 9) en daarom ook van andere waarden uit te gaan dan hij geneigd is te kiezen. Welke christen herkent dat niet?

Genesis 31:36-54

Jakob gooit het er nou maar eens uit. Zijn frustratie van twintig jaar komt op tafel. Dat schept duidelijkheid en Laban bindt dan ook in.

De HERE vindt niet alles goed wat Jakob doet en deed, maar heeft in het geding wel duidelijk partij gekozen (vgl. vss. 29 en 42). Want Hij is veel trouwer aan zijn gegeven woord dan zijn menselijke verbondspartner.

Genesis 32:1-33

De man die de wereld dacht aan te kunnen leert zijn zwakheid kennen. Hij loopt voortaan slechter, maar heeft in één nacht een geweldige sprong voorwaarts gemaakt.

Zo kan God ook werken in je leven, dat ervaringen van jaren in korte tijd een geweldige levensles worden. Je zult het dan nooit meer vergeten!

Bij de HERE God is het niet erg wanneer je iets niet kunt. Je relatie met Hem wordt alleen maar beter als je leert dat je machtig bent in je zwakheid (vgl. 2 Kor. 12 : 10).

Genesis 33

Lees ik hier over een andere Jakob, of verbeeld ik me dat maar? Ik heb de indruk dat hij bescheidener geworden is. In ieder geval zijn er voor ons meer keuzes dan sterk of slim. Leven met gelovig vertrouwen maakt dat je kracht of slimheid minder nodig hebt. Want je wordt op een bepaalde manier onkwetsbaar.

Het altaar (vers 20) is een geloofsbelijdenis en tegelijk een monumentje. Mooi om iets te hebben in je omgeving dat je aan de HERE herinnert.

Genesis 34

De haren rijzen je ten berge: het teken van het verbond slim gebruikt om iets betaald te zetten.

Het schiet niet echt op met de vroomheid in Jakobs gezin. De Bijbel beschrijft de ene miskleun na de andere. Er leeft een merkwaardige mengeling van besef van Gods bedoeling en eigengereidheid.

Het was toch ook niet best geweest als ze werkelijk zich verbonden hadden aan de mensen in Sichem. Daarvoor had de HERE Abraham niet apart gezet.

Genesis 35

Een hoofdstuk van dood en leven. Rachel sterft in troosteloosheid (vgl. Jer. 31 : 15 en Mt. 2 : 17 en 18), omdat het haar aan geloof ontbreekt. Vader Jakob voelt zich zelfs genoodzaakt om de naam van zijn jongste zoon (Ben-Oni: Ongeluksjong) aan te passen..

Isaäk mag sterven. Hij vindt het niet erg. Het is mooi geweest. Hij heeft nog meegemaakt dat Jakob met zijn (kerk)gezin terug is in het beloofde land.

Jakob is duidelijk de erfgenaam van de belofte en wil, aangespoord door de HERE - dat wel, ook met God verder.

Genesis 36

Esau groeit ook uit tot een volk. We zullen ze verderop in de Bijbel tegenkomen: de Edomieten. Vaak zullen we lezen over hun vijandige houding tegenover God en zijn volk. Elke keer doet dat pijn: had Esau toch maar een andere keus in zijn leven gemaakt!

Ze wonen dichtbij, ten zuidoosten van de Dode Zee, maar zijn geestelijk ver weg.

Het lijkt overigens wel een succesvol volk te zijn geweest, gesetteld in eigen gebied met koningen ver voordat Israël aan een koningschap begon te denken (vers 31). Ach ja, een bekende kwestie, die van het onderscheid tussen succes en zegen.

Genesis 37

Het begin van het fantastische verhaal over Jozef. Heel erg mooi verteld.

De uitleggers verschillen over de vraag of Jozef een vervelende, eigenwijze jongen was of een vrome profeet van God. Er is in zijn optreden zeker iets van de profeet (denk aan zijn dromen die in vervulling gaan), maar je kunt je niet aan de indruk onttrekken dat zowel hij als zijn vader niet erg verstandig omgingen met zijn profetische roeping.

Maar om dan gelijk je broer maar in de uitverkoop te doen...

Genesis 38

We gaan nog even niet mee met Jozef naar Egypte, maar blijven in Kanaän, waar Juda in al zijn kwetsbaarheid naar voren komt.

Zoals Tamar het aanpakte, dat kon vast niet de goedkeuring van de HERE wegdragen, maar voor haar heb je toch meer respect dan voor Juda, die gelukkig wel zijn fout tegenover Tamar erkent. En dan te bedenken dat Juda straks de uitverkoren stam wordt, waaruit de Messias te zijner tijd geboren gaat worden (vgl. 49 : 8 - 12 en Mt. 1 : 2 en 3). Wie zich daaraan ergert, moet nog maar eens nadenken over wat God nou bedoelt als Hij het heeft over genade. Reken maar dat je dan ook anders tegen jezelf gaat aankijken!

Genesis 39

Jozef is afgedaald naar Egypte. Afgedaald in de diepte, dieper dan de put bij Dotan waar z'n broers hem in hebben gesmeten. Maar er komt nog meer misère. Genesis 39 is als verzoekingsgeschiedenis de OT-tegenhanger van Matteüs 4: zal de zoon van Israël staande blijven en zijn roeping niet verzaken? Jozef blijft overeind, dat wel. Maar verder brengt het hem niet. Integendeel. De beker met lijden is nog lang niet leeg. Nu in het gevang. Toch is er ook een refrein: 'en de HERE was met Jozef' (vers 2 en 21). Diep in de put misschien, maar nooit zonder de Heer.

Genesis 40

Er is iets met dromen in de geschiedenis van Jozef. Jozefs dromen brengen hem in de Egyptische ellende. De dromen van de schenker en de bakker vormen misschien een weg omhoog uit het dal. Heeft Jozef iets geleerd misschien? De uitleggingen zijn Gods zaak', zegt hij in vers 8. Dat is andere taal dan de taal tegenover zijn broers, lang geleden met z'n eigen dromen. Toen waren Jozefs dromen vooral z'n eigen zaak. Maar Jozefs geduld wordt op de proef gesteld. De schenker vergeet de hebreeuwse slaaf. En Jozef moet wachten: twee volle jaren.

Genesis 41:1-36

Alweer dromen, maar nu zijn ze van de grote farao zelf. Er ontstaat paniek in het paleis. Want niemand kan ze uitleggen. Dan herinnert zich de schenker een hebreeuwse slaaf en Jozef komt. 'Jij hoeft een droom maar te horen om hem te kunnen uitleggen', zegt farao. 'Nee, zo zit het niet', zegt Jozef. Je moet maar durven... Maar het zijn woorden in geloof gesproken. In het paleis van deze heidense wereldleider komt Gods woord te klinken. Alles wordt uitgelegd. En zelfs extra: farao krijgt kundig advies van hoe met alles om te gaan.

Genesis 41:37-57

De 'dromengeschiedenis' leest als een droom. De voetveeg wordt machthebber en is alleen nog aan farao ondergeschikt. Het echte wonder is denk ik nog meer, dat deze heidense koning onder de indruk komt van het werk van Gods Geest in Jozef. Maar de geschiedenis is nog niet afgelopen. De namen van Jozefs zonen weerspiegelen een verlangen. Het doel van Jozefs afdalen naar Egypte is niet het halen van de hoogste tree, maar het redden van een heel volk.

Genesis 42

Eens zaten de broers te eten bij de put (Gen 37: 24) en leed Jozef honger in de put. Nu is het andersom: hongerende broers komen bij Jozef eten halen. Wat is Jozef van plan? Vanwaar die barse toon? Benjamin moet komen en Simeon moet blijven. Wil Jozef zijn broers laten voelen wat het is om als eenling afgezonderd te worden van de anderen?

Ruben denkt terecht aan de onverkwikkelijke geschiedenis van Jozefs verkoop (vers 22), maar heeft nog weinig geleerd: het leven van zijn twee zoons heeft hij voor Benjamin over, maar zijn eigen niet.

Genesis 43

Het is Juda die zijn broers voorgaat: Hij stelt zich persoonlijk borg voor de veiligheid van Benjamin. Het is die persoonlijke toon die vader Jacob overtuigt boven het gebral van Ruben in het vorige hoofdstuk. Als woorden nou maar geen woorden alleen blijven... En zo gaat Benjamin mee. Er is een vriendelijke ontvangst. Er is de hereniging met Simeon. Er is ontroering bij Jozef. Er is verbazing bij de broers: ze zitten keurig op volgorde van de oudste naar de jongste. Wat is hier aan de hand? Hoe het ook zij, de wijn is goed.

Genesis 44

Het zag er zonnig uit voor de broers in Genesis 43. Maar nu pakken donkere wolken zich samen. Benjamin wordt beschuldigd van diefstal. Het blijkt de testcase te zijn, het uur van de waarheid. Wat doen de broers? Laten ze weer uit egoïstische motieven een van hen vallen of komen ze nu voor elkaar op, trekken ze één lijn? Het is Juda die voor allen spreekt: 'God heeft de schuld van uw knechten aan het licht gebracht'. Uit zijn verhaal blijkt, dat het niet alleen gaat om die zilveren beker, maar ook om die ene broer die verkwanseld is. Dat nooit weer!

Genesis 45

Meer hoeft Jozef niet te weten. Hij heeft geen spelletje gespeeld met zijn broers. Verzoening kan alleen wat worden, als de schuldige partij open staat voor verandering. En die verandering is er: de broers hebben hun les geleerd uit het verleden. Jozef kan z'n broers om de hals vallen, omdat hij Gods leiding in zijn leven heeft ontdekt: 'God heeft mij voor jullie uitgestuurd' (vers 8). En het voortbestaan van Israël wordt verzekerd. Want Jacob zal naar Egyptes graanschuren komen. De oude vader wil nog één ding doen voor hij sterft: zijn zoon zien.

Genesis 46

Iedereen gunt Jacob en Jozef hun hereniging, maar wat moet Israël in Egypte? Komt daar niet alleen maar ellende van? Na veel omzwervingen en moeite keerde vader Jacob ooit terug in het aan hem beloofde land. En nu weer weg. Naar Egypte nog wel. Hij kan dan ook alleen maar gaan met het woord van God dat de reis draagt. Het moment en de woorden lijken op een moment lang geleden, een vluchteling bij Betel. 'Ik ben God, Ik ga mee, wees niet bang, en er komt een groot volk en het komt terug hier'. En zo gaat Jacob. En Israël komt in Egypte, in Gosen.

Genesis 47

Twee grootheden ontmoeten elkaar. De wereldleider en de drager van Gods beloften. En Jacob zegent farao. Farao biedt Jacob een plek om te wonen, maar is het niet eigenlijk Jacob die farao een schuilplaats biedt? Wat Jacob betreft: Gosen is voor hem niet meer dan een schuilplaats, een tijdelijk onderkomen. Vreemdeling was hij en vreemdeling blijft hij, zegt hij in vers 9, levend in verlangen op een beter, hemels vaderland (Heb. 11). Maar let ook op vers 27: Israël woont in het land Egypte en zij worden ingezetenen. Het tijdelijk onderkomen wordt een huis.

Genesis 48

Je hoeft niet te beschikken over de juiste papieren en diploma's – en al helemaal niet over het juiste paspoort – om groot te worden in Gods Koninkrijk. Jozefs jongens – jawel, met onmiskenbaar Egyptisch bloed – worden stamvaders in Israël. Ze zijn bestemd voor het beloofde land en voor de ene, ware God. Zo is de stijl van God. Buitenstaanders worden stamvaders. En de kleinste wordt de grootste. De zegen voor de oudste gaat naar de jongste. Dat is voor Jozef kennelijk een verrassing, maar voor Jacob allang niet meer (vgl. Gen. 25: 23).

Genesis 49

Jacob gaat sterven, maar voordat het zover is krijgen zijn blinde ogen een vergezicht met het oog op de toekomst, de terugkeer van Israël in het beloofde land (Gen 48: 21). Een voor een komen ze langs. Ruben, Simeon, Levi: de gewelddadigheden van vroeger worden niet vergeten. Juda: hij is het, van wie de heersersstaf niet zal wijken. En Jozef: de uitverkorene onder zijn broers. Een voor een. En midden tussen alle woorden vers 18: op uw heil wacht ik, o Here! Dat was de levensles voor Jacob. De les geleerd door schade en schande. En zo wachtend sterft de oude Jacob.

Genesis 50

Het boek der geboorten nadert zijn eind. Geboorten hebben we gezien: de geboorte van de wereld, van de gelovige Abraham, en natuurlijk de geboorte van Israël. Hoe zal het Israël vergaan, als Jacob er niet meer is? Oud zeer komt boven. Angsten van vroeger. Ziet Jozef nu zijn kans schoon om zich te wreken? Maar Jozef wijst nogmaals op Gods leiding. Kijk naar God en hoe Hij zijn weg is gegaan. Is dat niet de les van het hele boek Genesis: kijk naar God en heb respect voor de weg die Hij gaat met zijn mensen. Het einde wacht op een nieuw begin: God zal zeker naar u omzien!

Exodus 1

Gods belofte, aan Abraham gedaan, gaat in vervulling: het volk van de belofte wordt *talrijk en sterk*. Farao balanceert tussen uitroeien en handhaven: hun capaciteiten benutten, ondertussen hun potentie (letterlijk!) ondermijnen. De eerste aanzetten van de holocaust komen eraan.

Een wonderlijke verknoping van abortus en euthanasie ineen moet de oplossing brengen: gooi de jongetjes maar in de godrivier de Nijl, onze god weet er wel raad mee. Maar wie Gods volk op het vlak van de *natuur* bestrijdt, zal merken hoe het *geestelijk* overwint. Waarbij overigens de natuur niet uitgeschakeld wordt: door Gods Geest beademd neemt het volk alleen nog maar meer toe en wordt sterker en sterker. Zegt dit hoofdstuk trouwens ook nog iets over de kinderzegen vandaag, nu ook de gereformeerde gezinnen kleiner en kleiner geworden zijn? Ik zeg niet, dat ik het antwoord op die vraag weet, toen is niet nu, ik constateer alleen de praktijk waarbij ik een open vraag stel. Kinderzegen? Kerkbouw? Natuurlijk kan God uit stenen Abrahamskinderen verwekken, maar de Koninklijke weg is toch allereerst het *Abrahamsverbond*, dat Hij bevestigt *van kind tot kind*?

Exodus 2:1-22

Het gaat in Gods verlossend handelen er wel allemaal vreemd aan toe. Mozes blijkt levensvatbaar door dat hij 'uit het water getrokken wordt'. Kijk, dat is toch een doop van jewelste: dwars door de beoogde verdrinkingsdood heen het land van Gods opstanding opgetrokken. Mozes komt daarmee ook nog eens uitgerekend in Farao's paleis terecht: alle bronnen van onderwijs en cultuur, maar ook gewoon: gezonde voeding, staan hem ter beschikking. Niet door jouw kracht en drift, maar door Mijn Geest, dat moet Mozes leren bij zijn eerste interventie Egypte tegenover Israël; steeds weer overigens, zoals wij allemaal, zoals Petrus later ook met z'n getrokken zwaard in de hof van de Olijven. Wil Mozes middelaar van het oude verbond kunnen worden, dan zal hij met huid en haar uit kracht van de Middelaar van het nieuwe verbond moeten gaan opereren. Vluchten hoort daarbij. Teruggeworpen worden op God. Vreemdeling, enkel geborgen in God, zo zoon van Abraham, de vreemdeling bij uitstek. Dat Mozes zijn eerstgeborene Gersom noemt, laat zien dat hij zijn situatie door heeft: 'ik ben vreemdeling geworden in een onbekend land'. Dan gaat God hem roepen.

Exodus 2:23-3:22

Het is ongelofelijk, maar waar, hoe snel het geloof in enkele generaties helemaal kan verdwijnen. Israël is nu enkele generaties verder, sinds ze voor het eerst voet in Egypte zetten (Gen.15:16 rekent vanaf Abraham tot de uittocht 4 generaties). Wat blijkt: ze kennen de God van hun voorouders, van Abraham, Isaäk en Jakob, *helemaal niet meer*. Dat is onthutsend. Mozes moet God opnieuw bij hen *introduceren*: 'zeg tegen hen: Ik ben die Ik ben heeft mij tot jullie gestuurd, Hij is de Heer, de God van jullie voorouders, de God van Abraham, Isaäk en Jakob'(vs.15). Israël is inmiddels en masse overgestapt op de goden van de maatschappij waarin ze nu al van opa tot achterkleinkind leven: de goden van Egypte. Zo hou je je hart ook vast, als je ziet hoe snel vandaag van vader op zoon en moeder op dochter het geloof wegzakt: het Godsverbond van ouders op kinderen heeft ook z'n grimmige keerzijde, die ook in het tweede gebod naar voren komt. *Gelukkig maar dat Jahwe Dezelfde blijft in zijn trouw: die is, die was en die komt, Ik ben die Ik ben*. Hij is zijn inmiddels nu al 400 jaar geleden met Abraham gesloten verbond niet vergeten, integendeel.

Exodus 4

Het gaat er grimmig aan toe, nu Mozes de uitleidende Hand van de HERE moet gaan vertegenwoordigen. De tekenen lijken willekeurig, maar liegen er niet om: de slang, de melaatsheid en het bloed. In ieder geval symboliseren ze iets van het gevecht, dat Jahwe van de machten nu aangaat met de tegenkrachten van de Farao, de Nijl en de duivel. Mozes blijft protesteren, omdat hij de spanning wel voelt van de machtsstrijd waarin hij nu verwickeld zal gaan worden. Om zijn taak te kunnen vervullen zal Hij eerst zelf als een heilig man zijn gezin moeten voorgaan. De door God geforceerde, verlate besnijdenis van Gersom, die nota bene door de moeder voltrokken wordt, werpt Mozes erop terug, dat niet door menselijke potentie, maar door Gods kracht het volk uitgeleid zal worden. Maar met God verkeren is voor alles *heilig* zijn. Wie dit leest kan alleen maar opnieuw huiveren voor de *heilige* liefde van God. En je vraagt je soms af of wij niet al te *onheilig* met Gods liefde omgaan, daar waar wij zo de liefde van God benadrukken maar toch al spijkerbroekend en open-boorderig voor zijn aangezicht verschijnen dat het een lieve lust is. Ach ja, het *hart* nietwaar, daar komt het op aan, zeggen we dan. Dat klopt, maar waarom zocht God dan de toch inmiddels wel *hartelijk* geworden Mozes te doden? Waarom moest Mozes de schoenen van z'n voeten doen (3:5)?

Exodus 5:1-21

Dat zie je vaker in de bijbel: waar God uitkomst belooft, daar neemt eerst de verdrukking nog toe. Abraham kreeg z'n bloedeigen zoon toegezegd, maar moest juist daartoe eerst te oud worden om in eigen kracht nog een zoon te kunnen verwekken. Waarom *verhardt* God überhaupt het hart van Farao om het volk te laten gaan? Waarom maakte Jahwe dat hart juist niet zacht om Israël te laten vertrekken? Alles balt zich opnieuw samen rondom een hernieuwde *machtsopenbaring van Jahwe zelf*. Het gaat God erom, dat door alles heen Hijzélf bekend wordt aan mensen, opdat ze zich tot Hem bekeren en zullen leven vanuit een levende omgang en levende afhankelijkheid van Hem. Het gaat God namelijk nooit om een gemakkelijke verlossing (-lees: onze oplossing) van problemen (hetgeen vaak leidt tot geloofsafval), maar om herstel van de levende relatie met Hem. Daartoe is de vaak in eerste instantie toeneemende verdrukking een onmisbare leerschool in zijn hand. 'Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik'(psalm 119). Snelle wensbevrediging levert vaak een oppervlakkig geloofsleven op. Dat is ook het gevaar van christenen die beweren, dat bij hard bidden de afgebeden wensen wel in vervulling gaan. Hebreeën 13 leert, dat gebedsverhoring heel wat anders is.

Exodus 5:22-6:27

Mozes en Aäron worden opnieuw door God naar voren geschoven: door jullie ga Ik mijn volk uit Egypte weghalen. Het brokstuk genealogie, dat vanaf vers 14 in het lopende verhaal ingeplakt is, dient om de voluit Israëlitische afstamming van Mozes en Aäron aan te tonen. Nog nader: dat ze volbloed *Leviëten* zijn. De aanvankelijke aanloop vanuit Ruben en Simeon is daar ook op gericht: om bij Levi uit te komen. Het toekomstig *profetische en priesterlijke* van de stam Levi gloort al in het optreden van Mozes en Aäron in Egypte. En dat is op zijn beurt weer prelude op het werk van Christus. Opdat God koning zij: laat mijn volk gaan!

Exodus 6:28-7:25

Magie tegen magie lijkt het: het eerste treffen van Farao en Mozes met Aäron. De duivel is altijd al de aap van God geweest. Als je maar weet, dat de slang van de beginne ook hier weer geen schijn van kans heeft tegen Jahwe van de machten: de slang van Aäron verslindt de Egyptische slangen met huid en haar. Ondertussen wordt Farao er niet anders van. Wie door de tekens niet op de HEER zelf ziet, wordt door tekens nooit bekeerd. Zelfs ten slotte niet door het ultieme teken van de opstanding van de Zoon van God (Matth.28:11-15, zie ook: Luc.16:30,31!).

Exodus 7:26-8:15

We zijn nu drie plagen ver. Allereerst de Nijl, de god van het leven voor Egypte, wordt een bron van de dood. Natuurlijk kunnen Farao's hovelingen dat ook: water in bloed veranderen. Toch kunnen ze juist *niet* voorkomen, dat *hun* god De Nijl zich tegen hen keert. Ze staan in hun hemd. Hetzelfde geldt voor de kikkers: ook zo'n religieus symbool in Egypte. Afgoden zijn nietsen. Ze keren zich zelfs tegen je. Na het water (plaag 1 en 2) gaat het het land op: grond verandert in muggen (anderen vertalen: luizen). De duivel als aap van God staat mat: hij kan magisch niet meer meekomen. Het is een vreselijk pijnlijke plaag. De magiërs geven toe: God heeft hier de hand in. Farao blijft onvermurwbaar. Hoe kan het toch, dat God mensen tegen de dood aanhoudt, telkens en telkens weer, tot op vandaag toe, maar dat ze zich niet laten gezeggen, zich bekeren en leven? Dat is het duistere geheim van ons mensen.

Exodus 8:16-9:12

Vanaf de 4^e plaag voert de schrijver het verschil op in de situatie van het Egyptische volk, dat onder de plagen doorgaat, en Israël zelf: zij worden op geen enkele wijze getroffen. Dat zal vast ten aanzien van de eerste drie plagen ook al gegolden hebben. Maar de schrijver trekt dit fijne puntje nu naar voren om te laten zien hoe God een God van redding is doordat Hij een God van *scheiding, schifting* is. De markatielijngered of verloren gaat dwars door de wereld heen. Vaak lijkt het alsof het allemaal één pot nat is, nietwaar: of je nu gelooft of niet gelooft, allen treft hetzelfde lot. De spotters gebruiken zelfs dat argument voor hun ongeloof. Waar is God? *Daar dus, waar Hij in zijn uitredding én gericht tevoorschijn komt.* Mensen kijken niet verder dan hun neus lang is, zo was het in de dagen van Noach al. Vandaag ook. Wie het boek van God opslaat, weet dat de plagen van Egypte al aankondigen, hoe de schiftende Dag van de HEER eraan komt. Dan zal de één namelijk aangenomen, de ander achtergelaten worden. Lees Matth.24 maar.

Exodus 9:13-35

Hagelstormen zijn een in Egypte zeldzaam verschijnsel. Het collectieve Egyptische volksgeheugen (vs.18) zal deze hagelstormen nooit meer vergeten. De HERE kondigt deze plaag zelf als een zeer zware plaag aan. De plaag heeft apocalyptische afmetingen: donder en bliksem maakt van Egypte een spookland. Het lijkt alsof de wereld vergaat. Bergen valt op ons, heuvelen bedekt ons. Farao's schuldbelijdenis wordt geboren, maar is puur geënt op zijn angst en de ravage die aangericht wordt. Niet de schuld moet weggenomen, de stráf, dat is zijn doel. Vandaag de dag maken we het nog gekker: we beschuldigen God van de straffen die Hij over de aarde laat heengaan, niet *onze schuld maar Zijn schuld schuiven we daarin naar voren.* Dat is de verhoudingen op z'n kop. Het blijkt trouwens aan Farao, dat waar God dan de strafgerichten tempert, mensen hun schuld aansluitend meteen al weer vergeten zijn. God figureert voor ons slechts als *afgod*: Hij moet het ons naar de zin maken, voor de rest kunnen we Hem missen als kiespijn. Dat is nou precies de smart van Gods hart. Wie bedenkt, dat God voor zo'n mensheid zijn eigen Zoon gegeven heeft, wordt verwonderd stil. En zwijgt in vertrouwen, ook daar waar het wel eens fors hagelt naar het bestel des HEREN in zijn leven.

Exodus 10:1-20

Gods tegenstanders kunnen ook door Hem in hun tegenstand worden verhard! (vs 1). Gods oordeel over farao om z'n Goddelijke grootheid en macht te etaleren. Tegelijk farao voor eigen verantwoordelijkheid geplaagd (vss 3 en 4). Plagen ook geloofsondersteuning de generaties door (vs 2). Bijbelse-geschiedenis-les niet voor de 'rooie oortjes' alleen, maar vooral om de HERE beter te leren kennen en vertrouwen.

Exodus 10:21-11:10

Stukje bij beetje breekt God verzet: vgl 10: 11 met 24. Inktzwarte duisternis blamage voor de Egyptische religieuze zonverering! Ironische omkering door Mozes van farao's dreigement: Inderdaad zien hij en farao elkaar voor het laatst; maar de dood zal niet bij Mozes en z'n volk maar bij farao en z'n volk toeslaan. Farao's jongste weigering maakt ruimte voor de zwaarst treffende plaag: Dood onder alle oudste nakomelingen onder mensen en dieren. Intussen had God goodwill gekweekt voor z'n volk bij Egyptische volk en voor Mozes bij farao's personeel.

Exodus 12:1-28

Alleen op Gods genadige aanwijzing ontkomt Gods volk aan het oordeel ; vs 13: „Wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik voorbij“. Wij overleven alleen door het bloed van Het Lam, Jezus Christus. De eerste viering van Pascha kan niet anders dan incompleet zijn: alleen die nacht van vertrek. Pas compleet in het beloofde land. Wat is een uittocht zonder intocht? Geldt ook voor ons: Onze uittocht is ook pas compleet bij de intocht in het nieuwe Jeruzalem. De HERE gunt z'n volk feest, maar wil Zelf met z'n daden centraal staan; zie vs 11 en 17. Vraag: Waarom zou de HERE zo fel zijn op gistvrije huizen?

Exodus 12:29-51

De vijandschap tegen de HERE en z'n volk loopt uit op totale ontredde in alle lagen van de Egyptische bevolking: Geen huis zonder dode! Opvallend in de aanvullende voorschriften (vs 47,48) is de overeenkomst met onze kerkelijke praktijk: Pas door de doop word je lid van de gemeente en pas dan kun je avondmaal meevieren. Trekken we de vergelijking door, dan een probleem: Kinderen van toen vierden wel Pascha (ze waren besneden; de jongetjes dan), maar nu nemen onze kinderen geen deel aan de viering Avondmaal, terwijl ze wel gedoopt zijn. Vgl bij vs 50 het trieste bericht in 2 Kon 23:21-23. Zelfs de kerk kan zich kennelijk door wat dan ook voor lange tijd laten afleiden van het gedenken van Gods grote daden. Punt van waakzaamheid: Wat is ook al weer het uitgangspunt van onze erediensten?

Exodus 13:1-16

In de dood van alle eerstgeborene Egyptische mensen en dieren trof de HERE het complete gezin en de hele samenleving. In alle Israëlitische mensen en dieren eiste de HERE alles en iedereen op voor zijn dienst. Maar geen menselijke offers. In hun plaats ('lossen') dierlijke offers. Later komen in plaats van menselijke eerstgeborene-offers de levieten (bijv Num 3:11-18). Les: jullie zijn mijn eigendom. Vgl. Cat. zd 1. Vs 8,14,15: Laat het je kinderen weten: de HERE is onze Eigenaar en Verlosser. Zonder die uitgesproken boodschap zijn alle kerkelijke rituelen (sacramenten; feesten) holle vaten.

Exodus 13:17-14:31

Gods overwegingen (13:17) en de paniekreacties van de Israëlieten (14:10-12) maken duidelijk: Gods volgelingen nog niet helemaal en allemaal overtuigd van 'succes' van de uittocht. Beleef jij je bevrijding door Jezus altijd als 'succesvol'? Zie je de aankomst in het Beloofde Land al vóór je? Kernpunt (vs 14): De HERE – de Betrouwbare – staat borg voor succes van uittocht-doortocht en aankomst. Vertrouwen dus! Overgave!

Exodus 15

Niet een lied van wraak of leedvermaak, maar loflied op de overwinning door de HERE. En een oproep aan al die volken die ervan krijgen te horen (vss 14-16): Erken dat de HERE, onze God, Koning is (vgl. Openbaring 15:3,4). Vs 26: Ook al voordat de 10 geboden er waren: God volgen gaat niet zonder luiserende oren en vertrouwende harten in Gods richting.

Exodus 16:1-20

Opvallend dat de HERE zich gevoelig toont voor gemopper, dat a) wel een echte oorzaak had (honger), maar b) blij gaf van gebrek aan vertrouwen en overgave; en c) op Mozes (en Aäron) gericht is alsof die god is. Leiders in de kerk zijn op z'n best doorgevers van wat God zegt/geeft. Vgl. situatie kerk toen met: "en de vrouw vluchtte naar de woestijn, .. een plaats .. door God bereid, opdat ze daar .. onderhouden zou worden "(Openbaring 12:6).

Exodus 16:21-36

Is dit sabbatsgebod over te poten naar nu? Dan de aardappels 's zaterdags al schillen voor de ..! Of is het een voorbeeld van vertrouwen op/ afhankelijkheid van de HERE? Over het sabbatsgebod in 't algemeen: "...slechts een schaduw van wat komen moest, terwijl de werkelijkheid (van) Christus is" (Col 2:16,17).

Exodus 17

Gods staf (vgl. Psalm 23) in Mozes' hand zorgt a) voor dorstlesser uit Gods natuur en b) voor de overwinning tegen het lafhartige (Deuteronomium 25:17-19) Amalek, dat generaties lang aartsvijand van Gods volk blijft tot in Esters tijd: Haman, een Amalekiet.

Exodus 18

Jethro, een heidense priester, weet goede dingen te zeggen over de HERE. In de denkwereld van toen stond de HERE bovenaan op de godenlijst. Jethro geeft nog een zegenrijk advies: Grote leiders in de kerk moeten nooit 'solo' willen. God geeft meer Godvrezende leiders, in een gezond teamverband.

Exodus 19

vs 5,6: vgl 1 Petr 2:9: Uitgekozen-kerk-zijn om zijn grote daden te verkondigen -> evangeliserende gemeente zijn! God in zijn heiligheid huiveringwekkend, zoekt genadig omgang met z'n volk. Die omgang was toen nog omslachtig via middelaar Mozes, nu rechtstreeks dankzij Middelaar Jezus.

Exodus 20

Gods 10 grondregels voor zijn ideaalbeeld van ons. Alleen Gods mensgeworden zoon voldoet daaraan. Die stelt ons zijn Geest ter beschikking zodat wij in Gods liefdegebod(en) kunnen ingroeien. Vss 22-29: Dienst aan God moet heilig zijn <-> seksuele losbandigheid in heidense erediensten.

Exodus 21:1-27

Oog om oog, tand om tand. Dat klinkt heel hard. Ook bij andere bepalingen frons je de wenkbrauwen. Is dat nu de manier om met medemensen om te gaan? Laten we goed bedenken dat deze woorden uit een totaal andere tijd en cultuur komen. Onze gevoelens van afstand worden versterkt door de casuïstiek, het beschrijven van situaties: als dit is voorgevallen, dan is dat het antwoord. Wanneer we deze woorden plaatsen in het raam van de tijd, dan is het heel bijzonder dat slaven rechten krijgen. Dat de wraak aan banden gelegd wordt. Voor een striem mag je niet iemand doodslaan. Onder en achter alles klinkt de stem van de HERE, die het leven en het levensgeluk wil beschermen. Geweldig dat de God van het recht in Jezus Christus nog een stap verder gaat en ons de weg van de liefde wijst!

Exodus 21:28-22:16

Letselschade en smartengeld. Daar worden in onze samenleving ingewikkelde processen om gevoerd. In het bijbelgedeelte van gisteren en vandaag zien we dat God op dit punt achter de slachtoffers staat. We worden via deze woorden opgeroepen om onze verantwoordelijkheid voor het welzijn van de naaste te kennen. In het verkeer, op het werk, in de persoonlijke omgang, in de grote vraagstukken van het milieu, enz.

Het tweede gedeelte handelt over schade aan bezit. De strafmaat is op dit punt opvallend mild: wat gestolen was moet teruggegeven of vergoed worden, en daarbovenop komt een boete. Dit moet ons te denken geven...

Soms is onschuld niet te bewijzen. Dan dient men voor God (beter dan "de goden", opgevat als rechters) in het heiligdom te verschijnen en een eed af te leggen. God zal de schuldige straffen!

Exodus 22:17-23:12

Een inhoudelijk sterke samenleving komt op voor haar zwakste leden. Liefde moet de onderlinge omgang stempelen. God geeft twee klemmende redenen voor Zijn eis. Hij herinnert Zijn volk aan hun voormalige vreemdelingenbestaan. In de tweede plaats verklaart Hij dat Hij genadig is. En God laat niet met Zich spotten!

Hij duldt het niet dat goden die niet bestaan mensenlevens de verkeerde kant op sturen. Hij neemt het niet dat Hij gepasseerd wordt voor bovennatuurlijke krachten, die de ene mens macht verlenen over de ander en die ruimte geven aan Zijn tegenstander. Hij gruwet ervan als mensen hun seksuele lusten beestachtig botvieren, geld naar zich toegraaien ten koste van anderen, of door leugens het recht krom maken. Zijn volk moet aan Hem toegewijd zijn!

Exodus 23:13-33

Israël gaat van feest tot feest steeds voort. Vreugde om Wie de HERE is moet hun bestaan doortrekken. Hem moeten ze van harte dienen door het beste wat ze hebben aan Hem te geven. Zoals je doet bij iemand van wie je veel houdt.

Natuurlijk kun je die liefde niet afdwingen. Maar als een mens echt ontdekt Wie God is, dan kan het niet anders of hij zal Hem aanbidden. Hij is zo groot, zo volmaakt, zo liefdevol en goed, zo zuiver.....

Deze God gaat Zijn volk voor op weg naar het beloofde land, in die gestalte van de Engel des HEREN. Van Israël wordt gevraagd Hem blijvend te volgen. Alleen dan is er zegen te verwachten in dat beloofde land.

Exodus 24

God zien. Dat is iets waar je naar verlangt en voor huivert. God is zo groot, zo heilig. Op de berg Sinaï ervaren Mozes en Aäron met 72 van de oudsten van Israël dat geweldige wonder. Net als b.v. in Openbaring "zien" we God als Koning op de troon, onder Zijn voeten iets als een plein van edelsteen. En God wil bij hen zijn, maaltijd met hen houden. Dit gebeuren staat in het teken van de verbondssluiting tussen God en Zijn volk. De oudsten vertegenwoordigen het hele volk. Door het gesprende bloed van de aan God gewijde offers is er gemeenschap met God. Een door God tot stand gebrachte eenheid met Hem. Zijn volk mag van Hem ontvangen, alles wat nodig is in leven en sterven. Ten diepste verwijst dit alles naar Christus, die ook bij u wil binnenkomen om "maaltijd met u te houden".

Exodus 25

God wil in het midden van Zijn volk wonen. Geen vakantie houden, maar blijvend aanwezig zijn. Het heiligdom, eerst de tabernakel, later de tempel, is daar een symbool van. God bouwt Zijn heiligdom via mensenhanden en met behulp van vrijwillige giften. Wij worden ingeschakeld in Zijn dienst!

Drie voorwerpen worden in dit hoofdstuk beschreven. De ark: een gouden kist bestemd voor het Woord van God, concreet in die stenen tafelen, die Mozes op de berg zal ontvangen. Met een bijzonder deksel, dat de hemel symboliseert in die engelgestalten. Een gouden tafel waarop broden zullen worden neergelegd, als teken van dank voor Gods zorg voor het leven. Een gouden kandelaar, die het volk Israël symboliseert; mét het wonder van het altijd brandende licht: symbool van God, die leven en vruchtbaarheid schenkt.

Exodus 26

Een verzameling bouw instructies. Interessant voor de liefhebber. Er zijn aardige modellen gemaakt, die ons helpen een voorstelling van de tabernakel te maken.

Ongemerkt is er een behoefte om iets "geestelijks" uit dit hoofdstuk te halen. Er zijn dan ook allerlei bespiegelingen gegeven bij de diverse onderdelen. Graag wijs ik op de hoofdlijn. Het heiligdom is mooi en kostbaar. Er omheen komt straks de voorhof. Binnen het heiligdom is er het heilige en het heilige der heiligen. Er is een toenemende heiligheid. Daarin wordt de afstand tussen God en mens uitgedrukt.

Het Nieuwe Testament verhaalt ons hoe bij het sterven van Christus God Zelf het voorhangsel in de tempel in tweeën heeft gescheurd. Door het bloed van Christus hebben wij vrije toegang tot God gekregen!

Exodus 27

Heilig. Dat wil zeggen: apart gezet, voor de dienst aan God. Aan Hem gewijd. De ruimte binnen die voorhof is afgescheiden van de rest van de wereld. Wit is dan ook de kleur van de stof die rondom de voorhof afgrenst. Rein.

Wie deze ruimte binnenkomt moet gereinigd worden. Daarom staat daar dat brandofferaltaar. Het bloed van dieren vloeit. Schuldige mensen mogen gereinigd naar huis. Onschuldige dieren sterven in grote getale. Want, zo zegt de Hebrëeënbrieff (10: 4) bloed van dieren kan uiteindelijk de zonde wel aanwijzen, maar niet wegnemen. De reiniging is door de HERE gegeven op grond van het bloed van Christus, dat eens en voor goed de zonden wegneemt. In het oude testament ontving men als het ware een voorschot daarop. Wij mogen leven uit de rijkdom van de erfenis!

Exodus 28:1-30

Kleren maken de man. Het kleeft van de hogepriester tekent zijn functie. De persoon valt weg achter zijn ambt. De hogepriester is maar niet voor zichzelf bezig. Hij heeft de roeping Israël voor God te vertegenwoordigen en God tegenover het volk. Zijn kleding is dan ook geweldig kostbaar en vol symboliek. Het meest sprekend is wel dat indrukwekkende borstschild met die edelstenen, waarin de namen van die 12 stammen van Israël staan gegraveerd. Zo draagt de hogepriester het volk op zijn hart.

Bij het borstschild zit ook de efod, oneerbiedig gezegd een zak met steentjes: de Urim en de Tummim. In bepaalde situaties moet de hogepriester de beslissing van God kenbaar maken. Dat kan gebeuren met behulp van de efod: het ene steentje betekent ja, het ander nee. Maar de hogepriester beoordeelt op welke wijze de HERE geraadpleegd moet worden!

Exodus 28:31-43

De HERE heilig. Dat is het motto van heel de eredienst. Met als toespitsing die bijzondere taak van de hogepriester, die eenmaal per jaar het Heilige der heiligen mocht betreden. Het stempelt ook de veel eenvoudigere kleding van de andere priesters: wit, rein!

We komen deze dingen b.v. weer tegen als we in het boek Openbaring de hemelse eredienst getekend zien. Geen wonder, dat de oude kerk een grote liefde voor witte kleding had. Een christen die in het zwart gekleed gaat was in die dagen een onvoorstelbaar iets..... Uiteindelijk verwijst die kleding natuurlijk naar onze roeping: te leven als kinderen van het Licht. Laat dat gezien mogen worden!

Exodus 29:1-28

De priesters worden aan de HERE gewijd: een ceremonie van reiniging, bekleding en zalving. Vervolgens worden er offers gebracht, waarbij Mozes als offeraar fungeert. Een zondoffer, dat spreekt van de vergeving die ook Aäron en zijn zonen nodig hebben én mogen ontvangen. Een brandoffer, bedoeld om God te aanbidden en te verheerlijken. En een vredeoffer, bedoeld om de gemeenschap tussen God en mens te doen beleven. Bepaalde delen van het offerdier worden als dankbare gave aan God op het altaar verbrand en de rest wordt met dankbaarheid gegeten. Hier gaat het om een bijzondere gemeenschap. De bloedceremonie legt een verbinding tussen alle betrokkenen en het altaar.

Exodus 29:29-46

Na de voorschriften m.b.t. de overdacht van de kleding van de hogepriester wordt de draad weer opgenomen van vs. 26. Ook in de verzen 36-37 gaat het over de 7 dagen van de feestelijke wijding van de priesters.

Dan komt het dagelijkse morgen- en avondoffer aan de orde. Alle nadruk valt op de aanwezigheid van God te midden van Zijn volk. Daartoe dient de wijding van het altaar, het heiligdom en de priesters. Het volk moet er van doordrongen zijn dat de God die hen uit Egypte geleid heeft onder hen wil wonen. Dat is een geweldig voorrecht. Maar ook een opdracht tot heilig leven, want deze God verdraagt de zonde niet. Alle schuld moet beleden en weggedaan worden, keer op keer....!

Exodus 30:1-21

Naast het brandofferaltaar moet er ook een reukofferaltaar gemaakt worden. Eveneens van acaciahout, maar aanmerkelijk kleiner en niet overtrokken met koper maar met goud. Het altaar werd waarschijnlijk gevuld met aarde en stenen, daarop brandde het vuur. Elke morgen en avond haalde een priester met een schop een deel van de brandende kolen van het brandofferaltaar, strooide er reukwerkpoeder over en legde ze op het reukwerkaltaar. Dit welriekende reukwerk symboliseert de gebeden, waarin de verzoende mens tot God gaat. Elke morgen en elke avond, dag in dag uit wordt God geëerd. Het roept ons op tot trouw in de omgang met de HERE.

Exodus 30 : 22 - 38

Het reukofferaltaar zorgt ervoor dat de tabernakel permanent vervuld wordt met een liefelijke geur voor de HERE. Alles wat in dienst van de HERE staat wordt door middel van de heel speciale zalfolie aan Hem gewijd. Ook via het zintuig van de reuk wordt het heilige van de gewone wereld afgescheiden.

In het Nieuwe Testament horen we dat de gelovigen een geur van Christus genoemd worden (2 Corintiërs 2: 15). Door het offer van Christus mogen we deel hebben aan de wereld van God. Onze opdracht is de liefelijke geur van het eeuwige leven te verspreiden. Dit brengt scheiding, want niet ieder is van deze geur gediend. Daar heerst de sfeer van de dood. Wie Christus volgt verlangt ernaar dat nog velen gered mogen worden en tot Gods eer de geur van het leven zullen verspreiden.

Exodus 31

Gods laatste aanwijzingen aan Mozes gaan allereerst over de tabernakel; de kwaliteit daarvan moet iets laten zien van Gods glorie. Daarom moest Mozes deskundigen inschakelen. Ook moest hij Israël het vierde gebod op het hart drukken. De sabbat fungeerde namelijk als het teken van de band tussen God en Israël: door het houden van de sabbat liet Israël zien dat het bij God hoorde, die ook de zevende dag gerust had: zo Vader, zo zoon. Tenslotte gaf God Mozes de tekst mee van de Tien Geboden. Zo maakte God door heel Ex.25-31 duidelijk: 'Ik wil jullie God zijn en Ik wil dicht bij jullie, mijn kinderen, wonen.' Prachtig toch?

Exodus 32:1-20

Veertig dagen is Mozes weggebleven op de Horeb. Een mooie tijd voor hem, want hij kreeg te horen hoe God de band met zijn kinderen nog hechter wilde maken. Intussen maakten de Israëlieten een gouden stierkalf: een puur heidense actie. Ze waren er niet tevreden mee dat God door zijn Wóórd dicht bij hen was. In reactie hierop gooide Mozes de stenen platen stuk, waarop God de Tien Geboden had geschreven, de grondwet van zijn verbond. Een terechte kwaadheid: Israël was Gods verbond niet waard. Natuurlijk wist Mozes dat Gods liefde onvoorwaardelijk is: zijn gunst staat voorop. Maar die liefde vraagt wel om wederliefde. Het is dus niet genoeg kind van God te zijn, je moet je ook als Gods kind gedragen.

Exodus 32:21-33:11

Typisch menselijk schoof Aäron zijn verantwoordelijkheid van zich af en gedroeg hij zich als slachtoffer van de slechte Israëlieten: 'Zij kwamen met het idee; ik heb alleen het goud in het vuur gegooid, en ja, toen kwam dit kalf eruit' (32:21-24). En dan volgt een verschrikkelijk bloedbad. Onvoorstelbaar in onze kerkelijke verhoudingen, maar zo wordt wel duidelijk: niemand moet denken dat hij/zij God goedkoop de rug toekeert; dat betekent uiteindelijk de dood. Dat geldt nog altijd. Na dat bloedbad hield God Israël een tijd op afstand, maar meteen begon al weer zijn gunst zichtbaar te worden: Hij bleef heel vertrouwelijk in gesprek met Mozes, de bemiddelaar.

Exodus 33:12-34:17

Mozes en Israël hebben het ervaren wat in Ps.103:9 staat: 'niet eeuwig zal Hij toornen.' Want toen Mozes aan God een bewijs vroeg van zijn vergevende liefde, gaf God hem dat bewijs: Mozes kreeg iets te zien van Gods glorie, terwijl God uitriep: 'Ik ben barmhartig en genadig!' Ook gaf God een nieuw exemplaar van de Tien Geboden en vernieuwde Hij ook verder zijn verbond met Israël. Dat is nou typisch God: elke keer weer staat Hij met open armen klaar, ondanks al onze ontrouw. Maar daar hoort dan wel bij dat we naar God luisteren. Daarom bond God Israël op het hart: 'Dien Mij zoals Ik dat wil en hou het heidendom op een afstand.'

Exodus 34:18-35

Net alsof er niks gebeurd is geeft God allerlei voorschriften betreffende het paasfeest, pinksterfeest en loofhuttenfeest. Door die feesten werd Israël erbij bepaald dat ze helemaal afhankelijk waren van God, in de natuur én in hun geschiedenis. Bekend is het verbod: 'Geen bokje koken in de melk van z'n moeder' (vs.26): Israël mocht geen magische praktijken toepassen om de vruchtbaarheid te garanderen; ze moesten hun vertrouwen stellen in God. En Hij is een glorieuze God, zoals telkens bleek als Mozes met God had gesproken, want dan glom zijn gezicht zo sterk van Gods glorie dat hij het voor de Israëlieten moest verbergen. Kun je nagaan, zei Paulus later, hoe glorieus het nieuwe verbond is dat Christus heeft gebracht, 2Kor.3:7-8.

Exodus 35:1-29

Weer wordt herinnerd aan het sabbatsgebod: het houden van de sabbat was nu eenmaal het teken dat Israël bij God hoorde. Dan volgt hoe Israël z'n bijdragen voor de bouw van de tabernakel in natura leverde. Het is mooi dat dit ruimhartige hoofdstuk volgt op de zonde met het gouden kalf: Israël is blijkbaar tot inkeer gekomen; vandaar het herhaalde gebruik van het woord 'hart': vs.5,21,22,26,29. Wat dat betreft is er niks veranderd: ook nu is de 'vaste vrijwillige bijdrage' een soort toetssteen voor wat in ons hart voor God leeft. Wie z'n giroboekje angstvallig gesloten houdt, heeft kennelijk nog niks begrepen van Gods royaliteit aan ons.

Exodus 35:30-36:7

In Ex.35-40 wordt verteld hoe Mozes heeft uitgevoerd wat God hem op de Sinai heeft opgedragen. Hij begint met de aanstelling van Besaleël en Oholiab: ambachtsmannen/kunstenaars bij de gratie van Gods Geest. Wij verbinden Gods Geest vaak alleen met ons geloof, maar de Geest heeft kennelijk ook te maken met onze vaardigheden. Natuurlijk, die worden bepaald door wat onze menselijke geest aan mogelijkheden heeft, maar dwars daar doorheen werkt Gods Geest, zoals Gods Geest ook inwerkt op de natuur, zie Ps.104:30. Beide mannen beschikten dus over Geestelijke vakbekwaamheid. Voor God is alleen het beste goed genoeg. Leerzaam voor ons, bijv. als wij het hebben over liturgische veranderingen: we kunnen niet volstaan met goede bedoelingen; er moet kwaliteit zijn en vakbekwaamheid.

Exodus 36:8-38

Als ongeduldige westerse lezers snappen we niet waarom de opdracht om de tabernakel te bouwen (zie Ex.26:1-37) nu letterlijk herhaald wordt om de uitvoering te vertellen. Eén keer gedetailleerd vertellen is toch genoeg? Dat past inderdaad bij onze no-nonsense-stijl: alles schrappen wat informatief overbodig is.

Verplaatsen we ons in die tijd, dan wordt toch iets waardevols duidelijk: het enthousiasme van de toenmalige gelovige over het ongekende feit dat de glorieuze God bij hen wilde wonen. Daarbij past dat melding gemaakt wordt van de rijkdom aan materiaal. En dan te bedenken dat dit alles nog maar een schaduw was van het glorieuze van onze tijd. God is ons immers veel dichter genaderd: zijn Geest woont in ons.

Exodus 37

Eerst komt hét 'meubel' van het allerheiligste aan de orde: de ark. Op de cherubs van de ark troonde in zekere zin God (1Sam.4:4). Op het deksel ervan werd jaarlijks op de grote verzoendag bloed gesprengd. Een uitermate belangrijk voorwerp dus, waarom de metalen delen allemaal van goud waren. Voor het heilige werden drie meubels gemaakt: de tafel, waarop broden lagen, als erkenning dat ons eten van God komt; de kandelaar, die dag en nacht brandde, als symbool van Gods volk dat licht in de duisternis moet zijn; het reukofferaltaar, waarop reukwerk geofferd werd, als symbool van Israëls gebeden. Al deze voorwerpen ontbreken bij ons, maar de zaak die zij aangeven is gebleven: dat we verzoening nodig hebben, dat we onze afhankelijkheid van God moeten erkennen, dat we uitstraling moeten hebben in onze omgeving en dat ons gebed wezenlijk is voor onze verhouding tot God.

Exodus 38

In de voorhof van de tabernakel kwam het brandofferaltaar, minder dicht bij het allerheiligste, waarom het metaal daaraan van koper was. Hierop werden de verschillende soorten offers gebracht, o.a. van verzoening, dankbaarheid en toewijding. Door Christus is er geen verzoenend offer meer nodig, maar wel hebben we nog altijd de taak in ons leven offers van dankbaarheid en toewijding te brengen. Belangrijk was ook het wasvat en natuurlijk de voorhof zelf. Het hele project kostte een vermogen, maar dat is niet erg: wie aan de kerk weggeeft, geeft uiteindelijk van z'n geld terug aan Hem die ons dat geld gegeven heeft. Als je dat beseft, is weggeven geen probleem meer en zelfs logisch (zie 1Kron.29:14).

Exodus 39:1-31

Uitgebreid wordt de vervaardiging van de kleding voor de hogepriester beschreven. Hem wordt schitterende kleding aangemeten, passend bij de glorie van God voor wie hij verschijnt. Allerlei details maken duidelijk dat we te maken hebben met een heilig God, voor wie je niet zomaar kunt verschijnen, toen zelfs de hogepriester niet. Een opmerkelijk detail is dat alle priesters een broek moesten dragen: een ongebruikelijk kledingstuk voor de jurkdragende mensen van toen. De verklaring daarvoor kunnen we afleiden uit Ex.24:26: God wilde per se voorkomen dat de dienst aan Hem vermengd zou worden met seksuele wantoestanden, zoals toen heel gebruikelijk was. Heiligheid was dan ook het kernwoord voor de priesters, is dat trouwens ook voor ons als christelijke priesters.

Exodus 39:32-40:16

Toen alles klaar was, hield Mozes inspectie. Daarna gaf God Mozes de opdracht het project af te ronden: hij moest de tabernakel met toebehoren in elkaar zetten en de priesters van hun kleding voorzien. Opvallend is elke keer weer hoe nauwgezet Mozes van God te werk moest gaan. Het komt in de dienst van God heel precies. Natuurlijk, we hoeven niet krampachtig met God om te gaan: zijn vergevende liefde is heel royaal. Maar dat geeft ons geen vrijheid nonchalant te zijn in Gods dienst. We moeten juist heel respectvol met Gods opdrachten omgaan, in het besef dat Hij geen maatje van ons is (al is Hij onze Vader) maar onze hoogverheven Heer.

Exodus 40:17-38

Toen Mozes de tabernakel overeenkomstig Gods opdracht in elkaar gezet had, gebeurde er iets bijzonders (wat later weer gebeurd is toen Salomo de tempel had voltooid, 1Kon.8:10-11): Gods glorie vulde het heiligdom - al was die glorie wel omhuld door een wolk, om het kijken daarnaar door gewone mensen haalbaar te maken. Deze verschijning van Gods (gedempte) glorie was een teken dat God onder zijn volk was komen wonen, tronend op de cherubs van de ark. Dat moet een hele ervaring zijn geweest voor de toekijkende Israëlieten. Toch zijn wij er niet op achteruit gegaan. God is nog altijd in ons midden, nu door de Heilige Geest die in ons woont. Verder is de falende priesterdienst in het aardse heiligdom vervangen door Christus' volmaakte dienst in het hemelse heiligdom.

Leviticus 1

Bij de offers in het Oude Testament denken we al gauw aan het offer door Christus: alleen zijn bloed geeft echt verzoening van je schuld bij God. Maar al die offers hebben ons veel meer te vertellen. Ik zal proberen eerst een overzicht te geven van de verschillende soorten offers, en het is misschien wel aardig als je probeert om dit overzicht uit je hoofd te leren. De dierenoffers vallen in drie hoofdgroepen uiteen: 1. De schuldooffers of zondoffers. De kern daarvan is: door het bloed van het offer mag je vrijuit gaan voor God. 2. De brandoffers. 3. De vredeoffers, oftewel de viering van de heilige maaltijd. 4. Dan heb je daarnaast nog de offers waarbij geen bloed vloeit: spijs- en drank offers.

Vandaag gaat het over de brandoffers. Het typerende van het brandoffer is dat al het vlees in vuur opgaat voor God. Het is een symbool van de complete toewijding van je leven aan God. Vraag aan ons: willen we ons echt helemaal aan God geven of houden we een stuk achter voor onszelf?

Leviticus 2

Vandaag de meeloffers, of iets ouderwets gezegd: spijsoffers. Zo'n offer is symbool voor ons dagelijks eten, zeg maar je boterhammen. Op wat voor manier je ook je dagelijkse koeken bakte, je kon er altijd een stuk van teruggeven aan de Here. Daarmee erken je je afhankelijkheid van Hem.

Wij doen dat door voor ons eten te danken. Die dankbaarheid en aanbidding voegde de Israëliet toe door er wierook bij te doen. Let er op dat de wierook altijd helemaal voor de Here bestemd was, ook als een deel van de koeken verder naar de priester toe ging. De wierook van aanbidding is alleen voor God. Het offer van het dagelijks eten mocht ook nooit ongezoeten zijn: het zout herinnerde aan het altijd durende verbond. Je dagelijkse leven moet doortrokken zijn van het verbond met God. Vraagje: hoe zit dit zout in jouw dagelijks leven? En ruikt God de wierook van jouw aanbidding in je leven?

Leviticus 3

Nu de offers voor de heilige maaltijd, of de vredeoffers. Typerend voor deze vredeoffers is dat je een groot deel zelf mag opeten, met je familie en vrienden: een feestelijke barbecue in de nabijheid van de Here God. Maar het is opmerkelijk dat juist dit speciale van die heilige offermaaltijd in Leviticus 3 helemaal niet aan de orde komt. Alle nadruk valt er op (of je nu een stier, een schaap of een geit offert en deels zelf opeet) dat je in elk geval het vet niet zelf op eet. Ook het bloed mag je niet zelf nuttigen. Bloed is voor verzoening van je zonden. En het vet, waarom mocht men dat niet eten? Nee, dat was niet uit gezondheidsoverwegingen (tegen een te hoog cholesterolgehalte), of omdat men dat vet toch niet lustte. Integendeel, vet gold juist als lekkernij! En de boodschap van Leviticus 3 is dus: ook bij een feestelijke en gezellige maaltijd met z'n allen samen moet je niet vergeten dat je het mooiste aan de Here geeft. Ook bij de barbecue staat Hij in het middelpunt!

Leviticus 4:1-21

Het zondeoffer is bestemd voor verzoening van onopzettelijke of ongewilde zonden. Waar denk je dan aan? Je zult in het Oude Testament wel vooral kunnen denken aan rituele onreinheid, zoals dat later in Leviticus 11-15 wordt uitgewerkt. Een vrouw werd onrein door haar ongesteldheid of als ze een kind kreeg. Een man door een zaadlozing. Je werd onrein als je (ook als het per ongeluk was) met een dood dier in aanraking kwam, of als je huiduitslag kreeg. Het gaat dus om een schuld die je als het ware toevallig oploopt, waar je ongewild en per ongeluk mee besmet raakt. Het zondeoffer maakt ons duidelijk dat we in de omgang met God ons er niet uitredden met de opmerking: 'foutje, bedankt'. We gaan met een heilige God om.

We hebben vergeving en verzoening nodig voor alle fouten, ook voor de toevallige, die we per ongeluk maken. Gelukkig is die vergeving er dan ook, dankzij Christus en zijn Heilige Geest.

Leviticus 4:22-35

Nog even een vervolg op de zondeoffers. Gisteren ging het er om dat een hogepriester of het hele volk collectief zondigde. Nu gaat het om bepalingen voor het geval een vooraanstaand persoon of een gewone meneer of mevrouw onopzettelijk zondigde. Hoe hoger je positie en je verantwoordelijkheid, des te noodzakelijker om er werk van te maken. In de eerste gevallen (van gisteren) moest het offer een groter dier zijn (een stier), maar ook moest het resterende vlees buiten de legerplaats verbrand worden: niet omdat het onrein was, maar omdat het deel was van een offer dat zó dicht bij God gekomen was (tot voor het voorhangsel) dat het niet meer door gewone mensenhanden aangeraakt mocht worden. Daarom moest Christus ook buiten de stad gekruisigd worden als zondeoffer voor al onze zonden! In de bepalingen van vandaag ontbreekt die verplichting tot verbranding buiten. Bij zonden van een vooraanstaand of gewoon iemand, moest het resterende vlees niet verbrand worden, maar het was wel allerheiligst, dat wil zeggen: het mocht door de priesterlijke familie alleen in de onmiddellijke nabijheid van de tabernakel genuttigd worden (Leviticus 6:17-23).

Leviticus 5:1-13

Leviticus 5 gaat nog even door op het zondeoffer, om te beginnen worden wat voorbeelden gegeven van zonden waarvoor zo'n offer gebracht moet worden. Vervolgens wordt uitgewerkt dat het offer naar draagkracht gebracht moet worden. Kun je het je permitteren, dan breng je een schaap of geit als boetedoening, maar anders is een tweetal duiven ook goed genoeg. Desnoods kun je volstaan met een paar kilo meel. Natuurlijk moet er dan geen wierook bij, of olie. Zo feestelijk is het niet als er voor je zonden geboet moet worden. Let er ook op dat van de twee duiven, de ene een zondeoffer is, de andere een brandoffer: bij vergeving gaat het nooit alleen om het afkopen van je schuld, het gaat erom dat je weer volkomen toegewijd met God verder wilt leven, vandaar het brandoffer, dat immers symbool was van de volkomen toewijding.

Leviticus 5:14-26

In dit hoofdstuk krijgen we te maken met een variant op het zondeoffer: het boeteoffer, of het schuldoffer. Het is vooral bedoeld voor situaties waarin je je aan het eigendom van God of van je naaste hebt vergrepen. Krijg je er spijt van, dan moet je uiteraard alsnog teruggeven waar je naaste en waar God recht op had. Maar dat niet alleen. Als blijkt van je oprechte berouw moet je ook 20% extra geven. En opvallend vind ik: als je je naaste bedrogen hebt en het goed wilt maken, moet je ook GóD een vergoeding geven. Wie zijn naaste pakt, bedriegt ook God.

Leviticus 6:1-23

In Leviticus 1-5 ging het over brandoffers, meeloffers, vredeoffers, zonde- en schuldoffers (kent u de verschillen nog?). Nu gaat het in de volgende hoofdstukken nog eens over diezelfde offers. Het verschil is dat deze keer speciaal het aandeel en de verantwoordelijkheid van de priesters rond die offers wordt uitgewerkt. Van de brandoffers krijgen ze niks: die zijn immers helemaal voor God. Het vuur van het brandofferaltaar moet altijd blijven branden: onze toewijding aan God moet fulltime zijn. Van het meeloffer krijgt de priesterlijke familie een groot deel om zelf op te eten.

Ze moeten vervolgens ook zelf meeloffers brengen aan God, ook zij zijn immers afhankelijk van Gods zorg. Ook van het zondeoffer krijgen ze een gedeelte, tenminste als het een offer is waarvan het bloed niet tegen het voorhangsel gesprekend is. In dat laatste geval moest het restant van het offer namelijk verbrand worden buiten de legerplaats, het was zo heilig dat geen mens het meer mocht aanraken. Was het bloed niet in de tabernakel geweest, ook dan moest het restant van het offer zeer omzichtig behandeld worden: het mocht alleen in de tabernakel zelf gegeten worden, door mannelijke leden van de priesterlijke familie. We hebben een Heilige God!

Leviticus 7:1-21

Terloops blijkt dat zelfs van het brandoffer dat in zijn geheel verbrand moest worden, toch de huid als inkomen voor de priester gold. Er zullen vast heel wat priesterlijke leerlooiers via de tabernakeldienst emplooi gevonden hebben. In dit hoofdstuk verder nog aanvullende gegevens over het vredeoffer, oftewel de heilige barbecue. Let er op dat de regels bij het vredeoffers vergeleken met die van de andere offers tamelijk ruimhartig zijn: het vlees hoefde ook niet op dezelfde dag gegeten te worden, maar deels mocht het restant de volgende dag genuttigd worden. En er mocht bijvoorbeeld zelfs gegist brood bij geofferd worden. Dat is lekkerder, en het ging bij dat offer immers om de vreugde en gezelligheid!

Leviticus 7:22-38

Wat de priesters ook als aandeel kregen, vet en bloed bleef exclusief voor de Here. Van de vredeoffers, kregen de priesters altijd de rechterachterpoot en het borststuk. In vers 37 staat een onregelmatigheidje: in de opsomming van offers die behandeld zijn staat ook het wijdingsoffer dat echter nog niet besproken is, dat komt pas in het volgende hoofdstuk. Hebt u trouwens zelf inmiddels een beeld van de veelsoortigheid van de offers? Brandoffers als teken van toewijding, meeloffers vanwege de dagelijkse afhankelijkheid, zondeoffer voor ongewilde zonden, het boeteoffer voor financiële vergrijpen, het wijdingsoffer voor de priesterwijding, de heilige offermaaltijd om te vieren hoe goed het is om bij de Here en bij elkaar te horen.

Leviticus 8

Bij de inwijding van de priesters komen alle offers aan de orde. Allereerst het zondeoffer: wie verzoening doen, moeten zelf verzoend zijn met God. Dan het brandoffer: hun persoonlijke leven moet op God gericht zijn. Vervolgens het wijdingsoffer; in hun functie worden ze aan God toegewijd en ontvangen ze de belofte van zijn bijstand. Tenslotte mogen ze de gemeenschap met God en elkaar vieren door het eten van de offermaaltijd. Een spannende gebeurtenis: gewone mensen mogen in dienst van de Heilige staan en de verzoening uitdelen. Ze moeten daarvoor zelf goed luisteren (vandaar het bloed van het verbond op hun rechteroorlel), zelf dóen wat God vraagt (de rechterduim) en zelf op Gods weg gáán (de rechterteen).

Leviticus 9

Bij het eerste optreden van Aäron als hogepriester worden de gebruikelijke offers gebracht: een zondeoffer ter verzoening, een brandoffer als teken van toewijding, een vredeoffer om het samenzijn te vieren, en niet te vergeten ook een meeloffer als blijk van afhankelijkheid in het dagelijks bestaan. Dit hoofdstuk is vol van het evangelie van Christus. Na het offer daalt de zegen neer op Gods volk: je ziet hier Christus al, die na zijn offer zegenend de discipelen verlaat. De priester mag binnen gaan in de tempel: zo gaat Christus de echte Tempel binnen, de hemel zelf. De wolk die dan verschijnt is Gods heerlijke aanwezigheid, die wij op Pinksteren begonnen te ervaren toen Gods Geest werd uitgestort. De bliksem die achter Mozes en Aäron aan schiet vanuit Gods hemel, doet me denken aan de wederkomst, als Gods oordeel komt. Gelukkig verteert deze bliksem niet Mozes of Aäron of het volk maar het offer.

Leviticus 10

Wat een vreselijke klap voor Aäron: op dezelfde dag dat hij zo heerlijk de aanwezigheid van Gods genade voelde, verliest hij twee van zijn zoons. God laat op een indrukwekkende manier merken dat Hij in het middelpunt staat in zijn heiligheid: geen vreemd vuur bij zijn altaar. Om diezelfde reden komt nu ook de bepaling dat dienstdoende priesters geen alcohol mogen gebruiken: ze moeten een scherp onderscheidingsvermogen houden. Begrijpelijk dat Mozes zich opwindt over een andere afwijking van de precieze voorschriften rond het eten van offervlees. Maar Aäron heeft een goede reden: op zo'n treurige dag kon hij zich toch niet tegoed doen aan een maaltijd?

Leviticus 11:1-28

God leerde Zijn volk via deze eet-wetten dat ze apart stonden. Waarom was nu het ene dier wel rein en het andere niet? Dat was om verschillende redenen. Bij de vogels komt heel duidelijk naar voren dat God de dieren die met de dood te maken hebben onrein vindt. We lezen o.a. dat de lammergier onrein is. De gier is de vogel die zweeft waar de dood is... Door het verbod zulke 'doods-dieren' te eten, leert de HERE zijn volk dat zij aan de kant van het leven staan. Hij heeft hen uit Egypte bevrijd. Ze zijn anders: een heilig volk - van God en voor God.

Leviticus 11:29-47

God geeft Israël reinheidswetten om Israël apart te zetten. Door de keus voor Abraham had God laten zien dat Hij met één volk verder wilde gaan (Gen.12). Met de komst van Christus komt er een einde aan Israëls apartheid. Daarom verdwijnt ook de wet van de apartheid zoals God aan Petrus leert (zie Handelingen 10). We kunnen weer alles eten - dankzij Christus. Laten we danken.

Leviticus 12

God voedde Zijn volk op. De reinheidswetten gelden als pedagogische maatregelen. Men mocht geen onreine dieren eten om te beseffen dat men aan de kant van het leven stond. Een kraamvrouw die bloed verliest, verkeert in de sfeer van de dood. Zij moest een offer brengen voor haar en haar kind. Maria offerde ook voor Jezus, hoewel Hij onschuldig was (Lukas 2 vers 22 'hun' reiniging): Hij is geteld onder een schuldig volk...om onze schuld te dragen.

Leviticus 13:1-28

Deze wetten zijn Gods opvoedingsmaatregelen om Zijn peuter (het pas bevrijde volk) aan Zijn hand te leren lopen. In hoofdstuk 11 en 12 liet God zien dat verlossing bevrijding betekent uit de dood, die het gevolg is van de zonde. In deze hoofdstukken is de melaatsheid symbool van de macht van de zonde die ons aantast. Die melaatsheid is een huidziekte (in zware vorm: lepra) die de mens aantast. Waar zijn wij niet bedorven door de zonde?

Leviticus 13:29-59

De zonde bederft niet alleen de mens, maar ook de wereld. Melaatsheid kon ook kleding of huis (hoofdstuk 14) aantasten. Het bederf is overal. De zonde verziekt alles. Ook na de verlossing uit Egypte is het bederf nog niet weg. 'Ik ellendig mens – wie zal mij verlossen uit het bederf van de zonde?'. Gods wet nam Gods volk aan de hand – naar Christus.

Leviticus 14:1-32

Jezus raakte een melaatse aan, terwijl alle mensen scheldend achteruitsprongen (Mt.8:1-4). Hij neemt ons bederf over. De man wordt genezen. Jezus stuurt hem naar de priester om aan Israël te laten zien dat er genezing is gekomen van God door Hem. Maar Israëls priesters gingen langs Christus heen. Ze rukten zich a.h.w. los en gingen niet de weg van de wet naar Christus, maar de weg van de werken naar...tja, waar loopt dat op uit?

Leviticus 14:32-54

Ook in het land van de belofte kan je huis bedorven raken. Dat maakte je onrein. En het erge was dat je dan niet meer in Gods huis mocht komen. Dat is Gods les: de zonde vervreemdt Mij van jou. Pas na reiniging en offer mocht je weer bij God komen. Voor een bedorven mens is er maar één weg naar God: via Christus' reinigend bloed naar de troon van de genade.

Leviticus 15

In deze wetten leerde de HERE Zijn kind Israël dat Hij een afkeer van de dood had. Hij liet ze ook voelen hoe diep het bederf van de zonde zat.

In dit hoofdstuk leert God zijn volk hygiënisch te leven. Tegelijk leerde God zijn volk in dit hoofdstuk al hun kracht bij Hem te zoeken. Bloedvloeïing en zaadlozing betekent verlies van leven. Door herstel van de band met God (via het offer) is er herstel van leven...

Leviticus 16

Er werd op de Grote Verzoendag geloot tussen twee bokken. Bij die ene bok blijkt hoe sterk de zonde is: zelfs het heiligdom moest worden schoongemaakt. Bij de tweede bok blijkt dat de zonde weggedragen wordt - de woestijn in. En dan? Dan begint de ellende opnieuw. Offers brengen en na een jaar weer dat heile ritueel. De kracht van de zonde werd niet gebroken.. Dit te lezen leert ons vragen naar Hem die de kracht van de zonde wel kan breken. Christus is een volkomen Redder – hoe beleeft u Hem?

Leviticus 17

In het beloofde land geeft God allerlei middelen tot verzoening. Dat is het bijzondere van Gods werk: Hij verlost Zijn volk en geeft allerlei middelen om als zondige mensen toch in Zijn genezende aanwezigheid te leven. Hij gaf ons niet alleen Christus, maar bewaart ons in die liefde door middel van Zijn kerk. Dit hoofdstuk is een waarschuwing om niet te trots te zijn en je te verheffen boven de middelen die God ons gaf om in de vrede van de verzoening met Hem te blijven...de kerk heb je nodig.

Leviticus 18

Israël moest anders leven dan men deed in Kanaän, waarheen ze op reis zijn. Daar had men door de godsdienst een walgelijk seksueel leven – zelfs paren met de beesten. Men geloofde dat Baäl dat ook had gedaan. Maar de HERE walgt en gruwet er van. Die hele afgodendienst is een zwijnenstal waar zelfs het verschil tussen mens en dier niet meer gerespecteerd wordt. In de heiliging van het leven roept de Schepper ons terug naar Zijn goede bedoelingen. En die zijn?

Leviticus 19

In hoofdstuk 19 van Leviticus vinden we veel praktische aanwijzingen voor het leven in de heiliging. Dit hoofdstuk begint met respect voor vader en moeder. De mens leert tegenover moeder als eerste – zie vers 3 - een houding aan te nemen en dat wordt beslissend voor de rest van zijn leven. Gelovige ouderen en ouders hebben een schat aan wijsheid opgedaan in het wandelen met God. Hoe vindt u, jij de houding in onze tijd tegenover ouderen – in de wereld, en in de kerk?

Leviticus 20

In dit hoofdstuk komen we ten hemel schreiende zonden tegen. Kinderoffers. Maar ook het oproepen van geesten. Wie zich eraan schuldig maakt moet uitgeroeid worden uit Gods volk. Zo wordt uitbreiding van zonde voorkomen.

Eenzelfde straf treft overspelige echtgenoten, mannen die homoseksueel verkeer hebben, incestplegers of mensen die hun lust beleven in omgang met dieren. De motivering is dat de Here, die heilig is, hen naar een goed land brengt, om rein voor Hem te leven. Leven wij -gewassen en geheiligd door de Naam van de Here Jezus en door de Geest van onze God (1 Corinthiërs 6 vers 11)- als afgezonderd voor God, zonder losbandigheid?

Leviticus 21

In dit hoofdstuk springt eruit dat God geen geschondenheid kan zien. Zo heeft Hij het namelijk nooit gewild, toen Hij de kroon op de schepping zette, in de mens. Als priesters een gebrek zouden hebben, waren ze daarmee arbeidsongeschikt. In de tempeldienst moest het paradijselijk zijn, zonder herinnering aan zonde. Jezus maakte door zijn volmaakte offer (vergelijk Hebreeën 9 en 10) een einde aan deze schaduwachtige bepalingen. Door zijn smetteloos offer zijn we geheiligd om God te dienen. Zien wij gehandicapten ook nodeloos over het hoofd, als de taken in de kerk worden verdeeld?

Leviticus 22

Kent u Ananias en Saffira? Ze gaven God een behoorlijk geldbedrag, na de verkoop van een stuk land. In Handelingen 5 staat het opgeschreven. Toch loopt het slecht met hen af, want hun offer was volgens Petrus een leugen voor mensen en voor God. In Leviticus 22 komen we al tegen dat God geen plezier heeft aan offers die gebreken vertonen. De dienst aan de HERE vraagt om oprechtheid! Je kunt God blij maken als je Hem je gaven aanbiedt, als blijk van dankbaarheid voor Christus' onberispelijke offer waardoor Hij je verlost.

Leviticus 23

Hoe zal het voor Israël geweest zijn om altijd rekening te moeten houden met de vele bepalingen van de Mozaïsche Wet? Het is een voorrecht te leven onder de genade van Jezus in plaats van onder de Wet van Mozes! En dan de levensomstandigheden waaronder de Israëlieten verkeerden: Honger, dorst en moeilijke relaties, het waren voor hen bekende dingen! Op de feestdagen wil God hen uittillen boven de dagelijkse besommeringen. Net als wij werden ze dan extra bepaald bij Gods liefde en genade in de (komende) Christus. Zoals wij ons in het bijzonder op de dag van de Here verwonderen over Gods werk in de (gekomen) Christus. 's Zondags in de samenkomsten op adem komen, bij Woord en lied, kent u dat?

Leviticus 24

In Leviticus 24 lezen we over een jongeman die de naam van God lastert. Hij laat tijdens een ruzie merken dat Hij niets om de Here God geeft. Hij komt daar ook voor uit. Het kan zijn dat er verband ligt tussen deze gebeurtenis en het feit dat zijn vader een Egyptenaar is. Hoe dan ook, hij wordt erom gestenigd. Mozes zegt nadrukkelijk dat zowel een vreemdeling als een Israëliet deze straf bij godslastering verdient. Wij bidden niet voor niets Uw Naam worde geheiligd. In benarde situaties kan je zomaar overkomen wat Petrus overkwam: je loochent dat God iets voor je betekent. Jezus zelf heeft Gods Naam wel altijd erkent. "Dank U Vader, dat zijn gehoorzaamheid mij wordt toegerekend!"

Leviticus 25:1-28

We lezen van de instelling van het sabbatsjaar. Eens in de zeven jaar moet het land een jaar braak liggen. Het land krijgt rust, als er niet wordt gezaaid en geoogst. Het volk leert zo op God te vertrouwen, als je alleen maar beschikt over wat er spontaan groeit en uit wat voorradig is. Uit 2 Kronieken 36 vers 21 blijkt dat Israël het moeilijk vond zich aan deze voorschriften te houden. Hetzelfde kan gezegd worden van het jubeljaar. De mens houdt het graag zelf in de hand. Maar ook vandaag geldt: Wie niet van genade alleen leeft, kiest voor 'vrijwillige armoede': hij/zij doet afbreuk aan de ware vreugde van hét jubeljaar, dat met Jezus' komst is aangebroken.

Leviticus 25:29-55

Het jubeljaar was ervoor om scheefgegroeide situaties weer recht te trekken. Dat kwam de zwakkeren in de samenleving ten goede. Maar God geeft in dit hoofdstuk meer voorschriften die de ene mens tegen de andere moeten beschermen. Aan een broeder mocht geen rente worden gevraagd bijvoorbeeld. De strekking is dat je moet kunnen helpen zonder er zelf beter van te worden. Dat gewin kan trouwens, als je hulp geeft, ook uit macht bestaan. Soms denken mensen die hulp bieden, dat ze het daarmee ook wel min of meer over de ander te zeggen krijgen. Laten wij een voorbeeld nemen aan de Here Christus, die hoewel Hij eigendomsrecht over ons kreeg, ons niet op dwingende wijze maar 'zachtkens' leidt, namelijk door Zijn Geest!

Leviticus 26:1-22

In Klaagliederen 2 vers 17 zie je dat op Gods zware woorden 2 vers uit Leviticus 26 wordt terug gegrepen. Israël is lang gewaarschuwd maar door de schuld van het volk "verkwijnt het leven" in Babel. Waarom? De Here wil graag het goede voor zijn volk. Het liefst geeft Hij hen zijn zegen. Maar Hij neemt zijn eigen Woord ook serieus. Tot vandaag toe. Zie je dat in concrete gebeurtenissen van oordeel en zegen? God kan de vergelding ook uitstellen, tijdelijk en zelfs tot in de eeuwigheid. Ga dus niet lichtzinnig om met Gods woorden van zegen en vloek. Hij vergeeft veelvuldig (Jesaja 55 vers 7) maar wel, opdat wij Hem zouden vrezen. Gods geduld heeft een grens.

Leviticus 26: 23-46

"Zelfs wanneer zij in het land hunner vijanden zijn, versmaad Ik hen niet en heb Ik geen afkeer van hen, zodat Ik hen zou vernietigen en mijn verbond met hen verbreken; want Ik ben de HERE, hun God." Gods woorden uit vers 44 banen de weg voor herstel. God zal zijn verbond niet verbreken. Gods trouw aan zijn verbond geeft moed, wat er ook met Gods volk op aarde gebeurt. Het vormt de pleitgrond voor Gods kinderen in nood. Vergelijk het gebed dat Daniël aan het einde van de ballingschap opzendt (Daniël 9) en ook het smeekgebed van Nehemia in hoofdstuk 1 van het gelijknamige boek.

Leviticus 27: 1-15

Dit voor ons niet zo inzichtelijk hoofdstuk gaat over het doen van geloften. Het heeft alles te maken met het vrijwillig betonen van dankbaarheid aan God. Je kunt daaraan inhoud geven door vrijwillig iets en iemand aan de HERE te geven. Van Hanna (1 Samuel 1 vers 11) weten we dat ze haar gebed om een zoon kracht bijzette met het doen van de gelofte. Ook Jefta's gelofte is bekend: de eerste die hem bij zijn terugkomst na de overwinning op de Ammonieten tegenkomt zou aan de HERE toebehoren. Dat was zijn dochter. Of Jefta dat had voorzien? Soms werden er lichtvaardige geloften gedaan en wilde men zich er laten weer aan onttrekken. Dat kan, maar de priester legde dan wel een boete op. Ook het niet nakomen van vrijwillig gedane toezeggingen stelt schuldig voor God. God is gelukkig zijn vrijwillige gedane toezegging in Christus wel nagekomen.

Leviticus 27:16-34

In Israël gold een ander 'landrecht' dan bij ons. Het principe was: de grond moet weer bij de aanvanke-lijke eigenaar terecht komen, in het jubeljaar. In 'het land der vaders' gaf God destijds de Israëliet als in een spiegel hoop op de hemelse erfenis. Daarom mocht de Israëliet dit land ook niet 'zomaar' verko- pen. Armoede kon hem daartoe wel noodzaken. Armoede bracht dus ook geestelijke moeiten mee. Ook voor de eigenaar, die zijn grond door een gelofte aan de God gewijd had, maar die grond had moeten verkopen. Deze eigenaar kreeg in het jubeljaar zijn grond niet terug: die grond was namelijk voor altijd van de HERE. Precies als het gebannene (denk aan Jericho, waaraan Achan zich vergreep) dat ook voor altijd God toebehoorde. Het boek Leviticus is een roep om de Christus door wie hét jubeljaar is aange- broken: Armen bracht Hij het Evangelie: aan mensen, die het als gevolg van de zonde aan alle hoop ontbrak, verkondigde Hij het goede nieuws van Gods genadige redding. Door Jezus is er voor zondaren hoop. Ook voor hen die zich vrijwillig aan God en zijn dienst hebben gegeven. Ik herinner mij een titel van een boekje: "Wie kann ein Pfarrer selig werden?" Hoe kan een dominee zalig worden? Het antwoord van het boek Leviticus daarop is: door de genade van Christus alleen!

Numeri 1

Telling heeft een heel praktische reden: een goed georganiseerd leger is nodig om de kerk op woestijn- tocht te beschermen. De Levieten zijn ontheven van een legertaak. Zij zijn gereserveerd voor de -ook heel praktische kant van de- heilige eredienst, waarin alles draait om de 'bloednodige' verzoening. *Leermoment* : zonder in een angstsyndroom te vervallen - het is naïef te denken dat de kerk vandaag geen vijanden meer zou hebben. En: de dienst aan de HERE vraagt een zorgvuldige benadering zowel in het kerkgebouw alsook in de huisgodsdienst. Onze heilige God is dat waard.

Numeri 2

Een prachtige opstelling van steeds 3 stammen per windrichtingkant rond de tabernakel. Maar die ta- bernakel werd door de levieten afgeschermd (vs 2 vgl 1:50). Levieten lijken op "de rode bliksemstraal op transformatorhuisjes .." .."Aanraking levensgevaarlijk!" Tot de Heilige kunnen we alleen naderen via de Here Jezus, de enige echte Priester.

Numeri 3 en 4

Vrij onoverzichtelijke hoofdstukken voor ons gevoel. Daarom een voor ons wellicht leesbaarder over- zicht. Weliswaar voor 3 dagen; heb u 1 dag 'vrij'. Hier komen dan 3 'draden' ontleend aan de schets van Prof. Ohmann "Tellingen in de woestijn".

-De voorrechten van Aäron en zijn zonen: 3:1-4,6b,9-10,32,38,48,51; 4:5-15,16-20,27,28,33.

-De eigen verantwoordelijkheid van de Levieten met betrekking tot hun werk: 3:7,8,25,26,28b, 31,36,37; 4:4,15 (terugziend op verzen 5-14),24-26,31-33,35b,37b,39b,41b,43b,47b,49.

-De Levieten zoals ze in de plaats treden van met name Israëls eerstgeborenen: 3:6a,7b,11-13,14-24,27,28a,29-30,33-35,39-51; 4:1-3,21-23,29-30,34-47a,48.

Numeri 5

Een hoofdstuk dat bij mij compleet was weggezaakt. Een merkwaardig ritueel rond een vermoeden van overspel. Geen bewijzen. De jaloersheid heeft de man te pakken. Dan wordt op deze manier door de HERE de vrouw vrijgepleit; of niet!, met alle onvruchtbare gevolgen van dien.

Numeri 6

Zo'n Nazireeër leefde een bepaalde tijd in volledige toewijding aan de HERE. Dit voorbeeld stelt jou de vraag: Op welke manier wijd jij je leven aan God? Aparte, stille tijd voor Hem-en-jou? Vasten en bidden misschien? Ook buitendien: "Neem mijn leven, laat het Heer, toegewijd zijn aan uw eer" (LB 473, een eigentijds 'Nazireeërlied' geschikt voor alle gelovigen). Over die priesterlijke zegen: Waarom alleen aan het eind van een kerkdienst, en ook niet bijv. aan een ziekbed?

Numeri 7:1-47

Wat ook voor vss 48-89 geldt: het lijkt wel erg eentonig. Ja, om te lezen, maar niet om mee te maken. Toen moet het een enorm feest zijn geweest! Elke stam apart feestelijk betrokken bij de eer van de HERE. Wat een feestelijke drukte om per stam al die geschenken bij elkaar te organiseren! Ze mochten elkaar kennelijk niet aftroeven: van elke stam werd hetzelfde verwacht. De heilige God heeft zelf alles organisatorisch geordend.

Numeri 7:48-89

Let op de unieke 'middelaarpositie' van Mozes. Hij valt buiten elke orde, ook die van de Leviëten. Hij had rechtstreeks contact met de HERE (vs 89). Hij kon en mocht 'zomaar' voor een gesprek met God het heilige der heiligen binnenlopen (terwijl Aäron maar 1x per jaar op Grote Verzoendag naar binnen mocht). 'Zomaar'? Hij kom pas op Gods stem rekenen van boven het verzoendeksel! -> Wij mogen overal tot God bidden door Christus' Geest dankzij zijn verzoeningsbloed.

Numeri 8

Hier wijding van de Leviëten, in Leviticus 8 die van de priesters. Priesters moesten 'heilig', Leviëten 'rein' zijn. Priesters moesten nieuwe, Leviëten schoongewassen kleren aan. Overeenkomst: wie is van zichzelf goed genoeg om de heilige God te dienen?

Numeri 9

Paschafeest prioriteit nr 1: Gods daden moeten gevierd en in levendige herinnering worden gehouden. In geval van onreinheid of een buitenlandse reis mocht iemand het ook een maand later vieren, maar dan wel exact volgens de voorschriften. De HERE is hierin ruim én streng en vraagt van de vierder een geloofstrouwe instelling. Vss 15-23: de wolk over de tabernakel ('s nachts als een vuurverschijnsel) maakt duidelijk: God is de Reisleider en Bescherm-Heer van z'n volk. Vraagje: zou de wolk in Hand. 1 bij Jezus' hemelvaart ook niet een bijzonder Godsverschijnsel kunnen zijn net als hier?

Numeri 10

Trompetstoten ('staccato'): we vertrekken; lange tonen: we komen als gemeente/ volk bij elkaar (vgl de kerkklokken). Trompetalarm in geval van vijandelijk gevaar was een signaal naar God toe: we brengen onszelf bij U in herinnering (vgl de signalen rond Jericho, Joz. 6:9,20). Onze gebeden zijn net trompetsignalen naar de hemel toe.

Vss 11-36: Geheel gedisciplineerd gaat de stoet op pad. Geloofsvertrouwen verwoord door Mozes (vs 29) in zijn gesprek met z'n zwager Chobab. Deze was Midianiet, een nakomeling dus van Abraham en Keturah! Hij hoorde niet bij Israël, maar wordt om z'n gidskwaliteiten door Mozes gevraagd om mee te trekken. Hij mag dan zelfs delen in Gods voorspoed voor het volk. Mooi trekje bij Mozes: hij was niet te benauwd om voor de kerk deskundigheid van buiten in te schakelen waarover ze zelf niet beschikt.

Numeri 11:1-15

Opnieuw komt de ontevredenheid van het volk naar boven. Laten we die trouwens niet te snel veroordelen, als zouden wij het in hun situatie wel beter gedaan hebben. Dag aan dag manna, dat ééngangsmenu. Onze eerste de beste kant-en-klaar maaltijden bestaan er al uit drie. Pas dat trouwens eens toe op jezelf: wij zitten helemaal aan de andere kant, met de schappen van AH en Konmar vol, zodat je haast niet weet te kiezen welk voedsel je vandaag weer es nemen zult. Zijn wij dan nu zoveel tevredener naar de HEER toe? Is ons houden van Hem en vertrouwen op Hem daardoor verdiept: door onze welvaart? Een mens zal niet van brood alleen leven, en nooit door brood alleen geloven. Voorspoed of tegenspoed is nooit een geloofsbasis. Dat denken we wel: als het ons goed gaat, dan zullen en kunnen we geloven. Vergeet het maar. Wie niet op God als de Vader van Jezus Christus vertrouwt, lees Rom.8:38-39, die zal nooit definitief geloven. Let overigens op Mozes' middelaarschap hier: zie hem worstelen. Hij trekt het niet om blijvend voor dit volk met heel zijn hart op te komen, logisch ook! En toch is dát nu juist de kracht van de Meerdere van Mozes geweest, van Jezus, de Middelaar van een nieuw verbond. Hij gaf zichzelf in totale overgave voor een volk, waar waarlijk niet zo bijster veel van te houden viel, omdat ook u en ik erbij horen, Lam Gods dat de zonden van ons wegtorste.

Numeri 11:16-35

God verdeelt het middelaarschap met Mozes over meerdere schouders. Het stelt het niet te overtreffen Middelaarschap van Jezus, de ene Middelaar tussen God en mensen, nu al in een uniek daglicht. De HEER begraaft het volk in zijn gulzigheid. Maar deze overvloed is geen zegen. Hij gaat gepaard met Gods toorn. Zoals zoëven nog de kwakkels geslacht zijn, zo richt de HEER een slachting onder het volk aan. Ik schrijf dit stukje in de week waarin prins Claus is bijgezet in Delft. De man die een lans brak voor de derde wereld. En ik realiseer me, dat volgens de laatste berekeningen in december 14,5 miljoen mensen in Afrika getroffen zullen worden door de hongersnood die zich nu al aan het ontwikkelen is. En ik loop door AH en ik schaam me. Zou dat althans moeten doen.

En ik voel in de lucht hoe het onweer Gods op komst is over ons ongebreidelde consumentisme en hoe, moge God het niet verhoeden, de Heilige Geest het niet meer uithoudt op ons continent, dat een lap-pendeken is van leningen, beurskoersen, de ene welvaartsprikkel na de andere, kwakkels kortom waarmee God ons overdekt omdat we dat zelf immers willen; terwijl elders op de wereld die broeders rondlopen met wie Jezus zich naar zijn woord van Matth.25:35 identificeert. Wij zouden hen te eten kunnen geven, maar we doen het niet.

Numeri 12

Niet alles is gelijk duidelijk aan dit hoofdstuk. Ging het om Zippora, Mozes' vrouw uit Midian, zoals sommige uitleggers wel zeggen. Of een tweede vrouw? Of een andere vrouw na een eventueel overlijden van Zippora? Daar zit de angel ook niet, in die vrouw: dat is alleen maar een door Mirjam en haar broer gezochte aanleiding om Mozes' unieke positie, zijn boven hen verheven leiderschap, aan de orde te stellen. Het is, zoals je dat vandaag zou noemen, het gekissebis binnen de kerk, tussen kerkenraad-leden, tussen collega-dominees, tussen commissieleden enzovoort, wie er nu de eerste is. God heiligt Mozes: tot hem spreekt Hij van mond tot mond, niet in dromen. Als er wat op Mozes aan te merken zou zijn geweest, dan had de HEER zelf dat dus wel gedaan. Zo schimpen ze later ook Jezus weg. Maar Jezus beroept zich op zijn Vader, die altijd bij Hem is en achter Hem staat. Dat is dus ook de directe toepassing: eerbied voor de van God gegeven Middelaar. En indirect kan deze geschiedenis ons oproepen om het onheilige haantjesgedrag binnen de kerk af te leren. Laten we elkaars dienaar zijn, zoals Christus, de grote Middelaar, ons aller dienaar was, Filipp.2!

Numeri 13

Deze verkennende expeditie staat of valt natuurlijk gelijk al met de eerste zin van de HEER: 'zend mannen uit om Kanaän te verkennen, het land dat Ik aan de Israëlieten gééf...'. Dat is dus de definitie van het Kanaän, dat ze zullen binnengaan. Krijgen zullen ze het. Beërven is vaak het woord, dat de Heilige Schrift gebruikt. Dat is nou precies de relatie van afhankelijkheid, beter en dieper: van genade, die Israël nu al twee jaar trekkend door de woestijn geoefend en nu hopelijk, aan de poort van het beloofde land, geleerd heeft. Achter God aan, ontvangend, vierend, dankend. Zo beërven wij achter Christus aan immers ook het hemels Kanaän. Maar Israël staat in een vechthouding, met eigen kracht als maatstaf. Dan ben je inderdaad een sprinkhaan (vs.33) en niet meer. En wij? Is het bij ons ook knokken en zelf doen, in plaats van allereerst ontvangen? Door genade zijt gij behouden, door het geloof en dat niet uit uzelf, het is een gave van God. Ja toch? Zo, compleet vol óvergeving, vol vertrouwen, vol afhankelijkheid, Gods rijk binnengaan is een hele tour hoor, ook voor ons, net zoals Israël toen Kanaän nauwelijks durfde betreden.

Numeri 14:1-25

Dit overkomt ons toch ook zo nu en dan: dat wij wanhopen aan de definitieve doorbraak van Gods rijk. Jezus die al zo lang weg is. De secularisatie die alle relevantie van het christelijk geloof lijkt te hebben uitgewist. Waar is God nou? Ik denk terug aan psalm 33 die we volgens dit rooster enkele dagen gelezen en die eindigde met het vertrouwend wáchten op God. Schitterend is wat Jozua zegt: hij typeert de Kanaänieten als mensen 'van wie de beschermende schaduw geweken is'. Lees psalm 91 eens. 'Maar bij ons is de Heer, u hoeft niet bang te zijn', zegt Jozua. Geweldig, wat een overgave aan God. En dan Mozes' middelaarsvoorbede, wat reikt de schaduw van deze OT-bemiddelaar hier naar het licht van Christus zelf. Gods reputatie, Gods lankmoedigheid, dat Hij een lange adem met ons opbrengt, alles brengt Mozes biddend naar voren. Het is een hoogtepunt uit het OT, één van de toppen die het voorgebergte vormen van Golgotha, waar Jezus zelf voorbede deed voor hen die Hem kruisigden.

Numeri 14:26-45

Elke dag begraven. Elke dag hebben ze de graven van een langzaam wegstervende generatie gedolven. Hier behoor je psalm 90 bij te lezen, want die heeft Mozes gedicht op deze vreselijke 40 jaren. 40 jaar lang dreunen die 40 jaar verspiederstijd door. Het ongelovige geroddel (!), dat het vertrouwen in Gods trouw en macht ondermijnde (vs.37), ondanks Gods gebleken werken, moet in een uitvaart van 40 jaar lang, afgeleerd worden. Dat is hard. Dat jýj het land wel zult binnengaan, maar je vader en je moeder niet.

Numeri 15:1-21

Gedurende die veertig jaar onderweg blijft de HEER wel tot hen spreken! En: Hij spreekt hen erover, dat ze het land zullen krijgen en dat ze het zullen binnengaan. God laat de horizon van de toegezegde erfenis in zicht, een horizon die ook gevuld is met oogsten en dus oogstoffers, spijsoffers en eerstelingen. De HERE God houdt het doel levend voor dit zwerfende volk. Zwerven en begraven, onnoemelijk zwaar, maar uiteindelijk zullen ze aankomen en beërven en leven. Achter Mozes en daarin achter Christus aan. Want er trekt een Rots met hen mee (1 Kor.10).

Numeri 15:22-41

Wat is dat: onopzettelijk zondigen en opzettelijk zondigen? Zondigt u nooit eens met opzet, d.w.z. welbewust en met voorbedachten rade? Gaan wij nooit eens bewust door de knieën? Zeker wel. Bewust of onbewust zal het verschil dus wel niet zijn tussen opzettelijk of onopzettelijk; zonder dat ik trouwens de klem er meteen af wil halen. Het zal er wel om gaan, wat er in het hárt van de zondaar leeft: of hij zelf ook moeite met zijn zonde heeft en daarna dus ook echt berouw en strijd. Of dat het hem eigenlijk niks kan schelen. Omdat God zelf hem eigenlijk niks kan schelen. Het komt op die manier dus nauw in de buurt bij de zonde tegen de Heilige Geest. Met God jongleren alsof Jezus de duivel is. Daar is geen pardon voor bij de HEER.

Overigens: dat hout sprokkelen op sabbat was bij die man die dat deed daar dus een teken van: van zijn minachting voor de HEER. En daarnaast: de sabbath heeft als teken tussen God en zijn volk een heel heilige plek. Onze is niet de OT-ische sabbath, dat klopt. Nu Christus er is, zijn de schaduwen geweken, Coloss.2:16,17. Maar dat vraagt des te meer van ons vandaag een doordenking van die schaduw om in Christus ook tot een werkelijke vervulling van de sabbath te komen. En die vervulling is in ieder geval niet, dat je nu op alle dagen alles dus mag en dat er omtrent de sabbath niks meer geboden is. Lees dan de bergrede (Mt.5-7) maar eens, hoe Jezus met het vervullen van geboden omgaat.

Numeri 16:1-19

Het middelaarschap van het OT staat hier op het spel. Dat het volk namelijk wel een heilig volk is, iedereen inderdaad, maar dat zulks wel bestaat bij de gratie van hun heiliging: en daarvoor heeft God de priesterfamilie van Aäron afgezonderd, om dagelijks die verzoening symbolisch te voltrekken in de offerdienst. Korach en de zijnen doen alsof uitgekozen volk van God zijn de natuurlijkste zaak van de wereld is, evenals trouwens het beërven van het beloofde land. In wezen ontkennen zij de noodzaak van Christus. Ik zie in Korach iets van al die moderne theologen die vandaag aan de dag beweren, dat het begrip verzoening geschrapt moet worden evenals Jezus als het Lam van God dat de zonden van de wereld wegdraagt. Zij kunnen God ook zonder dat offer wel naderen..

Maar Gods gerechtigheid zal blijkens het vervolg de aarde splijten.

Numeri 16:20-17:15

Het volk volhardt in een onheilig grote mond tegen de HEER. Ondanks dat Korach en zijn aanhang opgeslokt is door de aarde en de 250 vooraanstaande mannen in Korachs kielzog levend verbrand zijn. Ruim 14000 doden vallen er nog eens. Het zijn getallen die ons doen huiveren. We kunnen ons bij zulke directe oordelen van God over onze aanhoudende opstandigheid ook niks meer voorstellen. Mensen kunnen tot op TV toe maar van alles over God uitkramen. Het is schijn die bedriegt, want God is nog steeds Dezelfde. Lees Hebr.12: 18-28 er maar eens bij.

Numeri 17:16-18:7

Nogmaals gaat de HEER er toe over om het geslacht van Aäron aan te wijzen voor de priesterdienst van de verzoening. Blijkbaar hield het gemor onder het volk nog steeds daarover niet op. Er zit bij het volk ook achter, dat zij bang zijn geworden van 'de tent, de verblijfplaats van God'(vs.28), als een plek waar zomaar enorme aantallen doden vallen. Ze zullen moeten leren, dat er via legitieme verzoening juist leven rondom de tent van de HEER is. Daarom is het symbool van die bloeiende, dus levengevende amandelstok zo sprekend. En daar liggen ze dus nu in de tent voor het aangezicht van de HEER: de verbondsakte van de wet en daarnaast de staf van de verzoening. Het is dus de tent waar God onder zijn volk woont in Jezus Christus.

Numeri 18:8-32

De arbeiders in de dienst van de verzoening blijken hun loon waard. Vergelijk dat eens met de prijs waarop Dé Priester geschat is, Matth.26:14,15 en 27:9!

Numeri 19

Zolang iemand onrein was, was hij feitelijk buitengesloten uit de menselijke samenleving. Ook al was die onreinheid soms onvermijdelijk als er bijvoorbeeld thuis een sterfgeval voorkwam. De dood maakte o.a. in Israël onrein. Een priester mocht zijn eigen overleden vrouw niet aanraken en de Hogepriester mocht bij geen enkele dode komen, ook niet bij zijn ouders. Logisch, want de dood is het resultaat van de zonde die er in de wereld is gekomen. Zet hier nu naast Lukas 7:14 (de jongeman uit Naïn). Uit ontferming maakt Jezus zich opzettelijk onrein. Maar let op: de jongen komt tot leven. Straks sterft Jezus aan het vervloekte hout om ons het leven te kunnen geven. Numeri 19 heeft dus een vervolg!

Numeri 20:1-21

Het is bekend dat herders voor hun kudde water te voorschijn wisten te slaan uit rotsen in de woestijn. Zij zochten dan een dunne plek in de rots (verkalking) waarachter zich water bevond. Mozes had moeten spreken, maar slaat. D.w.z. hij doet het zelf. Hij heeft God niet laten zien in de majesteit van zijn spreken. Hij is vóór de Here gaan staan en heeft het volk het zicht op Gods zorg ontnomen. De grote Mozes (Jezus) faalt niet en brengt zijn verlost in het Koninkrijk van God.

Numeri 20:22-21:9

Volk bidt om de wegneming van de slangen. Dat gebeurt niet. Er komt zelfs een slang bij! Een vreemde opdracht: als je dodelijk bent gebeten moet je naar die dode koperen slang kijken (gefixeerd) en je blijft in leven. Waarom? De slang is de personificatie van het kwaad. Het volk moest naar die slang kijken om tot de erkenning te komen: het is onze eigen schuld; wij hebben gezondigd. Confronterend! Maar ook verlossend! Jezus haalt dit aan in Johannes 3:14-15. Geloven is: gefixeerd naar Jezus kijken aan het kruis. Daar zie ik mijn schuld die Hij draagt. Ik heb gezondigd, maar Ik zie daar ook mijn Verlosser hangen!

Numeri 21:10-35

Vers 22 beschrijft het verzoek van Israël aan de Amorieten: Laat mij door uw land trekken; wij zullen niet afbuigen door akkers en wijngaarden, wij zullen geen welwater drinken, de koninklijke weg zullen wij gaan, totdat wij uw gebied doorgetrokken zijn. Maar het antwoord was nee en meteen grijpen de Amorieten naar de wapens. Het gevolg: Israël neemt alles in.

Conclusie: als het gaat om wreedheden in het Oude Testament, dan ontdekken we meermalen dat de vijandschap van anderen tegen de God van Israël de ware boosdoener is.

Numeri 22:1-21

Met militaire middelen valt Israël niet te bestrijden. Het moet met woorden gebeuren. Vloekwoorden wel te verstaan. Dan huur je meteen de beste in en je kijkt niet op een beetje geld. De Moabieten en de Midjanieten smeden een alliantie en huren een wereldberoemde beroepsvloeker in: Bileam. Het is wel 600 km. reizen (bij de Eufraat), maar ach, je moet er wel wat voor over hebben. Eén ding is Bileam wel duidelijk: hij zal niet anders kunnen dan Gods woorden spreken.

Numeri 22:22-41

God waakt over zijn volk. Middels de ezel wordt dat Bileam ook nog eens goed duidelijk. Wij vragen ons best wel eens af: heeft God het wel in handen? Zorgt hij wel voor ons? Toen Israël nog nietsvermoedend in de woestijn gelegerd was, was de Koning van Israël al uitgebreid bezig om zijn volk te beschermen.

Numeri 23

Gods volk is met geen ander volk te vergelijken (vers 9). Dat blijkt in Numeri ook steeds weer het geval te zijn. God gaat met Israël zijn weg. En Israël blijft Gods volk. Er zijn nog bijzondere beloften voor het joodse volk (Rom. 9-11 o.a.). Dat blijft. De kerk is zeer beslist niet in de plaats van Israël gekomen! Dat neemt niet weg dat er voor het Nieuwtestamentische volk van God grote dingen worden gezegd. Lees maar in Galaten 3:26-29. Daar mag je gepast trots op zijn om daarmee God de eer te geven!

Numeri 24

In vers 17 staat: Een ster gaat op uit Jakob, een scepter rijst op uit Israël. Het gaat dus over een koning. Ten diepste over Jezus. "Hij heeft machtigen van de troon gestoten en eenvoudigen verhoogd". En hoe vonden de magiërs uit het Oosten Hem? Via de (konings)ster. In Numeri gaat het dus ook al over Jezus. En God laat het komen uit de mond van een beroepsvloeker. Wie is hier het sterkst?

Numeri 25

In hoofdstuk 24:25 lijkt Bileam gewoon naar huis te gaan. Maar als we Numeri 31:16 lezen, dan blijkt dat Bileam wel gesproken heeft wat God hem had geboden, maar dat het slechts lippendienst was. Voordat hij afreist heeft hij nog een tip: voor vrouwen vallen ze wel. Een goed geheim wapen. En jawel, het werkt. Maar Pinehas van de bewakingsdienst grijpt in als iemand van Israël grof brutaal (vers 6) openlijk de God van Israël te kijk zet. Terwijl Zimri en Kozbi geslachtsgemeenschap met elkaar hebben steekt hij ze dood en doet dat richting hun geslachtsdelen (onderbuik). Pinehas kwam op voor de eer van God en de plaag houdt op.

Numeri 26:1-37

Een geslachtsregister. Wat moet je daar nu mee. Nou, er zit meer in dan je op het eerste gezicht zou denken. Het hoofdstuk begint met: "Na de plaag zeide de HERE tot Mozes en tot Eleazar (...): Neemt het aantal der gehele vergadering der Israëlieten op, van twintig jaar oud en daarboven. Hoeveel heeft Simeon er bijvoorbeeld? 22.200 (vers 14). En dan schrik je als je Numeri 1:23 er naast legt: 59.300. Wat een verschil. Zonde maakt meer kapot dan je lief is.

Numeri 26:38-65

De Leviëten kregen geen erfdeel (vers 62). Zij waren door God apart gezet om de eredienst te onderhouden. Geen lapje grond enz. Toegewijd aan de God van Israël. Heilige grond. Waren de andere 12 stammen dan niet toegewijd aan God? Jazeker wel, maar anders. Financieel maakten zij het mogelijk. Om God te eren. Om de lofzang gaande te houden. Het maakt niet uit wat je voor de kost doet. Als je maar aan God bent toegewijd.

Numeri 27

In Numeri 26:33 worden er ogenschijnlijk terloops wat namen genoemd, maar die namen komen onder andere in dit hoofdstuk weer terug. De genoemde vrouwen stellen onrecht in het erfrecht aan de kaak. Hun vader was (om zijn zonde tegen God) gestorven in de woestijn. Als zovelen. Maar een zoon had hij niet achtergelaten. Daardoor was er geen erfdeel voor deze vijf dochters. En de naam van hun vader zou verdwenen zijn. God geeft ze gelijk. Hij gaat verder met zijn volk, ondanks alle zonde. De naam van Zelafead blijft behouden en de dochters krijgen toch hun stukje familiegrond. God is rechtvaardig. En we mogen altijd opnieuw beginnen!

Numeri 28:1-25

Het dagelijkse leven van de Israëliet verliep op het ritme van de beide dagelijkse offers: aan het begin en aan het einde van elke werkdag. Met God beginnen, bij God afsluiten. Een brandoffer tot een liefelijke reuk voor God! De gebeden om en op grond van de verzoening, bij het altaar, elke dag. En op de dag die de verbinding aan God nog extra markeert, de sabbat: dubbel zoveel. Dat is extra werk voor de priesters, maar het onderstreept de extra feestelijkheid voor allen. Hier wordt het patroon geweven van een leven met God, elke dag, waarbij de sabbat als polsslag fungeert. En alle seizoenen weer komen de grote feesten. Het begint met Pasen: dat is elke keer weer het begin van alles. De herinnering aan Gods sparende en reddende hand bij de uittocht uit Egypte als de opmaat naar het leven in het beloofde land. En er is geen feest zonder offers: zonder de toewijding, de verzoening, de aanbidding en de dankbaarheid jegens God. Zo moet het leven zijn onder de koepel van Gods bescherming. Wat mooi!

Numeri 28:26-29:11

Nu komt Pinksteren: precies zeven weken later ("Feest der weken"); op de vijftigste dag. Ons woord Pinksteren betekent: (feest van de) vijftigste dag. Pinksterfeest benadrukt de afhankelijkheid van de God die de nieuwe oogst gaf. Het is het feest van de 'eerstelingen'. De oogst die op Pasen begint wordt op Pinksteren binnengehaald. God geeft leven! En het is niet zonder zin, dat juist op deze dag later de Heilige Geest wordt uitgestort (Hand 2). De Geest die op Pinksteren wordt uitgestort op de basis van Pasen.

En dan, midden in het joodse kalenderjaar, staat daar de Grote Verzoendag: de dag van de volslagen inkeer die oproept tot de houding van diep gevoeld berouw, van ieder en allen. Dag van boete, elk jaar weer; dag van gebed; van onthouding en van vasten rondom het ritueel van de Grote Verzoening, waardoor alle oppervlakkigheid wordt voorkomen. Misschien denken we wel eens, dat al die rituelen vormendienst in de hand werkten. Maar rituelen zijn vormgevend. Ze hebben elke keer weer aan het denken moeten zetten. Zetten ze ons ook aan het denken?

Numeri 29:12-30:1

En dan barst het oogstfeest los, als alles is ingehaald, geplukt en verwerkt. Feest van de Loofhutten. Zeven dagen feest. Plus een achtste speciale dag. Vele offers. Overvloed. Hebt u ze geteld? 71 stieren, 15 rammen, 105 ramlammeren, 8 bokken en de daarbij behorende plengoffers en spijsoffers, en daarboven overheen dan nog de dagelijkse vaste offers! God geeft veel. Hij is niet karig. En het gaat er in de tabernakel en later in de tempel niet afgeknepen toe. Een stuk uitbundigheid, waarin je de lijnen ziet lopen naar het grote feest voor alle volken (Zach. 14:16-18) en naar de schare die niemand tellen kan rondom de troon van het Lam met palmtakken in de handen en het loflied op de lippen: de attributen van het uitbundige Loofhuttenfeest (Openbaring 7).

Numeri 30:2-17

Geloften zijn bindend. Je kunt geen grote woorden spreken zonder gevolgen. Dat geldt voor ieder. Man en vrouw. Mooie dingen zeggen alleen om door de mensen geëerd te worden is een belediging voor God. Hij zelf komt de "geloften" die Hij heeft afgelegd na. Ze vormen de basis van Israëls bestaan. Nu vraagt Hij ook trouw aan geloften van Jan en Alleman. Maar geloften kunnen de bestaande verhoudingen niet als dynamiet laten springen. En woorden in onbezonnenheid gesproken, waardoor anderen gedupeerd kunnen worden, zullen worden ontkracht. Toch: ook in die gevallen zal de zaak niet aan willekeur worden overgelaten. De echtgenoot, de vader, de persoon die de bestaande orde vertegenwoordigt, mag tégen-spreken, maar niet pas als het hem uitkomt. Op tijd en duidelijk. God houdt niet van gesjoemel.

Numeri 31:1-24

De veldtocht tegen Midjan heeft niet in de eerste plaats een militair accent: het is de straf die God voltrekt over een volk, dat uit was op de ondergang van Gods volk. Bileam speelde daarbij zijn sluwe rol (Num 24:14; zie verder Num 25). Hij staat voor altijd model voor de Grote Verleider (vgl 2 Petr 2:15; Openb 2:14). We lezen met schrik hoe God zijn oordeel voltrekt: niemand en niets ontziend! En als bij de terugkeer van het leger blijkt, dat zij nota bene de hoofdschuldigen nog in leven hebben gelaten, wekt dat de woede van Mozes. Het oordeel wordt alsnog volledig voltrokken! Het is letterlijk: huivering wekkend. God laat niet met zich spotten. Hij is niet on-machtig. Juist daarom kun je op Hem vertrouwen. Denk nog eens terug bij deze geschiedenis aan de psalm die we gisteren lazen.

Numeri 31:25-54

Er worden regels gegeven voor de verdeling van oorlogsbuit. De ene helft is voor het uitgetrokken leger. De andere helft is voor de thuisgeblevenen. En verder wordt geregeld wat daarvan aan God moet worden afgestaan. Een vijfde deel van de buit voor het leger wordt bestemd voor de priesters; en een vijfde deel van de buit voor het volk wordt bestemd voor de Levieten. Wie de moeite neemt de getallen uit te splitsen, krijgt het volgende resultaat: kleinvee: 675 stuks voor de priesters en 6750 stuks voor de Levieten; runderen resp. 72 en 720; ezels resp. 61 en 610; mensen resp. 32 en 320. Daarbij komt dan nog de schenking van 16.750 sikkels goud. Men berekent dat op 167 2 kg goud. Dat is een enorm bedrag! Een schenking die wordt aangemerkt als een verzoeningsgift (vs 50). Het wordt neergelegd bij God als een herinnering: God moge zijn volk blijven gedenken, en Israël moge zijn God blijven gedenken. Oorlogsbuit is niet maar alleen economische winst!

Numeri 32:1-19

De verdeling van het pas veroverde land aan de "overzijde van de Jordaan" (die betiteling dateert uiteraard pas uit later tijd, toen het volk goed en wel gesetteld was), is het begin van de inlossing van Gods belofte. Het land is zeer geschikt voor de stammen die vooral leven van de veeteelt. Mozes hekelt aanvankelijk de mentaliteit van: "als wij maar binnen zijn". Als blijkt, dat het helemaal niet de bedoeling is de band met de rest van het volk of met de God-van-heel-Israël te verbreken, wordt het anders. De eenheid zal blijven bewaard. Dat beloven ze. En zo wordt dit hoofdstuk het begin van de nieuwe fase in de geschiedenis van Israël. Een eigen land, een zelfstandig bestaan, leven voor Gods aangezicht, de rust van Gods vrede rondom.

Numeri 32:20-42

De afspraken worden vastgelegd. Het land wordt toegewezen. De eenheid blijft gehandhaafd. Opvallend is de herhaling van de uitdrukking: voor Gods aangezicht. Zo stelt men zich van weerskanten op: onder de open hemel, binnen de zichtbaarheid voor God, rekenend op zijn bescherming.

“Coram Deo”: dat zijn een paar mooie woorden, ze geven uitzicht naar boven en naar voren. En tegelijk leg je je daarmee vast op een duidelijke koers.

Numeri 33:1-49

O wat eentonige opsomming van al die 'pleisterplaatsen' ... Ik kan me voorstellen dat u na een paar namen struikelt en de rest overslaat. Al die namen en dat ook nog op de eerste Kerstdag! En toch: voor de tijdgenoten zijn het allemaal herinneringen geweest. Is niet de rechte lijn de kortste verbinding tussen twee punten? Welnu: hier wordt de kortste lijn getrokken tussen die twee uitspringende punten: Rameses waar ze vertrokken (vs 3-4), en de velden van Moab waar ze tenslotte aankwamen (vs49). Lees dan in elk geval die beide teksten om iets van het wonder te ondergaan dat hier in de lange lijst van namen is gesteld. Dat begin: de opgeheven hand van de HERE, het vertrek voor de ogen van de Egyptenaren die nog bezig waren hun doden te begraven. En zij op weg naar het leven. En tenslotte de aankomst in de velden van Moab. Alles wat zich daartussen afspeelde is de vastlegging van het wonder van de woestijn: God die ze leidde, die ze voedde, die er was in de wolk, ondanks al de dingen die er gebeurden van pleisterplaats tot pleisterplaats. Elke naam betekende: weer een stap verder. En één keer staat er ineens een zinnetje dat óplicht tussen al die pleisterplaatsen: het sterven van Aäron (vs 38). En de notitie, dat men in het Zuiderland vernam dat de Israëlieten in aantocht waren! (vs 40). En dan nog wat: op al die plaatsen zijn de graven gedolven, totdat het hele geslacht dat uit Rameses vertrokken was tenslotte gestorven was. En daar staat het dan: toen legerden zij zich langs de Jordaan, in de velden van Moab. Dorre namen kunnen ook gaan léven: de grens was bereikt; de deur naar de toekomst werd eindelijk geopend! God bracht ze werkelijk zó ver!

Numeri 33:50-34:12

En toen ging de deur open. Het nieuwe leven. Het Beloofde Land! “Wanneer gij de Jordaan overtrekt...”. Zo'n zinnetje moet je proeven! Ze zullen de Jordaan overtrekken, ja eindelijk! Er zal land, in bezit worden gegeven, een héél land nog wel! Er vallen grote woorden: erfdeel, verdelen, toewijzen, eigendom,... Dat is léven, toekomst, perspectief “vanuit het dode dal”. Ieder krijgt zijn deel, niemand ontvangt te weinig, niemand heeft straks te veel. De contouren van het nieuwe land tekenen zich af: het beloofde land wordt in kaart gebracht (en je hebt er dus ook eigenlijk een kaart bij nodig). De opsomming is zo droog als een kadaster, maar de kadastrale registratie betekent wel dat je eigenaar wordt! En daar, op dat stuk grond zal het duidelijk worden, hoe goed het leven met deze God is. Het geschenk van het land is gebonden aan het leven met Hem. Beloften zijn nooit onvoorwaardelijk.

Numeri 34:13-35:8

Het staat er zo zakelijk: dit zijn de mannen die jullie het land zullen toewijzen: Eleazar de priester en Jozua de zoon van Nun. Hij die het zegt, Mozes, zal daar zelf niet meer bij zijn. Hoe zal het hem daarbij te moede zijn geweest? Zal de vreugde die hem vervuld moet hebben bij de aankondiging van deze geweldige toekomst niet gemengd zijn geweest met het verdriet om het voortijdige afscheid? Daar stond hij: nu zou het nieuwe leven beginnen. “Dit zijn de mannen die jullie het land zullen toewijzen”. Wat een geweldige aankondiging uit zijn mond! En hij wees de hele rij aan: voor elke stam één naam, het gezegende tiental dat de erfenis in ontvangst gaat nemen! En vervolgens de (48) steden voor de Levieten, verspreid door het hele land. Zo zullen er steeds overal mensen zijn, die het volk kunnen leiden en opbouwen in het geloof.

Numeri 35:9-34

Wat een indrukwekkende bepalingen om het leven te beveiligen. Aan de ene kant: zeer strenge bepalingen voor de doodslager en moordenaar. Wie het leven niet acht, ontwijdt het land en verspeelt zijn plaats te midden van de levenden. Wie zich bezondigt aan het leven zal moeten worden gestraft. Zelfs in de vrijstad. Maar dan wel altijd door een onbevooroordeelde rechtspraak! En niet dan na zorgvuldig onderzoek. Aan de andere kant: even strenge bepalingen tegen onbeheerste wraakzucht, die de discretie veracht, de rechtspraak blokkeert en de samenleving verziekt. Sterker: de dood injaagt, van de ene wraak naar de andere. En intussen kan niemand na iets dat hij per ongeluk deed zonder gevolgen weg komen: het verblijf in de vrijstad kan niet worden opgeheven, pas na de dood van de hogepriester. Dat betekende wel en totale inbreuk in de gang van iemands leven! Ja, wat een zorg voor veiligheid!

Numeri 36

De grenzen zullen gehandhaafd blijven : voor allen genoeg, voor niemand te weinig en zeker geen opeenhoping van steeds meer in de handen van enkelen. De regelingen rondom de dochters van Zelafead (Selofchad) moeten voorkomen, dat er straks geen basis meer is voor het eigen bestaan. Ze worden het model voor alle soortgelijke gevallen. Sociale gerechtigheid. Wijsheid van God. Spreiding van welvaart. Patroon voor de goed geordende samenleving tot welzijn voor allen.

Deuteronomium 1:1-18: De Tien Geboden in het dagelijkse leven

Het volk Israël staat voor de deur van het beloofde land. Mozes neemt nog eenmaal het woord. Hoe zal het straks gaan? Ze breken op van bij de Horeb, de berg waar God zijn Tien Geboden aan Israël gaf. Hoe moeten die geboden nu concreet worden toegepast in het beloofde land? Dat is het thema van het boek Deuteronomium. Daarom vraagt Mozes ook aandacht voor de leiders die over Israël aangesteld zijn, over 1000, 100, 50 en 10 man. Zij vervullen een belangrijke rol in het zoeken naar en het handhaven van de toepassing naar Gods Tien Geboden in het dagelijkse leven.

Deuteronomium 1:19-46: Moedeloosheid en overmoed

Terugblikkend herinnert Mozes de generatie die nu klaar staat het land binnen te trekken aan twee dingen: eerst de moedeloosheid en vervolgens de overmoed van hun ouders en grootouders. Het lijken tegengestelde houdingen, maar ze hebben veel overeenkomsten: bij beide houdingen is de Here uit beeld. Als de moeilijkheden zich opstapelen en je vergeet de belofte van de Here, word je moedeloos. Als je jezelf vervolgens oppept en denkt dat je de hele wereld wel aan kan, heb je Hem niet meer nodig, en moet je het ook zonder Hem doen.

Deuteronomium 2: Volkerenmoord

We komen hier in aanraking met een barre en voor ons besef onacceptabele kant van Gods bemoeienis met Israël en de volken: de volkerenmoord op de Kanaänieten. Het blijft een lastige zaak voor bijbellezers van vandaag.

Misschien kan het iets helpen om het zwart-wit iets te nuanceren. Let er op dat de volken Edom, Moab en Ammon zeer nadrukkelijk ontzien worden. Het gaat dus niet om een ongerichte bloeddorstigheid tegen iedereen die in de weg loopt. Het gaat speciaal tegen de oude volken van Kanaän, van wie de maat van zonde tenslotte voor God vol is geweest (Genesis 15:16).

En vergeet ook niet dat naar de mens gesproken de Kanaänieten een kans kregen een vredesaanbod te aanvaarden.

Maar het blijft een heikel punt. In elk geval mogen we vandaag als christenen niet meer vechten tegen mensen en volken van vlees en bloed, maar tegen geestelijke machten, op een geestelijke manier (Efeziërs 6)

Deuteronomium 3: Samen uit, samen thuis

Het volk heeft eerst de east-bank veroverd, op Og en Sichon. Maar de stammen van Israël die daar kwamen te wonen, konden zich niet meteen settelen. Ze moesten mee om ook de anderen te helpen hun plek te vinden. Een mooi voorbeeld van solidariteit die nog steeds de kerken in hun onderlinge verhouding moet kenmerken: samen uit (Egypte), samen thuis (in het beloofde land).

Helaas zit het er voor Mozes niet in het beloofde land binnen te gaan. Jammer voor Mozes, maar vooral ook jammer voor Israël. Hoe kunnen zij overleven zonder deze middelaar? Het antwoord is niet: door Jozua (die een deel van Mozes' werk zal overnemen), maar het antwoord valt verderop in Deuteronomium: door de dienst van de verzoening!

Deuteronomium 4:1-24: Laat je vormen tot beeld van God

Door grote eerbied voor de grootheid en heiligheid van God kan Israël een positief zelfbeeld ontwikkelen: we hebben een geweldige God, die heel dichtbij is, die luistert naar het gebed, we hebben prachtige geboden, waar buitenstaanders jaloers op kunnen zijn. We hebben ze uit Gods eigen mond gehoord! Hou God hoog, door Hem niet neer te halen in een afbeelding van iets uit deze schepping, dat zou de omgekeerde wereld zijn. In plaats van zichtbare beelden te maken van God, moet Israël door gehoorzaamheid aan zijn geboden in eigen leven het beeld van God op aarde zichtbaar maken.

Deuteronomium 4:25-49: Afgoden zijn uiteindelijk niks

De preek van Mozes neemt een dreigende wending: hij ziet het al aankomen dat Israël, in de loop van de tijd, God en zijn geboden zal vergeten. God zal dat niet kunnen laten lopen. Hij zal ze onder de volken aan de volken gelijkgeschakelen. Maar meteen schijnt het evangelie er weer doorheen: op die manier zal Israël ontdekken dat het dienen van afgoden geen bevrediging kan geven en het zal weer terugkeren naar de HERE, die zich dan ook laat vinden! Vergeet nooit hoe graag Hij met je omgaat.

Deuteronomium 5: Tien Geboden uit Jezus' mond.

We horen de Tien Geboden wekelijks in de morgendienst voorlezen (als we het al echt horen en niet wegdromen, wat niet denkbeeldig is bij onze gewoonte om het telkens maar weer, week in week uit, voor te lezen). Maar de eerste keer toen de Tien Geboden live werden afgekondigd, stond de hele berg in vuur en vlam. Zo indrukwekkend dat niemand overeind kon blijven. Israël had echt Mozes nodig als middelaar of transformator. Wij kunnen nooit buiten Jezus Christus om naar de Tien Geboden luisteren en naar de toepassing ervan zoeken. Heb je gemerkt hoe de Here reageert op het verzoek om een middelaar (vers 28-29)? Wat verlangt Hij ernaar dat we werkelijk leren luisteren en dan ook alles in praktijk brengen!

Deuteronomium 6: Geloofsoverdracht

Dit hoofdstuk gaat over de overdracht van het evangelie aan de komende generaties. De opdracht om Gods geboden in te prenten (vers 7) werd nogal eens gebruikt als argument voor het uit het hoofd leren van de catechismuszondagen. Nogal vergezocht: het gaat hier niet om een klaslokaal en een leerboek, maar om het dagelijkse leven waarin ouders bij hun daadwerkelijke voorbeeld telkens verwijzen naar de geboden van God.

Als jongeren hun vragen stellen over die soms lastige geboden, moet het antwoord beginnen bij het evangelie van de bevrijding uit Egypte, bij Christus en zijn Heilige Geest.

Deuteronomium 7: Exclusieve liefde

Een combinatie van tedere liefdesuitingen én de oproep om radicaal te durven zijn. Het geheim van je leven ligt in Gods keus vol liefde voor jou. Het is een onbegrijpelijk voorrecht, dat je niet aan jezelf te danken hebt maar alleen aan zijn wonderlijke belofte en keus.

Verspeel dat nou niet door andere goden in je leven een plekje te geven. Het is een bedrieglijke gedachte dat die goden je vrij laten om de Here voluit te dienen.

Veel gemengde huwelijken zijn een valstrik gebleken voor de radicale navolging van Christus. Maar hoe zit het in onze 'niet-gemengde' huwelijken: is daar wel een gezamenlijke en onverdeelde toewijding aan Hem?

Deuteronomium 8: Alleen woestijnbenen kunnen de weelde dragen

De beschrijving van beloofde land lijkt hier wel op de reclametaal van een toeristische folder. Zo graag wil God ons ertoe verleiden hier binnen te gaan.

Maar tegelijk maakt Hij duidelijk dat het grote risico van zo'n gelukkig leven is dat je God vergeet, dat het om jezelf gaat draaien, dat je verwend wordt en God niet meer nodig hebt. Het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen.

Vergeet daarom nooit de woestijnervaring: moeilijk, maar juist toen bleek de Here wonderlijk dichtbij. Gewoon brood (hoe overvloedig belegd ook) kan je nooit echt verzadigen. Wel de woorden uit Gods mond.

Deuteronomium 9: De onmogelijkheid van het verbond

Op de drempel van het beloofde land maakt Mozes ons duidelijk dat het feitelijk onbegonnen werk is voor God om met mensen zoals wij in zee te gaan: elke keer maken wij ons weer onmogelijk bij God. Alleen via de middelaar die maar blijft bidden, is er de mogelijkheid om te overleven.

Deuteronomium 10: Herstart

Via de voorbede van de middelaar maakt het verbond een herstart nadat het vastgelopen was. Voortaan zal het document van het verbond (de twee stenen platen met de tekst van de tien geboden) opgeborgen worden in de ark en behoedzaam door de dienst van de Levieten worden omringd!

Vanuit deze dienst van de verzoening, vanuit Christus, komt nu de oproep tot de besnijdenis van het hart. De Geest wil de geboden in het Nieuwe Verbond in ons hart schrijven.

God werkt aan een volk met hart voor Hem en hart voor hun naasten. Speciaal de buitenstaanders, de vreemdelingen, worden genoemd: de liefde van God voor zijn volk moet de wereld verder door.

Deuteronomium 11

Het volk Israël staat op het punt om de Jordaan over te trekken en het land Kanaän in bezit te nemen (vs 31). En in dat land wil de HERE Zijn volk zégenen. In dit hoofdstuk roept de HERE het volk op om geen verandering op te werpen, zodat Hij hen zou moeten straffen ('vloek') in plaats van zegenen. Om deze oproep kracht bij te zetten, wijst de HERE hen op de plagen, waarmee Hij Egypte strafte (vs 3-4) en op de straffen, die Hij binnen Zijn volk uitdeelde vanwege hun ongehoorzaamheid (vs 5-6). Het is dus een oproep om heilig ontzag voor de HERE te hebben. En om vanuit die houding Zijn geboden te bewaren. Tegelijk is het ook een oproep om de HERE te dienen uit liefde (vs 13, 22). Voor de HERE is dat kennelijk geen tegenstelling. Het moet samen gaan. En dat is, wat de Israëlieten ook hun kinderen moeten leren (vs 19, 21; vgl. 6:6-9). Dan zal de HERE hen zéker zegenen.

Deuteronomium 12

Israël is een uniek volk. Omdat hun God uniek is! Daarom geen afgoderij, zoals de heidenvolken, die vóór hen in Kanaän woonden, pleegden te doen. Dus ook geen beelden, offerhoogten, gewijde palen, etc. De HERE houdt Zijn volk hier het 1e en het 2e gebod voor. Zó wil Hij gediend worden. En daarbij hoort ook, dat de HERE één centrale plaats kiest om onder Zijn volk te wonen: het heiligdom in Jeruzalem. Opvallend is hoe royaal de HERE Zijn volk daarbij behandelt. Hij wil, dat ze hun 'vaste' en hun 'vrijwillige' bijdragen naar de tempel brengen. Maar intussen mogen ze – buiten die bijdragen om – thuis van hun bezit genieten. Als ze bij hun rijkdom hun naaste (de Leviet) maar niet vergeten. Zo wil de HERE Zijn volk vréugde geven. En die vreugde berust op de bediening van de verzoening, zoals die in dat heiligdom plaats vindt. Vandaag mogen we zeggen: onze vreugde berust op het offer van Christus, waardoor Hij ons met God verzoend heeft.

Deuteronomium 13

Twee elementen komen in dit hoofdstuk duidelijk naar voren. Dat is in de eerste plaats de mogelijkheid, dat afval van de HERE veroorzaakt wordt door verleiding van binnenuit. Eigen kerkleden of eigen familieleden kunnen je tot zonde verleiden (Mat 10:37). Ook in de nieuw-testamentische gemeente wordt daarvoor herhaaldelijk gewaarschuwd (o.a. 1 Kor 5:11-12; Gal 1:7; 1 Tim 1:3 e.v.; 1 Joh 3:18-19). En dat is om de andere gemeenteleden op de proef te stellen (vs 3; vgl. 1 Kor 11:19). Met als doel, dat ze op het laatst elke proef kunnen doorstaan. In de tweede plaats moeten die verleiders worden aangepakt (vgl. 1 Kor 5:13). Zo geeft God alle gemeenteleden verantwoordelijkheid voor elkaar. Opdat de héle gemeente de HERE dient met een toegewijd hart.

Deuteronomium 14

Bij de onreine dieren gaat het om dieren die allemaal, op de één of andere manier, met de dóód te maken hebben: aaseters, roofdieren, e.d. God leert Zijn volk om daar een afschuw van te hebben, omdat Hij Zelf de God van het Léven is. Die Zijn volk wil bevrijden uit de macht van de dood (= rijk van de sátan). God wil de dood niet. Hij zendt Christus, om de dood te overwinnen. Zo wijst deze wetgeving van rein en onrein naar Pasen. En uiteindelijk naar de Wederkomst.

Het onderscheid rein-onrein wordt ook toegepast op de offerdieren: 10% van alle opbrengst moet aan de HERE geofferd worden. Om daarmee de eredienst (priester en Leviet) te onderhouden en de arme (vreemdeling, wees en weduwe) te ondersteunen. Zou 10% ook voor ons vandaag een goede richtlijn kunnen zijn? Uiteindelijk moet het gaan om dankbaarheid voor de zegen van de HERE (vs 29).

Deuteronomium 15

Het sabbatsjaar (het zevende jaar) wordt genoemd 'het jaar van de kwijtschelding' (vs 9). Daaruit blijkt, dat het de HERE hierbij gaat om de armen. Wanneer iemand in nood zit, moet je hem helpen. Bijvoorbeeld door hem geld te lenen. Maar iemand, die echt arm is, moet ook weer van zijn schulden afgeholpen worden. En laat niemand er spijt van hebben, wanneer hij een arme helpt. Want zo verzamelt hij schatten in de hemel. Wees dus royaal! (vgl. Mt 6:4; Lk 12:33; 14:14). Bovendien: het is God, die je zo gezegend heeft, dat je kon helpen. Daarom is zo'n gift ook een bewijs van dankbaarheid jegens de HERE. In het verlengde daarvan ligt de bepaling, dat een hebreeuwse slaaf (een broeder die uit armoede zich aan een ander verkoopt) in het zevende jaar moet worden vrijgelaten. En dan krijgt hij zelfs een startkapitaal mee om een nieuw begin te kunnen maken!

Deuteronomium 16

Drie grote feesten kende Israël:

a) het Pascha: viering van de bevrijding uit Egypte; ook wel genoemd: het feest van de ongezuurde broden; zie Ex 12. Voor ons vandaag het feest van onze bevrijding door Christus, die het ware Paaslam is (Joh 1:29; 1 Kor 5:7).

b) het feest der (zeven) weken: het feest van het begin van de oogst, van de eerstelingen; ook wel genoemd het Pinksterfeest (Pinkster=50^e). Ook de uitstoring van de H.Geest op Pinksteren (Hand 2:1) is een feest van 'eerstelingen': er volgt nog een hele oogst! (Rom 8:23).

c) het Loofhuttenfeest: viering van het binnenhalen van de complete oogst. Nieuw-testamentisch gezien zou je hierbij kunnen denken aan de Wederkomst van Christus (Mat 13:39).

Bij elk feest gaat het om viering van wat de HERE geeft aan Zijn volk. Daarom geeft men ook iets aan de HERE. Tegelijkertijd mag men ook zelf genieten van de overvloed, waarmee de HERE hen gezegend heeft. Met name het Loofhuttenfeest werd uitbundig gevierd: zo royaal is God voor Zijn volk. Bij nieuw-testamentische toepassing is dat nog duidelijker!

Deuteronomium 17

Op zonde tegen het Eerste Gebod (afgoderij) staat de meest zware straf: dood door steniging. Maar er wordt wel een stukje zorgvuldigheid ingebouwd: er moet terdege onderzoek worden gedaan, de zaak moet onomstotelijk vaststaan, er zijn minstens 2 getuigen nodig. De laatste zin van vs 4 wijst erop, dat 'tucht' ook als doel heeft om de 'gemeente' te beschermen. Die zorgvuldigheid blijkt ook in de 'hoogste rechtspraak' onder Israël, waarvoor de HERE speciaal een priester en een rechter aanstelt. Voor de moeilijke gevallen. De uitspraak wordt in feite gedaan 'namens de HERE' (vs 12). Van de straf op ongehoorzaamheid aan de gedane uitspraak moet een preventieve werking uitgaan (vs 13).

Later is het de koning in Israël, die recht moet spreken. Al in dit hoofdstuk stelt de HERE regels voor die koning in de zogenaamde 'koningswet' (vgl. 1 Sam 8).

Deuteronomium 18

De Leviet en de priester, de hele stam Levi, ontvangt geen erfdeel in Kanaän: hun erfdeel is de HERE. Ze zijn aangewezen om op speciale manier de HERE te dienen. De HERE draagt er dan ook zorg voor, dat het hen niet aan 'inkomsten' ontbreekt.

In dit hoofdstuk doet de HERE verder twee dingen. Hij verbiedt alle 'occultisme'. Zijn volk mag niet houvast zoeken buiten de HERE om. In horoscoop, 'glaasje draaien' of spiritisme. Dat hoort bij het duistere rijk van de satan. Vervolgens stelt de HERE het ambt van profeet in: via de profeet is de HERE Zelf te raadplegen. Zij geven Woorden van God door. Daarom moeten wij ook vandaag de HERE 'raadplegen' via Zijn Woord. En uiteindelijk is deze tekst een profetie van de komst van Jezus Christus: de hoogste Profeet en het vleesgeworden Woord.

Deuteronomium 19

De HERE vindt het heel erg, wanneer onder Zijn volk onschuldig bloed vergoten wordt. Daarom neemt de HERE bij voorbaat maatregelen: in Kanaän moeten 'vrijsteden' worden aangewezen, als veilige havens voor wie per ongeluk iemand anders van het leven beroofde. Maar de HERE voorkomt tegelijk ook misbruik van zo'n vluchthaven.

Verder bepaalt de HERE, dat valse getuigen een groot risico lopen: wanneer na zorgvuldig onderzoek blijkt, dat iemands getuigenis vals is, dan krijgt hij de straf, die de aangeklaagde zou hebben gekregen, wanneer zijn schuld was komen vast te staan. Bij valse beschuldiging van een overtreding waarop de doodstraf stond, kan de valse getuige dus de doodstraf krijgen. Ook hier weer: preventief karakter van straf (vs 20). Met de uitdrukking "oog om oog en tand om tand" wil de HERE de straf in evenwicht brengen met de begane overtreding.

Deuteronomium 20

De HERE bereidt Zijn volk erop voor, dat ze in deze wereld tegenstand zullen ontmoeten. Israël in de woestijn en bij de inname van Kanaän. Maar tegelijk bemoedigt de HERE: je hoeft voor niemand bang te zijn; Ik geef jullie de overwinning. Daarom hoeft niet krampachtig elke man onder de wapens: in bepaalde omstandigheden mag je thuis blijven. Het hangt niet van het aantal strijders af. Maar van de HERE alleen.

Met steden buiten Kanaän mag vrede gesloten worden, maar binnen Kanaän moeten alle bewoners worden uitgeroeid: om Israël te beschermen tegen afgoderij en beeldendienst. En breng geen onnodige schade toe aan de natuur!

Deuteronomium 21

Wanneer de dader van een moord onbekend is, zal geen onschuldige gestraft worden. Priesters zijn er om recht te spreken en verzoening te doen.

In Israël kwam het kennelijk regelmatig voor dat een man twee vrouwen had. Denk aan Abraham en Jakob. En aan Elkana (1 Sam 1). De HERE wijst op de gevaren daarvan en stelt regels. Maar geen straf of gedwongen scheiding. Vanwege de 'hardheid van hun hart'? Denk aan de scheidbrief, die om die reden werd toegestaan (Mat 19). Opvoeding van kinderen moet soms met harde hand gebeuren. Om hun leven te redden! (Spr 23:13,14). Doodstraf door ophanging is door God vervloekt. Denk aan de kruisdood van Christus (vgl. Gal 3:13).

Deuteronomium 22:1-12

Naastenliefde is: zijn schade zoveel mogelijk voorkómen. Dat geldt helemaal voor je eigen broeders en zusters. En ook méér: niet alleen materiële schade voorkomen, maar opkomen voor zijn geestelijk welzijn. Daarom: hem lief hebben.

God heeft deze wereld weloverwogen geschapen. Er is over nagedacht. God heeft een zinvolle orde aangebracht. Dat is wat de mens moet respecteren. Man en vrouw zijn verschillend geschapen, met een verschillende verantwoordelijkheid. De hele natuur zit wonderlijk mooi in elkaar. Dat moeten we honoreren. En God is de Schepper van het léven. Van het mensen-leven. Daar moeten we zuinig op zijn. Niet alle experimenten zijn geoorloofd (genetische manipulatie, klonen).

Deuteronomium 22:13-30

Uit dit bijbelgedeelte blijken een paar dingen. Het eerste is, dat ouders een taak hebben ten opzichte van hun kinderen. Ze zijn verantwoordelijk. Ze voeden hen op, nemen het zo nodig voor hen op, bereiden hen ook voor op een huwelijk. Op het moment van de officiële huwelijkssluiting zijn ouders van die verantwoordelijkheid ontslagen. Tenzij er iets mis gaat!

Het tweede is, dat God de seksuele gemeenschap tussen man en vrouw nadrukkelijk voor het huwelijk wil reserveren. Op overspel staat de doodstraf. Maar op seksuele gemeenschap vóór het huwelijk staat op z'n minst een boete. En het verplicht ook tot een officieel huwelijk. De lichamelijke eenwording is uiting van wederzijdse innige liefde. En daarom iets om zuinig op te zijn!

Deuteronomium 23

De vele verschillende bepalingen in dit hoofdstuk zijn moeilijk onder één noemer te vatten. Toch hebben ze allemaal te maken met het feit, dat Israël – als volk van God – een heilig volk is. Die heiligheid stelt voorwaarden aan de samenkomsten (vs 1-8). Een onbesnedene (wegens lichamelijke verminking of vanwege heidense afkomst) kon niet zomaar meedoen. Die heiligheid houdt ook reinheid en hygiëne in. Een oorlogssituatie is geen excuus om je daar niet aan te houden: de HERE voert immers de oorlogen! Die heiligheid bepaalt ook je persoonlijke omgang met de HERE. En met je naaste.

Deuteronomium 24

Het huwelijk is de HERE heilig. Dat blijkt bijvoorbeeld uit vs 5: een goed begin is het halve werk! Daarom kan echtscheiding niet zomaar (vgl. Mat 19). Tijdelijk heeft de HERE dit toch 'gedoogd', maar dan met de voorwaarde, dat er een 'scheidbrief' moest komen. En met het gevolg, dat een tweede huwelijk voor de vrouw "verontreiniging" betekent.

Verder is dit hoofdstuk uitwerking van het thema: je naaste liefhebben. Dus hem niet hard behandelen, de armen van eten en kleding voorzien, hem niet beroven van (een bron van) inkomsten, zijn leven niet in gevaar brengen (bijvoorbeeld door besmetting met melaatsheid).

En voor de verkeerde dingen die iemand doet, is hij persoonlijk verantwoordelijk (vs 16; vgl. Ez 18).

Deuteronomium 25

Veertig stokslagen, dat liegt er niet om. Maar er mag dan ook niet een slag meer gegeven worden. Het werd de officiële lijfstraf van de synagoge. Voor de zekerheid telde men één minder: de "veertig-min-één" heette dat. Volgens Calvijn matigde men zich daarmee de waardeloze lof van mildheid aan, alsof zij God zelf in mildheid moesten overtreffen!! Paulus vertelt, dat hij deze straf vijf keer heeft moeten ondergaan. VIJF KEER! (2 Cor 11:24). Hij moet al die vijf keren kapot geweest zijn! De bedoeling van deze bepaling van Deut. 25 is duidelijk: er zal beheersing zijn in de straf, er mag geen uitschakeling volgen uit de maatschappij! Dwz: Je kunt je maar niet laten gaan! Geen ongebreidelheden! En geen fanatisme. En daar kunnen we allemaal nog van leren.

Datzelfde geldt ook van de voor ons gevoel wonderlijke bepalingen van het zwagerhuwelijk. God wil dat de door Hem gegeven plaats in de maatschappij wordt gerespecteerd. "Legale" verrijking dank zij de dood van een ander is diefstal! Een beetje verder nadenken over deze bepaling kan ons óver de bevreemding vanwege de vorm heen tillen naar de conclusie, dat hier een stuk materialisme bij de wortel wordt afgesneden!

En dan nog weer heel wat anders: geen onbeschaamde handtastelijkheden; ook niet als je ze zou kunnen verontschuldigen vanwege de omstandigheden. "Uit de hardheid van de bepaling mag blijken hoezeer ingetogenheid aan God behaagt", zegt Calvijn. En laten we dat dan maar goed tot ons laten doordringen. En wat leert ons het scherpe woord 'gruwel' ten aanzien van gesjoemel met gewichten over fraude, corruptie, ontduiking etc? Genoeg, denk ik! Al die bepalingen van het oude testament worden door ons wellicht wel eens wat al te gauw op de zolder van de 'afgeschafte wetten' gezet.

Deuteronomium 26

En hele liturgie van dankbaarheid bij de aanbidding van de eerste vruchten van de oogst. Elk jaar weer opnieuw. En elk jaar wordt daarbij dus weer het hele verhaal van vroeger verteld vanaf de zwervende Arameeër tot en met het moment dat jij daar met je mand vol vruchten bij de priester staat: "en nu zie, nu sta ik hier en bied dit aan U aan HERE, mijn God". Het hele verhaal van de geschiedenis in de jaarlijks terugkerende liturgie van de dankdag! En dan die zin: "gij zult u verheugen voor het aangezicht van God". Hij is de God die leven geeft! Vier dan feest en hef het glas! En ja, nog wat: vergeet de tienden niet! En vergeet zijn geboden niet. Royale onderhouding van al die goede bepalingen houdt de stroom van het goede-leven-met-God in zijn bedding. "Dan zal Hij j u maken tot een lof en een sieraad en dan zult gij zijn zijn volk in heiliging". Heiliging is altijd weer het slotakkoord van de wet!

Deuteronomium 27

Het beloofde land - hoe zeker ook de belofte is - kan slechts betreden worden door de poort van de witgekalkte stenen waarop de geboden van God zijn geschreven! Een schitterend voorbeeld van de 'voorwaardelijkheid' van de beloften bij alle onvoorwaardelijke waarachtigheid ervan!

En wat moet dat tegen de bergwanden hebben geschald: de tekst van de wet gesproken door de ene helft, en het antwoord uitgeroepen door de andere helft van het volk! De liturgie-in-wisselzang van de aanvaarding van de wet: de verbondsvernieuwing waarmee het nieuwe leven in het beloofde land zijn plechtige begin zou moeten krijgen. Hoe moet dat 'Vervloekt' en 'Amen' hebben gedreund over de dreven!

Deuteronomium 28:1-14

Indrukwekkend is dit hoofdstuk. Vandaag lezen we het begin: gezegend zult gij zijn.... gezegend zult gij zijn... Het goede leven valt open. Weidse perspectieven worden geboden. En achter de horizon is er nog meer. Altijd! De ene zin rolt over de andere heen. Gods beloften zijn eindeloos. Zijn beloften kunnen de weg wijzen zoals de wolk het in de woestijn deed. Als je daar dan maar achter aan gaat. De waarheid van Gods beloften hangt niet af van de gehoorzaamheid eraan, maar de vervulling wordt wel daaraan gebonden.

Deuteronomium 28:15-44

Maar weiger je te luisteren..... Het blijkt de inleidende zin te zijn voor het ene na het andere onheil. Het is ronduit verschrikkelijk het allemaal te horen en te lezen. Het dondert over je heen. En het is nog maar de helft. Morgen gaat het allemaal nog verder. Het is als een afdaling in steeds diepere duisternis: het ene wee is nog niet voorspeld of het volgende wordt al beschreven. En wie bedenkt, dat dit alles woord voor woord ooit ook in vervulling is gegaan, kan zich nauwelijks onttrekken aan een gevoel van beklemming. Het is God zelf, die het allemaal laat opsommen, ramp na ramp. Het is zijn liefde die waarschuwt. Het is zijn liefde waarmee Hij dit volk uit het niets heeft opgetild tot zijn heel speciale eigendom. Het is zijn getergde liefde waarmee Hij hen zal overgeven aan zichzelf, als zij dat verkiezen. Is de straf tenslotte niet altijd de bevestiging van de eigen keus? Is het tenslotte niet zo, dat wie Hem verlaat, zelf hiervoor kiest?

Deuteronomium 28:45-68

Het is tenslotte de totale afbraak niet maar van een gezegend leven van evenzoveel personen, maar afbraak van de structuren, de ordeningen, de gezags-, en liefdesrelaties. De natie wordt onder de voet gelopen. Er is geen plek meer om te wonen. Basale gevoelens zullen omslaan. En achter het ene wee duikt nog altijd een volgend op. Het is nooit genoeg. De mens zal de mens een wolf worden. En bescherming zal er niet meer te vinden zijn. De verspreiding over de volkeren is het einde van het nationale bestaan van een volk. En zelfs dan is er nog geen rust: heimwee - de 'tering van de ziel' -zal je kracht verteren. En het allerlaatste is de totale terugkeer naar het punt nul: ik zal u over zee terugbrengen naar Egypte. Dat is een geladen woord. Is alles niet begonnen met die bazuinstoot: "Ik ben de HERE uw God die u uit Egypte heb bevrijd"? De geschiedenis wordt teruggedraaid. Alles wordt ongedaan gemaakt. Terug naar Egypte. Dat is terug naar de dood. En je leest het bij Jeremia: het is allemaal gebeurd. Daaruit leer je God kennen. De God van de zegen en de vloek!

Deuteronomium 28:69-29:28

Midden in deze herhaling van de lessen van de geschiedenis staat de ontdekkende zin: Het kan zijn dat iemand bij het horen van al deze vervloekingen zichzelf gerust stelt en denkt: Mij kan niets gebeuren ook al ga ik mijn eigen gang...." Het is de niet aan enige eeuw gebonden en niet tot enig tijdperk beperkte karakteristiek van de 'godeloze'. Dat laatste woord gebruiken we niet graag; het klinkt zo zwaar en is zo veroordelend. Maar alle 'godeloosheid' begint met deze gedachte. En ze ligt zo dicht bij. Namelijk binnen handbereik van elke christen. Nog dichter bij: ergens zo maar in een plooi van het eigen hart. Het woord 'secularisatie' is ook zo'n eng 'groot' woord, dat we graag alleen maar gebruiken voor wat buiten het eigen huis gebeurt. Het begint altijd met een gedachte in het eigen hart. En dan nog wat: hier al, nog vóór Israël het beloofde land was binnengetrokken, worden Sodom en Gomorra gebruikt als altijddurende levende voorbeelden van wat God doet. Het is een thema dat door heel het Oude en Nieuwe Testament speelt. Jezus zelf heeft het ook gebruikt.

Deuteronomium 30

Is dat niet het unieke van deze God, dat Hij van te voren ook aankondigt, dat Hij zal luisteren naar ieder die zich bekeert? Dat Hij dus nooit de zaak gewoonweg definitief afsnijdt. Na al die vreselijke woorden van de voorgaande hoofdstukken, staat dit hoofdstuk als een parel in de vassing van Gods ernst.

"Ik heb jullie de keus gegeven" (vs 1). "Kies dan heden" (vs15). "kies dan voor het leven" (vs 19) En dan vers 11: De wet die Ik je geef, gaat niet boven je macht. Licht niet op Mars of in het land Utopia. Maar je kent hem uit je hoofd, je draagt hem in je hart. Als het nu eens zo was, dat je er ongelofelijke inspanningen voor zou moeten doen.... Ja, dan zou het misschien wel meer impact hebben. Een mens wil immers altijd zelf wat doen: op zijn blote knieën naar Rome kruipen, zich kapot geselen in een cel (Luther) –"goede meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven", vroeg die sympathieke rijke jongeling - maar nee: voor ieder geldt: gewoon doen wat God zegt. Dat is veel 'moeilijker'. Zullen wij het maar naar ons toe vertalen als: Wees nu maar gewoon een christen! Wat een psychologie steekt er achter deze woorden. Wat kent God zijn volkje goed!

Deuteronomium 31:1-13

Hoe indrukwekkend moet dat geweest zijn: die oude man van 120 jaar, die daar zijn laatste aanwijzingen gaf, zijn opvolger aanwees, de tekst van Gods wet in verzekerde bewaring gaf, en de jaarlijkse voorlezing ervan regelde. Op het Loofhuttenfeest moet dat gebeuren, ja, uitgerekend op het laatste feest in de reeks van de oogstfeesten, het meest vreugdevolle, de jaarlijkse bevestiging van Gods goedheid over zijn volk. Tot en met in het boek Openbaring is het het gróte feest! En juist dan de voorlezing van de wet.

Deuteronomium 31:14-30

In dit gedeelte wordt het 'lied van Mozes' aangekondigd. Het is zoveel als de grondwet voor het bestaan van Israël. God zelf geeft er de opdracht voor om dit lied te dichten. Dat is heel bijzonder. Ook als wij alle psalmen in de bijbel als geïnspireerd beschouwen, dan krijgt dit lied daardoor toch wel een extra accent. Bovendien geeft God de opdracht dat men dit lied uit het hoofd moet leren! Het wordt genoemd in Openb. 15:3, als degenen die de overwinning hebben behaald op het beest en zijn beeld bij de glazen zee staan en zingen "het lied van Mozes, Gods dienaar, en het lied van het Lam".

Deuteronomium 32:1-18

Daar staat het. De hemel en de aarde, die er altijd zullen zijn tot aan de dag, dat ze worden opgerold, worden als getuigen aangeropen. Wat hier volgt is van universele gelding. En het wordt gezegd ten overstaan van de blijvende getuigen, wie God is en hoe zijn volk is. Keer terug naar de daden in de geschiedenis: er is geschied en er staat geschreven. De feiten zijn de basis van de dogma's. Het geloof in deze God is geworteld in zijn daden. Bedenk ze, houd ze vast. Leer ze uit je hoofd. "Jakobs kinderen vond Hij in een land van steppen...Hij omringde ze met zijn zorgen". En zo ging het maar door. Hier al worden de tonen aangeslagen waarvan de psalmen hun melodieën hebben gemaakt en de profeten hun preken. En de echo's klinken door tot in het nieuwe testament: Johannes de Doper, Jezus, Petrus en Paulus, totdat het lied klinkt bij de "glazen zee". Zo is nu God. En zo is nu zijn volk. "God die hen als een vader had verwekt en als een moeder gebaard, aan Hem gingen ze voorbij, Hem vergaten zij." Het is het dreunende dreigende ritme waarop de melodie van de geschiedenis naar ons toekomt.

Deuteronomium 32:19-38

Toen stond God op. Hij laat niet over zich heen lopen. Het wordt een angstaanjagend lied. En dan staat daar ineens, dat Hij om zijn eigen naam zich tenslotte inhoudt. Hij zou gedane zaken moeten maken, maar wat zal dan de tegenstander zeggen? Het zijn de klanken en de termen die door de grote profeet van de ballingschap Ezechiël worden overgenomen: "Ik doe het om mijns zelfs wil", zegt de HERE. "En ze zullen weten dat Ik de HERE ben". Hij brengt zijn oude plan tot uitvoering. Dwars door al dat geweld heen, roept Hij een volk tot leven en zal ze als een heilig volk voor zich stellen. En het zal duidelijk worden, dat Hij dat echt alleen doet. Sarcastisch klinkt de vraag: waar zijn nu jullie goden? Jesaja heeft die vraag overgenomen, en Jeremia en je ziet het tenslotte: God treedt op, en ze zullen beseffen, dat Hij alleen God is.

Deuteronomium 32:39-52

Het lied eindigt met een slotkoor, waarin alle stemmen worden ingezet om Gods grootheid te bezingen. De oproep overschrijdt de landsgrenzen. Het lied richt zich tot de naties. Gods lof moet wereldwijd gehoord worden.

En daarna worden de voorbereidingen getroffen voor het afscheid. Binnenkort zal het plaats vinden. Het wordt het slot van dit grootse boek. Mozes die vooraan ging, en die tussenbeide trad, die pleitte voor zijn volk, zijn dood zal het onderstrepen, dat God geëerd wil zijn, hoog gehouden, publiek door zijn vertegenwoordigers. Het sterven van deze grote voorganger zal voor eeuwig deze ondertoon meekrijgen. "Want jij en Aäron zijn mij ontrouw geweest, daar bij Kades in de woestijn heb je me mij niet het ontzag betoond, dat Mij toekomt". Hoe vaak doen wij hetzelfde?

Deuteronomium 33:1-19

De zegenwoorden van Mozes over elk van de stammen van Israël. Zoals vader Jakob zijn zonen bij zich riep voor zijn laatste woorden, zo doet Mozes het nu. Allen passeren ze de revue. Ieder zijn eigen zegen. Woorden van verstrekkende betekenis. Wonderlijk, als we bedenken, dat ze gesproken zijn in de velden van Moab, nog vóór de Jordaan was overgestoken.

Deuteronomium 33:20-34:12

Tenslotte: de allerlaatste woorden. Het weids perspectief: Israël, lieveling van de HEER. En er is geen God met deze HEER te vergelijken. Maken wij ons deze woorden ook eigen? Daar staan ze er toch voor in de bijbel? De HEER: het schild dat je dekt, het zwaard dat de overwinning brengt. Vertrouw dan ook op Hem. En doe het niet allemaal zelf.

En toen stierf hij, die merkwaardige man, de enige die met God mocht omgaan. Hoog rijst hij boven allen uit. Zijn gestalte beheerst het oude verbond. En toen riep God hem. Ik heb als kind het verhaal van zijn sterven nooit anders dan met ontroering ondergaan. Ik vond het eigenlijk niet eerlijk. Eén keer liet hij zich gaan, die meest zachtmoedige man op de aardbodem. En toen mocht hij het land niet meer binnen. Hij mocht het zien, vanuit de verte. En toen ik het later moest lezen voor onze kinderen uit de kleutervertelbijbel van Anne de Vries, heeft het me elke keer dat we er weer aan toe waren opnieuw ontroerd. Ik zou het u wel helemaal nog een keer willen overschrijven van die kunstenaar-verteller. Laat me dan alleen het slot daarvan hier mogen afschrijven:

"Toen heeft Mozes afscheid genomen van de mensen en toen is hij weggegaan, helemaal alleen. Daar dichtbij was een hoge berg. Daar klom hij op.

De mensen keken hem na, zo ver als ze konden. Ze hielden zoveel van Mozes. Ze hadden zo'n medelijden met hem. Ze zeiden: "Och die arme Mozes!"

Maar dat hoefde heus niet.

Want toen Mozes op de berg was, kwam God zelf bij hem. Mozes kon zo ver kijken op die hoge berg. Toen zag hij tóch het mooie land, waar het volk straks wonen zou. God wees hem de groene weiden en de watertjes die daar door stroomden, de bergen, de bomen en de zee, heel in de verte. Het hele land zag Mozes en hij wist, dat zijn volk daar gelukkig zou zijn.

Toen zei God: "Kom, mijn kind, nu is het tijd".

En toen heeft de Here Mozes meegenomen naar een land waar het nog veel mooier was. Dát mocht hij niet alleen zien, daar mocht hij ook binnengaan.

Mozes ging naar de hemel.

Daar was geen zonde meer en geen verdriet. Daar was niemand die mopperde.

Daar was ieder blij en gelukkig!"

Jozua 1

Spannend moment. Israël trekt het land dat aan hen is beloofd binnen. Trouw en gehoorzaamheid aan de wet van Mozes is geen voorwaarde om het beloofde land binnen te trekken, maar wel de weg waarop dit zal gebeuren. Een andere weg is er niet. Toewijding, daar gaat het om. En verder: kracht en moed. Sterk in Gods kracht dan wel, want 'Ik ben met u, overal waar u gaat' (vers 9). Op welke manier zou Jozua 1 vandaag christelijke actie in een van God vervreemde wereld impulsen kunnen geven, denkt u?

Jozua 2

De eerste stappen in vijandig gebied zijn meteen al hele bijzondere. Hulp uit onverwachte hoek. Wat bewoog Rachab om de verkenners te helpen? Geloof, zegt eeuwen later de schrijver van de brief aan de Hebreeën (Heb. 11: 31). Haar woorden in vers 9-13 laten zich dan ook lezen als een geloofsbelijdenis. Kwamen meer mensen maar zo onder de indruk van wat God doet! Wat zegt het u, dat deze vrouw een van de 'voormoeders' van de Heer mag zijn (vgl. Matt. 1: 5)?

Jozua 3:1-4:9

De Jordaan is natuurlijk niet zo groot en breed als de Schelfzee. O.a. daarom zal de doortocht van Israël door de Schelfzee bij velen bekender zijn. Maar in allebei ontstaat een pad door het water. De krachten van de natuur houden hun adem in als God in actie komt. En dat is nou precies wat hier gebeurt: God komt in actie. Hij trekt voor zijn volk uit. De verbondskist gaat voorop en Israël volgt. Hoe leeft dat besef bij u, dat je God of zijn Zoon Jezus maar hoeft te volgen?

Jozua 4:10-5:15

Wie spannende verhalen wil lezen over Israëlitische heldendaden bij de verovering van het land, moet nog even wachten. Kennelijk gaan andere dingen voor. Wij verliezen ons snel in activisme, en vergeten de band met de Heer te onderhouden. Maar hoort dat juist niet voorop te gaan? Dat zal Israël niet gebeuren. Wie nog niet besneden was in de woestijn wordt nu besneden. Het pascha wordt gevierd. Wat komt het eerst in uw leven: actie of gebed? Let op de wonderlijke ontmoeting aan het eind: er is ook nog een leger van de Heer dat meereist. Je hebt het vaak niet eens door.

Jozua 6

Als er dan actie komt, is het wel vreemde actie. In stilte zes dagen achter elkaar rond de stad trekken. Wat zullen de mensen van Jericho ervan hebben gedacht? En de Israëlieten zelf? Op de zevende dag gebeurt het. 'Misschien heb jij zo'n Jericho', zingen Elly en Rikkert. Ach, dat is misschien wel een hele snelle vergeestelijking. Maar toch, de boodschap is duidelijk: niet alleen gaat God voorop in de, in onze, strijd, maar ook voert Hij deze alleen. Vertrouw daar dus maar op! En Hij maakt vaak gebruik van in onze ogen onoglijke of kwetsbare middelen. Is het kruis van Jezus daarvan niet het levende bewijs? En moet je zien wat er door dat kruis allemaal 'instort'!

Jozua 7

Waarom lukken sommige dingen niet die je bv. als kerk onderneemt? Zou er ook zonde achter kunnen zitten, waardoor de zegen van God wordt geblokkeerd? De zonde van Achan moet eerst worden weggebrand om Gods zegen en nabijheid te kunnen wegdragen. Zo wordt het dal Achor schroeiplek van Gods toorn en is Jozua 7 een zwarte bladzij in Israëls geschiedenis. Let op de 'nawerking' van Jozua 7 in de Bijbel. Hosea profeteert: 'Het dal Achor zal worden tot een deur der hoop' (Hos. 2: 14). Gods toorn maakt het leven met Hem niet onmogelijk, maar wil het juist herstellen. De contouren van Golgota doemen op: zwarte bladzij in de menselijke geschiedenis, schroeiplek van Gods toorn, maar tegelijk: plaats van oneindige barmhartigheid.

Jozua 8:1-23

'Ik geef u de stad in handen', zo luidt de toezegging van God aan het adres van Jozua. En God doet het ook echt. Ook al ben je geneigd om te zeggen: goeie list van Jozua en knap uitgevoerd! Wat God doet, komt kennelijk niet in mindering op het gebruiken van gezond verstand en creativiteit door mensen zelf. Het zijn de middelen die God gebruikt en waarlangs Hij werken wil. Hier komt iets naar voren van de wisselwerking tussen Gods macht en menselijke verantwoordelijkheid. Ze 'bijten' elkaar niet, maar liggen in elkaars verlengde. Jozua 8: 24-35

Het eerste gevoel dat je bekruipt kan zijn: hoe kan de slachtpartij onder de inwoners van Ai samen gaan met het brengen van offers voor de Heer en het luisteren naar zijn heilzame geboden? De slachtpartij in Ai (en in de andere steden) blijft buitengewoon moeilijk te plaatsen. Misschien is het het beste om het daar dan ook maar gewoon bij te laten. Zonder het te willen oplossen of goedpraten, wil ik toch één ding aanstippen. De verovering van Kanaän is geen speelse zaak, maar iets van buitengewone ernst. Het gaat echt om leven en dood. Hoe bewust zijn we ons daar nog van dat het bij God en in het geloof gaat om leven of dood?

Jozua 9

Dit is een nogal wonderlijk verhaal. Spannend ook, met iets van humor en vindingrijkheid: hoe de Gibeonieten de Israëlieten in de luren leggen. Veelzeggend is het korte zinnetje in vers 14: zij vergaten de Heer om raad te vragen. Wat zou er zijn gebeurd, als ze het wél hadden gedaan? Positief is dat de Israëlitische leiders willen stáán voor wat ze beloofd hebben. Ze hadden kunnen zwichten voor de druk van het volk. Hoe vaak doen leiders dat niet? Maar ze willen zich houden aan het hen gegeven woord. Jozua schaart zich hierachter en komt met een aanvaardbare oplossing: houthakkers en waterputters zullen de Gibeonieten zijn.

Jozua 10:1-27

Toen ik klein was, gold dit verhaal denk ik als een van mijn grote favorieten. Een heroïsch verhaal over de coalitie van vijf koningen, die Gibeon aanvallen, maar door Israël onder leiding van Jozua volledig verslagen worden. Toen ik een kind was, redeneerde ik als een kind. Andere dingen vallen mij nu evenzeer op. De Heer zegt: 'Ik zal u de overwinning geven'. De Here die hagelstenen laat vallen, waardoor er meer mannen gedood worden dan in de strijd. De zon en de maan die door God worden stilgezet. Dus, vers 14: De Heer streed voor de Israëlieten. Gods kracht beslist. Wat dat betreft, is er nog niks veranderd.

Jozua 10:28-43

Indrukwekkend mag de veldtocht zeker heten. Grote gebieden van het land worden zo veroverd, omdat de God van Israël strijdt voor de Israëlieten. Ere wie ere toekomt! Zo wordt het beloofde land in bezit genomen. Hiermee wil God zijn naam vestigen. Volken wil Hij onderwerpen en brengen onder zijn gezag. Hoe is dat vandaag? Zijn kerken en christenen nog 'wereldveroverend'? Ook wij trekken de wereld door achter onze Jozua aan, Jezus van Nazaret. Het gaat om hetzelfde: maak alle volken tot mijn discipelen. Maar de weg waarlangs is wel anders. Niet meer militant, in de weg van wapens, wél in de weg van het kruis.

Jozua 11

Het verslag van de verovering van het noorden wordt gedaan in Jozua 11. Alweer een coalitie die het moet afleggen. Zo gaat dat. Mensen zoeken bondjes, spannen samen, denken daarmee sterk te staan. Maar sterk sta je alleen met de God van Israël naast je. Dan heb je bondjes niet meer nodig. Ervaart u, ervaar jij dat ook zo? Opvallend trouwens in die lijst van veroveringen: de Here had alle steden en hun bevolking – behalve die van Gibeon – koppig gemaakt. Verzet moet aan de dag komen om de overwinning te kunnen behalen. Maar nu is er vrede. Dank aan God!

Jozua 12

Dit hoofdstuk laat zich lezen als een soort samenvatting. Alle koningen en steden die verslagen zijn worden op een rij gezet. De lijst is indrukwekkend. Koningen van naam en faam. Eenendertig in totaal. De Here doet wat Hij beloofd heeft: 'Ik zal u het land in bezit geven, niemand zal voor u standhouden' (Joz. 1, 3-5). Zo kun je, moet je het boek Jozua ook lezen. Niet alleen maar als een spannend verslag van een verovering. Daar doorheen en daaronder als een getuigenis, dat God 'geen van zijn woorden ter aarde laat vallen', maar ze alle één voor één waarmaakt. Laat dat ons maar veel mogen zeggen!

Jozua 13

Als Jozua oud geworden is, draagt de HERE hem op om het land aan de stammen van Israël toe te wijzen. De HERE somt al de gebieden op die nog niet veroverd zijn. Van de Kanaänitische bevolking die daar nog leeft, zegt de HERE: "Ik zal hen verdrijven voor de Israëlieten". D.w.z.: Jozua, laat de verovering van die gebieden maar aan Mij over. Als mijn volk zijn roeping verstaat, elke stam in zijn eigen gebied, zal Ik hun strijd zegenen zoals Ik uw strijd gezegend heb. Hier wordt geloof van Jozua gevraagd! In het overzicht van de gebieden in het Overjordaanse die al eerder door Mozes aan Ruben, Gad en de halve stam Manasse waren toegewezen, valt op dat in de verzen 14 en 33 gewezen wordt op de bijzondere positie van de stam van Levi. Heeft dit ons vandaag nog iets te zeggen over de plaats van de predikanten in de kerken en hun honorering? Zie ook 1 Kor. 9: 13 en 14.

Jozua 14

Het land Kanaän wordt door het lot verdeeld. Praktisch gezien de beste oplossing. Het voorkomt het gebruik van verkeerde methoden om de beste plaats te krijgen: ellebogenwerk of vriendjespolitiek. Ook principieel gezien is dit de beste werkwijze. Want het lot maakt hier Gods persoonlijke beschikking zichtbaar. Hij geeft ieder het zijne. Geen toeval, maar wijsheid van God.

Ieder deelt dus in hetzelfde verbond, maar leeft daarbinnen op z'n eigen grond. Wel in één land, maar op een verschillende plek. Dat blijft in de kerk altijd zo. Ook vandaag is er in de kerk verscheidenheid. Niet ieder kan op dezelfde stoel zitten en we kunnen niet allemaal vooraan staan. Je bent allemaal gelijk als kinderen van God, maar ieder heeft gelukkig wel z'n eigen plek. Ook daar zit God achter, minder direct dan via loting, maar toch heel persoonlijk.

De HERE had Kaleb indertijd beloofd dat hij het stuk land dat hij gezien had, als erfdeel zou krijgen. Dat is nu 45 jaar geleden. Deze belofte wordt nu vervuld. Kaleb weet dat hij in dit gebied nog strijd zal moeten leveren. Maar zijn hoop is op God. En hoop op de HERE wordt nooit beschaamd!

Zijn Gods beloften voor u interessant of uw toeverlaat?

Jozua 15:1–20

De stam van Juda komt het eerst aan de beurt. Dat ligt ook voor de hand. Aan Juda waren bijzondere beloften gegeven: het Davidische koningschap en Davids grote Zoon (Gen. 49: 8ev.). Heel nauwkeurig worden Juda's grenzen beschreven. Als deze stam naar z'n gebied getrokken is onder leiding van Kaleb, verdrijft deze de Enakieten uit het hem toegewezen Hebron. Maar er is nog een stad waar de Enakieten zich ophouden: Debir. Otniël verovert de stad. Kaleb komt zijn belofte na en geeft hem zijn dochter Aksa tot vrouw. Zij blijkt een vrouw met een gezond zakelijk inzicht. Als het veroverde gebied dor en droog blijkt te zijn, spoort zij haar man aan haar vader om wat vruchtbaar land erbij te vragen. Als Otniël aarzelt, doet ze het zelf. Kaleb geeft wat zij vraagt en is daarbij allerminst karig!

Jozua 15:21–16:10

Ook Ekron, Asdod en Gaza blijken tot het erfdeel van Juda te behoren (vs. 45–47). Dit is het gebied dat wij vandaag kennen als de 'Gazastrook', die onder bestuur staat van de Palestijnen. In de bijbelse tijd was dat ook al een apart gebied. In die streek woonden de Filistijnen. God deelde ook landstreken toe die nog niet waren veroverd. Daar moest dus om gevochten worden. Maar Juda heeft nagelaten om het metterdaad in bezit te nemen.

Door die traagheid en gemakzucht van Gods volk kon daarom later ook Filistea in Psalm 87 genoemd worden. Dat was een verrassende wending in het lot van dit volk: ook van de Filistijnen mochten er later Sionskinderen heten. Na Pinksteren is dat ook gebleken. En vandaag wonen er Palestijnse christenen in de Gazastrook. Door het ongeloof van Israël is het heil ook tot deze heidenen gekomen, om met Paulus te spreken. Ook wij mogen in dat heil van God delen. Maar... wat God toezegt, moeten wij ons ook eigen maken. Dat kan alleen via de Geest.

In hoofdstuk 16 en 17 wordt het erfdeel van de stammen van Jozef (Efraïm en Manasse) beschreven. Dit waren de grootste stammen. Zij zouden ook in de toekomst steeds voorop gaan.

Jozua 17

Vers 2ev.: Bij de toewijzing van het erfdeel van Manasse worden zes mannelijke nakomelingen genoemd. Een van hen, Chefer, blijkt geen mannelijke nakomelingen te hebben. Zijn zoon Selofchad had uitsluitend dochters. Het 'geslacht' Chefer bestaat daardoor uit vijf ongehuwde vrouwen. Zij komen met het verzoek om het erfdeel te mogen ontvangen dat hun door de HERE beloofd was (Num. 27: 1 – 7). Zij zouden het deel van hun vader krijgen. Aan het verzoek wordt voldaan.

Vers 14ev.: De kinderen van Jozef (Efraïm en Manasse) komen bij Jozua met de klacht dat hun gebied te klein is, want zij zijn met zeer velen. In feite is dit een aanklacht tegen de HERE, die hen een groter gebied had toegewezen dan één van hen ooit alleen zou hebben gekregen. Jozua doorziet hun redenering en vangt hen op hun eigen woorden (vs. 15). Hun antwoord getuigt van gemakzucht en ongeloof. Maar Jozua gaat hiervoor niet opzij. Zijn besluit komt hierop neer: goed, u krijgt meer dan één stuk land. Bij wat u als erfdeel al is toegewezen, krijgt u het bergland met zijn uitlopers er nog bij. U bent met zeer velen en dus sterk genoeg om het tot een bewoonbaar gebied te maken. En ook al zijn de Kanaänieten met hun ijzere strijdwagens machtig, u zult hen overwinnen. Als u maar – zo wordt stilzwijgend verondersteld – vertrouwt op de HERE en zijn kracht. Hoe gelovig en gehoorzaam toont Jozua zich hier!

Jozua 18

De tabernakel wordt opgericht te Silo. Bij het heiligdom vindt de verdeling van het land onder de overige zeven stammen plaats. Zeven stammen, want de stam van Levi krijgt geen speciaal gebied. Zij hebben het voorrecht de HERE als priester te dienen. Een commissie van 21 wordt benoemd om het overige land in kaart te brengen en in delen te splitsen. Lang genoeg had men getalmd met het in bezit nemen van het land van de belofte. Nu moet eindelijk die belofte eens gegrepen worden. Je merkt hier de aarzeling bij de stammen. Is dit de voorbode van latere afval?

Als de commissie met haar werk klaar is, verloot Jozua de verschillende gebieden voor het aangezicht van de HERE, bij het heiligdom te Silo. Het eerste lot valt op de stam Benjamin. Het krijgt een betrekkelijk klein gebied toegewezen tussen Juda en Efraïm.

Jozua 19:1-39

De beschrijving van Simeons erfdeel wordt begonnen en beëindigd met een verrassend gegeven: Simeon krijgt een aantal steden toegewezen die op het grondgebied van Juda liggen. Kennelijk heeft men in overleg met Jozua besloten om het nog niet veroverde gebied in zes delen te verdelen en daaraan dan een stuk van Juda als zevende deel toe te voegen.

Tegelijk gaat hiermee een profetie in vervulling die Jakob op zijn sterfbed over Simeon sprak (Gen. 49: 7): de HERE zou Simeon verspreiden onder Israël als straf voor zijn wreedheid tegenover de Sichemieten (Gen. 34).

Verder wordt aan Zebulon, Issakar, Aser en Naftali hun erfdeel toegewezen.

Jozua 19:40-20:9

Door het zevende en laatste lot wordt aan Dan toegewezen het stuk land dat ligt ingeklemd tussen Juda, Benjamin en Efraïm: voor een deel heuvelland, voor een deel vruchtbare vallei.

Op bevel van de HERE krijgt Jozua een eigen erfdeel, een stad naar eigen keus: Timnat-Serach. Voor de rest van zijn leven is Jozua hier blijven wonen.

De HERE laat zes 'vrijsteden' aanwijzen. In geval van dood door schuld kon je naar zo'n asielstad vluchten. Er volgde wel een proces, maar daar werd de aansprakelijkheid nauwkeurig gewogen. Je hoefde niet meer bang te zijn voor de familie die het bloed van de gestorvene probeerde te wreken.

De HERE wil respect en ruimte voor de noodzakelijke rechtsgang. Geen vergeldingsdrang maar een leefbaar en vredig samenleven!

Jozua 21

De stam van Levi zou 48 steden krijgen, waaronder zes vrijsteden. De aanwijzing van deze vrijsteden werd in het vorige hoofdstuk beschreven. Nu is de aanwijzing van de andere 42 priester - of Levietensteden aan de orde.

Plechtig sluit de kroniek af: *"Zo heeft de HERE aan Israël het gehele land gegeven, dat Hij gezworen had hun vaderen te zullen geven...Niet een van alle goede beloften, die de HERE aan het huis van Israël had toegezegd, is onvervuld gebleven; alles is uitgekomen"* (vs. 43, 45).

Toen Abraham, de stamvader van het volk Israël, wegtrok uit zijn geboorteland, Ur der Chaldeeën, deed hij dat op grond van wat God gezegd had. Hij zou de vader van een groot volk worden. De HERE beloofde hem daarbij een land waarin dat volk zou kunnen leven.

Als Jozua na de verovering het land heeft verdeeld onder de stammen van Israël, is die belofte van God vervuld. De HERE maakt waar wat Hij gezegd heeft! Dat gold toen, het geldt ook nu.

Jozua 22:1-20

De stammen Ruben, Gad en de helft van de stam Manasse hadden bij de verdeling van het land op eigen verzoek een gebied ten oosten van de Jordaan toegewezen gekregen (het huidige Jordanië). Mozes was hiermee akkoord gegaan met Gods instemming. Wel moesten de mannen van deze stammen eerst hun broeders van de overige stammen gaan helpen in de strijd. Daarna mogen zij terugkeren naar hun gebied.

Als zij terugkeren richten ze vlak bij de Jordaan een altaar van geweldige afmetingen op. Als de andere stammen daarvan horen, denken ze dat deze twee en een halve stam een eigen, afgescheiden eredienst willen inrichten. Verbreken ze daarmee niet de geestelijk eenheid van heel Israël? Dit wordt als een zo grote bedreiging gezien dat ze op het oorlogspad gaan tegen hun eigen broeders. Er dreigt dus een burgeroorlog te ontstaan. Of is hier sprake van een misverstand?

Jozua 22:21-34

Gelukkig, het is een misverstand! Het altaar is alleen maar bedoeld als een kopie van Gods altaar, als een herinnering, en zeker niet als een vervanging. De bedoeling is juist om door deze blijvende herinnering de eenheid met de andere stammen vast te houden. Het conflict wordt bezworen en het contact wordt hersteld en verdiept. Hoe gemakkelijk had inderdaad de Jordaan een buitengrens kunnen worden, water dat scheiding brengt. Maar dat was niet Gods wil. Dat blijkt ook later in Psalm 60, als David zingt over oost en west als Gods domein, waar zijn volk gevestigd mag zijn.

In Nederland heb je ook wel eens het idee dat het westen het centrum is en het oosten een achterhoek. In de kerk kun je onwillekeurig ook in die termen gaan denken. Maar dat is vandaag nog kwalijker dan in Jozua 22. Want het kerkcentrum is nu niet meer op aarde, maar in de hemel. De wereld heeft geen uithoeken waar je verder van God afstaat dan in de beschaafde wereld.

Jozua 23

Jozua waarschuwt Israël voor verkeerde beïnvloeding. Want het staat als Gods volk nog in de kinderschoenen. Jozua bindt het hen in zijn afscheidsprek nog een keer op het hart. Alle soort van omgang met heidenen in hun omgeving wordt ten strengste verboden. Zeker een gemengd huwelijk is in Gods ogen gruwelijk. Die aanpassing zou voor hen een valkuil zijn.

Later is het helaas inderdaad zo gegaan. In de Rechterstijd begon het al. Men deed precies wat God had verboden. Met alle ellende van dien. Dat moet óns evengoed wat te zeggen hebben. Want wat God taboe verklaart, heeft ook voor ons juist vaak grote aantrekkingskracht. In de wereld, maar niet van de wereld. Dat is boeiend, maar ook bedreigend. Alleen dichtbij God blijft het gevaar op afstand.

Jozua 24

In het verbond is het alles of niets. Daarom moeten de afgoden de deur uit. Israël belooft dat ook te doen. Door het jawoord wordt het verbond van hun kant vernieuwd. Van Gods kant was dat niet nodig. Hij had juist een opsomming gegeven van wat Hij sinds Abraham tot nu toe als hun God had gedaan.

Daar mocht wel een 'update' van Israël's verbondsafspraken tegenover staan. 'Tot uw dienst', zeggen ze dan ook gelukkig naar het voorbeeld van Jozua zelf. We proberen het niet alleen, we beloven het hierbij opnieuw. Een markant moment als het dagelijks leven in het beloofde land gaat beginnen. Juist zo'n keus geeft het leven richting en koers. God is heel blij als we zover komen, bij de openbare belijdenis en op zoveel andere momenten. Je mag er ook van uitgaan dat Hij die keus zegent.

Het boek Jozua eindigt met drie graven: van Jozua, van Jozef en van de hogepriester Eleazar. Mensenlevens breken af. Hun invloed werkt nog een tijd na, maar ook daaraan komt een eind. Zorg ervoor dat u de HERE blijft liefhebben! Hoe alleen kunt u het waarmaken dat u met uw hele hart God dient? (Vgl. Joh. 15: 5)

Rechters

Ik wil de komende dagen de bijbellezingen eens *vragenderwijs* benaderen. Daarbij kan een mens zich erin trainen echt bewust te lezen of te luisteren. Het verdient wellicht voorkeur om *eerst* de vragen te lezen en daarna het bijbelgedeelte. Daarbij zou een naslagboek als *Tekst voor Tekst* (Boekencentrum) heel goede hulpdienst kunnen verrichten (het is een ééndelig kort en meestal betrouwbaar commentaar op heel de bijbel, eigenlijk een must in elk christelijk huis(gezin), en zo kort en bondig dat je er juist bij bijvoorbeeld de bijbellezing aan tafel met elkaar naar grijpt). Het verdient de voorkeur om het samenbijbellezen (bijv. na de maaltijd aan tafel) *interactiever* te maken onder elkaar, omdat je dan met elkaar gaat opletten om samen naderhand nog eens even bepaalde dingen uit de bijbellezing te overdenken (dat hoeft helemaal niet heel lang te duren, niet het vele is goed maar het goede is veel).

Rechters 1:1-21

Hoe kom je klaar met telkens weer die bloedige berichten (soms helemaal uitgemeten: zie vers 6 bijvoorbeeld!) over uitroeiing van de Kanaänieten, de oorspronkelijke bewoners van het land? Welke functie heeft vers 21?

Rechters 1:22-2:5

Vanaf vers 27 komen er juist berichten van overwinningen die *niet* behaald zijn. Wat is de functie daarvan? Kondigt dat de moeiten waarover het Rechtersboek gaat handelen al aan? Kun je zoiets voor vandaag nog toepassen (zeg niet te snel nee)?...

Rechters 2:6-3:6

Hoe is het mogelijk: in het tijdsbestek van twee generaties (of één?) spoelt het bewust met God leven en wat Hij ooit voor hen deed helemaal weg. Kun je dit naar vandaag toepassen? Zie je bij ons ook zulke signalen? Kun je zeggen: zodra bijvoorbeeld de kerkdiensten niet meer trouw bezocht worden, is binnen een enkele generatie een heel deel van het levende geloof weg? Of ligt het zo radicaal niet?

Rechters 3:7-31

Na Otniël heeft het land 40 jaar rust, daarna komt de oppervlakkigheid weer opzetten: speelt ook nu de *generatiekwestie* weer? Nemen wij als ouders en kinderen tijd om echt *samen*, over en weer, met elkaar met het geloof bezig te zijn? Hoe zou dat indien nodig te verbeteren zijn? Is uitstel daarvan afstel?

Rechters 4

Debora neemt als vrouw de leiding: mag dat wel? Hoe verhoudt zich dat met Paulus' voorschrift, dat vrouwen aan mannen ondergeschikt moeten zijn, omdat mannen het hoofd zijn (lees bijvoorbeeld 1 Tim.2)?

Rechters 5:1-18

De stam Ruben vond het blijkbaar niet zo nodig om heel actief mee te doen aan het bestrijden van Jabien en Sisera (vers 16). Kun je je indenken, wat er bedoeld wordt met die 'overleggingen' die de Rubenieten daarbij erop nahielden? Blijkbaar gaat het in het leven altijd om afwegingen, om ergens voor of tegen kiezen, om ergens je energie aan te besteden of niet enzovoort. Kun je wat concrete voorbeelden voor je eigen leven bedenken, waarbij 'overleggingen' een rol spelen?

Rechters 5:19-31

Wordt de heldenrol van Jaël niet al te wraaklustig bejubeld? Mag je de vijanden van God wel zo de dood in wensen?

Rechters 6:1-24

Is dat eigenlijk een teken van ongelooft, dat Gideon een *teken* vraagt, dat het echt de HERE is die met hem spreekt? Mogen wij vandaag ook nog tekenen vragen?

Rechters 6:25-40

Hoe beoordeel je de rol van de vader van Gideon? Hij had dus een altaar en gewijde paal voor Baäl: betekent dat, dat hij helemaal ongelovig geworden was gezien zijn reactie op Gideons' nachtelijke actie? Staat dat ver van ons af, deze vorm van afgoderij, of zouden er wel es meer Joassen in de kerk kunnen zitten dan we in eerste instantie doorhebben (wijzelf ook, of een beetje)?

Rechters 7:1-18

Waarom mogen maar 300 mannen meedoen met de bevrijdingsactie? Wat is de rol van vers 13 en 14: nog een laatste kans voor bekering of overgave of is dat te ver gedacht (-denk eens aan de moordenaar aan het kruis bijvoorbeeld)?

Rechters 7:19-8:9

Een heel krijgshaftig stuk (bijvoorbeeld vers 7): wat voor gevoelens (geloofsgevoelens vooral ook) roept dit bij je op en hoe deel je dat met de HERE?

Rechters 8:10-35

Op Midian is veel goud buit gemaakt: de duivel maakt er meteen een valstrik van. Zo'n geloofsheld als Gideon gaat er zelfs door onderuit. Die gouden efod die Gideon maakt is zonde tegen het *tweede* gebod: ze schrijven Jahwe er niet mee af, alleen willen ze Hem zo voor hun karretje spannen. Kun je dat eens naar vandaag toepassen: in welke soortgelijke valstrikken trappen wij als we niet onze ogen goed open hebben?

Rechters 9:1-33

Misschien hebben de gelovigen van die dagen wel gezegd: hoe heeft God dit onrecht van Abimelech kunnen toelaten, dat hij op deze goddeloze wijze de macht naar zich toegetrokken heeft. Maar God spint lange draden: pas na jaren zet God dit recht. Zijn wij er soms ook niet al te snel bij om meteen na een onbegrijpelijke gebeurtenis God verwijten te maken dan wel ter verantwoording te roepen? Lukt het ons om juist in onbegrijpelijke situaties, ook al is het met veel geloofstrijd, God te *vertrouwen* en op God te *wachten*? Gods adem is vaak langer dan de onze.

Rechters 9:34-10:18

Vers 10-16 zijn emotioneel en aangrijpend. Je snapt de teleurstelling bij God en dat zijn geduld een keer op raakt. Tegelijk is Gods hart zo gevoelig voor de bekering van zijn volk en vooral voor de nood waarin ze zitten. Raakt dit gedeelte jou ook en helpt het jou om ook na misschien wel een heel slechte geloofsperiode of na erge zonden toch naar God terug te durven gaan, omdat je vastgelopen bent in je leven? Jezus zei het al en bewees het: ik ben gekomen voor zondige mensen en niet voor rechtvaardigen, voor zieken en niet voor gezonden. Durven wij God te vertrouwen, dat er *altijd* een weg naar Hem terug is?

Rechters 11:1-28

Hoewel God bijna genoeg heeft van het verlossen van een ondankbaar volk (10:14), gaat Hij toch door – nu via de redder Jefta. Wegens afkomst is dit hoerenjong buiten Gods volk geplaatst, maar hij blijkt zich wel een kind van dit volk te voelen : hij kent de geschiedenis van zijn volk prima en weet zo de vijand het juiste antwoord te geven.

Rechters 11:29-12:15

Jefta wordt door de Geest in dienst genomen. Hij belooft dat de eerste die uit zijn huis komt voor God zal zijn. Dat hij een gelofte aan de HERE deed, was een teken van inzet voor zijn God, een gegrepen zijn door de Geest (vs.29). Betekent de afloop dat God zijn te snelle gelofte afstraft (Prediker 5:1-2) of dat Jefta laat zien hoe betrouwbaar hij is (Prediker 5:3)?

Rechters 13

God gaat Zijn volk redden door een bijzonder man. Iedereen kon nazireeër worden. Dat betekende dat je je aan God wijdde voor een bepaalde tijd. Die tijd dronk je geen wijn, ging je niet naar de kapper en mocht je niet in de buurt van een dode zou komen. Dat gold voor een bepaalde tijd. Simson kreeg levenslang: een bijzonder mens, Gods redder voor dit volk.

Rechters 14

Simson is niet uit op een avontuurtje met een vrouw, maar op oorlog met Gods vijanden (vs.4) : de Geest van God port hem op (13:25). Hij zoekt een aanleiding om de strijd met Gods vijanden te beginnen. Is het dan nog wel terecht dat zijn vader en moeder tegen zijn dat hij met een heidin trouwt? Heiligt het doel dit middel?

Rechters 15:1-16:3

Simson is geen persoonlijke vete aan het uitvechten is met de filistijnen. Als zijn vrouw aan een ander gegeven is, heeft de richter de aanleiding die hij zoekt om de strijd tegen de filistijnen te beginnen. Nu slaat de vlam in de pan...en Simson wilde dat ook. Het was Gods Geest die hem aanvuurde Gods strijd te strijden – ondanks Gods volk.

Rechters 16:4-31

De krachtpatser Gods wordt gevelddoor een vrouw. Dat is het einde van Simson. Hij houdt hen (onbewust) de spiegel voor. Want : Simsons zonde is Israëls zonde. Was Israël ook niet aan gaan pappen met de heidenen? Dat is de tragiek : samen zakken ze weg in de zonde. Het wachten is op Iemand die kan redden van de zonde zonder er zelf in onder te gaan

Rechters 17:1-18:10

Aan wat de stam Dan overkwam, kun je precies zien hoe het in de Rechterstijd toeging. Dan kreeg een plek in het midden van het land toegewezen (vergelijk 13:2). Maar omdat ze de vijanden niet uitroeien, komt Dan daar knel te zitten. Een groep Daniëten maakt dan een tocht naar het noorden om een stad te veroveren: ze organiseren buiten God om leefruimte.

Rechters 18:11-31

Op hun rooftocht richting noorden rooft de bende uit Dan de tempel van een zekere Micha leeg. Het beeld gaan ze vereren en ze organiseren ook een priester. Het lijkt de dienst aan God, maar is de dienst aan een beeld. Het lijkt het eren van Gods naam, maar is de verering van eigen kracht. Dan leeft buiten God om.

Rechters 19:1-15

Wie een beeld vereert, heeft geen contact met God. Wie een beeld aanbidt, kijkt in een spiegel van zichzelf. Gods volk zonder contact met de levende God wordt nog erger dan heidenen. Er was geen koning die namens God het volk beïnvloedde. Wat is een mens zonder Christus?

Rechters 19:16-30

Wie de levende God vervangt door een beeld, wordt overgegeven aan hartstocht en onreinheid "zodat...het lichaam onteerd wordt" (Romeinen 1:24). De perverse zonde in Gibea laat zien hoe diep een mens zakken kan. Er was geen koning...wanneer komt de Messias, de Christus met Zijn Geest?

Rechters 20:1-28

Op zijn sterfbed ziet vader Jakob hoe Benjamin als een roofdier - een verscheurende wolf - op zal treden (Genesis 49:27). Dat blijkt in ons hoofdstuk: als de andere elf stammen een strafexpeditie tegen hun broer Benjamin op touw zetten, slaat Benjamin zo hard terug dat alleen al op de eerste dag tweentwintigduizend Israëlieten omkomen - wat een wolf !

Rechters 20:29-48

Waar liefde woont, gebiedt de HERE Zijn zegen....deze oorlog onder Gods volk is het tegenovergestelde. Deze wraakoefening breekt het getal van Gods volk (twaalf) doordat één stam wordt weggevaagd. Het doet denken aan Judas die uit Gods twaalftal viel: het waren er nog maar elf. En toen?

Rechters 21

Het twaalftal wordt hersteld: Benjamin krijgt weer een plek. Gods werk gaat door. De HERE heeft een plan met Benjamin - ook voor ons. Uit Benjamin komt Paulus die er trots op is uit Benjamin te zijn (Filippenzen 3:5). Als deze Benjaminitische vechtersbaas door Christus in dienst genomen wordt, is hij Gods voertuig voor de blijde boodschap aan heel de wereld.

Ruth 1

Dit boek speelt zich af in de tijd van de richters. 'In die dagen was er geen koning in Israël; ieder deed wat goed was in zijn ogen' (Richt.17:6; 21:25). In diezelfde tijd was God ermee bezig om een einde te maken aan die wanorde. Het boek Ruth eindigt immers met een geslachtslijst: Boaz (de man van Ruth) - Obed - Isaï - David! Maar de mensen uit die tijd merkten niks van Gods inzet. Integendeel, het boek begint met weinig voorbeeldige gelovigen: Elimelek en Noömi. Ze vluchtten weg van een hongersnood naar het heidense Moab (zie daarover: Deut.23:3-8). Ze lieten hun beide zoons met Moabitische meisjes trouwen (hiertegenover: Deut.7:3). Het einde van deze episode was dat Elimelek en z'n zoons stierven en dat Noömi met de Moabitische Ruth terugkeerde naar Bethlehem: verbitterd om wat GóD haar had aangedaan. Haar reactie was begrijpelijk, want je man en zoons verliezen is verschrikkelijk. Pijnlijk is dat er bij haar geen schuldbesef was over haar falen; ook was er geen oog voor de trouwe liefde van Ruth en voor het einde van de hongersnood. Toch zette God deze beide mensen in bij de uitvoering van zijn plan. Bemoedigend voor ons. Kijkend naar het onbegrijpelijke van ons leven kunnen we ons afvragen: 'Wat komt er terecht van Christus' belofte over de komst van zijn koninkrijk?' Maar God kennende kunnen we zeker zijn: dwars door alles heen is Hij op weg: alles wórdt nieuw!

Ruth 2

Dit hoofdstuk doet aan als een pastorale idylle: een niet-gewaardeerde allochtoonse wordt tijdens het werken in de oogst gastvrij onthaald door een rijke boer. Het is ontroerend hoe zorgzaam Boaz zich met Ruth inlaat (bijv. vs.8-9,14-16) en hoe bescheiden Ruth zich opstelt (vs.10,13). Een levensecht trekje is dat Boaz zijn, vast ruige, knechten flink de pin op de neus heeft gezet om Ruth niet lastig te vallen (vs.9). Prachtig is vooral hoe God in dit hoofdstuk ter sprake komt. Zo maakt Ruth gebruik van een recht dat GóD de armen had gegeven (zie Lev.23:22). Verder kwam Ruth 'bij geval' (vs.3) op Boaz' land terecht, maar wij weten achteraf dat hierin Gods sturende hand actief was: Hij had plannen met Boaz en Ruth. Mooi is ook hoe Boaz Ruths verhuizing naar Bethlehem typeert: ze is komen schuilen onder Gods vleugels (vs.12). Tenslotte is treffend hoe door Boaz' royale behandeling van Ruth de bitterheid van Noömi omgezet wordt in bewondering voor Gods goedheid (vs.20). Zo ziet de goede verstaander meer dan het gewone; daarin ziet hij tegelijk Gods werkelijkheid gaande.

Ruth 3

Omdat Boaz familie van haar is doet Noömi via Ruth een beroep op hem voor hulp. 's Nachts gaat Ruth naar Boaz op de dorsvloer. Een geheime ontmoeting, want Noömi wil Boaz niks afdwingen: hij moet zonder gezichtsverlies kunnen weigeren. In haar verzoek sluit Ruth aan bij een uitspraak van Boaz. Die had gezegd: 'Je bent komen schuilen onder Gods vleugels' (2:12); nu zegt Ruth: 'Spreid uw vleugel uit over uw dienstmaagd' (vs.9), ofwel: 'Maak het waar dat God over mij waakt, en wel door mij als uw vrouw te aanvaarden.' Gods zorg wordt immers vaak tastbaar via mensen. Mooi is dat Boaz geen misbruik maakt van de situatie. Wel garandeert hij dat hij zich voor Noömi en Ruth zal inzetten. Zonder dat deze personen het door hebben stuurt God hen zo dat de komst van David stap voor stap dichterbij komt. Zo is God: Hij wil dat wij onze verantwoordelijkheid nemen, maar onderwijl geeft Hij dat een plek in zijn regie.

Ruth 4

Boeiend is hoe creatief Boaz de wet toepast: hij verbindt (op eigen initiatief of volgens een bestaand gebruik?) de wet inzake de lossen (Lev.25:25) met de wet inzake het zwagerhuwelijk (Deut.25:5-6). Een vondst: Noömi had er niks aan als zij wel haar land terug had, maar als met haar dood haar gezin zou zijn uitgestorven. Beide wetten geven zo aan dat God zijn kinderen een blijvende plek op aarde gunt. Dat is nog altijd een doelstelling van God: Hij gunt ons in deze wereld het goede leven tot in eeuwigheid, zoals ook Christus als de goede herder erop uit is dat wij 'leven hebben en overvloed' (Joh.10:10). Daarom laat God het lukken dat Boaz trouwt met Ruth en dat ze samen Obed als zoon krijgen. Hierdoor heeft Noömi, die eerst zo bitter was, uitzicht gekregen. Maar hierdoor ligt ook de weg naar David open en via hem de weg naar Christus. Het wachten is nu nog op de terugkeer van Christus. Het boek Ruth maakt ons duidelijk dat we gerust kunnen zijn over Gods plannen: Hij zet die onstuitbaar door en gebruikt daarbij onwetende en soms zelfs tegenstribbelende mensen.

1 Samuël 1

Peninna pest Hanna elke keer weer. Hanna's reactie is opmerkelijk: ze scheldt en tergt niet terug. Ze zwijgt. Haar etenslust wordt haar ontnomen en ze huilt. Maar daar blijft het niet bij. Ze brengt haar grote verdriet ook bij God. Het blijkt haar er ook niet om te doen om een trotse moeder van een zoon te zijn. Nee, het gaat haar uiteindelijk om het Koninkrijk van God. Krijgt ze een zoon, dan is hij voor de HERE.

1 Samuël 2:1-11

Vrouwen spelen voor God in zijn heilsgeschiedenis een prominente rol. Samuël zal belangrijk zijn voor de God van Israël. Eeuwen later horen we Maria (let op de overeenkomsten in de lofzangen van beide vrouwen – Lucas 1). In deze lofzang horen we ook al de paasklokken luiden: de HERE doodt en doet herleven, Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen (vers 6)

1 Samuël 2:12-36

Van Eli lezen we dat hij zat en dat hij at. Wat een tegenstelling met Hanna! Zijn zonen maken van het heiligdom een onheiligdom. Zij maken van de buik hun god. Als zij zelf maar aan hun trekken komen. De mensen van Israël gaan Silo meer en meer mijden. Het heeft niets meer te maken met de dienst aan God. Te midden van die puinhoop neemt de jonge Samuël toe in aanzien en gunst, zowel bij de HERE als bij de mensen (vers 26)

1 Samuël 3

Vanaf dit hoofdstuk wordt Eli niet meer getooid met zijn functie, namelijk die van priester. En in vers 20 spreekt men niet alleen meer van *de jonge Samuël*, maar lezen we ook dat heel Israël tot de erkenning kwam dat hij profeet was. Let ook op het verschil tussen vers 1 (woord des HEREN schaars enz.) en vers 19-4:1. Het woord van God kwam weer op z'n plaats in Israël.

1 Samuël 4

Israël leeft losgeslagen van zijn fundamenten en doet als de andere volken: je god voor je eigen karretje spannen. Dat is hetzelfde als vloeken. Gods Naam (dus Hemzelf) misbruiken. God wordt als een mascotte gebruikt die door mensen wordt gehanteerd. Maar God laat Zich niet misbruiken. Israël lijdt een smadelijke nederlaag. Eli, Hofni en Pinehas komen om en de eer is weg uit Israël.

1 Samuël 5

Humor. Dagan valt voorover neer voor de ark des HEREN. Het is een echte afgod, dus zijn er mensenheden nodig om hem weer overeind te helpen. De volgende dag hetzelfde verhaal, maar nu lagen de beide handen van het beeld van Dagan afgehouden op de drempel. Dagan onthand. Die van de God van Israël niet. In vers 11 lezen we dat Zijn hand zeer zwaar drukte.

1 Samuël 6:1-7:1

Met de hooggeplaatsten van de steden achter de wagen aan gaat de wagen met de ark over de grens. Dat moet een potsierlijk gezicht geweest zijn. Eind goed, al goed? Vergeet het maar. In vers 19 lezen we dat God een slachting aanricht onder de Israëlieten in Beth-Semes. Zeventig mensen komen om. Ze konden hun nieuwsgierigheid naar de ark niet bedwingen. Opnieuw onheiligheid. Bij Eleazar in Kirjath-Jearim staat de ark veilig.

1 Samuël 7:2-17

Er is nota bene twintig jaar nodig voordat het volk tot bezinning komt. Het hoge woord komt eruit: we hebben tegen de HERE gezondigd (vers 6). Ze gaan vasten en ze doen de afgoden uit hun midden weg. Terwijl Samuël nog bezig is te offeren rukken de Filistijnen op. En God grijpt reddend in. Eben Haëzer (letterlijk: steen van hulp).

1 Samuël 8

Is het fout dat Israël om een koning vraagt? Nee. Lees maar in Deuteronomium 17:14-20. Het mocht dus best. Alleen: hoe vragen ze het? Wat willen ze met die koning? In 1 Samuël 8 blijkt dat ze opnieuw een mascotte willen. Een koning die optreedt, met wie ze zich kunnen vertonen. Ze verwerpen God (vers 7). En wat God ook zegt (door Samuël) er moet en zal een koning komen. En God geeft een koning.

1 Samuël 9

Overdreven uitgebreid wordt de zoektocht van Saul naar de ezellen beschreven. O Goddelijke logistiek! Ondertussen is God bezig om Saul naar Samuël te brengen (vers 15 en 16). God gebruikt hele gewone dingen van alledag (ook vandaag voor u en jou) om dwars daar doorheen bezig te zijn met Zijn plan. Let erop en verwonder u!

1 Samuël 10

Het is niet zo, dat God expres Saul heeft uitgekozen om koning te zijn met de bedoeling dat hij zou struikelen en God daarna kon zeggen: zie je wel?! Gelukkig, zo is onze God niet. God kiest Saul omdat hij een goed koning over Israël kan zijn. Als je goed naar Saul kijkt, dan kun je hem bleu en schuchter noemen. Als God hem ongevraagd geen tekenen had gegeven tijdens zijn terugreis, dan hadden ze hem waarschijnlijk niet eens tussen het pakgoed gevonden. Hij zou zijn gevlucht. Kortom, ootmoed genoeg bij Saul.

1 Samuël 11

Een gemeen vijandelijk plan. De mannen van Israël zullen ongeschikt gemaakt worden om ooit nog te kunnen vechten. De Geest van God greep Saul aan (vers 6) en hij mobiliseert het volk (vgl. Richteren 19 en 21 als het gaat om het span runderen in vers 7). Israël overwint, Saul geeft God de eer en er komt geen bijtjesdag om Sauls rechten te herstellen (vers 12 en 13). Hier is het hoogtepunt van het koningschap van Saul. Inderdaad: hij had een goed koning kunnen zijn.

1 Samuël 12

Samuël neemt afscheid van het volk. Als profeet. Want we zullen hem terug zien komen, maar dan als priester. Hier blijkt dat al, doordat hij belooft te zullen blijven bidden voor het volk (vers 23). Indrukwekkend zoals hij (net als andere godsmannen uit de bijbel) bij het afscheid het volk nog een keer heel goed op het hart drukt om God niet te vergeten en Hem alleen te dienen met heel het hart.

1 Samuël 13

Hoofdstuk 10:8 gaf aan wat Saul moest doen: wachten. Maar Saul gaat tellen. Hij telt zeven dagen. Dat tellen zit de mens ingebakken. Kijk maar naar wat Petrus aan Jezus vraagt in Matteüs 18:21. Hoe vaak moet ik mijn broeder vergeven?

Saul wacht niet. Hij trekt zijn eigen plan. Hij rekent niet met God. Nu kan hij geen koning meer zijn.

1 Samuël 14:1-23

"Misschien zal de Here voor ons handelen, want de Here kan evengoed verlossen door weinigen als door velen!" Jonathan weet: bij God tellen geen getallen. Tot die ontdekking was Gideon ook al gekomen. En in Jezus, Gods eniggeboren Zoon, wordt het al helemaal duidelijk: God kan net zo goed door Eén verlossen als door velen! Minder rekenen en meer vertrouwen!

1 Samuël 14:24-52

Saul komt met een ondoordachte eed. Jonathan heeft honing genomen. Formeel is hij een overtreder, maar Saul is dat in geestelijke zin. Saul is teveel met zichzelf bezig. Hij zei daarom ook dat hij zich zo nodig op *zijn* vijanden moest wreken (vers 24). Jonathan horen we tegen zijn wapendrager zeggen: Klim achter mij op, want de HERE heeft hen in de macht van *Israël* gegeven (vers 12). Gelukkig wordt het volk op tijd wakker (vers 45).

1 Samuël 15

De Amen of de Mammon? Saul weet het wel. Hij spaart Agag en alles wat waardevol is. Het gevolg? Geen geluk, maar juist een diep ongeluk. Gelukkig word je alleen wanneer je je houdt aan wat God zegt, met je hele hart. In vers 24 geeft Saul zijn fout toe. Maar niet uit oprecht spijt. Het is anders niet goed voor zijn eigen toekomst. Saul zet een vroom masker op. Meer is het niet.

1 Samuël 16

De nieuwe koning was spuit elf in het gezin van Isi. Op uitdrukkelijk aandringen van Samuël wordt hij opgehaald. Geen Eliab of een andere krachtpatser zal koning worden. God kiest nederige mensen, die eerder een beetje bang zijn om belangrijk werk te doen dan dat zij er trots op zijn. Dat zien we ook in vers 21; hij voelt zich niets te min om onderaan op de ladder te mogen beginnen.

1 Samuël 17:1-30

"Wie toch is deze onbesneden Filistijn, dat hij de slagorden van de levende God tart?" De kaas- en broodbezorger is ontsteld. Z'n broers ook: die snotjongen, die nieuwsgierige aap die niets van het militaire leven af weet, die zal hun wel even vertellen wat er aan de hand is! De militairen van Israël vluchten en waren doodsbenuwd voor Goliath (vers 24); David weet dat het leger van Israël een naam heeft: de slagorden van de levende God!

1 Samuël 17:31-58

David is zichzelf. Een ander zou het wel stoer gevonden hebben om in de soldatenuitrusting van de koning op de vijand af te gaan. Hij kon goed met de slinger om gaan. En hij ging met zijn God. In vertrouwen op Hem. Belachelijk in de ogen van de mensen en al helemaal in die van de reus Goliath. Maar het lachen zal hen vergaan. De Heer regeert! Ga heen, in deze uw kracht.

1 Samuël 18

Jaloezie kan een mens diep ongelukkig maken. Anderen trouwens ook. David zal het moeten ondervinden. Maar steeds weer merken we bij David dat hij voor zijn God leeft. Hij is toegewijd met de dingen bezig tot eer van God. Het gaat hem niet om zijn eigen eer, maar om die van God. Daarin wordt hij gezegend. Daar kunnen we wat van leren.

1 Samuël 19

"Toen sprak Jonathan tot zijn vader Saul goed van David..." (vers 4) Hierbij is hij het tegenbeeld van zijn vader, die moorddadig is. Saul ziet dat zelfs nog wel in, aanvankelijk. Maar later gaat het toch weer mis. Saul wil z'n schoonzoon vermoorden. Wat kan een mens zichzelf verhard en zich afkeren van God. En wat gaat er dan veel mis.

1 Samuël 20:1-26

Wat een geloof vinden we toch bij Jonathan! Hij wist nota bene dat David koning zou worden. Hij had het vanuit zijn eigen positie kunnen bekijken: zijn vader was koning over Israël en natuurlijk zou hij het recht hebben om op de troon in Jeruzalem te gaan zitten. Omdat hij met zijn God leefde kon hij het van Zijn kant bekijken en nam hij zelfs het risico dat het hem zijn leven zou kosten (vers 14). Hij wist: God zal voor mij zorgen.

1 Samuël 20:27-21:1

De wederzijdse vriendschap tussen David en Jonathan heeft veel betekend voor spannende momenten waarin zij steeds verkeerden. In de naam van de HERE zouden ze hun verbond houden. Later kon David (maar Jonathan was toen al gestorven) nog steeds zijn verbond houden. Hij zorgde ervoor dat Jonathans zoon Mefiboset niet werd gedood en hij zorgde voor hem als voor zijn eigen zoon (2 Samuël 9). Als wij ons aan onze belofte houden, dan zullen anderen dat omgekeerd ook doen.

1 Samuël 21:2-15

David gebruikt een list. Hij maakt de Filistijnen bang door net te doen alsof hij krankzinnig is. Dat vinden ze maar eng. Stel je voor dat er in hem een goddelijke, waarzeggende geest of kracht zit. Ze houden hun handen van hem af. De grote Zoon van David, duizend jaar later, wordt niet ontzien. Ze durven Hem wel aan. Hij is volstrekt ongevaarlijk. Maar Hij heeft wel alle vijandelijke macht en kracht ontroond!

1 Samuël 22

Saul is zo ver heen, dat hij medelijden met zichzelf heeft gekregen en alles komt nu in dat perspectief te staan. Alles wordt vertekend. Zijn zoon en zijn dienaar ziet hij nu als ophitsers en hinderlagengleggers. Hij gebruikt hun eigennamen niet eens meer. Tekenend! Hij doodt Gods schepselen en verscheurt Zijn wet, alleen maar om Hem te ergeren en Hem te dwingen Zich met hem te bemoeien.. Uiteindelijk krijgt God van alles de schuld. Heel triest.

1 Samuël 23

"Daarom noemt men die plaats: *Rots der Ontkoming*" (vers 28). Bijna, bijna was David in de handen van Saul gevallen. "Toevallig" is er op dat moment het bericht dat de vijanden Israël zijn binnengevallen. Niks toevallig. Gods beschermende hand was er. Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.

1 Samuël 24

David wist wat het was om gespaard te blijven. Hij laat zich leiden door Gods Geest. Saul was met zichzelf begaan; David had de God van Israël en Zijn Rijk op het oog. Dat bewaart een mens voor verkeerde dingen en het leert een mens ook om zaken uit handen te geven. "Mij komt de wraak toe en Ik zal het vergelden".

1 Samuël 25:1-22

Het overlijden van de profeet Samuël wordt gemeld. Hij heeft David in het verleden gezalfd en de verwerping van Saul afgekondigd. Kan David zonder de steun van deze profeet? In ieder geval moeten de Israëlieten zelf nu kleur bekennen, wie ze erkennen als de (toekomstige) koning. Een profeet spreekt namens God, maar het Woord vraagt van de toehoorders nog het nodige om in de aangewezen richting te gaan. Ook zelf zul je moeten nadenken en beslissingen nemen.

1 Samuël 25:23-44

Zelf nadenken en beslissingen nemen: Zoals bijvoorbeeld Nabal en Abigaïl. Ze krijgen een concrete vraag om hulp van David en zijn mannen. Nu kan aan het licht komen of ze zich verbonden voelen met de weg die de Here wijst. De scheidslijn die er loopt in dit huwelijk wordt duidelijk in het antwoord. Nabal wil van Gods verlossingsplan van Israël door David niets weten, maar Abigaïl accepteert Gods leiding daarin. Let erop hoe het afloopt! Wat zegt dit over hen die Jezus als de Christus Gods verwerpen?

1 Samuël 26

Generaties kinderen luisterden met rode oortjes naar dit bijbelverhaal. Wat is David moedig! En vooral: wat is hij edelmoedig. Van wraakzucht is geen sprake, hij doet Saul geen kwaad. Toch blijkt wel dat David moe is van het onrecht dat hem is aangedaan. Hij verwijt Saul diens schuld (vs. 19 en 20). Wat hoor jij/hoort u in Sauls reactie? Kent u/ ken jij de kracht van wraakzucht?

1 Samuël 27

De angst grijpt David naar de keel. Dat hij Saul niet vertrouwt is te begrijpen. Maar in die omstandigheden had hij toch naar Gods wil mogen vragen? David vlucht echter naar de Filistijnen. Dit kan niet goed aflopen. Waarom eigenlijk niet?

1 Samuël 28

In dit hoofdstuk staat Saul weer in de schijnwerper. Hij zoekt een antwoord bij de duistere praktijken in Endor. Had hij de Here maar laten spreken in zijn leven! De weg van Psalm 116. Nu vindt Saul een tegenstander in de Here. Zijn leven eindigt zonder hoop op God. Niet het evangelie-woord maar een doem-woord vergezelt hem op zijn laatste tocht. Waar is bij Saul de wissel om gegaan?

1 Samuël 29

Opnieuw David in beeld. Hij heeft zichzelf in een lastige positie gebracht. Zal hij op het slagveld tegenover zijn eigen volksgenoten komen te staan? In dit hoofdstuk zien we hoe de Here uitredding brengt en Davids weg leidt naar het koningschap. Vraag: Handigheid, aanvechtbare beslissingen in het licht van Gods Woord en... genadige uitredding door God, kent u/ ken jij daarvan voorbeelden uit eigen leven?

1 Samuël 30

Ondanks Gods zorg krijgt David te maken met een vervelende nasleep. Terug in Ziklag hebben vijanden deze asielpaats aangevallen. Alles wat waarde heeft voor David is mee geroofd. David kan maar één ding doen: Ontredderd als hij is wendt hij zich tot God. Zo is David echt sterk!

1 Samuël 31

Terug naar het strijdtoneel, waar Saul en zijn zonen zijn. De strijd wordt op een manier verteld, dat je de beelden op het netvlies krijgt. Wordt de dood van Saul zo beeldend beschreven om te laten zien wat het gevolg is van het verlaten van Gods weg?

Er zijn mensen in Sauls omgeving die de schande van de eens door God uitgekozen koning diep peilen. Het gaat om mannen uit Jabes, die nog niet vergeten zijn wat Saul ooit voor hen deed. Ze roven de koninklijke lichamen en verbranden ze. Dat was wel helemaal tegen het gebruik in van Israël. Toch was het een daad van barmhartigheid, want zo wordt een verdere schandelijke vertoning van de koninklijke doden onmogelijk gemaakt.

2Samuël 1:1-16

Saul is dood! Wat zal David opgelucht zijn met dat bericht: eindelijk wordt hij niet meer opgejaagd door zijn tegenstander! Toch lees je hier dat David en zijn mannen een dag lang treuren, huilen en vasten (vrs.12). Waarom doet hij dat? Doet het denken aan het verdriet dat de Here Jezus later toonde over de ongehoorzaamheid van Jeruzalem?

2 Samuël 1:17-2:7

Hoe moet het nu verder. Israël is door de strijd zo ernstig verzwakt, dat David hoopt dat het hun vijanden niet ter ore komt (vs. 20). David vraagt de Here naar Zijn wil. Stap voor stap laat hij zich leiden. Voor hem begint het koningschap in Hebron, waar hij door de leiders van Juda gezalfd wordt.

2 Samuël 2:8-3:1

David is koning, maar het duurt nog lang voordat hij algemeen als koning wordt aanvaard. Wat zijn er veel mensen in de weer na Sauls dood. Abner kroont een zoon van Saul over Israël. De geschiedenis die volgt is er een van krachtmetingen en vechtpartijen. Dit werpt een schaduw over de vreugde van David. Hij tracht het gebruik van geweld te ontmoedigen. Problemen moeten echt anders worden opgelost! Stelling: het Koningschap van Christus gaat niet samen met een machtsstrijd tussen zijn onderdanen.

2 Samuël 3:2-21

We kijken er vreemd van op als we lezen dat David maar liefst zes vrouwen blijkt te hebben. Als ze met name worden genoemd, wordt dit door de bijbelschrijver echter niet in een negatief daglicht geplaatst. Dat komt omdat het hem hier gaat om de uitwerking die het heeft bij vriend en vijand in die tijd: Davids aanzien is groot! Type van de Messiaanse koning!

2 Samuël 3:22-39

Joab treedt op. Een vechtersbaas die er niet voor terugdeinst een moord te plegen. 'Hebt u de zaak niet door? Abner is een spion'. Moordenaars hebben meestal een motief en in dit geval is het een politiek motief. Dat rechtvaardigt zijn daad helemaal niet. David neemt afstand van deze moord en overtuigt het volk ervan dat verootmoediging op zijn plaats is. Is David daarin oprecht geweest? Maar waarom heeft hij Joab dan niet terechtgesteld?

2 Samuël 4

Er zijn belangrijke zetten gedaan op het politieke schaakbord. Na de moord op Abner ziet bijna niemand er nog heil in om Isboeth, uit het huis van Saul, de troon te gunnen. David is onaangenaam verrast als hij het hoofd van deze koning aangeboden krijgt. Opnieuw is verkeerd ingeschat hoe David koning wil worden over het hele volk. Welke verklaring zou hiervoor te geven zijn?

2 Samuël 5

Ruim zeven jaar heeft het huis van Saul zich nog staande gehouden na Sauls dood. Dit hoofdstuk mag gezien worden als de onderwerping van alle stammen van Israël aan David. David gaat wonen in de burcht Sion, een plaats met een gunstige centrale ligging in het rijk. Het is in de stad die bekend wordt als Salem en Jeruzalem. Vraag: Wat betekent het dat de plaats waar God woont (het nieuwe) Jeruzalem wordt genoemd? (vgl. Openbaring 22:3).

2 Samuël 6

Bij het sterven van Uzza lijkt je een duistere kant van God tegen te komen. Toen de runderen uitgleden wilde hij alleen maar voorkomen dat de ark zou gaan schuiven.... David parkeert de ark niet voor niets bij een immigrant. Obed-Edom is een in Juda woonachtige ex-Filistijn uit de stad Gat. Zijn naam betekent "vereerder van (de Egyptische godin) Edom". Men weet geen raad met de ark en is bang voor God. Pas als de zegen van de HERE tastbaar aanwezig is in het huis van Obed-Edom waagt David een nieuwe poging. Dan heeft hij zijn huiswerk beter gedaan. De ark hoort niet op een wagen. Zeker niet op die Filistijnse: 1Sam. 6! Al heb je de ark in "huis" gehad zoals Uzza, om de ark te "hanteren" zul je op God gericht moeten zijn. De HERE is bepaald niet duister en grillig. Hij is wél heilig en laat echt niet met Zich sollen.

2 Samuël 7

Prachtig is die toewijding van David aan de HERE. Hij wil uit eerbied, liefde en dankbaarheid een tempel bouwen voor zijn God. Wellicht liet David zich daarbij ook nog leiden door bepaalde uitspraken van Mozes over de dienst van God in het beloofde land. Geen wonder dat de profeet Nathan enthousiast zegt: "Koning, doe wat uw hart u ingeeft!"

Maar Nathan moet terug naar de koning. God wijst het idee van David af. De HERE zal voor David een huis bouwen! God maakt duidelijk dat Hij uiteindelijk helemaal geen tempel nodig heeft. En Hij is ook niet afhankelijk van de inzet van David.

Ook wij willen nogal eens iets voor God doen. Vaak moeten ook wij leren om alleen maar te ontvangen. Dan komt er de juiste ruimte om ons steentje bij te dragen en wat mee te werken!

2 Samuël 8-9

David was een briljant strateeg maar ook een keihard militair. Meedogenloos voor het volk dat het waagde zich tegen hem te verzetten. Voor ons zijn het schokkende berichten. En dan lees je ook nog dat God achter David stond. Het is en blijft moeilijk. Toch dienen we wel te bedenken dat David in een compleet andere tijd en situatie leefde dan wij. Zijn optreden was in vergelijking met andere oud-oosterse vorsten echt niet buitensporig. David is gestempeld door de cultuur van zijn tijd. En het is zeer de vraag of hij in staat was geweest op een andere wijze zijn doelen te bereiken. Wat hem vooral kenmerkte was recht en gerechtigheid, in buitenlandse en binnenlandse aangelegenheden. Zo zien we ook dat David zijn beloften aan Jonathan houdt, ondanks zijn persoonlijke moeite met het gehandicapte leven (2 Samuël 5: 8).

2 Samuël 10

Dit hoofdstuk laat de menselijke kracht van David zien. Hij onderhoudt vriendschappelijke relaties met andere vorsten. Een troonopvolging was in die tijd een spannend gebeuren. Dan komen er allerlei ondergrondse en bovengrondse krachten los. David zorgt dat hij Chanun zijn deelneming betoond vanwege het sterven van diens vader. Er is echter een beweging onder de Ammoriëten, die niets voor die vriendschappelijke relatie voelt. Er ontstaat een conflict, waarbij Chanun zich wapent door zich te verzekeren van uitgebreide militaire steun van de Arameërs. Zo ontstaat er een gevaarlijke coalitie. Dan grijpt David meteen en radicaal in. De generaals Joab en Abisai gaan de strijd in met een stuk overgave aan Israël's God: "De HERE doe wat goed is in zijn ogen". Biddend en strijdend wordt de overwinning behaald.

2 Samuël 11

Wat is de Bijbel ontvullend eerlijk! Want hier gaat die vrome held wel vreselijk onderuit. Overspel, intriges en leugens om te proberen alles te verbergen, een "perfecte" moord en een overdosis schijnheiligheid. Wat steekt de eenvoudige trouw en toewijding van die niet-joodse beroepsmilitair daar schril tegen af. Uria is met het belang van het land bezig. David is aan het feesten. Vers 1 kon wel eens meer zeggen dan op het eerste gezicht lijkt. David krijgt trekken van collega-despoten. Dit hoofdstuk stelt ons de vraag: waar houdt jij je mee bezig? Zijn wij bezig met het Koninkrijk van God? Of draait alles om de "leuke" dingen van het leven?

2 Samuël 12

David doet echt zijn best om overal in zijn land recht en gerechtigheid te bevorderen. Dat betekent dat hij zich ook nu oprecht druk maakt om die arme man in dat beeldverhaal van Nathan. Ondertussen heeft hij zelf op een vreselijke manier het recht verbogen. Door zijn overspel had David de doodstraf verdiend, maar hij had de onschuldige Uria gedood. Zo vreselijk dubbel kan een mens in elkaar zitten. David is daarin bepaald niet de enige. Herkent u het bij uzelf? We zeggen zo gemakkelijk "dat had ik van hem nooit verwacht!" De Bijbel leert ons om alleen iets goeds te verwachten van de heilige Geest. Laten we leven uit Hem!

2 Samuël 13:1-22

Het komt in de "beste" families voor: incest. Je wilt het niet weten en je houdt het stil, maar het is verwoestend aanwezig. Absalom zegt tegen zijn zus: "trek het je niet te zeer aan". Maar ondertussen woekert bij hem zelf het vuur van de haat tegen Amnon. Het stempelt ook z'n houding ten opzichte van zijn vader, die wel boos is maar "niks" doet. Het kostbare geschenk van de seksualiteit is door de zondeval een groot gevaar geworden. Wie seksuele gevoelens niet laat kanaliseren door Gods heilzame regels en dus ook door het belang van die ander, die richt veel meer verwoesting aan, dan hij/zij zelf in de gaten heeft of wil hebben.....

2 Samuël 13:23-39

Uit berekening had Absalom zich altijd "normaal" gedragen tegenover Amnon. Berekenend rekent hij ook met hem af. Opvallend is de rol van Jonadab, de zoon van Sima, de bedenker van de list waarmee Amnon zijn zus kon grijpen. Uit het gedrag van Absalom had hij afgelezen dat zo iets gebeuren zou. Het verdriet in de koninklijke familie is groot. Er zal vooral veel door David heen zijn gegaan. Want het heeft ook alles met zijn eigen zonde te maken. Het oordeel dat Natan namens God heeft uitgesproken (2 Samuël 12:10-14) voltrekt zich. Niemand zondigt goedkoop. God neemt het hoog op. Vergeving zet geen streep door het recht en maakt straf niet overbodig.....

2 Samuël 14:1-24

Joab ziet zijn neef en vriend de koning lijden vanwege die lege plaats van Absalom. David weet niet goed wat hij er mee aan moet. Amnon had meer straf verdiend dan hij hem gegeven had. Maar Absalom heeft het recht in zijn eigen handen genomen en zijn broer gedood. Dat roept om bloedwraak. Ook heeft hij het gezag van zijn vader ondermijnd. David zit in de knoop maar de liefde tot Absalom is daarbij het meest venijnig. De nuchtere Joab, die zelf net zo gehandeld zou hebben als Absalom, ziet geen enkele reden om zo moeilijk te doen. Maar om David te overtuigen heb je meer nodig. Opnieuw wordt David getraakteerd op een voorbeeld-verhaal. David herkent zich erin en beluistert die roep tot genade en vergeving. Maar hij herkent ook de echo van Joab's stem. Toch roept hij Absalom naar Jeruzalem terug.

2 Samuël 14:25-15:12

Veelzeggend is de naam die Absalom kiest voor zijn dochter. De strijdbijl is nog niet begraven. Zijn vader had Amnon moeten straffen, maar door de dingen op z'n beloop te laten trof hij Tamar én Absalom. Dat gaat zelfs door als hij terug is in Jeruzalem. Absalom neemt het niet en provocerend dwingt hij Joab én David tot handelen. Voor Absalom heeft het gezag van zijn vader afgedaan. Hij voelt dat hij de ruimte heeft zijn eigen positie op te vijzelen ten koste van die van zijn vader. Handig speelt hij erop in. Hij heeft alles mee. Zijn verschijning en charme, maar ook zijn moed en inzicht. Absalom is met recht een zoon van zijn vader. Op één ding na. David erkende Gods gezag en kwam niet in opstand tegen de gezalfde des Heren.....

2 Samuël 15:13-37

Opnieuw is David een vluchteling. In dit gedeelte herken je hem weer als de man naar Gods hart. In vers 26 lees je hoe David het recht op de troon in handen geeft van de Here. David erkent zijn zonden tegenover God en zijn falen als gelovige, vader en koning. Als hij wenend en barrevoets Jeruzalem verlaat dan is dat geen paniecreactie of radeloosheid. Het is een belijdenis van schuld én geloof. David verlaat de stad die zo goed te verdedigen is om mensenlevens te sparen. David adviseert een Filistijns vreemdelingenlegioen om de kant van de nieuwe koning te kiezen, daar ligt een betere toekomst. De ark en de priesters moeten in Jeruzalem blijven. Indrukwekkend! In de meeste conflicten zoeken mensen juist krampachtig steun. David steunt op God. Hij bidt én handelt. Hij vlucht én organiseert het verzet.....

2 Samuël 16

David ontvangt hulp van Siba. Een geweldig geschenk. Alleen er zit een addertje onder het gras. David doorziet niet dat het gedrag van Siba leugenachtig eigen belang is (zie 19:24-30) ten koste van Mefiboseth. Het vervolg plaatst deze vergissing van David in het juiste perspectief. Nog steeds zijn er lieden die het niet kunnen uitstaan dat David koning is geworden ten koste van het huis van Saul. David geeft ook de vervloekingen van Simi in Gods hand. In Jeruzalem neemt Absalom op grove wijze de plaats van zijn vader in. In het raam van die tijd bij revoluties niet ongebruikelijk, maar lijnrecht in strijd met Gods Woord. Naast de scherpzinnige maar goddeloze Achitofel weet Chusai echter zijn plaats te krijgen.

2 Samuël 17

Achitofel weet wat hem te doen staat. De revolutie is bijna compleet. Er is maar één gevaar: de oude koning zelf. Zo lang David in leven is, zal er dreiging blijven. Achitofel wil gebruik maken van de verraaging van het moment. Voordat David zich kan organiseren moet hij toeslaan. Aanvankelijk is ieder dan ook enthousiast over zijn plannen. Maar op listige wijze weet Chusai deze plannen te doorkruisen. Hij zaait angst voor David en diens mannen. De overwinningroes maakt plaats voor bedachtzaamheid. Men kent David. En het is waar dat diegenen die met David mee zijn getrokken voor het grootste deel geharde beroepsmilitairen zijn. De keurtroepen van Israël. Het is inderdaad niet te verwachten dat David zich zomaar gewonnen geeft. Angst is een slechte raadgever. Voor Achitofel staat de ondergang nu vast....

2 Samuël 18:1-32

Joab speelt hier een dubieuze rol. Hij is een vertrouweling van David, maar negeert toch Davids harte-kreet om zijn zoon Absalom 'met zachtheid te behandelen' (vers 5) en laat Absalom doden (om de schuld af te kunnen wentelen?). Aan de andere kant kun je je ook afvragen, of David zich er wel vol-doende van bewust was dat Absalom een gevaar betekende voor Gods plannen met Israël en Davids koningshuis. In ieder geval: Absaloms hoogmoed komt voor de val (NB vers 18!). Verzet tegen God en zijn gezalfde koning is gedoemd om te mislukken (vgl. Ps. 2). En God had beschikt dat Hij Absalom te gronde wilde richten (2Sam. 17:14).

2 Samuël 19:1-24

Natuurlijk leef je mee met deze vader, huilend om het verlies van zijn zoon, die wegdreef, onbereikbaar werd en zich tegen zijn eigen vader keerde. Je blijft toch van die jongen houden! Joab trekt David uit zijn verlies, waarin hij zich dreigde te verliezen. David heeft – zoals ook blijken mag uit vers 22 (GNB: vers 23) – in zijn leven genoeg te stellen gehad met de zonen van Seruja (Abisaï en Joab waren broers). David is een stuk verzoenlijker dan Abisaï is. Eens komt het moment waarop je zeggen moet: en nu houden we op met elkaar het licht in de ogen niet meer te gunnen!

2 Samuël 19:25-44

Vreemde geschiedenis, die van Mefiboset en zijn knecht Siba. Wie spreekt de waarheid (vgl. 2Sam. 16:3)? Tijd voor een onderzoek is er niet. Vertrouwt Davids Mefibosets verhaal toch niet helemaal? Het land van Mefiboset dat hij eerst in z'n geheel aan Siba had gegeven, moet nu tussen de twee gedeeld worden. Een Salomo's oordeel avant la lettre. Verder: in nood leer je je vrienden kennen. Neem nu Bar-zillai, de Gileadiet. Tenslotte: flinterdun is de eenheid in het Israël onder David. Is die er wel ooit geweest en zal die er wel ooit komen? Hoe weinig is ervoor nodig om broeders van hetzelfde volk tegen elkaar op te zetten! Daarin is nog maar weinig veranderd...

2 Samuël 20

2 Samuël 20 beschrijft de strijd tussen broeders van hetzelfde huis. Er is weinig voor nodig om 'noord' en 'zuid' tegenover elkaar te laten staan. Helaas is dit beeld vaak herhaald in de kerkgeschiedenis: de ene interne strijd is nog maar net over of de volgende dient zich alweer aan.

Tegelijk woedt er een andere strijd. Er is iets kapot gegaan tussen David en Joab sinds de dood van Absalom. David passeert Joab als legeraanvoerder ten gunste van Amasa. Vandaar de laffe moord op Amasa, waar Joab zijn straf niet voor zal ontlopen. Joabs bedwinging van de opstand van Seba heeft wél als resultaat dat hij als legeraanvoerder in het zadel blijft (vers 23).

2 Samuël 21

Staat u er wel eens bij stil, dat onopgeloste schuld uit het verleden (letterlijk) door blijft zieken in het heden? Saul had Jozua's belofte aan de Gibeonieten gebroken in zijn – ontrechte – ijveren voor de Israëlieten. En dan nu, zoveel jaren later, hongersnood. De schuld wordt teniet gedaan. Er is de afschrikwekkende executie van zonen en kleinzonen van Saul. God bezoekt de ongerechtigheid van de vaders aan de kinderen. Er is ook iets van een zorgvuldige afsluiting van Sauls geschiedenis. De lichamen en beenderen van Saul zelf, zijn zoons en kleinkinderen worden in het familiegraf bijgezet. Nu kan het boek 'Saul' echt dicht!

2 Samuël 22:1-30

Het danklied van David in 2 Samuël 22:1-30 is nagenoeg gelijk aan Psalm 18. Er zijn wel degelijk ook verschillen, die misschien ermee te maken hebben dat Psalm 18 voor liturgisch gebruik klaar moest worden gemaakt. De overeenkomst maakt in ieder geval duidelijk, dat de psalmen van het Oude Testament geen liederen waren die boven de werkelijkheid zweefden, maar liederen uit het leven gegrepen. David bezingt op indrukwekkende manier de macht van God die in alles blijkt, en die in Davids leven vooral naar voren is gekomen in de steun die hij van God ontving. Met mijn God spring ik over een muur!

2 Samuël 22:31-23:7

Aan de ene kant is het natuurlijk jammer om dat prachtige lied van 2 Samuël 22 zomaar in tweeën te knippen. Aan de andere kant lezen we het nu samen met 2 Samuël 23:1-7. En dan ontvouwt zich een boeiend panorama: Davids levenslied (2 Samuël 22) en zijn stervenslied (2 Samuël 23:1-7). In zijn levenslied kijkt hij terug in zijn leven en brengt God zijn dank. In zijn stervenslied kijkt hij ver vooruit (als een profeet, vgl. 2 Samuël 23:1-2) naar de toekomst van zijn koningshuis, Israël en de hele wereld. Want voorvader David ziet hier de contouren van zijn latere afstammeling Jezus die echt en helemaal is 'een heerser in de vreze Gods'.

2 Samuël 23:8-39

Een overzicht van Davids helden, mannen die hem 'krachtig terzijde hadden gestaan bij de verwerving van zijn koningschap' (1Kronieken 11:10). God stond aan Davids kant, maar ook deze mannen. De Gezalfde heeft de steun nodig van God én van mensen. Vertrouwelingen die voor hem door het vuur gaan. Neem bijvoorbeeld Abisaï en twee anderen die dwars door vijandelijke linies heen breken om water te halen voor David. Nog steeds heeft de Messias vertrouwelingen nodig die Hem terzijde staan en voor Hem door het vuur gaan. Om een held te zijn, hoef je niet pas eigenhandig een leeuw te doden. Een trouw en herkenbaar volgeling van Jezus zijn is genoeg.

2 Samuël 24

David de held valt van zijn voetstuk. Toch nog. Alweer. Hij is niet de Messias op Wie het wachten is. Rust en welvaart hebben zo hun eigen risico's. Omringd door vijanden wist David zich van God afhankelijk. Nu er rust is, slaat de overmoed toe. Toch is het einde van de boeken Samuël echt evangelie. God laat zijn oordeel voelen, maar laat zich ook verbidden. Op die plek mag David vredeoffers brengen. Dan zie je de contouren van Golgota, dé plek van oordeel en barmhartigheid ineen. Op die plek ook zal Salomo de tempel bouwen. Zet daar dan eens het begin van de boeken Samuël naast: de armzaligheid van het heiligdom in Silo. We komen echt verder!

1 Koningen 1:1-31

Het is een ietwat ontluisterend beeld dat hier van David geboden wordt. De oude koning kan alleen nog maar warm worden door de warmte van het jonge lichaam van Abisag. Dat is ook alles wat hem bezig houdt. Leiding geven is er niet meer bij. En zo ontstaat een hele gevaarlijke situatie. Het is duidelijk dat het overzicht en de helderheid David in de steek laten. Een mens moet leren om op tijd in te zien, dat hij/zij een stapje terug moet doen en anderen het roer moet laten overnemen. David doet dat niet. Adonia maakt handig gebruik van het machtsvacuüm en weet ook Joab en Abjatar in te palmen.

1 Koningen 1:32-53

Het had echt maar weinig gescheeld of Adonia was koning geworden. De man was slim en geslepen net als zijn broer Absalom en pakte zijn coup handig aan. Met Joab en Abjatar aan zijn zijde bijvoorbeeld had hij invloedrijke medestanders gehad. Maar zo worden Gods plannen met Israël en met Davids koningshuis doorkruist. Nog één keer toont de koning daadkracht, daartoe in staat gesteld door God. Salomo moet en zal koning worden! Het gebeurt ook. De groep rond Adonia spat uiteen. Salomo's eerste regeringsdaad is het leven sparen van zijn broer.

1 Koningen 2:1-27

David laat zijn testament na. Voor alles aan komt de gehoorzaamheid aan God. Wandel met God! Meer heeft Salomo niet nodig om zegen en bevestiging te verwachten. Dat is nog zo, echt waar! Vervolgens draagt David Salomo op een aantal openstaande rekeningen te vereffenen ten opzichte van Joab (de moord op Abner en Amasa), Barzillai's zonen (vgl. 2 Sam. 17:27-29) en Simi (vgl. 2 Sam. 16:5-13 en 19:16-23).

Adonia weet niet van opgeven. Batseba vindt zijn verzoek kennelijk nog niet zo onredelijk, maar Salomo doorziet hem. Adonia doet weer een slinkse poging om de troon te bemachtigen. En dat betekent zijn dood.

1 Koningen 2:28-46

Salomo voert de opdrachten die David gaf uit. En hij doet dat consequent en zuiver. Dat lijkt misschien niet zo in onze ogen. Er worden immers twee mannen van het leven beroofd. Maar het asielrecht van het altaar gold niet voor moordenaars (Ex.21:14). Salomo betoont zich dus de uitvoerder en verdediger van Gods recht en wet door Joab bij het altaar te laten doden. En wat deed Simi anders dan de grenzen van het 'uitgaansverbod' opzoeken en bewust overschrijden? Hij heeft er vast niet op gerekend dat Salomo zichzelf, zijn eed aan God en dus daarmee meteen zijn trouw aan God zo serieus zou nemen.

1 Koningen 3

De dochter van de farao als vrouw en offeren op de hoogtes; kan dat goed komen? Maar toch is de balans positief: Salomo toonde zijn liefde voor de Heer (vers 3). En wie zou niet hebben gezwicht voor de verleiding om van God een lang leven te vragen, of rijkdom of meer van dat korte-termijn-geluk? Salomo vraagt om wijsheid, om 'een opmerkzaam hart'. Hier zie je toch ook iets van 'zoek eerst Gods koninkrijk en zijn gerechtigheid en de rest zal u bovendien geschonken worden'. God geeft wat Salomo vraagt en veel meer dan dat. Als bewijs van zijn gave om recht te kunnen spreken geldt het beroemde verhaal in vers 16-28.

1 Koningen 4:1-5:14

Salomo's regeringsperiode was Israël's gouden eeuw. De welvaart overtreft die van de wereld. Waar zit het verschil in? In Salomo's rijk stond de wijsheid centraal. Dat is de wijsheid die begint bij respect, eerbied voor de HERE. Welvaart met wijsheid is een zegen. Welvaart zonder wijsheid is....??

1 Koningen 5:15-6:13

Het gouden rijk van Salomo had een 'hart': de relatie met de HERE. Daarom was Salomo er alles aan gelegen om de wens van zijn vader (Ps.132) te verwezenlijken: een huis voor de HERE. Alles lag klaar, ter plekke werd het in eerbiedige stilte opgebouwd. Zo hebben ze eerbiedig de tempel gebouwd : God dienen was het 'hart' van het gouden rijk.

1 Koningen 6:14-7:12

Gods kamer in Zijn nieuwe huis wordt de achterzaal. Daar staat zijn troon. Zijn troondienaren zijn de cherubs. Salomo maakt er grote gouden gestalten van die Gods troon – de ark –overvleugelen. Op de ark zelf zijn kleine figuren van cherubs gemaakt die zich buigen over het verzoendeksel.....door het bloed komt alles goed. Lees en bespreek in dit verband het slot van 1 Petrus 1 vers 12 eens.

1 Koningen 7:13-51

Twee pilaren staan voor de ingang van het huis van God. Het zijn geen pilaren in de tempel om het dak te dragen (denk aan Simsons einde), ze staan los. Ze wilden je aan het nadenken zetten voor je de tempel inging. Hun boodschap was: 'niet wij dragen de tempel, maar God Zelf draagt Zijn huis'. "Jachin" betekent: 'de Here maakt stevig'. En "Boaz" betekent: 'in Hem is sterkte'. Verwacht het niet van dit huis, denk aan God...

1 Koningen 8:1-21

Op de dag van de inwijding van Zijn huis komt God Zelf. Salomo is zielsblij, juist ook omdat de HERE in een wolk komt. God is heilig. Een klein mens gaat daaraan kapot. Een zondig mens wordt erdoor verbrand....als niet de HERE Zelf in Zijn genade het vuur inhoudt. En nu komt Hij in genade, want dit huis is de plek van verzoening tussen God en mens...uw altaren, o HERE der heerscharen. Zing maar eens het begin van psalm 84.

1 Koningen 8:22-43

God neemt Zijn intrek in dit huis, maar zou God Zich in Zijn huis opsluiten? God is veel groter dan dit tempeltje. Vanuit dat besef vraagt Salomo eerbiedig of God uit de hoge hemel – dat is Zijn woning – wil luisteren naar Zijn volk. God komt als een Vader dichtbij, maar blijft in de hoge hemel. Zo eerbiedig leerde de HERE Jezus ons ook God aan te spreken als Vader in de hemel. Wat betekent die grootheid van God voor uw gebed?

1 Koningen 8:44-66

Na het gebed tot de HERE draait Salomo zich om naar het volk...om publiek God groot te maken. God heeft immers waar gemaakt wat Hij beloofd heeft. Zijn trouw staat vast als een eeuwig huis. En Salomo spreekt de wens uit dat God ook het hart van hem en Zijn volk trouw wil maken. Het doorleven van Gods trouw maakt ons verlangend Hem trouw te dienen.... dat gebeurt als we dat ook aan Hem vragen. Hoe kunnen we daarvoor bidden?

1 Koningen 9

God wil wonen tussen Zijn volk als ze Hem trouw zijn, anders.... vertrekt de HERE uit de tempel. De profeet Ezechiël ziet de heerlijkheid van God uit de tempel verdwijnen (11:22-23). Als de tempel leeg is, kan het vuur erin...dat was het dieptepunt van het Oude Testament. Gelukkig komt het Nieuwe Testament vertellen dat God terugkwam - Hij is na het volkomen offer van Golgotha zelfs komen wonen in mensen. Zij worden Zijn tempel... door Gods Geest.

1 Koningen 10

De koningin in het land van de wijsheid hoorde dat in Jeruzalem een koning abnormaal wijs was. Ze kwam om - zoals de Here Jezus later in Lukas 11 zegt - "*de wijsheid van Salomo*" te horen. Met haar wijsheid testte ze Salomo. De schatkamer van de wijsheid van de wereld was opengegaan, maar de wijsheid van God bleek meer. Van God uit krijg je pas een goede kijk op het leven. Van God uit doorgrond je de diepten van het leven. Bij God word je echt...wijs.

1 Koningen 11:1-22

De bijbel spreekt over een speciaal verbond van God met David: het koningsverbond. Hij beloofde trouw en vroeg dat ook van Davids huis. Salomo was niet trouw, omdat zijn hart niet bij de HERE bleef. Het probleem is niet dat hij zoveel vrouwen had. Dat was in die tijd een teken van zijn macht. Maar het probleem is dat hij zijn hart laat wegstelen van de HERE. En als de wijsheid verdwijnt, verbleekt de goudglans. Dan komt Gods oordeel.

1 Koningen 11:23-43

God voltrekt dit oordeel door middel van de groeiende ontevredenheid onder het volk over Salomo. Het oordeel is dat Salomo de troon kwijt raakt. Maar in het oordeel is God genadig om David en trouw aan Zijn belofte: God zal de zoon slaan, maar de troon laten staan. God blijft trouw aan het koningsverbond....Eeuwen later is het onverwacht te zien : het rijtje uit de tronk, nieuw leven in de dood (Jesaja 11:1): Jezus Christus.

1 Koningen 12:1-24

Het lijkt "gewoon" een politieke blunder met verstrekkende gevolgen. Salomo had absolute gehoorzaamheid afgedwongen, ook al zuchtte het volk onder de belastingen en de verplichte diensten aan de koning. Rechabeam heeft de illusie dat hij met hetzelfde gezag als zijn vader over Israël kan regeren, maar komt bedrogen uit. De lang opgekropte onvrede en spanningen komen tot een uitbarsting als hij zijn regeringsprogramma bekend maakt.

De HERE maakt duidelijk aan Rechabeam, het volk Israël, én aan ons: Dit is maar niet een menselijke vergissing of dom toeval! God zelf heeft hierin de hand. De hoogmoedige ongehoorzaamheid van Salomo wordt bestraft. Politiek gezien stelt het koningshuis van David nu niet veel meer voor. Maar God blijft trouw aan zijn beloften.

1 Koningen 12:25-13:10

God heeft Jerobeam het koningschap gegeven over het grootste deel van Israël. Wat de profeet Achia namens de HERE tot hem gezegd had (11:29-39) is uitgekomen. Jerobeam is een geboren leider en het volk draagt hem op handen. Hij beseft echter hoe betrekkelijk de volksgunst is. Dat kan zo maar omgaan.

Als een tactisch strateeg doorziet hij dat het contact met de volksgenoten uit het zuiden een bedreiging vormt. Hij moet de noordelijke stammen een eigen identiteit geven, los van Juda en Jeruzalem. Jerobeam offert letterlijk alles op aan zijn politieke ambities. Hij plaatst zijn koninkrijk boven het koningschap van God. Hij vertrouwt meer op zijn eigen kunnen, dan op de belofte van God (11:38). Indringend wordt hij door de HERE gewaarschuwd: er is nog een weg terug.....

1 Koningen 13:11-34

Het is een aangrijpende geschiedenis. Die arme profeet werd door leugens ongehoorzaam aan zijn Zender en moest dat met de dood bekopen.

De vraag daarbij is niet waarom God dit toeliet, maar hoe het mogelijk was, dat die oude profeet zo weinig ontzag had voor het woord van de HERE. Het tekent het geestelijk klimaat. De man is slechts nieuwsgierig naar die bijzondere "kracht" van zijn collega. "Hoe krijg je zo iets voor elkaar?" Daar moet ik meer van weten.....!

De profeet uit Juda doorzag niet dat hij heel zijn boodschap aan Jerobeam ontkrachtte door zelf de woorden van de HERE te overtreden. Dan gebruikt God de misstap van zijn knecht voor het omgekeerde: diens boodschap wordt met geweldige kracht onderstreept. Jerobeam *moet* wel beseffen waartoe ongehoorzaamheid aan Gods Woord leidt....

1 Koningen 14:1-20

Hier komen we Jerobeam tegen als ongeruste vader van een ernstig ziek kind. Hij stuurt zijn vrouw naar de profeet Achia. Jerobeam waagt het tot God te naderen zonder enige vorm van verootmoediging. Merkwaardig is die combinatie van vertrouwen in de profeet én het idee, dat Achia niet zou ontdekken met welke vrouw hij te maken kreeg. Benauwend is het dat de profeet slechts benaderd wordt als een soort "waarzegger".

De HERE had Jerobeam zulke mooie beloften gedaan en zo geduldig en indringend gewaarschuwd. Nu is de grens bereikt en klinken woorden van oordeel. Het is veelzeggend, dat wij niets lezen over enige reactie van Jerobeam op deze boodschap.....

De vraag dringt zich op: Hoe gaan wij om met het spreken van de HERE?

1 Koningen 14:21-15:8

Ondanks de splitsing in twee koninkrijken blijft het in de Bijbel gaan om het ene volk van God. Het perspectief wordt telkens van het noorden naar het zuiden gericht en omgekeerd. Zo weten we wat er ongeveer gelijktijdig in het tienstammen- en tweestammenrijk speelde.

Ten tijde van Rechabeam was het met de liefde tot de HERE in Juda al niet veel beter gesteld dan in het noordelijke rijk. Op vele hoge plaatsen verrezen (opnieuw) altaren en heiligdommen. In naam werd daar ook Israëls God gediend, maar vaak overwoekerd door allerlei vormen van heidendom.

Het is slechts ter wille van David, dat de HERE "een lamp in Jeruzalem gaf". De lamp is het symbool van het leven. Bedoeld is de doorgaande lijn van het koningshuis van David tot op de komst van de Messias. Alles hangt enkel af van de trouw van God.....

1 Koningen 15:9-32

Bij de beoordeling van de Koningen gaat het telkens om volkomen trouw aan de HERE en daarmee ook om die ene plaats waar Hij gediend wilde worden. De Koningen van Juda worden daarbij telkens vergeleken met David. Bij de Koningen van Israël is er telkens een vergelijking met Jerobeam, "die Israël had doen zondigen". Triest is de voortdurende staat van oorlog tussen beide broedervolken. Men put elkaar uit en andere volken profiteren ervan. Terwijl Juda het voorrecht geniet van een stabiele regering door telgen uit het nageslacht van David is er in Israël de ene coup na de andere. Op de weg van de ongehoorzaamheid aan Israëls God rust geen zegen.

1 Koningen 15:33-16:14

Het koningschap van Baësa wordt getypeerd door zijn "wandelen in de weg van Jerobeam en in de zonde die deze Israël had doen bedrijven". Opvallend is de manier waarop de Bijbelschrijver de profetie van Jehu vervoelt met de beschrijving van de geschiedenis van deze koning en zijn zoon. De profetie trekt zo alle aandacht naar zich toe. Terwijl Baësa én zijn zoon Ela genoeg tijd kregen om zich te bekeeren wordt er geen enkele vorm van reactie op de profetie vermeld. Men trekt zich van het Woord van de HERE volstrekt niets aan.....

De militair Zimri pleegt een coup en moordt niet alleen het huis van Baësa uit, maar doodt ook naaste vrienden en verwanten van Ela. Blijkbaar wil hij zijn koningschap met alle middelen veilig stellen. Maar daar rust geen zegen op..

1 Koningen 16:15-34

De legeroverste Omri maakt al na zeven dagen een einde aan het bewind van Zimri. Het kost enige tijd voordat hij de alleenheerschappij over Israël heeft, maar dan brengt hij een redelijke mate van politieke, economische en militaire stabiliteit. Hij bouwt een nieuwe hoofdstad voor zijn rijk als persoonlijk eigendom. Naar menselijke maatstaven was hij een succesvol vorst, maar de Bijbel oordeelt anders. In zijn afwijken van het Woord van de HERE ging hij verder dan al zijn voorgangers.

Zijn zoon Achab maakt het nog bonter. Van hem staat er dat het minst erge was, dat hij wandelde in de zonden van Jerobeam... Achab diende de goden van zijn vrouw Izebel. In hetzelfde kader staat het herbouwen van Jericho tegen het bevel van de HERE in.

1 Koningen 17:1-24

Ineens is hij daar. Zonder nadere aankondiging verschijnt Elia in de Bijbel en aan het hof van Achab. In de geschiedenis van Israël draait het niet om koningen maar om het Woord van de levende God. Als Achab zijn heil verwacht van de vruchtbaarheidsgoden van de Sidoniërs en Israël daarin doet volgen, grijpt de HERE zelf nadrukkelijk in. Hij toont dat Baäl niet in staat is regen en dauw te schenken. De akkers zullen niets opleveren.

Elia blijkt in zijn gehoorzaamheid aan het Woord van de HERE een trouw knecht van God. Op wonderlijke wijze voorzien eerst roofzuchtige raven hem van voedsel. Daarna zorgt God op het "grondgebied van de Baäl" voor zijn levensonderhoud via het wonder in de provisiekast van een arme weduwe. Na het wonder van de opwekking van haar zoon uit de dood klinkt een belijdenis die in schril contrast staat tot het spreken van Achab.

1 Koningen 18:1-19

"Het is jouw schuld!" Wij mensen zijn er vaak heel sterk in om anderen de schuld te geven van dingen, waaraan we op z'n minst medeschuldig zijn. Achab is woest op Elia maar "vergeet" dat hij zelf door zijn ongehoorzaamheid aan de HERE alle ellende veroorzaakt heeft. Wellicht herkent u/je zo iets ook in uw/jouw omgeving. Misschien herken je het wel bij jezelf...

Achab weet dat Elia gelijk heeft. Naar alle waarschijnlijkheid heeft hofmaarschalk Obadja niet helemaal buiten het medeweten van Achab om de 100 profeten van de HERE verborgen en onderhouden. Achab gehoorzaamt dan ook het bevel om het volk én de 450 profeten van de Baäl bijeen te roepen op de Karmel. De 400 profeten van de "vrouwelijke wederhelft" van Baäl zullen wel bij deze 450 inbegrepen zijn.

1 Koningen 18:20-46

"Hoe lang blijft u op twee gedachten hinken?" zeggen wij wel eens. Datzelfde drukt Elia uit, maar dan nog scherper: "Hoe lang zult gij aan beide zijden mank gaan?" Israël combineert de dienst aan de HERE met de dienst aan Baäl. Maar het betekent dat er noch een volkomen toewijding aan de HERE is, noch een volkomen toewijding aan de Baäl. "Kiest dan heden, wie gij dienen zult!" klinkt het in talrijke varianten in de Bijbel. Weet waar je voor staat! Het kan niet half-half. Wie lauw is wordt uitgespuugd....

Na de ontmaskering van Baäl wordt met zijn dienaren afgerekend. In onze beleving schokkend, maar naar toenmalige begrippen heel gewoon (vergelijk Daniël 2:12). Misschien is het nog wel schokkender dat wij de leugen zo gemakkelijk verdragen...

1 Koningen 19

Wat is de Bijbel een geweldig boek! Je komt daarin niet maar zwart-wit verhalen tegen van dappere en sterke gelovigen die bergen kunnen verzetten en halfzachte lauwe gelovigen die het er allemaal maar bij laten zitten.

Dezelfde Elia die de koning trotseerde en geweldige wonderen mocht verrichten komen we nu tegen als een bang en teleurgesteld mens. Hij ziet het werkelijk niet meer zitten. Hij krijgt de mensen niet mee. Het is voor hem een verloren zaak...

Wat gaat de Here God daar op een bijzondere wijze mee om. Hij zorgt er voor dat Elia bij Horeb komt, de berg waar God zich ook in het verleden geopenbaard heeft. Elia krijgt daar alle gelegenheid z'n verhaal te doen (vers 10 en 14). De HERE laat zijn knecht op verhaal komen, maar maakt duidelijk dat Hij het er niet bij laat zitten...

1 Koningen 20:1-22

Benhadad, de agressieve en arrogante koning van de Syriërs, is met een overweldigende overmacht opgetrokken tegen Israël. Bij het beleg van Samaria probeert hij het onderste uit de kan te halen bij onderhandelingen over vredesvoorwaarden. Israël staat onder enorme druk. Met de moed der wanhoop besluit men zich te verzetten tegen een totale overheersing. Dan spreekt de HERE en wijst de te volgen weg. Achab gehoorzaamt en behaalt een geweldige overwinning.

Dit hoofdstuk illustreert dat Elia bepaald niet de enige profeet van de HERE was. Het tekent ook Gods bijzondere bemoeienis met Achab. De HERE doet er alles aan om zich aan Achab bekend te maken. Wat is Hij trouw en goed!

1 Koningen 20:23-43

Zoals de HERE gezegd had krijgt Israël het jaar daarop weer met Benhadad te doen. De Syriërs menen dat Israëls God een berggod is die zijn volk in de vlakten niet kan steunen. De HERE toont de Syriërs én Achab dat zijn macht onbegrensd is. De Syriërs moeten vluchten en Benhadad is nergens. Op zichzelf is het mooi te lezen hoe diens dienaren dan spreken over de reputatie van de koningen van Israël. Daarin horen we een doorwerking van de wetten van de HERE. In deze situatie echter maakt Achab een grote vergissing. Hij laat de tegenstander die God in zijn macht gegeven had veel te gemakkelijk vrijuit gaan. Voor Achab telt de "vriendschap" van zijn machtige buurman zwaarder dan het voltooien van Gods werk. Hoe hoog God het opneemt blijkt uit het vervolg. De profeet die ongehoorzaam is aan het Woord van God sterft als een onheilspellend teken bij het Woord dat Achab ontvangt.

1 Koningen 21

Van geen enkele koning in Noord-Israël wordt gezegd dat hij "deed wat goed is in de ogen van de HERE". Wat dat betreft spant Achab de kroon. Hij doet niet alleen mee aan de 'zonde van Jerobeam' (beeldendienst Dan / Bethel), maar begint op aandrang van Izebel met zijn eigen zonde: de verering van Baäl. De Israëlieten die niet knielen voor Baäl, worden vervolgd en gedood.

Nabot is een van de slachtoffers. Hij wil, gehoorzaam aan de grote Koning, zijn erfgrond niet afstaan. En dus moet hij sterven, op vals getuigenis. De wereld op z'n kop. Zonde! En daarom straf! Dat zullen Achab en Izebel nog gewaarworden. En iedereen die zijn/haar eigen zondige zin doet. God is echt geen lieverdje. Hij is wel recht door zee. Zijn eigen Zoon weet daarvan mee te praten. En wie zich tot Hem bekeert ook! Goddank.

1 Koningen 22:1-28

Koning Achab krijgt bezoek van collega Josafat uit Juda. Samen plannen ze een veldslag tegen Aram. Maar om te slagen heb je allereerst het Woord van de HERE nodig. *Deo volente* toch? (Jak. 4:13-17) De tegenstelling tussen Achab en Josafat is compleet. Wat een vertoning, al die valse profeten die Achab naar de mond praten. Nou zeg, dat maakt indruk: 400 grote monden. Achab krijgt beslist waar voor zijn geld: de klant is koning. Maar dan die haast olijke reactie van Josafat: "Is hier ergens niet ook een (één!) profeet van de HERE?" Achab heeft een leuke act laten opvoeren met veel 'kaBaäl', maar het is nu tijd om serieus te worden. Je ziet het vrolijke gezicht van Achab vertrekken: "Een profeet van de HERE? Jawel: die vervelende Micha. Die vent zegt nou nooit eens iets leuks." Nee, dat zal waar zijn. Maar zijn profetie komt wel altijd uit. Wie wil nu niet graag goede woorden horen? Iedereen toch? Dat kan, als je maar gelooft in God. Dan zijn zelfs harde woorden goed. Al komen ze uit maar één mond: Gods mond. Al is het maar één Woord: het vleesgeworden Woord.

1 Koningen 22:29-54

Het is afgelopen met Achab. De profetie van Micha – en ook die van Elia al eerder – wordt vervuld. Achab kan zich laten voorliegen door 400 man, hij kan incognito optreden in de veldslag tegen Ramot, maar dat geeft nog geen zekerheid. Ondanks de goede boodschap van zijn eigen waarzeggers, neemt hij het zekere voor het onzekere. Typische houding voor een ongelovige! En dan ben je koning: aanvoerder van het leger! Bah. Wat een gemene streek ook tegen Josafat, die er wel in koningstenue bij loopt. Maar God is er ook nog! Hij is een schild voor Josafat en Hij weet Achab te vinden met een 'toevallige' pijl. De honden likken zijn bloed. Voor Achab is het einde verhaal. Niet voor Josafat. Die dient de HERE. Daarmee breng je er het leven vanaf. Zelfs voor eeuwig, door Jezus Christus.

2 Koningen 1

O, o, wat laat die Ahazia zich in de kaart kijken! Gehoorzame jongen van slechte ouders. En dus loopt het ook met hem verkeerd af: geen lang leven (tegenbeeld van het 5^e gebod). Hij krijgt een ongeluk met dodelijke afloop: een val uit het raam van de bovenverdieping. Dan ga je natuurlijk hulp halen bij de dichtstbijzijnde 'hulppost' op een steenworp van het paleis: de profeet van de HERE. Niet dus! De god van het Filistijnse Ekron, Baäl-Zebub (de vliegengod) staat bekend als een krachtpatser. Wat van ver komt, is toch veel beter? De gedachte alleen al.

En toch trappen we er altijd weer in met onze Jomanda's en zo. Elia, de man van God, laat het Ahazia hardhandig weten: "Is er dan geen God in Israël? Zou je niet beter naar Zijn Woord kunnen luisteren?" Ahazia speelt met hemels vuur. Zijn soldaten worden er de dupe van. En hijzelf sterft in zijn bed. Veel later valt er onder de preek van Paulus een van de hoorders uit een bovenraam, Eutychus. Hij is op slag dood. Maar wanneer Paulus de armen om hem heen slaat, leeft hij (Hand. 20: 7-12). Ja, kinderen van God mogen leven, ook al zijn ze gestorven.

2 Koningen 2

Boven dit hoofdstuk staat in de NV: "Elia ten hemel opgenomen". Ik kies toch liever een ander opschrift: "Elia gaat, het Woord blijft" (Elisa krijgt de Geest van Elia), of: "Door Elisa maakt de HERE met Israël een nieuw begin." Want let eens op de route die Elia en Elisa volgen en op de plek waar Elia wordt opgenomen. Exact het tegenovergestelde van de route die Israël destijds volgde onder leiding van Jozua, na Mozes' dood. Een terugtrekkende beweging: Israël is in al die eeuwen na Mozes' dood en de intocht in Kanaän nog geen stap gevorderd (NB: Jericho is pas herbouwd). Terug dus naar af. Waarom zou anders Elia juist op die plek zijn opgenomen? En waarom zou anders Elisa opnieuw de Jordaan zijn overgestoken en zijn werk begonnen zijn in Jericho? Elia > Mozes, Elisa > Jozua!

Elisa presenteert zich als Gods 'mond': in Jericho verandert vloek in zegen (er worden weer kinderen geboren), in Bethel verandert zegen in vloek (kinderen sterven). God is genadig, Hij is ook rechtvaardig. Laat Noord-Israël dat opnieuw erkennen en eindelijk tot geloof komen! Een duidelijke boodschap voor de kerk nu, na Christus' verzoeningswerk: stilstand in geloofsgroei is 'terug naar af'. Levensheiliging is een doorgaand proces, op basis van het Woord.

2 Koningen 3

Een oorlog met een vreemde afloop. Daarbij roept ook nog es het optreden van Elisa vragen op. Moab heeft zich na de dood van Achab bevrijd van Israëls overheersing. Dat kan niet getolereerd worden. Daarom begint Joram van Israël een oorlog, samen met Josafat van Juda en de koning van Edom. Na een week zitten ze zwaar in de problemen: geen drinkwater voor mens en dier. Wat nu? Gelukkig, Elisa trekt mee op. Josafat erkent hem meteen als profeet: "Bij hem is het woord van de HERE." Dat is de reden dat Elisa God vraagt om redding. En kijk: God biedt hulp op een bijzondere manier, met water dat wel bloed lijkt. En Hij belooft ook de overwinning op Moab. Maar dat laatste gaat niet door. Want – en dat roept die vragen op – Elisa profeteert over wat Israël Moab wel niet zal aandoen. Allemaal oorlogsmisdaden, die de HERE via Mozes streng verboden heeft! Hoe kan Elisa dit nu zeggen? Nu, ik denk, dat Elisa niet zegt wat Israël *moet* doen, maar wat het *zal* doen. Elisa is geen valse profeet. Israël levert een gemene streek tegen beter weten in. Als dan Moabs koning letterlijk zijn oudste zoon (de kroonprins) opoffert, dan is de maat vol. God is woedend op Israël. Laten we het wel zuiver houden! Eerst van God nieuw leven krijgen en dan jezelf uitleven: dat is foute boel.

2 Koningen 4:1-37

Kinderen weghalen, omdat de schulden niet worden afgelost, dat staat God niet toe. Daarom roept de weduwe de hulp in van Gods man, Elisa. Ze schreeuwt het uit. Elisa biedt hulp met – alleen maar – een stel opdrachten. Zo gebeurt er een groot wonder: van straatarm – wat is nu een flesje reukolie? – wordt deze vrouw schatrijk – een huis vol parfum. Ze kan haar schulden afbetalen en van de rest zorgeloos leven, samen met haar beide jongens.

Nog een gebeurtenis waarin een jongen een belangrijke rol speelt. Om een lang verhaal kort te maken: een kinderloos echtpaar in Sunem krijgt van God een zoon, als dank voor hun uitzonderlijke gastvrijheid. Een aparte kamer voor de profeet Elisa: daaruit spreekt liefde voor God. En dat in die tijd van ontrouw! Wat zijn ze blij met Gods gift. Maar helaas, de jongen sterft aan een zonnesteek. God gaf, God neemt. Dat is hard. De moeder geeft het niet op: dit kan gewoon niet. Ze gaat naar Karmel, naar Elisa. Die stuurt Gehazi met zijn staf vooruit. Die legt hij op de jongen als teken: "Afblijven. Dit is van Elisa." Dan komt Elisa zelf. Hij bidt intens tot God. Met zijn eigen lichaam verwarmt hij de jongen. En zie, de jongen leeft. Zijn moeder neemt hem mee. Maar eerst buigt ze zich neer voor God. God maakt doden levend. Dit is er nog maar één. Door Christus komt een ontelbare menigte tot eeuwig leven.

2 Koningen 4:38-44

Wat de jonge profeten in Gilgal overkomt, is bepaald geen aprilgrap. De dood zit echt in de pot. Geen mop van een grappenmaker die hoopt op een dubbele portie, maar dodelijk ernst. Eindelijk is er weer eens volop te eten (meegebracht door Elisa). Heerlijke geuren doen iedereen watertanden. Een van de jongens heeft er spontaan nog een voorraadje wilde komkommers bijgeplukt. Dat wordt smullen. Nee, dat wordt een voedselvergiftiging. Goddank: Elisa is er zelf bij. Een handvol meel – teken van leven – maakt het eten goed.

In diezelfde tijd komt iemand de eerste opbrengst van de gersteoogst brengen: 20 broodjes en een zakje koren. De hongersnood is voorbij. 100 mensen eten van een maaltijd voor vier personen. En ze houden nog over ook. Hoe dat kan? Dat is niet zo moeilijk: "naar het woord van de HERE!" Later gebeuren er door Gods Zoon nog meer van dit soort wonderen. Voor God is niets onmogelijk. Hijzelf is de allerbeste levensverzekering. Hij geeft levend brood.

2 Koningen 5

Om bij de afgoden in het gevele te komen moet je sterke staaltjes uithalen en flink betalen. Misschien willen ze jou dan wel genezen, vooropgesteld dat ze niet je eigen droomhelden zijn. Naäman heeft vast al zijn best gedaan om van zijn 'huidvraat' af te komen. Het heeft hem niet geholpen. Dan toch maar luisteren naar dat vrome slavinnetje uit Israël. Maar zeven keer baden in de Jordaan, die sloot van Israël, dat is wel erg simpel. Nou ja, op aandringen van anderen, doe je 't dan.

Maar 't is werkelijk te gek voor woorden. Vooral ook nog, omdat die halfgare profeet (vgl. 9 :11) zijn boodschap door zijn knechtje liet overbrengen. En dat tegen hem, zijne excellentie, de generaal van Aram. Het toppunt van onfatsoen.

Heeft Naäman na zijn wonderlijke genezing – en meer dan dat! – nu echt in God geloofd? Was hij bekeerd? Maar dan ga je toch niet meer naar de tempel van de afgoden? Ook al kost het je je baan. Waarom ging hij niet lijden om zijn geloof? Stop even! Wees maar niet wijzer dan God zelf. Jezus Christus aarzelt niet de naam van Naäman te noemen als voorbeeld tegen de ongelovigen van Nazaret (Luk. 4:27). Ook voor nu: kijk liever naar Naäman op dan op hem neer. En let op Gods liefde en geduld met zondige mensen. Zijn wij beter dan Naäman?

2 Koningen 6:1-23

Weer zo'n raar opschrift: ging het nu echt om die bijl? Welnee! De 'plaats van samenkomst' (kerk, campus) in Jericho is te klein geworden. Te klein! Dat betekent groei. Is dat niet fijn? Samen gaan ze een nieuw gebouw timmeren. Samen de schouders eronder: gemeenschap der heiligen. En dan kan een van hen niet meer meedoen. Zijn geleende bijl plonst in de rivier. En de gedachte komt boven: is God tegen? Maar nee: via Elisa zorgt God voor voortgang. Hij verandert even een van Zijn natuurwetten. De Schepper zelf leidt de gemeenteopbouw.

Nog zo'n prachtige geschiedenis. Elisa is met zijn profetieën de koning van Aram steeds te glad af. "Nou, dan pakken we die Elisa toch op?" Eitje toch? Dothan wordt omsingeld in de nacht. Dat zal Elisa niet weten. Wat niemand ziet, dat ziet Elisa. En bij zijn knecht gaan ook de ogen open: "Zij die bij ons zijn, zijn talrijker dan zij, die bij hen zijn!" Op de hele berg waar Dothan op ligt wemelt het van de hemelsoldaten. Tussen Elisa en Aram is een muur van vuur. En dan komt de grap: bij de hele Aramese meute gaan de ogen dicht. En ze gaan pas weer open, wanneer ze middenin Samaria staan. En dan: een etentje en "Wel thuis!" Dan sta je toch wel met je ogen te knippen. Die God van Israël is toch een wonderlijk Heer. Als je dat maar doorhebt. Ogen open voor Zijn macht, Zijn genade, Zijn verlossing!

2 Koningen 6:24-7:2

Een ezelskop: dat is nog te doen. Maar duivenpoep: dat is toch niet te pruimen? Elke cent is er één te veel. Maar wat als je vergaat van de honger? Dan wil je wel. Het kan nog veel erger: je eigen kind opeten. Kannibalisme. Dat is het toppunt van nood. Wanneer Koning Joram het hoort, scheurt hij zijn kleren. Hij is net zo radeloos als zijn volk: rouwkleding aan onder zijn vest. Maar nu zal hij zijn woede koelen op de schuldige van al deze ellende. Met eigen handen gaat hij die Elisa vermoorden. Is die niet Gods man? En is het niet God, die deze belegering van Samaria door Aram heeft toegestaan? "Wat zou ik nog op de HERE hopen?", zegt hij. Nee, dat hoeft hij niet te proberen. Behalve als hij zich bekeert, als heel Israël zich bekeert. En toch, die goede God komt met Zijn woord: "Morgen zullen de prijzen weer normaal zijn, van de gewone dagelijkse kost." Dat kan alleen maar, als ... Ja, de redding is nabij! Zeker weten.

2 Koningen 7:3-20

Je kunt natuurlijk schamper reageren op Gods belofte van redding uit de nood – en 't is in zekere zin nog wel te begrijpen ook dat die officier zo reageert – maar je komt wel met de consequenties te zitten: wel kijken maar aankomen niet. Het perspectief verspringt van de ellende in Samaria naar de situatie erbuiten. Vier melaatsen doen de ontdekking van hun leven. Uit de beschutting van de stadsmuur, waar ze evenveel honger lijden als in de stad, gaan ze – tegen de avond – op zoek naar eten. Of ze nu blijven zitten of overlopen naar de vijand, dat maakt niks uit. Ze komen bij het legerkamp en vinden alles verlaten. De Arameeërs zijn gevlucht, nadat de HERE ze bang gemaakt had. Er is eten in overvloed. En allerlei mooie spullen. Ze graaien van alles bij elkaar. Maar dan staan ze weer met beide benen op de grond en gaan het melden aan de poortwachter. De koning stuurt verkenners uit en stelt vast dat de kust veilig is. Dan trekt de hele stad uit en doet zich te goed aan wat er in het legerkamp ligt opgestapeld. Het leven wordt weer normaal. Alleen, de adjudant van Joram heeft het nakijken. Die doet niet mee aan het bevrijdingsfeest. Als Israël nu maar leert van deze nood en deze redding. Als ze zich nu maar aan God overgeven. Aan Hem ligt het niet.

2 Koningen 8:1-24

De HERE laat Israël zeven jaar honger lijden. De Sunemitische en haar gezin hoeven dit lijden niet mee te maken. Op advies van Elisa wijken ze tijdelijk uit naar Filistea. Na terugkeer vraagt de vrouw de koning om haar te helpen haar huis en akker terug te krijgen (is haar man overleden?). Gechazi zit juist de koning te vertellen over 'de grote daden van Elisa'. Hij is net bezig met het verhaal over de opwekking van die jongen van de Sunemitische vrouw. Laten ze nu op datzelfde ogenblik levend en wel het paleis binnenkomen! De koning is enthousiast en helpt uitbundig. Ja, wat heet toeval? Hoe vaak ervaren wij niet de leiding van Gods Geest in ons leven? God heeft alle draden van ieders leven en werk in handen. Aan Zijn hand lopen wij veilig en zonder risico.

God straft ook. Maar dat doet Hij om Zijn volk tot inkeer te brengen. Hij schakelt daarbij zelfs vreemde volken en vreemde koningen in. Zo kan het gebeuren dat Elisa naar Damascus gaat om Hazaël tot koning over Aram te zalven. Wat Hazaël doet, kan absoluut niet door de beugel. De moord op Benhadad, de onderdrukking van Israël, het is vreselijk. Toch is hij middel in Gods hand en kan hij niets doen tegen de wil van God. Tegen Gods verlossingsplan kan hij niets beginnen. Hazaël is niet meer dan een stofje aan een weegschaal. Fffft, weg. Gods kinderen hebben toekomst: meeregeren met Christus over de nieuwe aarde.

2 Koningen 8:25–9:15

Zo op het oog had Achab veel goeds gedaan voor het land: rust in het land zelf en rust in de kwetsbare relatie met de zuiderburen Juda. De koningshuizen zijn verwant geraakt en trekken samen ten oorlog (8:25-29). Maar de rust die was gebracht, was oppervlakkig. Achab heeft het volk in godsdienstig opzicht geruïneerd (9: 7-10). De buitenkant zegt dus niet alles. Wees er maar op bedacht. Zo wordt het einde van Achabs koningshuis aangekondigd. Jehu zal het vonnis uitvoeren.

2 Koningen 9:16-37

God vergeet niet waar Achab en zijn familie mee dachten weg te komen: moord op profeten, op Nabot, het volk de Baäls laten dienen. Hier wordt verteld hoe de meest prominente leden van Achabs familie aan hun einde komen. Ook het koningshuis van David heeft zich ingelaten met de wandaden van Achab en ontkomt dus niet aan straf. Izebel is met haar houding nu en eerder model komen te staan voor de grote hoer in Opb. 19:2, het gepersonifieerde kwaad. Oog in oog met de dood buigt ze nog haar knieën niet. Wat kunnen mensen toch verblind zijn!

2 Koningen 10:1-17

Jehu pakt het grondig aan. De dood van meer dan honderd prinsen uit Achabs huis is volgens het mandaat van God. Maar waarom moesten ook Achabs ambtenaren en vertrouwelingen dood (10:11)? Jehu's 'ijver voor de Heer' (10:16) is dus maar gedeeltelijk echt voor de Heer. Jammer genoeg gebeurt het veel te vaak dat mensen wat schuin is goedpraten als zijnde 'ijver voor Gods zaak'. Ook Jehu komt hier niet mee weg, zie Hos. 1:4.

2 Koningen 10:18-35

Je kunt wel merken dat Jehu geen politicus, maar militair is. Hij pakt het strategisch aan. Aan de Baälsdienst komt alleen een einde, als je de voorgangers aanpakt. God 'beloont' Jehu met een (beperkte) dynastie. Maar wat heeft Jehu dan zo goed gedaan in Gods ogen? Genoemd worden alleen: het vonnis over Achabs huis en de beëindiging van de Baälsdienst. Maar jammer genoeg – en zie je dat niet terug in je eigen leven en in de kerk – de vernieuwing gaat niet diep genoeg bij Jehu. De gouden kalveren in Bethel en Dan blijven staan.

2 Koningen 11:1-20

Ondertussen in Jeruzalem... Nu zie je pas goed, welke bedreiging het koningshuis van Achab vormde voor de belangen van God. Atalja, Achabs dochter, moordt alle prinsen uit het huis van David uit. Het voortbestaan van Davids koningshuis staat dus op het spel en hangt aan een zijden draadje en daarmee tegelijk de toekomst van Gods volk. Het zijden draadje heet: Joas. Gered door zijn tante. Op de troon geholpen door zijn oom. Gelukkig is er langs deze ene zoon van David toch nog een toekomst. In Israël en Juda gaan de Baäls eruit. Maar hoe echt en blijvend is die vernieuwing?

2 Koningen 12:1-22

In dit hoofdstuk blijkt hoe klein en kwetsbaar het plantje van de geestelijke vernieuwing vaak is. Joas neemt wel initiatieven, maar is nog wel erg jong. Het duurt jaren voordat de tempel echt gerenoveerd wordt (12:6). De priesters vinden het niet erg dat God zich zolang maar moet behelpen met een bouwval (12:8). En als er geld komt, dan is het zuinigheid troef: geen zilver en goud (12:13). Hoe diep steekt dan de liefde voor God? En het vertrouwen op God? Kijk naar Joas: Hazaël komt en wordt afgekocht (12:17-18). Is dat geloofsmoed?

2 Koningen 13:1-21

De zonen van Jehu zitten op de troon. En je ziet dat het onder hun (groot)vader ingezette herstel zich inderdaad niet doorzet. Het zat immers ook bij Jehu al niet zo diep. Over Baäl lees je niet, maar als een refrein keert wél terug: 'hij week niet af van de zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen bedrijven' (13:2, 11). De oude profeet Elisa wordt nog één keer, voordat hij sterft, met het gebrek aan vertrouwen en daadkracht bij de koningen van Israël geconfronteerd.

2 Koningen 13:22-14:14

Lezend over Amasja ga je begrijpen waarom de profeet Amos (optredend tijdens de regering van zijn zoon Uzzia/Azarja) het huis van David 'een vervallen hut' noemt. Niet dat deze zoon van David alles verkeerd doet. Amasja doet wat recht is in Gods ogen. Maar: niet zoals zijn vader David (14:3). Hij is gehoorzaam aan bepalingen van Gods wet (14:6), maar het volk mag gewoon doorgaan met het offeren op de hoogten (14:4). En dan die naïeve overmoed tegenover Joas: laten we ons met elkaar meten (14:8). Hoogmoed komt voor de val. Amasja heeft het aan den lijve ondervonden.

2 Koningen 14:15-29

Een groot deel van het gedeelte van vandaag beschrijft de regeringsperiode van Jerobeam II. Onder deze Jerobeam brak voor het tienstammenrijk een periode aan van economische bloei en politieke rust (zie 14:28). Je zou verwachten dat dit breed uitgemeten zou worden. Maar de Bijbel legt andere maatstaven aan en plaatst de dingen van ons leven in een ander perspectief. Uit 14:27 kun je afleiden, dat wat God betreft de periode onder Jerobeam II een laatste, korte opleving is. De maat is vol en binnenkort zal het met het tienstammenrijk gedaan zijn.

2 Koningen 15:1-31

Het klinkt nogal eentonig. Je weet bijna van tevoren, wat er over de volgende koning zal worden gezegd. Maar als God voor een volk kiest, kiest Hij daar echt voor. Dus heeft Hij ook aandacht voor hun gewoonten. Eén van die gewoonten is om precies bij te houden, welke koningen er zijn geweest en wat er tijdens hun regering gebeurde.

Toch kan eentonigheid ook leerzaam zijn. Je ziet dat aan de zonde van Jerobeam, die elke koning van Israël weer opnieuw bedrijft. Je ziet daaraan ook, hoe verstrekkende gevolgen een verkeerde beslissing hebben kan. Een goede gewoonte leer je moeilijk aan. Een slechte gewoonte leer je moeilijk af.

2 Koningen 15:32-16:20

Achaz valt uit de toon. Wat een zonden! Je kunt het zo gek niet bedenken, of hij doet het. Creatief in het kwaad. Kennelijk kan het nog erger dan al die anderen. En het wordt breed uitgemeten. Het moet dus blijkbaar goed tot ons doordringen.

Het is natuurlijk ook verschrikkelijk. David moest het eens weten: een nakomeling van hem. Maar zulke dingen gebeuren. Zo geniaal is de duivel en zo slecht kunnen mensen worden. Natuurlijk, God is de sterkste. Maar neem ook maar eens de tijd om echt ontzet te zijn over het kwade.

2 Koningen 17:1- 23

Onvoorstelbaar! Baäl en Astarte verliezen het van Jahwe. De muren van de sterke grensstad Jericho storten in elkaar. De ene na de andere stad valt. Kanaänitische legers worden vernietigd. En dan woont in het land Kanaän een nieuw volk. Wie had dat ooit gedacht?

De Israëlieten waren best wel bang voor de goden van dat goede land. Maar Jahwe is geweldig! Baäl en Astarte en al die andere goden en godjes stellen echt niets voor.

Maar het duurt niet lang of je ziet Israëlieten knielen voor een opgerichte steen en voor een gewijde paal. Het werd zelfs een hardnekkige zonde. Het is Israëls ondergang geworden. Onvoorstelbaar! Als wij de muren van Jericho in elkaar hadden zien storten, hadden wij dat nooit gedaan.

Maar wij hebben ook afgoden. Denk eens aan de afgod van de macht. Als iemand duidelijk veel macht heeft, durf je hem niet aan te tasten. Maar zijn we dan echt vergeten, wat God daarvan vindt en wat Hij kan? Vandaag bijna 60 jaar geleden stortte het Derde Rijk in elkaar. Wie deed dat eigenlijk?

2 Koningen 17:24-41

Het Tienstammenrijk werd bezet gebied. Er kwamen mensen te wonen met vreemde talen, een vreemde cultuur, vreemde godsdiensten. Die laatste waren overigens niet zo vreemd. Het land kreeg waar het om vroeg. 'Hopeloos', zo zou je denken. Gedurende de Tweede Wereldoorlog hebben heel veel mensen dit vast en zeker ook gedacht. Maar gelukkig waren er ook anderen!

Als God ergens aan begint, geeft Hij dat niet prijs. Zo blijft het land dat Hij eenmaal veroverd heeft, zijn land. De nieuwe bewoners hebben dat maar te aanvaarden. De Schepper stuurt leeuwen om hen kwaadschiks tot gehoorzaamheid te brengen.

Als Jezus op aarde komt, verkeert Samaria nog steeds in een uitzonderingspositie. Maar als de Geest is uitgestort, komen ook Samaritanen tot geloof (Handelingen 8). En vandaag is Samaria, de streek rond de berg Gerizim, een oord van vrede tussen Palestijnen en Israëli's in.

Ook als alles hopeloos lijkt, is God er nog. Niet dat Israël nog steeds het heilige land zou zijn. Maar het is wel een stukje van Gods wereld. En is het niet een aanklacht, dat juist op dat stukje grond zo hardnekkig gevochten wordt? Maar God geeft nooit *op waar Hij aan begonnen is*.

2 Koningen 18:1-16

"De Here stond Hizkia terzijde en in alles wat hij ondernam, had hij succes." Weet u wel wat dat betekent?

Stel het je maar voor. De Judeeërs slaan een bres in de muren van Gaza. Achter de ontstane opening verschijnen Filistijnse strijders, het zwaard in de vuist. Maar de Israëlieten slaan hun tegenstanders tegen de grond. Daar liggen ze met bebloede wangen en zwaar verminkte armen en benen. Hoe kan God daar nu achter staan?

In de tijd van Hizkia was oorlog voeren gewoon. Wij vinden, dat God dat oorlogvoerende volkje duidelijk had moeten maken dat het op moest houden. Maar waarom?

Misschien kunnen onze achterachterkleinkinderen wel niet begrijpen, dat God ons heeft geduld. Er zijn bij ons vast en zeker gewoonten, die zij heel verkeerd zullen vinden én terecht!

2 Koningen 18:17-37

Macht is een afgod, waar je zomaar voor knielt. Je geeft toe aan iemand met een grote mond. 'Dan is hij tenminste weer een poosje tevreden', zo denk je bij jezelf.

Hizkia – Hizkia nota bene! – verzamelt al het zilver van de tempel en alle zilveren voorwerpen uit de schatkamers van zijn paleis. Ja, hij laat zelfs het gouden en zilveren beslag afhalen van de deuren en deurposten waarop hij dat zelf heeft laten aanbrengen. Het is een armoedig gezicht. Nu geen zilver en goud meer, maar heel gewoon hout.

Maar als Hizkia denkt dat dit helpt, heeft hij het mis. En als Eljakim en Sebna en Joach veronderstellen, dat de Assyrische opperbevelhebber wel in het Aramees wil spreken, dan is dat een naïeve gedachte. Natuurlijk heeft hij er alle belang bij om het volk zo bang te maken, dat het zijn eigen leiders demoraliseren gaat.

Met macht valt niet te onderhandelen. In elk geval niet met demonische macht. Geef de duivel geen voet!

2 Koningen 19:1-13

Als iemand macht heeft, kun je daar soms bang van worden. Toch is iemand die macht bezit, zelf ook maar een schepsel. De koning van het machtige Assyrië ontvangt het bericht, dat koning Tirhaka van Nubië tegen hem oprukt. Hij verifieert het niet, maar gelooft het direct. Zoiets gebeurt vaker. Je ziet daaraan, dat zelfs machtige mensen hun zwakke kanten hebben. Soms voelen ze zich opeens heel erg bedreigd. Wat niet meteen wil zeggen, dat ze dat ook laten blijken. Zo spreekt de koning van Assyrië stoere taal. "U hebt zelf gehoord, dat de koningen van Assur altijd alle landen die zij binnenvielen, hebben verwoest." Stel je voor, dat Hizkia zich laat intimideren. Dan kan hij Jeruzalem nog net even overen, voordat Tirhaka komt. Altijd te proberen! Maar een machthebber blijft een schepsel en hoe stoerder de taal, des te groter is de onzekerheid.

2 Koningen 19:14-37

Heb jij, hebt u wel eens een brief gekregen waar je vreselijk van schrok? Je kon er niet van slapen. Je bedacht allerlei strategieën, mogelijkheden om wat dan ook te doen. Maar je vond al die strategieën riskant. Die brief heeft wel wat teweeg gebracht! Ook Hizkia ontvangt een verschrikkelijke brief. Maar wat doet hij? Hij rolt de brief open en legt deze vóór de Here neer. Waarschijnlijk deed hij dat in de voorhof, vlak vóór de ingang van het tempelgebouw.

Waarom zouden wij dat vandaag ook niet doen? Natuurlijk, de tempel is er niet meer. Maar God is er wel. En Hij kan echt wel zien, wat er in die brief staat die je gekregen hebt. Wat meer is: Hij kan en wil je ook beschermen, je wijsheid geven, een wonder doen desnoods. Hij ziet echt wel hoe je geschrokken bent en Hij doet daar vast iets mee.

2 Koningen 20

Hizkia staart door het venster naar de zonnewijzer. Die zonnewijzer is een dak in de vorm van een trap. Intussen liggen meer dan tien treden daarvan in de schaduw. Straks valt onherroepelijk de nacht. Dan gebeurt het wonder. Opeens is het dak tegenover hem weer bijna helemaal licht.

Kan dit wel? Normaal gesproken niet. Wij kennen een aantal natuurwetten en dit verschijnsel strijdt met een deel daarvan. Natuurwetten zijn best belangrijk en wetenschap is het ook. Maar overschat die wetenschap niet. Als je denkt dat je dankzij de wetenschap weet hoe het in alle tijden en overall is gegaan en zal gaan, dan heb je het mis.

God brengt heel wat in beweging voor dat ene kind van Hem, die doodzieke Hizkia. Dat wil Hij en dat kán Hij. Ook zonder dat er verder in het heelal ook maar één ramp gebeurt.

2 Koningen 21:1-18

(Het is geen vrolijk rooster dit keer en dat geldt dus ook van de aantekeningen erbij, maar God houdt het ook ons voor juist nu er nog tijd van genade is, 2 Petr.3:8,9! Lees die tekst alstublieft als beheersend aperitief aan het begin van elke dag van dit bijbelrooster!!)

Bij Manasse vindt een definitief keerpunt ten kwade plaats, zelfs de vrome Josia die na hem komt krijgt het volk niet meer fundamenteel om. Manasse is de 'Ahab' van het tweestammenrijk (Juda) genoemd. De afgoden rukken nu op tot in de tempel van de HERE. Het volk van God wordt verleid tot een vorm van heidendom, waar zelfs de heidenen nog een puntje aan konden zuigen. In het bestek van twee tot drie generaties (-Manasse regeerde 55 jaar!-) vindt deze omwenteling plaats. Je kunt je oren gewoon niet geloven als je dit verslag van de Koningenschrijver hoort. Waarom vermeldt hij trouwens de bekering van Manasse niet, zoals de Kronist (2 Kron.33:10-20) wel doet, het feit dat Manasse zich verootmoedigde op het eind van z'n leven en zelfs de afgoden uit het land en de tempel wegdeed? In ieder geval blijkt een gedurende meerdere generaties verleid volk niet best meer terug te buigen (-het verbond Gods van vader op zoon krijgt een omgekeerde dynamiek als de duivel z'n voet er tussen gezet heeft, wat dat betreft snap je soms, vergun me de opmerking, de argeloos oppervlakkige vorm van 'voorleven' van ouders niet, hun gebrek aan precisie en toewijding in het voorleven van het verbond van de HERE). Zo is ook zontje Amon definitief de weg kwijt, als hij de troon moet overnemen. Een vader die aan het eind van z'n leven er nog es ernst mee gaat maken moet nergens op rekenen wat z'n nageslacht betreft.

2 Koningen 21:19-22:7

Amon maakt de hervormingen die Manasse nog aan het eind van zijn leven probeerde in te voeren weer ongedaan. Een samenzwering ruimt hem uit de weg. Uit 2 Kron.34 valt af te leiden, dat zijn zoon Josia in zijn achtste regeringsjaar, dus toen hij zelf een joch van zestien was, de HERE gaat zoeken en een paar jaar later een begin met hervormingen maakt. De naam van David valt gelukkig weer in het verslag, de glans van het verbond licht op, zij het dat alles te laat blijkt. Maar toch.

2 Koningen 22:8-20

Bij de restauratie van de tempel komt het verbondsboek (de wet van Mozes zal wel bedoeld zijn) boven water, dat normaliter als het geopenbaarde Woord van de HERE naast de ark in het heilige der heiligen behoorde te liggen, maar nu blijkbaar 'weg' was geraakt. Hoe kan het, hè: het Woord gewoon weg, kwijt, terwijl de tempel (-als een zo goed als leeg omhulsel, vormendienst heet dat-) nog overeind staat. Het Woord weg en Juda evenals zijn vorsten zijn de koers helemaal bijster. Zonder een geopende bijbel loopt het leven in enkele generaties volledig uit de rails, de VVB bleek trouwens nog wel (uit gewoonte? of als 'verzekeringssom'?) overgemaakt in verband met de verbouwing (bouwen bindt soms nog een tijd ook al is het Woord als eigenlijk bindmiddel en ijkpunt daarin verdwenen). Hulda kan de oordeelsaankondiging van God nog wel even als uitgesteld aankondigen, maar niet als afgesteld. De oprecht vrome Josia valt uiteindelijk op het slagveld, maar zal de deportatie van Jeruzalem niet meer hoeven mee te maken. Hij valt in de handen van God.

2 Koningen 23:1-14

De rillingen lopen je over je rug bij de opsomming van de gruwelen die Josia allemaal verwijderen en verbranden moet en laat na de verbondsvernieuwing. Het spoor van ontrouw wordt terug beschreven tot op Salomo. Deze zwarte catalogus laat als in een spiegel zien hoe lang van geduld (lankmoedig) de HERE onder dit alles gebleven was. Als God je eenmaal uit zijn Boek wist, nou dan heb je het er ook echt naar gemaakt. God heeft naar Jezus' gelijkens van de verloren zoon/dochter echt steeds maar op de uitkijk gestaan, maar Hij is er moe onder geworden (-dat is geloof ik het enige waarvan ergens in de bijbel gezegd wordt, dat God er vermoeid onder kan raken: van onze zonden, voor het overige is God onuitputtelijk en nooit achter adem, vooral in zijn trouw en liefde, ps.121-), en daarom komt het oordeel toch onafwendbaar.

2 Koningen 23:15-30

Josia trekt zelfs in zijn hervormingsdrang het voormalige (gedeporteerde) tienstammenrijk in en vernietigt de hoogte van Bethel met haar gewijde paal (asjera). Hij laat grafschennis plegen ten aanzien van allen die zich rondom deze hoogte van het gewijde stierkalf hadden laten begraven: het oordeel over de doden wordt zo ook aan deze zijde van de dood alsnog voltrokken, laat staan hoe het aan gene zijde toe zal zijn gegaan: het is niet niks om 'te vallen in de handen van de levende God' als je de weg van het Verbond definitief achter je gelaten hebt om de goden van deze eeuw te aanbidden. Het pascha wordt sinds eeuwen weer stipt gevierd naar de voorschriften van het boek van het Verbond en dus in Jeruzalem, zie voor een imposante beschrijving daarvan 2 Kron.35: 'zulk een Pascha was in Israël niet gevierd sinds de dagen van de profeet Samuël zoals Josia het vierde met de priesters, de Levieten en geheel Juda en Israël dat zich daar bevond en met de inwoners van Jeruzalem' (2 Kron.35:18). Zelfs de paschavieringen onder David en Salomo en later nog Hizkia konden daaraan blijkbaar niet reiken. Over (de noodzaak van) stijl gesproken, over liturgie, over heilige voorbereiding en plechtige viering van de maaltijd van Jahwe, de maaltijd van de Heer Jezus Christus, over diepgang en eerbied: wie durft onder zulke aanwezigheid van de HEER zelf dan zingend en vierend met de hand(en) in de zakken te staan...?

Wat een pracht getuigenis over Josia (vs.25)! Toch blijft de HERE onvermurwbaar, waarbij opnieuw Manasse als het definitieve keerpunt genoemd wordt.

2 Koningen 23:31-24:7

Weer zet het kwaad zich door. Zonde is en blijft een raadsel, ook als je ziet welke waarschuwendende oordelen God stuurt. Joahaz wordt als koning van Juda vazal van Egypte, evenals zijn (oudere) broer Jojakim die in zijn plaats door de Farao op de troon gezet wordt. Het land zucht onder afdracht van de enorme egyptische boeteheffing. Egypte is als een scherp riet, dat je je hand doorboort; zonde loont uiteindelijk nooit.

Later komt Nebukadnezar (de toekomstige koning van Babel), die Farao Necho verslaat in de slag bij Karkemis (605 voor Christus) en Jojakim tot vazal maakt, ondanks zijn poging tot verzet. Opnieuw valt de naam Manasse: vanaf zijn duivelse regering is er zoveel gepasseerd dat God tot in Zijn diepste gekrenkt heeft, dat het woord valt: de HERE wilde dat niet vergeven. Daar wordt je koud van, van zo 'n zin. Komt daar op O.T.-ische wijze om de hoek kijken, wat Jezus later als onvergeeflijk beschreef: de zonde tegen de H. Geest. Dat is meer dan het 'bedroeven' (Jes.63, Ef.4:30) van God en de Geest. Dat is willens en wetens alle signalen van Gods Verbond en zelfs van zijn Verbondswraak negeren en God onder (nog niet eens boven) op de hoop gooien van het heil des hemels aan afgoden dat je dient. Kan een natie ook onder zo 'n oordeel gaan vallen? In ieder geval is met Jojakim het huis van David als koningsmacht zo goed als uitgeregeerd. Meer dan ooit lijkt de komst van de grote Zoon van David achter de horizon verdwenen. Als het verbond van God toch eens van mensen afhing.

2 Koningen 24:8-25:12

De laatste twee afleveringen in de verslaglegging van Koningen krijgen nu hun beslag. Er valt weinig toe te lichten. Jojakim leent het oor opnieuw aan Egypte, Nebukadnezar komt zelf de zaak rechtzetten en ondanks een vorstelijk onthaal (24:12) wordt Jojakim naar Babel afgevoerd evenals alle inwoners van Jeruzalem waar Nebukadnezar wel wat in zag; de arme 'onnutte' rest mag achterblijven. Met een van al zijn verguldsel ondane erediens op de plek waar Jahwe eens in al zijn heerlijkheid resideerde. Oom Mattanja wordt op de schijntroon neergezet. Pop aan een touwtje. Zodra de pop een eigen beweging (om hulp richting Egypte, Ezech.17:5) maakt, keert Nebukadnezar terug: de 'tweede' en definitieve ballingschap naar Babel. Na een slopend beleg van 18 maanden en ondanks dat de Farao van Egypte nog een vergeefse poging onderneemt (Jer.7:5vv), ondanks een verschrikkelijke uithongering en het uitbreken van besmettelijke ziekten, ja zelfs ondanks kannibalisme (Jer.38:2-9, Klaagliederen 2:20vv), wil Zedekia niet opgeven. Zijn ontvangen straf is gruwelijk. De tempel wordt verwoest; het huis waar ooit de HEER woonde, met de grond gelijk gemaakt.

2 Koningen 25:13-30

De onttakeling van de tempel. Ikabod, de eer van de HEER is weg. Gruwelijk. Ook alle hoge dienaren van de HERE worden afgevoerd. Dieptepunt van ontluistering. Gedalja, een Judeeër, wordt tot stadhouder aangesteld over het volk dat niet weggevoerd wordt: dat lijkt in ieder geval nog gunstig. Maar hij wordt vermoord door een nazaat uit Davids huis, die daartoe opgestookt is door de koning van de Ammonieten die zijn gebied wil vergroten (Jer.40:13vv). De rest vlucht naar Egypte onder wie ook de profeet Jeremia. Zedekia wordt begenadigd, zijn kostje lijkt gekocht tot aan zijn dood, maar of de genade van de HERE er nog in zit? Zo eindigt 2 Koningen als een drooggevalen bedding, met een gekooide van God afgevalen koning, een gedeporteerd en deels gevlucht volk en een verwoeste tempelstad. Toch laat God een rest, verstrooid of niet, en blijven zijn beloftes onberouwelijk (Rom.11:29). Dit is het einde niet.

1 Kronieken 1

Het boek Kronieken lijkt een herhaling van 2 Samuël en Koningen. Toch is er een wezenlijk verschil: in Kronieken komt alleen de geschiedenis aan de orde van het zuidelijke rijk Juda en van het koningshuis van David; het noordelijke rijk van de tien stammen blijft grotendeels buiten beeld. Dat heeft alles te maken met de oorspronkelijke doelgroep van dit boek.

Het boek Kronieken is namelijk geschreven na de ballingschap. In die tijd was een aantal joden teruggekeerd naar Judea. Enerzijds prachtig voor hen: ze woonden weer in Kanaän en konden weer meedoen met de tempeldienst. Anderzijds verdrietig: hun aantal was maar beperkt en ze hadden met allerlei tegenspoed te maken. In die situatie werd deze gelovigen in Kronieken een hart onder de riem gestoken. Vandaar dat 1 Kron. begint met Adam en Abraham: hoe armetierig de gelovigen er toen ook voor stonden, hun geschiedenis had betekenis voor de héle mensheid; en hoe klein hun aantal ook was, aan hen vervulde God zijn oude belofte dat Abrahams nageslacht zijn volk zou zijn en tot zegen zou zijn voor de hele mensheid.

Dat is het bijzondere van de kerk: wat voor negatiefs de omgeving (soms heel terecht) van haar mag zeggen, zij is het begin van Gods nieuwe mensheid en hééft daarom toekomst. Dat kan de Nederlandse christen moed geven in een tijd dat de kerk hier een verdwijnende minderheid is geworden.

1 Kronieken 2

1 Kronieken 1-9 bevat haast uitsluitend lijsten met talloze namen. Daar houden wij niet zo van, want wij ervaren die lijsten als buitengewoon saai: 'Wat moet je met al die, meestal onbekende, namen?' Maar als je die lijsten nauwkeuriger bekijkt en nadenkt over de betekenis ervan, blijken ze toch wel terdege evangelie te bevatten. Neem nou die berooide groepjes joden die toen in Judea leefden. Kijkend naar hun omstandigheden konden zij zich afvragen: 'Wat kunnen we eigenlijk van God verwachten? Wat zijn zijn beloftes eigenlijk waard?' Maar dan lezen ze die vele namen uit bijv. hoofdstuk 2; voor de goede verstaander spraken die een duidelijke taal: 'Weet je nog hoe God zijn belofte aan Abraham waargemaakt heeft? Hij had hem immers beloofd dat hij tot een groot volk zou uitgroeien. En dat is gebeurd: te veel namen om te onthouden! Zou God, die trouw is aan zichzelf, hen dan vergeten?!'

Dat is het mooie van de bijbelse geschiedenis: met dat je die eeuwenoude verhalen leest, krijg je te horen hoe God vandaag nog altijd is. We hebben daarom alle reden vertrouwen in Hem te hebben.

1 Kronieken 3-4

Omdat in Kronieken de blik gericht wordt op Judea komen eerst de nakomelingen van Juda en Simeon aan de orde; ook Davids familiegeschiedenis wordt in vogelvlucht beschreven. Een hele toer om al de namen met aandacht te lezen, maar laten we niet vergeten: ze spreken van Gods trouw aan zijn belofte.

In dit verband denk ik dan aan wat God de profeet Natan tegen David laten zeggen: 'Je troon zal vast staan' (2 Samuël 7:16). En inderdaad, al die eeuwen was het koningshuis van David in stand gebleven, zo'n 350 jaar lang, terwijl de noordelijke stammen in de 210 jaren van hun bestaan maar liefst 10 verschillende koningshuizen hebben gekend. God maakt waar wat Hij gezegd heeft. Bemoedigend voor alle tijden!

In 4:9-10 staat het beroemd geworden gebed van Jabes. Dit gebed wordt vaak misbruikt als een methode waardoor je van God welvaart en/of welzijn kunt krijgen - net alsof God zich door ons ook maar iets laat afdwingen. Beter is het deze verzen te zien als een illustratie van Gods onverdiende gunst: van z'n moeder had het kind de naam Jabes, 'stuk verdriet' meegekregen; om van die erfenis uit z'n jeugd af te komen, had Jabes God om hulp gevraagd, en in zijn geval gaf God hem waarom hij vroeg: in zijn royaliteit doet God dat soms. Maar zo werkt het lang niet altijd. Vaak blijf je met erfenissen uit het verleden tobben, maar dan nog ben je dank zij Christus voor God geen 'stuk verdriet', maar: 'mijn geliefde kind'.

1 Kronieken 5:1-26

In dit hoofdstuk wordt aandacht gegeven aan de stammen die in de tijd van Jozua ten óosten van de Jordaan waren gaan wonen, in het tegenwoordige Jordanië. Hun geschiedenis bevat in de notendop wat heel Israël was overkomen: zolang zij zich afhankelijk van God opstelden, leefden ze veilig in het land (vs.20); zodra zij zich tegen God keerden, haalden ze de ondergang over zich (vs.25-26).

Dit kunnen we niet meer rechtstreeks op onze situatie toepassen, want in dit opzicht hebben we geen beloftes van God gekregen. Intussen is waar: zolang mensen gericht op God leven, komt hun leven tot bloei - ondanks alle moeiten die altijd weer opduiken.

Even tussen haakjes: nogal wat christenen verdedigen dat de Israeli's, gehoord de bijbelse landbelofte, recht hebben op de Westbank en dus niks moeten afstaan aan de Palestijnen; opmerkelijk is dat die christenen nooit melding maken van het overjordanse terwijl dit in de landbelofte van Gen.15:18 wel genoemd wordt. Wat mij betreft een illustratie ervan hoe uitzichtloos het is als je uit die landbelofte een politiek programma wilt afleiden.

1 Kronieken 5:27-6:38

In dit en het volgende gedeelte wordt uitgebreid aandacht gegeven aan de stam Levi. Dat heeft er alles mee te maken dat deze stam met de tempel verbonden was: de nakomelingen van Aäron waren priesters (door Mozes namens God benoemd, Ex.28:1); de andere nakomelingen waren helper van de priesters en zij werden vaak kortweg 'levieten' genoemd. Hun werk was uitermate belangrijk want niet het koninklijk paleis maar de tempel was het centrum van Gods volk: daar werden verzoenende offers gebracht, daar vierden de gelovigen hun vrede met God en daar werd de lof op God gezongen door de priesterkoren (die worden hier apart genoemd, want liturgische muziek is een wezenlijk element van de dienst aan God).

Bij alles wat er sindsdien veranderd is, is gelijk gebleven dat in ons leven het moet draaien om de band met God, met Christus, om zijn vergeving, zijn liefde, de lof op Hem. Vanuit die kern komen er krachten vrij die ons leven tot een echt menselijk, christelijk leven maken.

1 Kronieken 6:39-66

Het centrale van het werk van de priesters en 'levieten', hun dienaren, blijkt ook uit de manier waarop zij onder Israël woonden: niet in een eigen stamgebied, maar in 48 steden verspreid onder alle andere stammen. Het is waar, de aanleiding voor deze spreiding was de vloek die Jakob over Levi had uitgesproken over diens wandaad tegen Sichem (zie Gen.34:25-31; 49:5-7). Maar omdat uitgerekend Levi trouw was gebleken tijdens Israëls zonde met het gouden kalf, had Mozes de leden van deze stam benoemd tot dienaren van de tabernakel (Ex.32:25-29; Deut.33:8-11). Door hun spreiding onder Israël konden zij de Israëlieten overal en constant bijstaan in het dienen van God.

Ook dat is onveranderd: waar we ook wonen, overal wordt we opgeroepen ons op God te richten.

1 Kronieken 7

Nu komen de andere stammen kort in beeld. Weer een hele reeks namen. De meeste daarvan zijn ons volslagen onbekend, maar tegelijk spreken ze weer van Gods trouw: zijn belofte aan Abraham is kenmerkend waargemaakt. Bovendien kunnen we er gerust op zijn: al die onbekende personen, die nu al vele eeuwen dood zijn, zijn bekend aan God. Vertrouwend als je op een kerkhof grafopschriften van medechristenen leest: al die mensen zijn voor ons voorbij, maar niet voor God!

Ook spreken die vele namen ervan dat God in individuen geïnteresseerd is. Wij vinden onszelf misschien onbelangrijk, in elk geval oninteressant voor anderen en zeker voor God. Maar de Bijbel spreekt anders: elke afzonderlijke man of vrouw heeft Gods persoonlijke aandacht. Verbazingwekkend, want wat een afstand bestaat er niet tussen ons, kleine, schuldige mensjes, en de glorieuze, heilige Gods. En toch laat Hij zich met ieder van ons persoonlijk in. Een extra bewijs hiervoor is de manier waarop Christus met de mensen in zijn omgeving omging. Een aansporing voor ons om dan ook van onze kant aan zijn hand te lopen.

1 Kronieken 8:1-9:13

Apart aandacht wordt geschonken aan de stam Benjamin, want daaruit was Saul, de eerste koning, afkomstig. Door deze reeks namen komt de verdrietige geschiedenis van Sauls mislukking in herinnering. Maar de kroniekschrijver blijft niet in dat verdrietige verleden steken. In de eerste helft van hoofdstuk 9 somt hij de vele namen op van mensen die na de ballingschap in Judea zijn teruggekeerd: een rijtje uit de tronk van Juda - zou je kunnen zeggen. De geschiedenis leek zo vastgelopen, maar God gaf toch een nieuw begin.

Zo verrassend treedt God telkens op in de geschiedenis. Het rijstje uit de tronk van Juda's nakomeling Isai, Christus, is daarvan het tastbare bewijs.

1 Kronieken 9:14-44

De opsomming van de teruggekeerde joden wordt voortgezet: al met al een hele reeks. Zelfs mensen uit de noordelijke stammen. Tientallen jaren daarvoor had God het al beloofd via de profeet Jeremia: 'Aan de ballingschap komt een einde. Mensen zullen zich naar God omkeren en dan ook naar het beloofde land terugkeren' (Jer.25:11; 29:10). Voor God bestaan er geen doodlopende routes.

Mooi is te merken wat voor verschillende taken die teruggekeerde gelovigen in de tempel verrichtten: priesters, helpers van de priesters, poortwachters, materiaalbeheerders. Ze worden allemaal bij name genoemd. In de kerk zijn we een lichaam, waarvan alle leden even nodig zijn voor het goed functioneren van het geheel. Wij mogen onszelf soms onbelangrijk vinden in de gemeenschap, God kijkt daar duidelijk anders tegenaan: iedereen mag er zijn in het grote geheel, als je je maar geven wilt.

1 Kronieken 10

Voordat de geschiedenis van David in beeld komt, wordt eerst uitgebreid verteld hoe Saul in een veldslag tegen de Filistijnen aan z'n einde kwam; z'n hoofd werd als een trofee in de tempel van Dagon opgehangen, maar z'n lijk werd met veel rouwbetoon door de Jebusieten begraven. Tragisch, maar het was een gevolg van het feit dat hij God ontrouw was geweest en zich niet had opengesteld voor Gods woord. Een pijnlijke toelichting die de eeuwen door Gods kinderen kan waarschuwen: 'Weet wel wat je doet als je God links laat liggen, want God laat niet met zich sullen.' Zo staat het ook in de berijming van Psalm 32:5 'Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen.' Natuurlijk is waar dat het vonnis over iets kwalijks van ons niet meteen voltrokken wordt (zie Pred.8:11), maar dat geeft Maarten 't Hart nog niet het recht een boek van hem de spottende titel mee te geven 'Wie God verlaat heeft niets te vrezen'. Iedereen die God maar laat praten, zal eens ondervinden hoe fout die spottende uitspraak is.

1 Kronieken 11:1-25

Eindelijk is het boek Kronieken waar het wezen wil, want nu begint de geschiedenis van koning David. De gelovigen die berooid uit hun ballingschap in Judea zijn teruggekeerd, kunnen zich troosten met de gedachte dat ook hun glorieuze koning David heel schamel begonnen is. Maar stap voor stap kwam hij verder: eerst koning in Hebron, over een klein deel van Israël; pas na enkele jaren koning over heel Israël en toen kwam ook Jeruzalem, de nieuwe hoofdstad, in beeld.

Maar waaraan had hij deze opgaande lijn te danken? In eerste instantie zijn we geneigd te kijken naar die lange lijst met 'helden' van David: 'Wat een mannetjesputters; geen wonder dat hij zo machtig is geworden.' Toch zou dat kortzichtig zijn. De kernzinnen in dit hoofdstuk zijn: 'En de Here was met hem' (vs.9), en: hij verkreeg zijn koningschap 'naar het woord van de Here' (vs.10).

Opvallend is ook hoe na een geweldig macho-optreden van een paar helden in de strijd samenvattend wordt gezegd: 'een grote overwinning schonk de Here' (vs.14). Dus het succes van David met z'n krachtpatsers werd bepaald door Gods belofte en loyaliteit voor hem.

Ook wij moeten dat geen moment vergeten: we worden ingeschakeld en moeten ons dan ook inzetten, maar in dat alles zijn we afhankelijk van God. Als Hij niet geeft, ontvangen we niks.

1 Kronieken 11:26-12:23

De lijst met Davids 'helden' wordt voortgezet, waarna in hoofdstuk 12 een opsomming volgt van Davids verdere aanhang uit de begintijd. Om deze opsommingen in het juiste kader te zetten, is het belangrijk te bedenken dat David niet zomaar een (aanstaande) koning was. Hij was de stamvader van Christus, de koning van de wêreld. Davids rijk in Kanaän was dan ook een voorproef van het wereldwijde koninkrijk van God. Zijn 'helden' en verdere aanhang moeten we om deze reden niet alleen politiek beschouwen, maar religieus: door hun keus voor David, die God als koning beloofd had, werd Satans invloedssfeer in de toenmalige wereld aangetast: een beeld van wat Davids Zoon door zijn volgelingen tot stand zou en nog gaat brengen. Maar als God in staat is telkens een voorproef te geven, kunnen we er zeker van zijn dat de rest 'vanzelf' komt.

1 Kronieken 12:24-13:14

Al in Hebron is Davids leger gigantisch uitgegroeid: een stevige start voor zijn koningschap. Geen wonder dat er grote vreugde heerste over Davids aantreden als koning over heel Israël: 20 jaar na Davids zalving door Samuël was Gods belofte aan hem vervuld! Maar David kon het niet hebben dat de ark intussen nog altijd stond waar de Filistijnen die hadden achtergelaten: de eredienst rond de ark hoorde in de hoofdstad van het koninkrijk plaats te vinden. Daarom werd besloten de ark naar Jeruzalem over te brengen. Hoe enthousiast David en zijn onderdanen ook waren over deze processie (vs.8), ze waren er nog niet rijp voor. Het werd volledig genegeerd dat de ark alleen maar, met een doek bedekt, gedragen mocht worden (Num.4:5-6,15). Per slot van rekening hadden ze te doen met 'de ark van God, de Here die op de cherubs troont, de ark waarover de Naam is uitgeroepen' (vs.6) - wordt met sidderende eerbied gezegd. Het ging dan ook vreselijk fout, met een dode als gevolg: wie met onbeschermden ogen in de zon kijkt, wordt onvermijdelijk blind. Wij kunnen God niet naar onze hand zetten, hoe enthousiast we daarbij ook zijn; we moeten ons juist heel eerbiedig en gehoorzaam naar Hem schikken. Leerzaam in een tijd waarin soms gedaan wordt alsof wij door ons bidden God iets kunnen afdwingen. God staat niet ons ter beschikking maar Hij kan in volle vrijheid ons soms wel zijn cadeaus uitdelen.

1 Kronieken 14

Een vorstelijk paleis, goeie internationale contacten, en een harem met veel nageslacht behoorden tot de statiesymbolen. Ook David gaat daarin met zijn tijd mee. Ze blijken later zo ook hun verzoeken met zich mee te brengen. God bevestigt hem weliswaar, ook hierin, toch zal David z'n kracht elders moeten leren zoeken wil hij een ware *messiaanse* koningsallure leren uitstralen. Vergelijk David eens met Christus. Tegen de Filistijnen toont David wel weer een messiaans-vorstelijk gelaat. God gaat voorop, krijgt de eer. De filistijnse afgoden worden publiek verbrand. Davids naam die steeds groter wordt (vs.17) blijft zo verwijzer naar Gods eigen Naam.

1 Kronieken 15

Het *messiaanse* profiel van David versterkt zich: de ark moet als woning van de Heer zijn behuizing hebben en wel in de stad waar ook het paleis staat. Als koning behoort David als eerste een waarlijk *priesterlijke* uitstraling te hebben en dat blijkt hier: nu is het overbrengen van de ark niet alleen maar enthousiast geregeld (denk aan het drama van 1 Kron..13 dat nog vers in het geheugen ligt), maar heeft alles ook de *heilige liturgie* over zich die God zelf in verband met 'de ark van het verbond des HEREN' (vs.29) had voorgeschreven. Natuurlijk ziet God het hart aan (in 1 Kron.13 kwam alles juist ook uit het hart van David en het volk), maar dat betekent niet, dat je dan dus maar alles lukraak ('als het maar gemeend is') kunt doen. God hecht, getuigen heel het OT, wel degelijk aan liturgische stijl en dus kan (naar vandaag toe) ook maar niet alles binnen (en buiten) een kerkdienst als God er maar enthousiast mee gediend zou zijn. God-fashion betekent ook het gewaad van de heiliging en de eerbied (vs.12). En van instrumentarium bijvoorbeeld en zang die nauwkeurig op elkaar afgestemd zijn. Overigens komt dat geen moment in mindering op de *uitbundigheid* ervan: zo zelfs dat Michal haar man om zijn *priesterlijke* danskunst als haar *koningsgemaal* veracht.

1 Kronieken 16

Let erop, hoe er nu dus twee liturgische plekken ontstaan (blijven bestaan, het was al langere tijd zo) waar de dienst voor de HERE plaats vindt: de ark in een tent in Jeruzalem, de 'rest' van de tabernakel op de hoogte van Gibeon, waar onder andere zich dus ook het brandofferaltaar bevond. De ark staat vooral voor het verbond dat God met Israël heeft, het brandofferaltaar vooral voor de verzoening waarin het verbond ingebed is. Maar ze horen bij elkaar, die twee, en vanaf hoofdstuk 17 gaat die beweging zich inzetten. Overigens: wat een *profetische* allure vertoont deze koning David in dat prachtige loflied dat hij inzet in dit hoofdstuk. De daden van God worden bezongen en moeten de aarde over. Profeet, priester, koning: dat is nog eens een *met de Geest gezalfde* vorst.

1 Kronieken 17

Dat niet David zelf, maar één van zijn zonen (Salomo) een huis voor God zal bouwen is maar een punt van ondergeschikt belang. Het wezenlijke punt is, dat God heel Davids gedachtegang omdraait: niet David zal voor de HERE een huis bouwen, maar *de HERE zal David een huis bouwen* (vs.25). Dat is nu precies afgoderij: jij bouwt jouw huis voor jouw god waarin hij op jouw manier en naar jouw godsbeschouwing wonen moet/mag. *Ik* heb jou achter de schapen weggehaald, David, *Ik* heb jou op de troon gezet. Het is een grote denkfout om te menen dat wij mensen hier op aarde God een woning moeten bereiden, dat is de werkelijkheid op z'n kop, dat is tegen de Eigenaar van alles zeggen: zal ik voor u een kamer reserveren voor vannacht? Gelukkig zei Jezus dan ook: Ik ga heen om *jullie* plaats te bereiden. Een kamer gereserveerd voor *ons*. *Bij God*.

1 Kronieken 18

Zoek op een kaart in een bijbelse atlas maar eens al de gebieden van deze volken op. Dan zie je hoe groot Davids rijk wordt. Er vloeit wel veel bloed, uiteindelijk voor God een reden om pas Salomo met de tempelbouw te belasten. Overigens rust Gods *zegen* er wel op, op Davids overwinningen (vs.13). De omringende volkeren waren voortdurende bedreigingen voor de theocratie (de 'Godsstaat') die Israël onder de gezalfde koning diende te zijn, als zodanig betreft het hier wel degelijk 'heilige' oorlogen. En toch: naast al die zegen die in Davids overwinningen bleek, laat ook de Here God het bloed dat daarbij vergoten werd, blijkbaar bepaald niet onberoerd (1 Kron.22:8).

1 Kronieken 19-20

Hier zie je hoe de Kronist selecteert in z'n materiaal. Terwijl de Ammonieten de genadeslag toegebracht wordt (bij Rabba, hoofdstuk 20:1), pleegt David zijn zonde met Bathseba waarbij Uria juist bij Rabba sneuvelt (2 Sam.11 en 12). Het gaat de Kroniekenschrijver erom om Davids *publieke* leven neer te zetten met de effecten daarvan op *het volk en de eredienst*. Als zodanig moest het ook een bemoedigende spiegel worden voor de mensen die net uit de ballingschap teruggekeerd waren en voor wie de kroniekenboeken allereerst geschreven zijn. Overigens: die wreedheid van David in 20:3 staat sterk ter discussie. Een andere hebreeuwse lezing geeft weer, dat David hen tot dwangarbeiders maakte die moesten werken met zagen, ijzermateriaal en bijlen.

1 Kronieken 21:1-22:1

Bij de volkstelling ging het erom om de *mannen die vechten konden* te tellen (vs.5 'die het zwaard konden voeren'). Inventarisatie van *eigen menselijke slagkracht*. De messiaanse koning valt van zijn troon. Davids naam en kracht moet verwijzer zijn naar Gods naam en kracht. God laat zijn kracht zien doordat Hij Israël begon 'te slaan' (vs.7: natuurrampen of ziektes?) In ieder geval laat God voelen hoe geïnventariseerde menselijke kracht geen partij is, wanneer God zich tegen je keren gaat.

Ondanks Davids berouw komt de 'straf' (onzuiver woord) toch en zet zich door: niet omdat God zich in de straf wreken wil, of omdat pas de voltrokken straf hier verzoening aanbrengt, maar omdat Israël als theocratie-onder-de-messiaanse-koning falende is en gezuiverd moet worden. Straf als leermiddel, als tuchtiging tot behoud, tot heiliging (Hebr.12:4-11!). Wat Gods toorn uiteindelijk doet bedaren is Gods eigen *medelijden en spijt over het onheil zoals het de mensen aan het treffen was*. Het *brandofferaltaar* (geïmproviseerd op Ormans akker) is daarbij het middel: en het offer dat daarop gebracht wordt door David wijst heen naar Christus, naar God zelf dus die de prijs van de verzoening, sterker nog: de straf, op *Zich* neemt. Ook hier geldt al, dat God *ons met Zichzelf verzoenende was in zijn Zoon*, 2 Kor.5. Overigens zit door heel het handelen van God het handelen van de duivel heen (vergelijk 2 Sam.24:1), je moet dus goed luisteren en kijken om de ware God als Vader van Jezus Christus scherp in het oog te houden in dit verhaal, vertrouwend luisteren en kijken dus (en daar ging het meteen in het paradijs al mis toen de duivel zich door Gods handelen en spreken heendrong). David die als messiaanse koning faalde bij het begin van dit hoofdstuk is daar aan het einde weer bij terug, *priester* op zijn troon.

1 Kronieken 22:2-19

David heeft als messiaanse koning toch te veel bloed aan zijn handen om de tempel van God te mogen bouwen en inwijden. Het wachten is op de vredevorst Salomo. Als de echte vredeVorst gekomen is, Christus, kan de tempel zelfs weg: God breekt zich in Hem baan naar alle volkeren en elke mens 'in Geest en waarheid' wordt nu een tempel van de HERE (Joh.4:23).

1 Kronieken 23

Kijk eens hoe David de (toekomstige) tempeldienst ordent door de Levietendiensten te ordenen. Ook nu wordt er *geteld*, maar heel anders dan in hoofdstuk 21. Er wordt geordend en geteld met het oog op de heilige dienst aan de HERE, die de Kracht van Israël is.

1 Kronieken 24

De zonen van Aäron in hun geslachten verrichten de offerdienst.

1 Kronieken 25

Er worden ook zangers aangesteld, die de muzikale vormgeving in de tempel voor hun verantwoordelijkheid krijgen. Geen organisten dus op vrijwillige basis met alle amateurisme en willekeur van dien soms (ondanks hun vaak eigen goede en gemeente inzet), maar geprofessionaliseerde muzikaliteit in de tempel. Voor God is het beste niet goed genoeg: dat bleek niet alleen uit de bouw van de tempel, maar ook uit het liturgische niveau (let eens op hoofdstuk 25:7 'volleerd'). Ik bedoel maar. Met onze nadruk op de Woorddienst (niks ten kwade daarvan op zich), waarbij alleen geschoolde theologen als regel mogen voorgaan (ook daar niks ten kwade van op zich) heeft zich in navolging van (sommige) reformatoren (Calvijn voorop) een liturgisch-muzikale kaalslag voorgedaan die zich tot op vandaag kan uiten in orgelspel (lees: begeleiding) tijdens onze erediensten die in sommige gevallen niet meer verantwoord mag heten als je het OT serieus neemt.

Daarbij trouwens ook de karige beloning van organisten (haast) 'pro deo' is in de juist verkeerde zin van het woord (maar over de zin daarvan valt wellicht nog van mening te verschillen). De dienst aan de HEER vergt niveau op alle vlak, want God troont ook op het zingen van zijn volk, waar of niet? Maar er zijn bijna geen organisten meer hoor ik sommigen zeggen, en ze hebben gelijk, maar muzikale gaven: die zijn toch van alle tijden want daar zit de Heilige Geest zelf achter, maar ze aanwenden voor de dienst aan de Here en dan ook in een kerkdienst bijvoorbeeld, misschien wringt daar onze schoen, want daar moet je tijd voor vrijmaken, en dus hart, en dus ook geld.

Dit hoofdstuk laat ons kijken in een spiegel. We kunnen meer dan ooit ook op muzikaal vlak in onze cultuur, maar in de kerk lijkt het soms net andersom. Ik bedoel dit niet allemaal kribbig, wel leg ik een vinger op een zere plek en als het pijn doet is dat in ieder geval een goed teken, want het doet pijn als God er bij ons soms te bekaaid af komt.

1 Kronieken 26

Ook de poortwachters en de andere functionarissen uit de stam Levi hebben hun betekenis voor de tempeldienst.

1 Kronieken 27

Aan dit hoofdstuk kleeft het bloed van Davids overmoed (vs.23 en 24!), daarom moet men dit hoofdstuk als een gewaarschuwd mens opgenomen zien in het boek van de Kronist. Bouw er je vertrouwen niet op, ook als alles goed geregeld is en als de voorraadschuren vol zijn.

1 Kronieken 28

David maakt de leiders van Israël bekend dat zijn zoon Salomo hem als koning zal opvolgen en de tempel zal bouwen. God had David het bouwplan van de tempel al gegeven. Tot in de kleinste details. Zoals Hij ook eens aan Mozes het ontwerp van de tabernakel getoond had. De tabernakel was een tent. De tempel is een gebouw. Grootser, met eigentijds materiaal. Maar het ontwerp is gelijk.

In je eredienst moet je inspelen op je eigen tijd, maar niet trendgevoelig zijn. Niet smaak of mode belijst, maar het grondpatroon waarvan God zelf zegt dat het Hem recht doet. Dat is belangrijk in de liturgie. En in onze levensstijl. Ook als nieuwe generaties het anders willen.

1 Kronieken 29:1-9

David zelf heeft al veel kostbare materialen gegeven. Als koning geeft hij zijn volk het voorbeeld. Dat geeft hem ook het recht hen aan te moedigen hem na te volgen. Wie anderen opwekt om offers te brengen, maar zelf de hand op de portemonnee houdt, is niet geloofwaardig!

Davids oproep vindt gehoor! De mensen komen met geld voor de tempelbouw. Zij komen niet in de eerste plaats om te ontvangen, maar om te géven. Wij, die alles van de Here ontvangen hebben, zouden wij vandaag niet in de eerste plaats komen in de kerk om te géven? Niet alleen geld, maar ook lof en dank aan God en liefde aan onze broeders en zusters.

Hoe? Met een volkomen toegewijd hart en vrijwillig. Hoe kom je aan zo'n hart? Door erom te bidden. En door te bedenken: wat is er dat ik niet *ontvángen* heb?

1 Kronieken 29:10-30

David bezingt de majesteit van zijn God, de machtige Heerser over alle dingen. Ook als iemand vermogend is en invloedrijk, heeft hij dat aan God te danken. David heeft het ervaren! De HERE gaf hem de overwinning over al zijn vijanden, zodat hem een rijke buit in handen viel. Nu gaven David en zijn volk aan God van wat ze eerst ontvangen hadden. Vrijwillig en royaal. Het geeft David een loflied in de mond. Niets is ons bezit. Alles is het eigendom van God. David bidt voor zijn volk. Hij bidt de HERE om offervaardig hart én harten die op de HERE gericht zijn.

Welke gave van ons aan God heeft meer waarde voor Hem dan ons geld?

2 Kronieken 1:1-17

God verschijnt aan Salomo te Gibeon met de vraag wat hij het liefste zou willen hebben. Salomo vraagt geen macht of rijkdom. Hij vraagt een verstandig hart. Hij wil net zoals zijn vader een goede knecht van God zijn. Daarom geeft de HERE hem wat hij had gevraagd. En alles wat hij níet gevraagd had, krijgt hij óók. Wat had ú geantwoord als de HERE dit aan u gevraagd had?

Salomo's antwoord wordt wel eens gezien als een voorbeeld van bescheidenheid, die God honoreert. Maar het gaat hier om wat anders. 'Geef God en zijn Koninkrijk de hoogste plaats in uw leven. Hij zal dan in alles voor u zorgen' (Matteüs. 6:33).

2 Kronieken 1:18-2:17

"*Zie, ik ga een huis bouwen voor de naam van de HERE, mijn God...*", zegt Salomo (2:4). Een huis voor de naam... Vreemd! Waarom zou je een huis bouwen voor een naam? Maar dat wordt natuurlijk ook niet bedoeld. Gods naam is veel meer dan alleen een woord waarmee je Hem kunt aanspreken. Gods naam, dat is Hij zelf. God zoals Hij voor ons wil zijn.

Nú is er geen tempel meer. De HERE wil dat wíj, zijn gemeente, zijn tempel zijn, zodat Hij kan wonen in ons hart (1 Corinthiërs 3:16,17; 6:19,20). Ook in zijn eeuwig Koninkrijk zal er geen tempel zijn (Openbaring 21:22), maar zal Hij steeds bij ons zijn en wij bij Hem (Openbaring 21:1-5a).

Waarom is er nu geen stenen tempel meer nodig?

2 Kronieken 3

"*Toen begon Salomo met de bouw van de tempel te Jeruzalem op de berg Moria...*" (vers 1)

Er is al eerder op deze plek geofferd. Lang geleden al. In Genesis 22 lezen we dat Abraham met zijn zoon Izaäk naar de berg Moria moet om zijn zoon te offeren. Uiteindelijk komt dat nog net goed. De engel van de Here houdt Abrahams hand tegen en zorgt voor een plaatsvervangend offerlam. Dat gebeurde op deze zelfde berg. In de toekomst zal er veel geofferd worden op deze zelfde plek. Want hier bouwt Salomo de tempel. Dag in, dag uit zal hier geofferd worden. Om de zonden te verzoenen, om de straf voorbij te laten gaan. Al die offers kijken vooruit naar het ene offer dat straks gebracht zal worden. Het bloed op de berg Moria schreeuwt om Golgota. De toorn van God wordt gestild door het vloeien van het bloed van zijn Zoon. Om stil van te worden!

2 Kronieken 4

Churam maakte een bronzen altaar, een rond bassin dat 135.000 liter water kon bevatten, tien wastels, tien gouden kandelaars, tien tafels, 100 offerschalen. Hij legde een binnenplein aan voor de priesters, en een voorplein. Verder maakte hij twee kunstig versierde zuilen, tien spoelkarren, tien ketels in de karren, potten, scheppen en vleesvorken. Hiermee had de tempelbouw in een tijdsverloop van 20 jaar sinds zijn begin, zijn beslag gekregen. Toen Salomo alle werkzaamheden aan de tempel had voltooid, gaf hij de geschenken die zijn vader David aan de HERE had gewijd, een plaats in de schatkamers van de tempel, samen met het zilver en het goud en de andere voorwerpen (5:1). Er was dus nog heel veel over dat niet gebruikt was.

2 Kronieken 5

"*Toen al het werk, dat Salomo aan het huis des HEREN deed, voltooid was...*" (vers 1). Feestelijk wordt de tempel ingewijd. Allereerst door de HERE zelf. Zijn wolk van eer vult het huis, net als indertijd de tabernakel toen die werd opgeleverd. Pas hierna kunnen de priesters met hun ambtswerk beginnen.

Ook al staat er geen beeld, onmisbaar onderdeel van een afgodstempel, Salomo's tempel is niet leeg. Dat bewijst de wolk wel.

Nu heeft God een vaste plaats. De plaats van zijn uitverkiezing, zoals dat in meer dan één psalm heet. Plaats van zijn rust onder zijn volk. Dat volk heeft Hij rust gegeven.

2 Kronieken 6:1-21

"Zou God dan waarlijk bij de mensen op aarde wonen? Zie, de hemel, zelfs de hemel der hemelen, kan U niet bevatten, hoeveel te min dit huis dat ik gebouwd heb!" (6:18).

God is de Onmetelijke. Hierdoor onderscheidt Hij zich van alles wat schepping is. Het geschapene kent afmetingen. God niet.

Wat bedoelt Salomo te zeggen? Dit: ik heb nu de tempel laten bouwen. Kosten noch moeite gespaard. Een huis voor de God van Israël. Maar niet om Hem nu hierin te vangen. Om over Hem te beschikken naar eigen goeddunken. Zou de HERE zich laten insluiten in zo'n kleine ruimte als de tempel is? God is vrij en alomtegenwoordig.

Salomo bouwt in de erkenning van Gods grootheid en eigen kleinheid. Hij heerst niet over God, maar God over hem. In antwoord hierop wil de HERE dan bij zijn volk wonen en vanuit zijn huis hen horen op hun gebed.

Het blijkt steeds opnieuw dat Gods verblijf onder mensen goddelijke gave is. Laten wij Hem steeds tegemoet treden met de juiste belijdenis van Hem en met de juiste kijk op onszelf!

2 Kronieken 6:22-42

"Nu dan, sta op, HERE God, naar uw rustplaats, Gij en de ark uwer sterkte. Laten uw priesters, HERE God, zich bekleden met heil, en uw gunstgenoten zich in het goede verheugen" (6:41).

Salomo heeft gevraagd om verhoring van gebeden, opgezonden vanuit of in de richting van de tempel. Hiermee vroeg hij om doorgaand verbondsverkeer op grond van de dienst van de verzoening. Op grond van Gods eigen plaats bij zijn volk, naar Gods eigen belofte.

David heeft Gods oorlogen zegevierend gevoerd. De tempel is onbedreigd. Daar is Gods rustplaats onder zijn volk. De ark heeft zijn kracht bewezen. Tijdens de uittocht, op het slagveld en in vijandelijk gebied. Het was de kracht van de Heilige.

De plaats van Gods rust is de bron van Gods lust in zijn volk. Dat maakt zijn rustplaats heerlijk. Daar is Gods volk goed terecht. Dat maakt van het leven een feest!

2 Kronieken 7

Salomo heeft de bouw van Gods tempel voltooid. De feestelijke inwijding heeft plaatsgevonden. Een lang en indringend gebed is opgestegen naar boven. Nu komt Gods antwoord. Salomo had gebeden: "Here, laten uw ogen dag en nacht geopend zijn over dit huis" (6:20). God zegt nu: "Mijn ogen zullen er zijn. Alle dagen!" (7:16).

Elke keer als een Israëliet de tempel binnenkomt, zal de Here hem zien. Hij ziet hoe die man of die vrouw daar komt. Hij kijkt immers in het hart van de mensen. Hij ziet het wanneer die tempelgang alleen maar uiterlijk vertoon is. Maar Hij ziet ook wanneer de tempelganger gebukt gaat onder schuldbesef. En wanneer hij verlangt naar zijn genade. Hij ziet de moeiten waar mensen mee worstelen.

Diezelfde God woont vandaag onder ons. In de gemeente die zijn tempel is. Zijn liefde is in Christus naar ons toegekomen. Wie vol verwachting naar Hem opziet, kijkt in vriendelijke ogen. Ogen die vertellen dat Hij ons een warm hart toedraagt.

2 Kronieken 8:1-9:12

Nadat koning Salomo grootse dingen voor God had mogen doen, zoals de bouw en de inwijding van de tempel, breekt er een periode van betrekkelijke rust aan. Intussen heeft de roep over zijn wijsheid zich verbreid in alle omliggende landen, zelfs tot ver in het zuiden van Arabië, in Seba (of Saba), het tegenwoordige Jemen aan de Rode Zee. De koningin van Seba onderneemt een reis naar Jeruzalem om Salomo te bezoeken. De schatten die zij meebrengt en aanbiedt, zijn indrukwekkend. Van grote waarde zijn vooral de gesprekken, de uitwisseling van gedachten en het oplossen van allerlei vraagstukken. Vooral de eer die deze vrouw aan de HERE, de God van Israël, brengt en de erkenning van zijn geweldige macht en majesteit maken dit bezoek tot een hoogtepunt.

Van van-God-gekregen-wijsheid gaat een getuigenis uit. Salomo is een voorbeeld van Jezus, de Vrededorst, die in Gods naam een beleid van overvloed en gerechtigheid ten toon zal spreiden.

Wij mogen uitzien naar de totale vervulling van die belofte in Jezus' komende Vrederijk.

2 Kronieken 9:13-31

Met al z'n rijkdom, wijsheid en vredesregiem is Salomo toch niet dé koning. De enige Vredebrenger is Hij die van Zichzelf kan zeggen: "... meer dan Salomo is hier" (Matt. 12:42). Aan Jezus is geen wijsheid verleend, Hij is Gods wijsheid in eigen persoon.

Ook hebben Salomo's rijkdom en wijsheid niet kunnen verhinderen dat hij net als zijn vader David 'de weg der gehele aarde' moet gaan (2 Kon. 2:2). De overwinning op de dood blijft voorbehouden aan de grote Zoon van David!

2 Kronieken 10:1-11:17

Hier begint het laatste hoofddeel van Kronieken, dat loopt tot aan hoofdstuk 36. Opvallend is dat Juda alle aandacht krijgt, terwijl het noorden genegeerd lijkt te worden. Kronieken volgt de lijn van de beloften van de HERE aan David. Dwars door alles heen zal eenmaal de Messias komen. Achter de schermen van de geschiedenis zit het geheim van de verkiezende God. Tegelijkertijd is juist in Kronieken zichtbaar gemaakt hoezeer ons handelen en onze menselijke keuzes door de Here serieus genomen worden. Rechabeam kijkt uit de hoogte neer op "dit" volk. Het niet "verstaan" van het volk heeft grote gevolgen. De HERE heeft het ingeweven in zijn handelen met Israël. De straf op de zonde van Salomo wordt zo voltrokken.

2 Kronieken 11:18-12:16

In 12:14 klinkt een sleutelbegrip uit het boek Kronieken: "de Here zoeken". Van Rechabeam als koning zijn best positieve dingen te zeggen. Maar zijn hart was niet op God gericht. In de eerste jaren van zijn koningschap maakte hij dankbaar gebruik van de steun van hen die naar Juda waren geëmigreerd vanwege de afgodische praktijken onder Jerobeam. Maar toen hij zijn macht eenmaal gevestigd had bleek zijn trouw aan de wet van God een politieke zet. Zo kiest hij ook eieren voor z'n geld als de profeet Semaja uit de doeken doet hoe het zit met de inval van Sisak, de koning van Egypte. Maar van echte overgave aan de Here is geen sprake. Erg is dat: mensen die "geloven" in God, maar toch hun eigen gang gaan. Dat geldt toch niet voor u? Of.....?!

2 Kronieken 13

In het licht van 1 Koningen 15:1-8 is dit een merkwaardig hoofdstuk. Van Abia valt bepaald niet te zeggen dat hij deed wat goed en recht was in de ogen van de HERE (14:2-5). Het lijkt erop dat Abia een vechtersbaas was, politiek en militair in een fel conflict met Jerobeam verwickeld. Abia gebuikt in die strijd theologische argumenten. Daarmee steekt hij z'n eigen mensen een hart onder de riem en brengt hij gelovige broeders uit het noorden in verwarring. Wat hij zegt is formeel theologisch waar en krijgt in de dagen van het schrijven van Kronieken een nieuwe spits richting de Samaritanen. God schenkt de overwinning maar dat staat vooral in het kader van het oordeel over Jerobeam. Gods geopenbaarde wil (11:4) wordt immers met voeten getreden. Er is een grote slachting onder *broeders*.

2 Kronieken 14

Asa wordt beschreven als een vrome koning. Hij is de HERE met hart en ziel toegewijd. Niet alleen worden heidense zaken opgeruimd, het volk wordt ook opgeroepen de HERE te "zoeken" (vers 4). Men maakt ernst met het Woord van God. De vrede die er mag zijn wordt getekend als zegen van God. Het land bloeit op.

Dan volgt een geweldige bedreiging. De Kusieten zijn hier waarschijnlijk bedoeïenen. Hun aantal wordt symbolisch aangeduid als "duizendmaal duizend man": een onoverwinnelijk leger. De 300 wagens geven een realistischer beeld. Bij de aantallen soldaten van Juda en Benjamin is het woord "1000" waarschijnlijk op te vatten als "militaire eenheid".

Als Asa zijn kracht zoekt bij de HERE blijkt hoe machtig hij op die manier is!

2 Kronieken 15

Als Asa is teruggekeerd in Jeruzalem richt de HERE via Azarja het woord tot hem. Het is een oproep aan de koning om Gods wetten serieus te nemen. Het antwoord van Asa is een cultische reiniging van het land. Alles wat te maken heeft met de afgoden wordt weggedaan. In dat kader moeten we ook vers 13 lezen. Het gaat daar niet om gedwongen bekeringen maar om Gods straf op de afgodendienst (vergelijk Deuteronomium 17:2-7).

Asa ontziet bij de reiniging van het land niemand, zelfs niet zijn oma Maäka, die als "gebiedster" heel wat in de melk te brokkelen had.

In positieve zin erkent hij de HERE door in allerlei situaties offers te brengen. Ondanks zijn ijver lukt het hem echter niet definitief af te rekenen met de offerhoogten.

2 Kronieken 16

De Bijbel is een eerlijk boek. We lezen in de laatste regeringsjaren ook negatieve dingen van Asa. Zijn vertrouwen op de HERE is bij het klimmen van de jaren niet sterker geworden. Heeft de voorspoed tot hoogmoed geleid?

Basa, de koning van Israël, daagt Asa uit via militair-strategische speldenprikken. Asa reageert door steun te zoeken bij zijn politieke bondgenoten. Hij verwacht het van tactische tegenzetten. Als de HERE hem daarover terecht wijst wordt Asa boos. De boodschapper van Gods Woord komt achter de tralies en ook anderen krijgen het er van langs. Als Asa daarop ziek wordt zoekt hij "zelfs in zijn ziekte" geen hulp bij de HERE, doch uitsluitend bij doktoren.... Hoe is dat bij ons? Zijn wij wél op Hem gericht?

2 Kronieken 17

Josafat, de zoon van Asa, "zoekt" de God van zijn vader en "wandelde" in overeenstemming met de geboden van de HERE. De HERE zegende hem geestelijk, politiek, militair en economisch. Er is vrede en voorspoed.

Opvallend is dat Josafat zorg draagt voor een stuk geestelijk onderwijs van zijn volk. Daarbij nemen de levieten een bijzondere plaats in. De boeken Kronieken, Ezra en Nehemia laten vaker uitkomen dat juist de levieten zich bezig hielden met onderricht in Gods Woord.

Als wij deze dingen lezen kunnen we onszelf de vraag stellen welk belang wij hechten aan het onderwijs in en vanuit het Woord van de HERE. Hoe kunnen wij dit onderwijs steunen en stimuleren?

2 Kronieken 18:1-19:3

Het zijn sterke schouders, die de weelde van de voorspoed kunnen dragen.... Evenals zijn vader Asa raakt Josafat gevangen in menselijke strategieën. Josafat kiest er uit politieke overwegingen voor om zijn zoon te laten trouwen met een dochter van koning Achab. Daarmee haalt Josafat zich heel wat op de hals. Hij raakt betrokken in een militaire expeditie waarbij Achab het leven laat. De HERE had Achab gewaarschuwd, maar hij wilde niet luisteren. In de strijd roept Josafat de HERE te hulp en hij wordt gered. Na de strijd richt God via de ziener Jehu het woord tot Josafat om hem te waarschuwen voor vriendschap met wie de HERE haten. Het "zoeken" van God heeft ook gevolgen voor de keuze van je vrienden. Wat zou dit vandaag kunnen betekenen voor jou?

2 Kronieken 19:4-20:12

Na het onderwijs regelt Josafat ook de rechtspraak. Wij kunnen ons nauwelijks voorstellen hoe belangrijk dit is. Prachtig hoe de rechters gewezen worden op de HERE die op hun spreken van recht toeziet als de hoogste Rechter. Trouwens bij elk beroep en elke handeling kunnen we ons dit aantrekken: doet alles ter ere van God!

Dan wordt Josafat ineens met heel andere problemen geconfronteerd. Een groot leger trekt tegen hem op. Ook hier wordt de HERE bewust bij betrokken. In vasten en bidden verootmoedigt het volk zich. Men richt zich in de tempel tot God om hulp. Een grote plaats is ingeruimd voor de belijdenis van het geloof. Opvallend is hoe men vanuit het Woord van God de Here vrijmoedig tegemoet treedt met diens eigen woorden en daden!

2 Kronieken 20:13-37

Heel het volk is nauw betrokken bij het smeken van God om hulp. De HERE geeft antwoord via de profeet Jachaziël. Men hoeft niet bang te zijn, want de HERE zal voor hen strijden.

Dit woord wordt in geloof ontvangen. Vanuit het geloof klinkt de lofzang al voordat er gestreden wordt. Wat normaal gesproken een reactie op een overwinning is, gaat hier aan de strijd vooraf...

Op het moment dat Juda de HERE prijst, gebeurt er iets wonderlijks. Het leger van de vijand wordt vanuit hinderlagen overvallen. We weten niet of dit bedoeïenen, Judeeërs, engelen of delen van het vijandelijke leger waren. Maar het vijandelijke leger keert zich vervolgens tegen zichzelf en Juda kan zo maar de buit op halen.....

2 Kronieken 21

De toenadering tot het tienstammenrijk Israël heeft Josafat enkel narigheid opgeleverd. Josafat zelf bleef de HERE trouw. Maar onder diens zoon Joram ging het helemaal fout. Gehuwd met een dochter van Achab, liet Joram zich inspireren door de praktijken van Achab. Mensenlevens, zelfs van broers, waren daarbij niet in tel. Uit angst de macht te verliezen werd er een slachting onder familieleden aangericht.

Ook op godsdienstig vlak werd de mode uit het noorden gevolgd. Joram ging voorop in het dienen van andere goden.

De schrijver van het boek Kronieken laat in zijn weergave van de geschiedenis uitkomen dat er op zoiets geen zegen kan rusten.

2 Kronieken 22

We komen hier nog een zwarte bladzijde tegen uit de geschiedenis van Juda. We lezen van moord en doodslag, van ongehoorzaamheid aan God op allerlei terreinen van het leven. Dit alles heeft te maken met de totaal verkeerde koers van de koningen van Juda. Ze oriënteren zich op de politiek van het huis van Achab. Daarmee wordt zelfs de toekomst van het huis van David op het spel gezet.

Maar de HERE blijft trouw aan zijn Woord (zie ook 2 Kronieken 21:7) en zorgt ervoor dat één van de prinses aan het bloedbad ontkomt. De brandende lamp was het symbool van het bewoonde huis. Zo bleef het huis van David "bewoond" en ging de geschiedenis door naar de komst van die grote zoon van David: onze Heiland Jezus Christus!

2 Kronieken 23

Wonder boven wonder blijft de kleine Joas gespaard. Zijn oom, de priester Jojada, is niet alleen getrouwd met een prinses, maar blijkt zelf ook politiek-militair inzicht te hebben. De zorgvuldig geplande staatsgreep wordt -onder Gods zegen- perfect uitgevoerd.

Jojada maakt gebruik van het moment om Juda erop te wijzen dat men Gods eigen volk is. Er wordt een verbond gesloten waarin koning, priester en volk zich opnieuw toewijden aan de HERE. Door de dingen vast te leggen wordt afgerekend met vrijblijvendheid. Er wordt een keuze gemaakt waaraan men elkaar kan houden.

Hierna rekent Jojada af met de macht van de Baäl-cultus in Jeruzalem. Hij heeft nu ook de vrije hand om de dingen rondom de dienst aan God passend te regelen.

2 Kronieken 24

De regeringstijd van Joas valt in twee delen uiteen. Zolang Jojada leeft is Joas gericht op God en zijn dienst. Joas weet geld en enthousiasme los te maken voor de restauratie van de tempel.

Na de dood van Jojada laat Joas zijn oren hangen naar de adel van Juda. Er komt weer ruimte voor de afgodendienst. De HERE stuurt profeten om koning en volk te waarschuwen, maar men weigert te luisteren. Joas laat zich zelfs betrekken in een samenzwering om Zekarja, de zoon van Jojada, uit de weg te ruimen. Een valse aanklacht leidt tot het vonnis: dood door steniging. Het wordt nota bene op het templeplein voltrokken....

De HERE neemt het niet. Een klein vijandelijk leger krijgt Juda op de knieën. De koning raakt gewond en wordt terwijl hij ziek te bed ligt via een samenzwering gedood.....

2 Kronieken 25

Het hart van koning Amasja is verdeeld (2). Dat blijkt in zijn leven. Aan de ene kant respecteert hij de wet die Mozes aan Gods volk mocht geven. De kinderen hoeven niet te sterven als gevolg van de zonden van hun vaders (Deut. 24:16). Hij vertrouwt op Gods hulp in de strijd (Israëls huurleger heeft hij niet nodig). Bij hem is helaas ook een andere kant. De goden van het verslagen heidenvolk -de HERE helpt dus!- worden door hem op een voetstuk gezet. Zelfs gaat hij er voor op de knieën (14).

Gods toorn kan dan ook niet uitblijven. Amasja verliest de strijd tegen Israël en zelfs wordt tempelgerei als buit geroofd. Het levenseinde van deze koning is diep triest. Ook hij komt door een samenzwering om het leven.

Dienen wij de HERE met een toegewijd hart?

2 Kronieken 26

Wat lijkt het prachtig te gaan met koning Uzzia. Hij leeft naar de goede leer. Zoekt echt God en ontvangt royaal loon. God maakt zijn regering voorspoedig. Wijd en zijd wordt dit erkend. Wie op God vertrouwt, wordt 'wonderbaar' (15) gebouwd.

Maar dan stijgt de roem hem naar het hoofd. Behalve koning wil hij zich ook als priester laten gelden. Moedig treden de priesters hem tegemoet. Ze waarschuwen de koning met klem. Die laat zich door niemand meer gezeggen. Dan moet God wel gaan spreken. Zichtbaar vertoont zich bij Uzzia de melaatsheid. Het gevolg is dat hij ook als vorst terzijde komt te staan. Tot aan zijn dood moet hij als een afgezonderde leven. Zelfs zijn graf komt apart te staan. 'Hij was melaats' (23)..

Hoogmoed doet een mens diep vallen.

2 Kronieken 27

Eindelijk komt er een koning bij wie woord en daad ineen vloeien. Jotam weet zijn plaats als vorst. Dus gaat hij zich niet als een priester gedragen. Deze koning wil God dienen zoals het hoort. Alleen dit bekoort het volk niet. In *2 Koningen 15:35* lezen we dat het volk nog steeds offert op de hoogten. Een mens is hardleers. Toch volhardt Jotam. Hij blijft standvastig in het geloof. Wij lezen van geen strijd in zijn levenstijd.

Deze rust in Juda en Jeruzalem kon wel eens te maken hebben met 's konings standvastige geloofswandel. Leven naar Gods geboden loont. Pak de *Heidelbergse Catechismus* er maar eens bij (24 en Antwoord 86)

2 Kronieken 28

Wie dit hoofdstuk leest, schrikt. Huivert. Kan zo iets in Juda/ Jeruzalem gebeuren? Kan de kerk zo diep verwereldlijken? Wát kan een mens zijn Schepper krenken (25). Achaz wil niets meer met God te maken hebben. De tempel laat hij dicht spijkeren. Hij verklaart de God van zijn vader David (2) voor dood. Ziet deze koning dan niet hoe dan alles moet vastlopen? Dat vanaf nu van alle kant de vijanden zullen toeslaan? Ze worden van Hogerhand gezonden (19). De HERE laat niet met zich spotten. Nooit.

2 Kronieken 29:1-19

Wát een verrassing is de zoon van Achaz! Meteen -'in het eerste jaar zijner regering, in de eerste maand' (3)- gaat Hizkia over tot reformatie. De door zijn vader ontwijde tempel wordt gereinigd. De Levieten krijgen van de nieuwe vorst duidelijke bevelen. Haal al (!) het onreine weg uit Gods heiligdom. Dat is de enige weg om aan Gods toorn te ontkomen (8). Hizkia ziet verband tussen Gods oordelen en Israëls ontrouw. Zijn begeerte is het om het verbond met de HERE te vernieuwen (10). Hij vindt medewerkers. Levieten en ook priesters (16) laten zich inschakelen. Na 16 dagen is de tempel schoon. Er is geen spoor meer te zien van de vreselijke ontwijding van Achaz.

Reformatie bestaat uit daden. Zonder omwegen en meteen. Wát is de HERE goed dat Hij mensen aanspoort om helemaal te gaan voor zijn dienst. De daad van 1 (Hizkia) zet velen aan het werk. Waarom zou dat vandaag niet kunnen?

2 Kronieken 29:20-36

Er blijven verrassingen komen. Tot in het laatste vers: 'want onverwacht was deze zaak geschied' (36) klinkt dit door. Wie had dit een maand geleden kunnen vermoeden? Een eerbiedige en feestvierende menigte bij een totaal gereinigde tempel... Niet te geloven, maar het is toch echt waar. Ook in de kerk gebeuren wonderen!

Hizkia staat er vroeg voor op. Hij kan niet langer wachten. De oversten van de stad gaan mee. Ja, velen uit het volk zijn present. Eerst het zondoffer (21), want wat we allen diep gezondigd. Alleen via bloed van offerdieren is verzoening mogelijk (Leviticus 17:11). Maar als dit gedaan is, kan de muziek klinken. Een lied vol vreugde wordt aangeheven. Velen vieren met een blij hart dat het weer goed is tussen de HERE en zijn volk. Dit is voor een mens op aarde de grootste vreugde.

2 Kronieken 30:1-15a

Hizkia heeft een droom. O, als Juda en Israël eens weer samen de HERE gaan dienen. Dat zou toch geweldig zijn. Als koning heeft hij de macht om aan de verwezenlijking van deze droom te werken. Velen van zijn volk weet hij enthousiast te maken. Er groeit verlangen om samen het Pascha te vieren. Pascha: het feest van de bevrijding uit het slavenhuis Egypte. De HERE greep toen immers in met krachtige hand. En Hij blijft dezelfde. 'Want genadig en barmhartig is de HERE, uw God: Hij zal het aangezicht niet van u afwenden, indien gij tot Hem wederkeert' (9b). Jeruzalem geraakt vol! Velen geven de HERE hun hand (8). Het is Gods hand, die bewerkte dat zij één van zin werden.

Dat kan dus. Gelovigen die elkaar vinden in het samen dienen van hun God. Zich één voelen in het dienen van HERE en daar ook samen vorm aan geven. Wat we lezen in *2 Kronieken 30* roept verlangen op. Wie droomt niet eens van de ware zichtbare eenheid van al Gods kinderen?

Bemoedigend is te weten dat Gods hand wonderen kan bewerken. Hij kan trouw maken. Geven wij de HERE de hand (8)? Als we dat echt doen, dan kan dat voor de zichtbaarheid van Christus' gemeente op aarde wel eens prachtige gevolgen hebben. Daar bad ook de Heer van de kerk vol verlangen om (*Joh. 17:20-23*).

2 Kronieken 30:15b-27

Vreugde golfte door Jeruzalem (21,23,25,26). Zoiets geweldigs was sinds koning Salomo niet meer voor gekomen in de tempelstad. Zeven dagen feest vinden ze te kort. Ze kunnen nog niet van elkaar scheiden. Graag willen ze samen hun dank aan de goede God nog langer vreugdevol gestalten geven.

Koning Hizkia –wàt kijken we hem hier in het hart- verschaft royaal de middelen. Duizenden offerdieren stelt hij beschikbaar. Het is nu de tijd om God uitbundig te danken.

Nog een ding kan de lezer opvallen. De koning is allereerst een voorbidder voor zijn volk (18 en 19). Van de priesters wordt met nadruk gezegd dat hun biddende stem doordrong tot in de hemel (27). De gebedshouding siert ons mensen. Daarmee eren we de HERE het meest.

2 Kronieken 31

Onder de regering van Koning Hizkia vindt er in Juda een reformatie plaats. Israël keert terug naar God. De tempel in Jeruzalem wordt gerestaureerd en gereinigd. De erediensten en de feesten worden in ere hersteld. De Israëlieten bekeren zich metterdaad tot de HERE, de God van het verbond. Voor de Israëlieten na de ballingschap – ik ga ervan uit dat Ezra het boek Kronieken heeft geschreven om Israël te bemoedigen – moet het een geweldige troost en stimulans zijn, dat er continuïteit is: God gaat verder met hen. De eredienst toen en nu, de tempel toen en nu, ze wijzen naar dezelfde God die trouw is aan Zijn Woord! In dit kader staan ook de bijdragen, heffingen, regelingen en registers in verband met de tempeldienst: “met getrouwheid wijdden zij zich aan het heilige.” Hizkia zocht God en was voorspoedig. Zo gaat het iedereen die met volle toewijding trouw is aan de HERE.

2 Kronieken 32:1-23

Hizkia blijft trouw aan de HERE, ook in moeilijke tijden. Wanneer Sanherib van Assur de steden van Juda beleegert, neemt Hizkia wel allerlei maatregelen om Juda te verdedigen. Maar voor alles roept hij hen op om niet bang te zijn, want – zegt hij – “met ons is meer dan met hem. Met hem is een vreselijke arm, maar met ons is de HERE, onze God (dat zei Elisa vroeger ook al, 2 Kon. 6:16-17). Ook al probeert Sanherib dat met zijn brallende woorden te ontkennen (climax in vs 15), Juda gaat niet om voor zijn angstoffensief. Zij doorzien de dwaze fout van Sanherib: hij beschouwt de levende God als ‘maaksel van mensenhanden’. Hij zal er wel achterkomen. Het loopt slecht met hem af. Maar Hizkia is bij alle volken hoog geëerd. God geeft ieder die Hem dient een hoge titel en veel roem (vgl. Fil. 2:9-11).

2 Kronieken 32:24-33

Toch blijkt ook die trouwe Hizkia een ‘gewoon mens’, zelfs nadat God hem op wonderlijke wijze van een dodelijke ziekte heeft genezen. Ook al weet Hizkia dat hij zijn leven aan God te danken heeft, al dat aanzien van de volken stijgt hem naar het hoofd. Hij wordt hoogmoedig. Maar Goddank, Hizkia heeft berouw en bekeert zich tot de HERE. Hizkia doorstaat de geloofsbeproeving. God weet wat in Hizkia’s hart is en zegent hem daarom met grote rijkdom en luister. Zo is Hizkia een zoon van David: een gelovig man, getypeerd door zijn vrome daden. In Christus, de ware Zoon van David, is het leven van Hizkia en van iedere christen (gezalfde!) gegarandeerd.

2 Kronieken 33

Dan wordt Hizkia’s zoon Manasse koning over Juda. Wat een vreselijke schok: hij is het tegenbeeld van zijn vader. Hij doet precies het tegenovergestelde. Wat Hizkia zorgvuldig heeft opgebouwd, breekt Manasse tot de grond toe af; wat Hizkia weloverwogen heeft vernietigd, bouwt hij weer op.

Het is in één woord schandalig. Hij krenkt de naam van de HERE waar hij maar kan. De duivel is in Manasse en in Juda gevaren. Ze doen meer kwaad dan de volken om hen heen. De wereld op zijn kop. God kan dit niet aanzien en komt met zijn straf: Manasse wordt door de generaals van Assur aan haken en kettingen weggevoerd. Weg uit Gods ogen. Dan erkent Manasse dat de HERE God is. God opent zijn ogen, Manasse bekeert zich en mag van God weer koning zijn. God is goed, barmhartig, liefdevol voor Manasse, voor iedere zondaar die tot bekering komt. Hij sluit elke verloren zoon die terugkomt, in Zijn armen (Luk. 15). Opnieuw is er reformatie. Juda komt terug bij de HERE. En dan is het ook weer: God met ons. Jammer dat Manasse’s zoon Amon dat niet heeft ingezien. Hij moet zijn slechte daden met de dood bekopen.

2 Kronieken 34:1-21

Opnieuw komt in Juda een wending, maar nu ten goede. Koning Josia, die van huis uit geen echte geloofsopvoeding had meegekregen, begint als hij 16 jaar is 'de God van zijn vader David te zoeken' (3). Hij ziet dan helder zijn taak voor zich. Wèg moeten de Baäls en heel die afgodendienst. Hij gaat grondig te werk (5) en kijkt heel breed (6v.). Ook buiten Juda en Jeruzalem valt er veel te reformeren. Deze koning is daadkrachtig! Vanzelfsprekend verlangt hij het huis des HEREN te herstellen. Er wordt royaal geld beschikbaar gesteld en ook dat werk wordt krachtig ter hand genomen (12v).

Dan de verrassing. De priester Hilkia vindt 'het boek van de wet des HEREN' (15). Een gedeelte van Deuteronomium? Als de koning hoort wat voor altijd staat geschreven, gaat hij de diepte van de zonde van het volk beseffen. Gods toorn is terecht. Hij maakt zich klein voor God. Alleen zo is er uitkomst voor een mens. En toekomst.

2 Kronieken 34:22-33

De profetes Chulda mag vorst en volk op de hoogte brengen van Gods plannen. Inderdaad zal Gods toorn over de vreselijke zonde van afgoderij komen. Wat staat geschreven in o.a. *Deut. 28:15-68* zal werkelijkheid worden. Alleen komt de straf nog niet direct. De HERE heeft de verootmoediging van koning Josia gezien. Daarom zal het onheil niet meteen komen.

De koning beseft wat hem te doen staat. 'Het gehele volk van groot tot klein' op de hoogte brengen. Ieder moet horen wat staat geschreven in het boek van het verbond. Laat er toch verbondstrouw mogen groeien bij het volk.

De reformatie zit Josia hoog. Hoe diep heeft het door gewerkt? En vooral: maken wij ernst met Gods verbond?

2 Kronieken 35:1-19

De bijbel levert de lezer steeds verrassingen op. Kijk maar naar vers 3. Moet de ark in de tempel gezet? Maar daar stond ze toch al (1 Kon. 8:6)? Daar mocht ze toch niet worden weggehaald?

De beste verklaring lijkt me dat koning Josia constateert dat de levieten de heilige ark niet meer behoeven te dragen, dat die rustig in de tempel kan blijven staan en dat de Levieten dus andere taken moeten verrichten. Vers 3 is beter te lezen als: *gij hebt geplaatst*.

Nu die andere taak krijgen ze! Het Pascha moet binnenkort gevierd en daarvoor dient heel wat geregeld. Dat moet secuur gebeuren. Precies zo als is voorgeschreven (4,6).

Het wordt een groots feest. Zoiets is in eeuwen niet gebeurd (18). Ieder mag meedoen. *Gods volk hoort ook bijeen*. Wát is mooier dan *samen* het feest van Gods bevrijdende daden te vieren? Toch prachtig om elkaar in de kerk te ontmoeten en om samen het Avondmaal te vieren?

2 Kronieken 35:20-36:10

Als lezer blijf je je verbazen. Heeft Necho, de vorst van Egypte, echt een boodschap van God ontvangen (21)? Komen de woorden van die Farao 'uit de mond Gods' (21)? Nog een vraag: waarom laat de vrome koning Josia zich niet waarschuwen? Moet deze goede reformatie zò eindigen?

Wij mensen kunnen Gods beleid niet doorgronden. Er valt op aarde veel te klagen (24,25). Temeer als je leest hoe het volstrekt mis gaat met de elkaar snel opvolgende vorsten Joahaz, Jojakim en Jojachin. Ze doen alle drie wat kwaad is in Gods ogen. Dat levert wegvoering op naar Egypte (Jachaz) of naar Babel (Jojakim en Jojachin). Zelfs het meest heilige en kostbare tempelgerei wordt afgevoerd. Kan het erger?

Wie God verlaat heeft smart op smart te vrezen. En sleept velen mee in de afgrond.

2 Kronieken 36:11-23

Gods ontferming ontroert.

Al tijdens de goddeloze regering van Zedekia zendt Hij Jeremia (lees Jer. 37 en 38). Hoon is profetenloon (16). De Chaldeeën voeren Gods oordeel over volgehouden afval uit. Het huis Gods, de paleizen, ja alles gaat eraan. Wordt dit het einde?

Nee. God wil verder met zijn plan. Eens zal de ware Davids vorst komen. Daarom is er toch een weg terug uit Babel. Precies op de beloofde tijd. Na 70 jaar herbergt het beloofde land weer Gods volk (vgl. Jer. 25:11 en 29:10 en ook Dan. 9:2).

Deze Machtige laat niet varen wat zijn hand begon. Er is dus hoop voor wie Gods belofte aanvaardt als betrouwbaar.

Ezra 1:1-2:35

Als de HERE iets belooft, doet Hij dat ook. God houdt zich aan zijn belofte dat Hij zijn volk na zeventig jaar naar hun eigen land terug zal brengen (Jer. 29:10). In Ezra 1 lezen we dat de terugkeer naar Jeruzalem begint. Zelfs de tempel mag herbouwd worden. De tempeldienst kan weer beginnen!

En dat op bevel van de heidense koning Kores. Het is echter de HERE die hem gebruikt. Kores is in zijn tijd een groot wereldheerser. Hij heeft zo zijn eigen slimme politiek. Hij wil de joden naar hun land terug laten gaan om daarmee een buffer te vormen tegen de macht van Egypte. Maar wat zijn hart hem ingeeft, wordt door de HERE geleid.

Kores noemt hier de naam van de HERE. Hij wil de goden van allerlei volken tot vriend houden. Maar dit neemt niet weg dat de HERE zijn hand in dit alles heeft. Deze heidense heerser wordt zelfs ingeschakeld om de tempel te Jeruzalem te laten herbouwen.

Wij weten dat het bij de terugkeer van de joden naar Jeruzalem ging om de komst van Christus, om wiens lijden en sterven heel de tempeldienst riep! Hij heeft vandaag de teugels van de wereldregering in handen. Aan Hem is alle macht gegeven, in de hemel en op aarde. Hij regeert namens God.

Is er toekomst voor de kerk? Soms zou je denken van niet. Je maakt je zorgen over (jonge) mensen die de kerk de rug toekeren. Wat zal de toekomst brengen? Vergeet dan de Here niet. Christus regeert. Hij laat zijn kerk niet los. Als wij Hem, ons Hoofd, ook maar niet uit het oog verliezen.

Ezra 2:36-70

Slechts een 'rest' keert uit Babel terug. Alleen mensen uit Juda en Benjamin. De naam 'joden' - ontleend aan Juda - herinnert er vandaag nog aan.

De meesten zijn in Babel achtergebleven. De 'Israëlieten', zo wordt deze kleine groep joden genoemd. In hen wordt Gods kerk bewaard.

Er waren niet veel rijken en edelen bij hen die terugkeerden. Dat blijkt uit het grote aantal ezels: zesduizend zeshonderdveertig (Ezra 2: 67), het rijdier van de minder gegoeden van die tijd. Wie een kerk zoekt waarmee veel eer te behalen valt, vergist zich (Lees 1 Kor. 1:26 maar). Niet het aantal is beslissend, maar het willen bouwen aan het huis van God. Dat geldt ook voor vandaag.

De wil om te bouwen is duidelijk aanwezig bij deze teruggekeerde kinderen van God. Dat blijkt wel uit hun vrijwillige bijdragen voor het huis van God. Pas als ze die geschonken hebben, gaan ze wonen in de steden waar ze oorspronkelijk vandaan kwamen.

Ezra 3:1-4:5

De Israëlieten verzamelen zich als één man in Jeruzalem. Hun omgeving is hen vijandiggezind. Zij vluchten naar God en bouwen een altaar voor Hem. De verzoening met God gaat hen voor alles. Dat is de meest effectieve bescherming tegen de vijanden. Want als God voor hen is, wie kan dan tegen hen zijn?

Aansluitend vieren ze het loofhuttenfeest. Voor de ogen van de vijanden gaan ze feest vieren! Onbekommerd, terwijl er nog geen muur rondom Jeruzalem staat. Een feest dat herinnert aan de goede zorg van God, eenmaal in de woestijn, waar vijanden en scorpioenen dreigden. Ook een feest van de oogst, van de voedselvoorziening door God. Zij roemen God, die hun blijdschap geeft.

En nu willen ze ook meteen beginnen aan de herbouw van de tempel, de woning van God. Dat is een heel karwei. Het hout moet helemaal van Libanon komen.

Als het fundament voor de tempel wordt gelegd, stellen de priesters zich op en blazen de trompet. De Levieten slaan op hun cimbalen. De zangers treden aan: het hele volk. En ze zingen zich als het ware de longen uit het lijf: looft en prijst de HERE, want Hij is goed en zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid over Israël. En het volk juicht met groot gejuich!

Maar de ouderen, die het eerste huis van God nog hebben gezien, huilen luid. Ze moeten denken aan hun zonden die hen in ballingschap hebben gebracht. Nu God een nieuw begin gaat maken, zijn ze verdrietig over hun zonden. Nooit beseft een mens sterker zijn schuld dan wanneer hij komt te staan tegenover de goedheid van God. De kerk lacht en huilt tegelijk! Vanwege de grote genade van God in Jezus Christus.

Ezra 4:6-23

Het geloof en de motivatie van de joden worden zwaar op de proef gesteld. De hulp van de (latere) Samaritanen wijzen ze af genoemd. Bij hun afwijzing kunnen de joodse leiders zich ook beroepen op het bevel van koning Kores, waarin alléén aan de Israëlieten de opdracht gegeven was om de tempel te herbouwen (zie 1:1-4). Het is dus een wijs beleid, ingegeven door vol vertrouwen op God. Ze houden zich aan het 'in het isolement ligt onze kracht' (Niet zo in Psalm 106:35 en 36: "maar zij lieten zich in met de heidenen en leerden hun werken, zij dienden hun Afgoden, die hun tot een valstrik werden.")

De verzen 6 t/m 23 gaan over een latere tijd. Ahasveros en Artachsasta zijn dan koning. Dan ondervinden de Israëlieten bij de herbouw van de muren van Jeruzalem eenzelfde tegenstand. Hun tegenstanders doen een listig beroep op het eigenbelang en de eer van Artachsasta. Voor dit argument blijkt hij heel gevoelig. Hij beveelt het werk te staken (vs. 23).

De duivel is er altijd op uit Gods werk te dwarsbomen. Daarin kan hij nog weleens slagen. Wat is het dan belangrijk dat we bij zulke aanvallen de gelederen sluiten en pal staan voor de zuivere dienst aan God!

Wat kunnen we doen tegen mensen die onder schone schijn de gemeente binnendringen? Bidden (zie verzen 2 - 4). Als ons geweld en list bestrijden, houdt God over ons de wacht.

Ezra 4:24-5:17

De tegenstand maakt de joden zó mismoedig dat de herbouw van de tempel 15 jaar wordt stilgelegd (4:24). Hoewel er geen enkel koninklijk verbod komt, verlamt deze tegenstand de handen van de joden. Ze laten zich door 'de omstandigheden' uit het veld slaan.

In Perzië is intussen een andere koning gaan regeren, Darius. Juda staat dan onder de stadhouder Tattenai. In deze kritieke tijd laat de HERE twee profeten onder hen optreden, Haggai en Zacharia, die beiden ons een bijbelboek nagelaten hebben.

Haggai moet tegen het volk zeggen: "Dit volk zegt: de tijd is nog niet gekomen, de tijd, dat des HEREN huis herbouwd worde" (Haggai 1:2). En hij voegt er een scherp verwijt aan toe: "Is het voor u de tijd om in uw weldoortimmerde huizen te wonen, terwijl dit huis verwoest ligt?" (Haggai 1:4). Het ligt dus niet alleen aan de tegenwerking. Ook bij de joden zelf ontbreekt de echte liefde en inzet. Eerst zeiden de joden terecht: geen vreemden mogen ons helpen. Maar toen ze zelf moesten gaan bouwen, onttrokken ze zich eraan met een beroep op 'de omstandigheden'. Ze hebben meer belang bij hun 'eigen huis' dan bij Gods huis.

En dat heeft ons vandaag veel te zeggen. Wij draven ook voor eigen huis en inkomen. Onze huizen zijn prachtig ingericht, met de nieuwste technische snufjes. We zijn keurige mensen en willen goed voor de dag komen. Maar wat doen we voor de kerk, het huis van de levende God in deze tijd? Hoeveel klachten zijn er niet, dat kerkmensen verstek laten gaan als het gaat om de opbouw van de gemeente en de inzet daarvoor?

Het gaat ook vandaag om het huis van God - de kerk met bloed gekocht. En wij mogen daar levende stenen van zijn.

Ezra 6:1-12

God staat boven de geschiedenis en tegelijkertijd bepaalt Hij de geschiedenis. De groten der aarde zijn werktuigen in zijn hand om zijn plannen uit te voeren. Een machtige zekerheid! De HERE schenkt uitkomst door zowel koning Kores als koning Darius als instrumenten te gebruiken (vs. 1 - 5; 6 - 12). Zo zorgt God Zelf voor de eer van zijn naam. Want het gaat hier om het huis waar Hij wonen wil en waar zijn volk de gelegenheid heeft Hem te aanbidden (vgl. 1 Kon. 6:11 - 13).

Koning Darius draagt de stadhouder van Juda, Tattenai, op de herbouw van de tempel niet slechts toe te laten, maar zelfs te bevorderen. De kosten ervan en van de offerdienst moeten van staatswege ter beschikking worden gesteld. Hier zit ook wel een beetje eigenbelang bij: hij verwacht van de voorbede van de joden bescherming voor zichzelf en de koninklijke familie en een zegen voor zijn hele rijk (vs. 9 en 10).

Zo bekrachtigt Darius de bouwvergunning van Kores.

Ezra 6:13-22

Eindelijk zijn de Israëlieten weer met de herbouw van de tempel begonnen. Ze hebben daarbij wel de woorden van de profeten Haggai en Zacharia nodig. Zonder prediking van Gods Woord gaat het niet. Dan, na twintig jaar, is de tempel klaar. Met vreugde wordt hij ingewijd. De teruggekeerden offeren 'naar het getal der stammen Israëls'. Ze weten dat ze in ootmoed en blijdschap kerk van God mogen zijn. En ze zijn daarin niet bekrompen. Wanneer ze het paaslam slachten, mogen daarvan ook mee eten 'ieder die zich van de onreinheid van de heidenen des lands afgescheiden en zich bij hen gevoegd had, om de HERE, de God van Israël, te zoeken' (vers 21). Ze sluiten zich niet muurdicht af. Ieder die met de eigenwillige godsdienst van de bevolking van het land breekt, wordt welkom geheten. Er staat heel typerend: die zich afscheidden. Afscheiding is nodig en een zich voegen bij de kerk. Dat is tot op de dag van vandaag de plicht van elke gelovige.

Dan komt als grote vreugde het Paasfeest. Het feest van de bevrijding uit de macht van Egypte, door het bloed aan de deurposten. Dat bloed van die paaslammeren wijst heen naar Jezus Christus, het Paaslam dat voor ons is geslacht. Daarom vieren wij feest (1 Kor. 5: 8). Kerk zijn is een voortdurend feest. Bouwen aan Gods huis is een juichend bouwen. Laten we dat bij allerlei kerkelijke misère niet vergeten.

Ezra 7

Er gebeuren wonderen. Stelt u zich voor: vanuit Den Haag komt de opdracht én de financiële ondersteuning om een royaal kerkgebouw neer te zetten. Eindelijk uit de rode cijfers. Het is nog sterker. Ze sturen een gelovige en deskundige onderwijzer mee. Meteen is de predikantsvacature vervuld. Zoiets staat beschreven in Ezra 7.

Door koning Arthahsata, ook wel genoemd Artaxerxes, wordt priester-schriftgeleerde Ezra rond 460 v. Chr. naar Jeruzalem gestuurd. Deze bekwame man moet daar orde op zaken stellen (25). Gods wet moet weer gekend en bemind worden (10) Hij wordt bepaald niet met lege handen gezonden (15vv.). Hij krijgt de vrije hand om het goud en zilver een passende bestemming te geven (20vv.) De tempeldienst moet volgens Gods regels kunnen verlopen. De God van de hemel (23) moet geëerd.

Ezra is vol dankbare verwondering over Gods goede hand, die zo duidelijk zichtbaar is.

Dat de erediensgenoten in Nederland nog geregeld kunnen doorgaan, hoort ons ook tot het prijzen van God te brengen.

Ezra 8:1-20

Ezra gaat niet alleen terug. Uit allerlei families gaan mannen mee (1-20). Alleen bij inspectie - Ezra is een secure man - blijkt dat er geen Leviëten onder de reizigers zijn. Dat kan niet, want 'voor de tempel van onze God' zijn Leviëten onmisbaar.

We zien hier wat voor Ezra het meest wezenlijke is. Het gaat hem niet slechts om weer een bestaan te veroveren in het land van de vaders, maar om daar vooral samen de God van de vaders te dienen in zijn tempel. Nodig is daarvoor het door God gekozen dienstpersoneel uit de stam van Levi.

Door Gods goede hand (18) worden de juiste mensen gevonden.

Ezra 8:21-36

Ezra heeft een groot vertrouwen in God. De risicovolle reis naar Jeruzalem behoeft geen militaire escorte. Wel is volledige afhankelijkheid ten opzichte van God vereist. Daarom eerst vasten en gebed voor Gods bescherming onderweg.

Deze houding past christenen nog steeds. *Joh. 15:5!*

Ze gaan met schatten beladen (24-30) naar Jeruzalem. Bewakers hiervan worden aangesteld. De reis kan nu beginnen en omgeven door Gods beschermende hand komen ze allemaal heelhuids aan op de plaats van bestemming.

Na drie dagen rust gaan ze aan de slag. Het goud en zilver vinden een plek in de tempel. Offers worden gebracht. Dat is temeer nodig omdat ze uit een onrein land komen.

De bevelschriften van koning Artaxerxes maken indruk (36). De plaatselijke autoriteiten geven hun volle medewerking. Wàt zal dit Ezra c.a. bemoedigd hebben!

Ezra 9:1-10:6

Ezra krijgt een vreselijke mededeling te horen. Van hoog tot laag is het volk Israël ontrouw geweest. Ze hebben meisjes uit Kanaän tot vrouw genomen. Dit was absoluut tegen Gods wil (Deut. 7:3,4). Totale afval bedreigt nu het hele volk. De kerk glijdt op deze wijze af naar de wereld.

Ezra is verbijsterd. Hij schaamt zich diep voor deze volkszonde. Hij durft amper tot God te spreken. Wàt hebben we - hij plaatst er zichzelf niet buiten - erg gezondigd. Er was wonderlijke genade bij God. Toch mochten nog velen terug uit ballingschap komen en nu onder die teruggekeerden deze zware misdaad. Komt dit ooit weer goed?

Zijn bittere klacht maakt bij velen indruk. Een zekere Sechanja erkent namens het volk dat ze vreselijk de fout zijn ingegaan. Hij ziet maar één uitweg: die vrouwen met al hun kinderen wegzenden. Ezra, neemt u s.v.p. het initiatief. Deze geschokte man heeft nog tijd van inkeer en bezinning nodig (6). Eerst moet bij heel het volk de ernst van hun zonde helder voor de aandacht komen.

Ezra 10:7-44

Het volk komt zelf in actie! Midden in de tijd van de winterregens staan ze rillend en trillend op het tempelplein. Ze voelen tot in hun botten dat het ernst is.

Ezra is ook volstrekt duidelijk. Er is trouwbreuk gepleegd. Die vrouwen van Kanaän mochten ze niet huwen. Dat was door de HERE verboden. Daarom moeten die weggezonden.

Het volk beaamt dat ze op grote schaal fouten hebben begaan (13). Precies moet uitgezocht wie zich hebben misgaan. Veel komt aan het licht. Tot binnen de hogepriesterlijke familie is op dit punt gezondigd.

Noem vandaag die Ezra geen fanatiekeling. Trouwen met een ongelovige blijft verkeerd in Gods ogen (2 Kor.6:14). Gods kinderen leven wel in de wereld, maar mogen zich niet verbinden met de wereld.

Nehemia 1:1-2:10: *Nehemia op reis voor het welzijn van Israël*

Notitie vooraf: Wat het boek Nehemia verhaalt, vindt plaats na de geschiedenissen van Ester en Ezra en de profetieën van Haggai en Zacharia. De herbouw van de tempel is al ruim 70 jaar geleden voltooid. De gebeurtenissen in het boek Ester zijn 30 jaar achter de rug. En het is intussen 12 jaar geleden dat Ezra naar Jeruzalem vertrok.

AD 445 vC – Nehemia is als schenker in dienst van Koning Artaxerxes (= Artasasta; 465-424 vC; nu zijn 20^e regeringsjaar), in de burcht van Susa. Het verhaal van zijn broer Chanani over de penibele toestand in Jeruzalem – de Joden zijn het mikpunt van spot, de muur van Jeruzalem is afgebroken, de poorten zijn verbrand (krijgt Haman postuum toch nog zijn zin?) – brengt hem van de wijs. Hij barst in huilen uit, rouwt en vast dagenlang, en brengt de dagen biddend door. Hij pleit op Gods trouw, belijdt de zonden van zichzelf en alle Israëlieten: "Wij hebben u veel kwaad gedaan; wij hebben ons niet gehouden aan de geboden, voorschriften en rechtsregels die u aan Mozes, uw dienaar, hebt gegeven." Hij herinnert God aan zijn beloften: "Zij zijn (toch) uw volk." En hij vraagt Hem om zijn plannen te zegenen (Deo volente).

Intussen doet Nehemia gewoon zijn werk in het paleis. De koning merkt Nehemia's somberheid, en vraagt hem: "Wat mankeert eraan, Nehemia?" Nehemia vertelt wat hem dwarszit. Artaxerxes vraagt wat Nehemia wil. Nu, daarover heeft hij al veel nagedacht. Hij wil naar Jeruzalem gaan om de stad te herbouwen. De koning – met zijn lievelingsvrouw – reageert positief. Met allerlei officiële brieven van de koning op zak, vertrekt Nehemia en arriveert in Juda. Sanballat en Tobia zijn daarover zeer ontstemd. Zij moeten niets hebben van weldoeners voor Israël. Hun motto is: 'Weg met Israël!' Maar God beschermt Nehemia in de uitvoering zijn missie. Wat God wil, gebeurt altijd (inderdaad: Deo volente).

Nehemia 2:11-3:14: *Inspectie, voorstel, actie!*

Helemaal niemand weet al van de plannen die God Nehemia heeft ingegeven voor Jeruzalem. Zelfs de stadsbestuurders niet. In het geheim ('s nachts) maakt hij een inspectieronde langs de neergehaalde muren en verbrande poorten, om eerst zichzelf te overtuigen van de deplorabele situatie. Pas dan geeft hij opening van zaken en komt hij met zijn voorstel: "Laten we de stadsmuur weer opbouwen, zodat we niet langer het mikpunt van spot zijn." Deze aansporing hebben ze nu net nodig om zich niet langer door de tegenstanders te laten intimideren: meteen pakken ze het werk voortvarend aan. En Sanballat, Tobia en Gesem mogen oprassen: er is in Jeruzalem niets dat aan hen herinnert. Het werk wordt verdeeld: allerlei Israëlieten nemen een stuk van de muur of een van de poorten voor hun rekening. Een indrukwekkende lijst namen laat zien dat vele handen het werk licht maken. Samen gaan ze ervoor. En ze weten zich gesteerd door landvoogd Nehemia en – vooral – door de nabijheid van God. Nehemia heeft het gezegd: "Het is de God van de hemel die ons doet slagen."

Nehemia 3:15-38: *Fase 1: klaar (ondanks tegenwerking)*

Ze weten niet van ophouden, al die met name genoemde mensen. Vol ijver werkt iedereen verder aan het herstel van 'zijn' stuk muur of poort. Het mooie is (en duidelijk zichtbaar voor de buitenstaanders): zo werken ze samen in een gesloten kring rond Jeruzalem. En rond de tempel van hun God. Ze vormen als het ware een levende muur, een muur van levende stenen (vgl 1 Ptr. 2:5). Nog altijd kennen wij hun namen, een prachtige herinnering. Stones of remembrance.

Maar o wee, Sanballat, Tobia en hun trawanten laten het er niet bij zitten. Ze proberen een bres te slaan in de hechte samenwerking. Ze gaan schelden, sarren, kleineren: "Wat zielig, die gammele muurtjes!" Maar God zelf beschermt zijn volk, op hun aanhoudend gebed. In een mum van tijd is de hele muur klaar tot op halve hoogte.

Nehemia 4: *Verder met de troffel in de ene, de speer in de andere hand*

Sanballat en Tobia ronselen een grote groep handlangers – Arabieren, Ammonieten en Asdodieten (Filiïstijnen) > het zijn evenals eerder en later altijd de omliggende volken die het bestaan van Israël niet willen accepteren – om met geweld verwarring te stichten. Ze voeren charges uit, met het gevolg dat een aantal Joden inderdaad bang wordt en wil afhaken. Maar Nehemia roept ze op om niet bang te zijn: "Wees niet bang voor hen, denk aan de grote en geduchte Heer."

De vijanden worden verdreven en het opbouwwerk gaat door. De ene helft is aan het bouwen, de andere helft houdt gewapend de wacht. In de ene hand houden ze de troffel, in de andere hand de speer. Het werk is beslist zwaar: "Geen ogenblik waren we uit de kleren," schrijft Nehemia. Ze zijn voortdurend op hun hoede, en laten zich niet bang maken.

Een dergelijke situatie heb ik meegemaakt in Jakarta waar ik drie jaar lang als docent de Theologische Hogeschool SETIA heb mogen dienen. Tijdens de bouw van een nieuw internaat, werd door de lokale moslims 's nachts afgebroken wat overdag was opgebouwd. Ze wilden die christenen niet bij hen op de stoep. Onder bewaking van de politie is de bouw toen voltooid.

Nehemia 5: *Werk pro Deo!*

Wat nu? Gemopper en geklaag! Meteen denk je terug aan Israël in de woestijn: nog maar net bevrijd uit Egypte sloegen ze aan het muiten. Ze kwamen met hun eisen, of anders ... Maar nee, dat is hier absoluut niet het geval. De klachten waarmee ze bij Nehemia komen zijn terecht. Door corruptie en uitbuiting van de kant van hun eigen volksgenoten heeft de Joodse bevolking in Juda en Jeruzalem echt geen leven. Meteen treedt Nehemia op: "Wat u doet is niet goed." Hun reactie: ze zwijgen. En ze beloven onder ede niets meer te vorderen, maar alles terug te geven. Dat doen ze. En ze loven daarbij de HEER!

Laat Nehemia hen (en ons) allemaal tot voorbeeld zijn. Niet om geprezen te worden, maar om te laten zien hoe Gods kinderen zich gedragen als 'dienaar': beter te geven dan te ontvangen (vergelijk Paulus en andere 'voorgangers'). Nooit heeft Nehemia een vergoeding verlangd voor zijn werk als gouverneur. Hij zette de schouders eronder zonder winstbejag. Nog sterker: hij betaalde uit eigen portemonnee het levensonderhoud van een grote groep medewerkers. Nehemia's werk was Pro Deo!

Nehemia 6: *De muur is klaar!*

Sanballat en de zijnen gooien het nu over een andere boeg. Tot vier keer toe proberen ze Nehemia over te halen voor het plegen van overleg elders (denk weer aan Paulus). Ze willen hem afzonderen en dan te grazen nemen. Maar opnieuw mislukt hun opzet. Nehemia heeft belangrijk werk te doen en gaat niet op hun verzoeken in. Dan komen ze met een volgend, toch wel gevaarlijk dreigement (met opzet in een niet-verzegelde, dat is open brief die door iedereen te lezen is): ze zullen de koning wel es even vertellen dat Nehemia verraad pleegt en zelf koning wil worden. En zo gaat het maar door. Maar Nehemia laat zich niet uit het veld slaan, ook niet door een paar ingehuurde valse profeten. Hij weet dat God met hem is.

Maar dan komt het bericht: De muur is klaar! Binnen twee maanden is de hele klus geklaard. Ondanks alle verzet en bangmakerij. En nu gebeurt het omgekeerde: de vijanden worden bang en voelen zich klein. Dat is maar goed ook. Tegen God begin je niets. Als Hij erachter staat, eindigt alle werk met succes. Zijn plannen komen uit, wat men er ook tegen begint. Dat zal iedere rebel moeten erkennen, tot eigen schade. Iedere gelovige zal het blij belijden en Gods naam grootmaken.

Nehemia 7:1-38

Jeruzalem kan niet zonder poorten. Ongure figuren moet de toegang worden ontzegd. Deze stad dient secuur verdedigd. Betrouwbare en godvrezende manschappen zijn hier voor nodig. Jeruzalem is niet zo maar een stad!

Zo past ook toezicht binnen de kerk. De wereld mag er niet domineren. Geweerd dient een ongelovige levenswandel. Gehoord en bewaard behoort het Woord. Dat gaat niet zonder ouderlingen.

Wel muren om een forse ruimte. Bouwgrond is er te over, alleen bewoners zijn er maar mondjesmaat. Dat mag niet zo blijven. Juist deze stad heeft inwoners nodig.

God geeft Nehemia verstand om dit te gaan regelen. Het geloof is van belang voor de alledaagse dingen. Ze vinden een register met namen van hen die enige tijd geleden uit Babel zijn teruggekeerd. Een lange rij namen volgt.

Nehemia 7:39-72

De rij gaat maar door. Samen zo'n 42.360 personen. Met hen kan Jeruzalem worden opgebouwd. Hier lezen we een namenlijst van overlevenden. Vaak hebben we op aarde te maken met een lijst van overledenen, een dodenlijst (bijvoorbeeld bij een aardbeving of als gevolg van een vliegtuigongeluk). Maar deze mensen zijn teruggekeerd. Ze wonen weer levend en wel in het beloofde land.

Er zijn ook priesters en levieten bij. De tempel kan dus weer functioneren! Er zijn 148 tempelzangers onder deze grote groep, dus het lied kan klinken! Er is voldoende kundig personeel en niet te vergeten een royale schat (69vv.).

Gods werk gaat door. De dienst van de verzoening komt echt weer op gang. Wàt is God goed voor mensen. Voor Hem telt ieder. Daarom zijn namenlijsten in de bijbel minder saai dan wij vaak denken. En eens... gaat het nog veel breder worden. Psalm 87 tekent dat ook voor ons uit.

Nehemia 7:72b-8:18

De voorlezing van de wet -urenlang!- maakt veel los bij het volk. Zij ontdekken waar bij hen de fout zit. Ze hebben er diep verdriet over. O, wat hebben wij de HEER bedroefd.

Maar nu mag er feest worden gevierd. Uitbundig. Het is tijd om te genieten van Gods bescherming (zie Psalm 27:5). Die bewaring was er immers in de woestijn en die zal er blijven voor ieder die begeert te schuilen bij de Almachtige.

Ze horen lezen over het Loofhuttenfeest. Het is er precies de tijd voor. Dus maken ze loofhutten. Er is alle reden voor het vieren van het feest van Gods bescherming en van zijn gulle hand, die hen royaal heeft voorzien van alles wat ze nodig hadden. Lees Leviticus 23:39-43 en Deuteronomium 16:13-15 hier eens bij. De vervulling van het Loofhuttenfeest ligt in Christus (Openbaring 7:9-17).

Denk eens door over Johannes 7:37-39. De Heilige Geest wil ons vervullen van Jezus. Dat is het mooiste wat een mens kan overkomen.

Nehemia 9:1-21

Een mens moet tijd nemen voor inkeer en boete. Ieder heeft reden tot schuldbelijdenis. Daar kom je wel achter als de woorden van de wet gelezen worden! Israël in elk geval wel. Juist dit brengt tot lofprijzing. Het is immers een groot wonder dat de HEER blijft omzien naar een schuldig en zondig volk.

Heel de historie vanaf Abraham komt in dit bijbelgedeelte tot leven. God sloot met die man een verbond en ieder moet weten dat de HEER zijn beloften gestand doet. Ze kwamen op wonderlijke wijze vrij uit Egypte en werden met krachtige hand geleid door de woestijn. Licht in de nacht en bescherming overdag. En dat ondanks eigen weerbarstigheid. Eens maakten ze immers een gouden kalf. (Ex. 32). Toch liet God hen niet vallen. Waar vindt een mens zo'n genadige Beschermmer?

Nehemia 9:22-37

Dit gebed ontroert. Het is zo eerlijk over de geschiedenis. Afval wordt niet verzwegen. Deze bidder erkent ontrouw. Dat is heel wat voor een mens. Hoe eerlijk zijn wij? Zijn wij bereid onze ontrouw met ronde woorden te belijden?

Deze bidder noemt en roemt Gods genadig ingrijpen. Als een mens uit zijn ellende roept tot God, dan is de hemel niet van koper. Dan daagt hulp. De zwarte nacht gaat over in een lichte dag.

Dat is ook de hoop van deze eerlijke bidder nu het volk in grote ellende (37) leeft. Komen we er ooit weer boven uit? Maar... onze God is groot, sterk en geducht (32). Hij blijft barmhartig. Jezus tekent God als een Vader die op de uitkijk staat (Lucas 15:20). Vanuit de verte ziet Hij het verloren kind, dat schuld wil belijden, aankomen. Dan zijn er open armen. Nog altijd.

Nehemia 10

Geloof stelt de daad. Dat komt hier zonneklaar aan het licht. Het is de begeerte van het volk dat de tempeldienst blijft. 'Nooit zullen wij de tempel van onze God verwaarlozen' (40).

Deze verklaring wordt zwart op wit gesteld. De eerst die ondertekent is Nehemia. Oversten, priesters, levieten volgen. Ja, het hele volk stelt zich er achter (28vv.). De wet, die Mozes van God ontving, wordt regel. Zo wil men leven.

Dus: een nee tegen gemengde huwelijke (30), eerbiediging van de sabbat (31) en er zal worden gezorgd voor het onderhoud van de priesters en de levieten.

Hoe menens is het bij ons? Kan bij ons het kerkelijke leven goede doorgang vinden? Tonen we met de daad dat we ontzag voor God hebben?

Nehemia 11

Jeruzalem is de heilige stad (1,18). 'Holy City', zo klinkt het vandaag nog in vele liederen. Waarom? Omdat het er zo ideaal wonen is? Dat kon je zeker vroeger niet zeggen. Liever woonden ze op het plat-teland. Daar was immers hun eigen grond. Daar kon je zitten onder eigen wijnstok en vijgenboom. Jeruzalem was vol huizen en had weinig akkergrond. De woestijn reikte tot aan de poort.

Toch raakte de stad vol. Toch verlangden velen om juist daar te wonen. Waarom?

Het was de plek die God had uitgekozen. Hij begeerde Sion tot zijn woning (Psalm 132:18). Op de berg Sion, het hoogste punt van Jeruzalem verrees de tempel. Daar kwam de verzoening tot stand. Je kunt toch nergens beter wonen? Je bent nergens op aarde zo dicht bij de HEER van de hemelse machten (Psalm 84).

Verlangen wij ook om dicht bij God te leven? Dat kan nu overal in de wereld (lees maar Johannes 4:21vv. waar Jezus dat zelf zegt). God zoekt bidders vanuit de dagelijkse werkplek en graag hoort Hij hun lied.

Nehemia 12:1-43

Een hoofdstuk vol namen. Het valt voor ons snelle Westerlingen niet mee om de aandacht erbij te houden. Wat hebben wij nu aan zo'n bijbelgedeelte? Het zijn toch allemaal onbekenden voor ons?

Toch is het minder saai dan wij denken. Overal koren en muziek. De mensen zijn zo blij als de muur van Jeruzalem er eindelijk staat. Tot ver buiten de muren is de feestvreugde te horen. (43).

Het wil ook de eeuwen doorklinken. De koren en de mensen komen immers in het huis Gods. God wil wonen bij de mensen! Geweldig! Immanuël = God met ons.

Heilige Abend zeggen onze Oosterburen. Morgen is het Kerstfeest. God komt ons verlossend nabij.

Nehemia 12:44-13:14

Eén zinnetje kan je treffen: 'Juda scheidde namelijk vreugde in de priesters en de levieten die dienst deden' (44b). Wanneer wij blij zijn over de voortgang van de kerk, komt het met de bijdragen voor de kerk wel in orde. Wie Jezus als zijn Heer en Heiland erkent, is zorgzaam voor de werkers in Jezus' naam.

Maar het kan met ons mensen snel weer mis gaan. Kerkmensen verkleinen soms de afstand tot de wereld (1-3) of gaan zichzelf op een voetstuk zetten (4,5). Als Nehemia dat ontdekt, handelt hij resoluut. De tempel is Gods heilig huis! Dat moet ook in de gemeente van Christus bedacht. Wij leven in de kerk op heilige grond.

Wat goed dat wij zondige mensen weer terecht kunnen komen door de komst van Gods Zoon in het vlees. Lees vandaag op de eerste Kerstdag eens artikel 20 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Nehemia 13:15-31

Nehemia heeft een scherpe blik. Hij ziet dat zijn volksgenoten op de sabbat druk aan het werk zijn. De handel tiert welig. De Tyriërs slaan hun slag op Israëls rustdag. Dit moet stoppen. Daarom doet Nehemia de poort naar de wereld dicht.

Er is nog meer mis. Van hoog tot laag zijn vrouwen van buiten gehuwd. Het gevolg is dat de kinderen weg groeien van het geloof. Zo gaat dat. Ook dat moet stoppen. 'Jullie weten toch wel hoe het zelfs met koning Salomo is mis gegaan?' zegt Nehemia.

Gods volk staat wel in de wereld, maar is niet van de wereld. Juist Jezus bad daarom zijn Vader: 'Bewaar hen in mijn naam' (Johannes 17:11vv.). Daarom kunnen wij heilig leven op aarde.

Ester 1

Het boek bijbelboek Ester is meer dan een spannend verhaal. Houd *Genesis 3:15* bij het lezen steeds voor de aandacht. Gods volk van toen werd aangevallen door de duivel en zijn handlangers. Maar God houdt zijn belofte!

Koning Ahasveros richt een feestmaal aan voor zijn hoge functionarissen. Als de wijn royaal heeft gevloeid, moet koningin Wasti maar eens laten zien hoe mooi ze is. Begrijpelijk dat ze dit weigert. De koning voelt zich genomen. Zo'n koningin geeft een slecht voorbeeld aan de andere vrouwen. Dus moet ze vernederd. De man zal haar heer en meester blijven (22).

Maar gaat het dan wel goed?

Ester 2 :1-11

Koning Ahasveros ontwaakt uit zijn roes en ontdekt dat hij Wasti onherroepelijk kwijt is als koningin. Hier moet wat aan gedaan. Mooie meisjes worden geronseld. Zo ging dat toen in Perzië... Onder hen is Hadassa, de pleegdochter van de Jood Mordechai.

God heeft dat meisje gezegend met uiterlijke schoonheid. Die gaat ergens toe dienen. Het volk Israël is een bijzonder volk. Via deze natie gaan Gods heilsbeloften schitteren. Lees maar door.

Mordechai is in staat de stand van zaken rond het koninklijke hof te volgen. Wat gaat er met zijn mooie 'mirt' (betekenis van de naam Hadassa) gebeuren? Hoe gaat de God van Israël hier handelen?

Ester 2:12-23

Hadassa of te wel Ester (=ster) - die naam zal ze aan het hof gekregen hebben - maakt indruk op de koning. Ze straalt van nature (zie het slot van vers 15). Zij ontvangt de kroon en mag de plaats van Wasti innemen. Zo leidt God haar levensweg. De betekenis daarvan komt later aan het licht.

Mordechai ontdekt een samenzwering. Vorsten hadden toen veel vijanden. Rijkdom en macht wekken altijd afgunst. Hij slaagt erin om dat verraderlijke plan door te geven aan Ester. Zò komt de koning het te weten. De twee samenzweerders - Bigtan en Teres, behorend tot de paleiswacht - worden ter dood veroordeeld. De kronieken leggen het vast voor later.

Ester 3

Hamans ster aan het koninklijke hof stijgt. De koning zet hem boven alle anderen. Voor hem moet ieder knielen. Mordechai weigert. Waarom? Dat niet knielen valt natuurlijk op en komt ook Haman ter ore. De man kan dat niet hebben en zint op wraak. Buigt die Jood Mordechai niet voor mij, nu dan zal ik heel dat vreemde volk (8) treffen.

Hier komt de duivel naar voren sluipen. Dat aparte volk moet weg van de aardbodem. Dè Redder uit die natie mag er niet komen (*Gen. 3:15!*).

De plannen worden gesmeed. Na heel wat geharrewar - Haman moet bijna een vol jaar zijn woede inhouden - wordt bepaald dat het eindvonnis over heel het joodse volk op de 13 de van de 12 de maand zal uitgevoerd worden. Er dreigt groot onheil. Geen wonder dat de stad Susan waar veel Joden wonen in rep in roer raakt.

Ester 4

De spanning stijgt. Mordechai ziet de ernst van de tijd. Ester moet met spoed op de hoogte gebracht. Het vreselijke plan van Haman raakt ook haar! Ze komt secuur alles aan de weet (5vv.). Mordechai draagt haar op om de koning om genade te smeken. Ester beseft daarvan het risico. Geen mens mag ongeroepen bij de koning komen. Alleen als de vorst bij zo'n plotselinge ontmoeting je de gouden scepter toe steekt, overleef je dat. O, wat spannend.

Dan zegt Mordechai: 'Wie weet ben je juist koningin geworden met het oog op een tijd als deze' (14).

Dit geeft Ester -en ons!- te denken. Alleen... het gaat langs het scherp van de schede. Vasten past zeker hier. Omkeer tot God is echt nodig.

Ester 5: Een riskant etentje

Ester raapt alle moed bij elkaar, kleedt zich in koninklijke statie en begeeft zich naar de binnenste voorhof van het koninklijk paleis. Daar wacht ze met bonzend hart tot Koning Ahasveros haar ziet, met in haar gedachten de woorden van Oom Mordechai: "Wie weet ben je juist koningin geworden met het oog op een tijd als deze" (4:14). Ze weet dat alle Joden in Susa met haar meeleven. Ze is bereid om voor haar volk te sterven, als het moet (4:16-17). Het gaat om de redding van haar volk uit de handen van Haman, de Amalekiet. En: de HERE zelf is met haar! Ook al wordt zijn Naam in het hele boek niet genoemd, Hij is voortdurend aanwezig. Dat geeft haar moed.

De koning is in een goede bui (uit de algemene geschiedenis weten we dat deze man heel nukkig kon zijn en er niet voor terugschrok om wie ook maar hem in de weg stond zonder vorm van proces te laten ombrengen). Hij is blij Ester te zien en wil haar alles wel geven. Op haar uitnodiging om bij haar te komen eten, samen met Haman, gaat hij meteen positief in. Hij heeft natuurlijk wel door dat Ester ergens heel erg mee zit. Maar, als zij er nog niet aan toe is om hem dat te vertellen, neemt hij ook de tweede uitnodiging aan. Morgen zal Ahasveros het horen. Afgesproken. En Haman, jodelend van plezier gaat hij naar huis en blaast zichzelf nog wat extra op. Alleen, die vervelende Mordechai vergalt hem zijn vreugde. Hangen zal hij. Ester slaakt een zucht van verlichting: tot zover is alles goed gegaan.

Ester 6: *Koninklijke eer voor ... Mordechai*

Zou Ahasveros zich ongerust maken over zijn vrouw Ester? Hoe dan ook, hij kan niet slapen en laat zich voorlezen uit de koninklijke annalen. Hoe komt het zo uit: de koning hoort hoe Mordechai eens zijn leven heeft gered en hij wil hem daarvoor alsnog onderscheiden. En dat terwijl Haman zich juist bij hem aandient om hem toestemming te vragen voor Mordechai's executie. Het kan toch niet anders: God zelf heeft de regie van dit spel in handen. Hij gaat nu definitief afrekenen met Amalek, dat altijd al zijn verbondsvolk met de dood bedreigde.

"Wat moet er gedaan worden als de koning iemand eer wil bewijzen?" Haman – in de waan dat hij natuurlijk de man is die die koninklijke eer gaat krijgen – schildert spontaan de koning – en zichzelf! – een prachtig evenement voor ogen. Hij haalt echt alles uit de kast en ziet zichzelf al rondrijden als de koning zelf, helaas maar voor even. Maar dan komt de vreselijke dreun: "Doe dat met de Jood Mordechai!" Met nadruk zegt de koning: "Laat niets van wat u hebt voorgesteld achterwege." O, wat een ontstellende vernedering voor Haman. Zijn aartsvijand krijgt koninklijke eer. En hij is zijn dienaar. "Je zult het volledig van hem verliezen," voorspellen zijn vrienden hem. Hij hoeft nu natuurlijk niet meer bij de koning aan te komen met zijn moordplan. En voor het feestmaal bij Ester is hij echt niet meer in de stemming.

Ester 7: *De executie van Haman*

Weer eten Ahasveros en Haman bij Koningin Ester. Ahasveros ontspannen en vrolijk, bereid om Ester te plezieren; Haman boos en bitter, tot in het diepste van zijn ziel vernederd; Ester, hypernerveus maar vastberaden. Wanneer de koning opnieuw vraagt wat haar wens is, stort Ester haar hart uit, zonder angst voor de mogelijke gevolgen: "Mijn volk en ik zijn ten dode opgeschreven." Hoe dit voor haarzelf afloopt, het deert haar niet. Als haar volk maar gered wordt.

"Wie is die man?" vraagt de koning. Ester, zonder vrees, geeft antwoord: "Die ellendeling daar, Haman!" De koning loopt de tuin in om na te denken. Zou hij zich echt niet meer herinneren hoe hij Haman vrij spel gegeven had tegen het volk van Ester (3:10-11)? Maar hoe kan hij nu Hamans misdadige plan verijdelen? Als hij bij terugkomst Haman aan Esters voeten ziet liggen, gaat hij door het lint. Het is afgelopen met Haman: hij wordt opgehangen aan de paal die voor Mordechai bestemd was. In een paar uur tijd is een eind gekomen aan een eeuwenlange strijd van Amalek tegen Israël: Gods profetie is vervuld.

Ester 8:1-8: *Onherroepelijke ommekeer*

Ineens zijn de rollen omgekeerd: Ester krijgt van de koning Hamans bezittingen cadeau, Mordechai ontvangt Hamans positie. Met de zegelring van de koning aan zijn vinger heeft hij nu het hele koninkrijk in zijn hand en kan hij zijn volk redden van de ondergang. De koning zelf geeft zijn fiat: "Wat geschreven is in naam van de koning en verzegeld met de zegelring van de koning, kan niet worden herroepen." Dat gold voor de uitroeiingswet van Haman. En dat zal ook gelden voor het tegenbevel van Mordechai. Zo laat God de kansen keren voor zijn volk Israël. Na vroeger de redding uit Egypte, nu de redding van Amalek. Redding uit de klauwen van de duivel (beide landen zijn symbool van de slang).

NB, de positie van Haman als adviseur van de koning moet niet worden onderschat (vgl Achitofel en Husai, adviseurs van David; ook: de wijzen van de farao in Mozes' dagen). Haman kan worden beschouwd als sacraal leider, tovenaars, hogepriester, die het contact met de goden onderhoudt. Het zou me niet verbazen, als hij – immers in Perzië – een expert in de astrologie is geweest. In de plaats van deze 'heiden' komt nu de Jood Mordechai, lid van Gods verbondsvolk. Inderdaad een grote ommekeer, alleen al in sfeer en instelling. Ahasveros was er op zijn minst tevreden mee.

Ester 8:9-17: *Redding voor de Joden en de volken*

Mordechai laat er geen gras over groeien. Meteen na de grote verandering laat hij een bevelschrift schrijven en per expresse toesturen aan alle 127 provincies van het Perzische rijk, in ieders eigen schrift en taal (net als destijds dat van Haman). Het bevel is niet voor misverstand vatbaar en er is niemand die het niet ontvangt.

Ook de Joden, het doelwit van Hamans wet, krijgen het apart bezorgd (zij wonen immers verstrooid tussen de andere volken, behalve dan de Joden die naar Juda en Jeruzalem zijn teruggekeerd en daar de tempel hebben herbouwd). Zo roept Mordechai in naam van Koning Ahasveros de dreigende holocaust een halt toe. De Joden mogen zich met alle middelen verdedigen. Ze mogen – op 13 Adar – hun vijanden tot de laatste man doden en hun bezittingen buitmaken, uit zelfverdediging.

Mordechai krijgt de hoogste eer. De stad Susa is opgetogen. De Joden zijn uitgelaten. Overal wordt feest gevierd. Meer nog: als gevolg van het tegenbevel van Ahasveros sluiten velen uit de andere volken zich bij de Joden aan. Ze zijn bang voor hun hachje. Om de dans te ontspringen worden zij Jood. De redding van de Joden betekent ook hun redding. Laat angst de volken drijven, het is God die dit allemaal bewerkt. Zo bereidt Hij de wereld van die dagen voor op de redding van de wereld die zal komen door zijn Zoon, de Heiland van de wereld.

Ester 9:1-19: *Rust!*

Op 13 Nisan (1^e maand) – NB de dag voor Pesach, het feest van Israëls verlossing! – had Haman zijn dodelijke wet uitgevaardigd. Op 23 Siwan (3^e maand) liet Mordechai het tegenbevel uitgaan. De maand Adar breekt aan (12^e maand). De spanning stijgt ten top. Nog enkele dagen, dan gaat het gebeuren. Het? Wat?

13 Adar, de fatale datum voor Gods volk. Tenminste, dat is de bedoeling. Maar nee, het omgekeerde gebeurt: "het waren juist de Joden die hun belagers in hun macht kregen." De hele natie is bang, van laag tot hoog.

De gouverneurs, de ambtenaren, ze steunen de Joden. Ze zijn allemaal beducht voor de invloed van Mordechai. Alle tegenstanders, onder wie de zonen van Haman, worden gedood. In totaal 75.000 mensen. De dag erna worden in de burcht van Susa nog meer tegenstanders geëxecuteerd, met de instemming van Koning Ahasveros. Hij staat volledig achter Ester en Mordechai en steunt de redding van hun volk, Gods volk.

14 Adar, net als 14 Nisan: een dag van rust, van feestmalen en feestvreugde (voor de Joden in Susa:15 Adar). Het wordt een jaarlijkse gedenkdag. Elk jaar weer vieren de Joden feest en sturen elkaar lekkernijen toe, omdat op 13 Adar God hun leven redde. Nee, dat was geen dag van brute wraak en grove plundering: alleen de misdadigers die nog steeds achter Haman stonden werden gedood. Hun bezittingen werden met geen vinger aangeraakt. Het ging alleen maar om redding, niet om verovering.

Ester 9:20-10:3: Feest!

Droefheid is veranderd in vreugde, rouw in feest. Op bevel van Mordechai wordt het 'feest van de rust' een vast gebruik onder de Joden. Er wordt ook een naam gekozen voor dit bevrijdingsfeest: Poerim, naar het woord poer (lot), omdat de Amalekiet Haman het lot had laten werpen om de Joden uit te roeien. Zo wordt de herinnering aan deze dagen levend gehouden, generatie op generatie. Ester zelf vindt dit zo belangrijk dat ook zij hierover 'bindende voorschriften' geeft.

God heeft naar zijn volk omgezien en de dreiging weggenomen (vgl Ex. 2:23-25). De dreiging is veranderd in het tegenovergestelde: de Joden staan in hoog aanzien en worden overal geëerd. Mordechai, in zijn hoge positie pal onder de koning (vgl Jozef in Egypte), staat borg voor het welzijn van zijn volk. Zo wijst hij vooruit naar de Christus, de grote Pleitbezorger, die komen zal om de wereld definitief te redden van de allergrootste booswicht, de duivel zelf. Het boek Ester laat zien dat zijn dagen geteld zijn. Er is eeuwige rust op komst!

PS – Hieronder volgen nog enkele historische gegevens met betrekking tot de in het boek Ester beschreven gebeurtenissen (tip: kijk ook eens op www.bijbelencultuur.nl, onder 'Ester'):

485 - 465 vC	-Ahasveros (= Sasta I, Xerxes) regeert over Perzië, in de plaats van zijn vader Darius I (die de Joden toestemming gaf om verder te bouwen aan hun tempel, klaar in 516 vC). Ahasveros is een krachtig heerser die in staat is een groot rijk onder controle te houden, en daarnaast ook nog uit te breiden (hij valt Griekenland binnen). Hij is schatrijk, houdt graag grote feesten, is impulsief en bruto. Het voorstel van Haman past bij zijn temperament.
479 vC	-Ester wordt gekozen tot koningin in de plaats van Wasti. Uit alles blijkt dat Ahasveros haar zeer waardeerde, evenals trouwens haar oom, Mordechai (Wasti wordt later als 'koningin-moeder' in ere hersteld door Ahasveros' zoon en opvolger, Artasasta I (= Artaxerxes, 465-424 vC)).
474 vC	-Haman beraamt zijn plan om de Joden uit te roeien. Dit plan wordt verijdeld door Ester en Mordechai. Op 13 Adar krijgen de Joden rust: het hele volk is hun welgezind, de tegenstanders worden uitgeschakeld. Sinds deze dag wordt jaarlijks op 14 en 15 -Adar het Purimfeest gevierd.
458 vC 445 vC	-Ezra gaat naar Jeruzalem (Ezra 7:6-9). Nehemia, in dienst van Koning Artasasta I, gaat naar Jeruzalem (Nehemia. 1-2).

Job 1

Kent u, ken jij Job? Job was rijk. Ongelooflijk rijk. Ook had hij tien kinderen. Allemaal volwassen intussen. Met elk van hen had hij een goede band. Job was een gelukkig man.

Maar op een dag keert het tij. Alles raakt hij kwijt. Ook zijn kinderen. Ze zijn er niet meer.

En Job: Job vloekt niet, Job klaagt niet. Begrijpt u dat en jij?

Job 2

Kent u de vrouw van Job? In elk geval begrijpt die vrouw niets van haar man. Waarom vloekt hij niet? Kunt u het zich voorstellen? Je houdt van je man. En dan overkomt hem iets verschrikkelijks. Wat doet jou dat zeer. Maar je man: hij klaagt zelfs niet. Woedend word je. Maar Job gaat tegen zijn vrouw in. Begrijpt u dat?

Job 3

Misschien begrijpen we Job nu wat beter. Hij wilde, dat hij er nooit was geweest. Alhoewel: wie verlangt er nu naar de dood? Vandaag is het dodenherdenking. Veel mensen hadden voor de vrijheid van Nederland hun eigen leven over. Maar het was wel een offer! Toch gebeurt het ook, dat iemand niet verder leven wil. Job gaat verder. Was hij er maar nooit

Job 4:1-5:7

Natuurlijk had Job ook relaties. Vrienden. De meesten blijven weg, maar drie bezoeken Job. Tegelijk. Het zijn echte Oosterlingen. Het is tot en met te zien, dat de ellende van hun vriend iets met hen doet. Eerst zeggen ze geen enkel woord. Vervolgens zijn ze niet meer te stuiten.

Maar helpen kunnen ze niet. Of willen ze het niet? Voor Job geen bevrijdingsdag!

Job 5:8-27

Elifaz komt op voor God. Dat komt ons niet onbekend voor. Als iemand lijdt, vraag jij je al gauw af of de schuld daarvan bij hem ligt of bij God. Meestal pleit je God dan vrij. 'Hij zal er wel een bedoeling mee hebben', zeggen we dan. Maar nu kijken we in de spiegel. 'Wat Elifaz doet, kan niet', zo vinden wij. Maar dan kan ook niet alles wat wij doen!

Job 6

Tegen een vriend kun je heel veel zeggen. Elifaz, Bildad en Zofar nemen geen blad voor de mond. Job op zijn beurt ook niet. Toch kent vriendschap ook haar beperkingen. Je kunt niet alles van elkaar dragen. Zelfs niet altijd andermans leed. Maar als getroffene moet je dat niet accepteren. Stel de vraag van Job (vs. 26): "Waarom gaan mijn wanhopige woorden langs jullie heen?"

Job 7

Job durft wel wat tegen God te zeggen! Over het algemeen durven wij dat niet. Dat kan een goed teken zijn. Je kunt ook te vrijmoedig zijn tegenover God. Maar: je kunt ook teveel op een afstand blijven. En als dát de reden is, waarom je nooit boos wordt op God ... Tegen een vriend kun je veel zeggen. De band is immers maar zo niet kapot. Hoe sterk is de band met God?

Job 8

Het verdriet van een vriend is je soms te zwaar. Hoe maak je dat nu draaglijk voor jezelf? Soms helpt het, als je een verklaring vindt. Daar is Bildad ook mee bezig. Als je een papyrusplant ziet staan, dan is er ook water. Als iemand lijdt, moet daar een oorzaak voor zijn. Maar het lijden is een mysterie. De pijn ervan redeneer je nooit weg.

Job 9

Soms kun je jezelf zo machteloos voelen. Je weet, dat je gelijk hebt, maar je krijgt het niet. Als je je nu ook nog bedenkt, dat God erbij was ... Hij weet dat je gelijk hebt, Hij zag dat je het niet kreeg en toch liet Hij het gaan. Als je je dat regelmatig realiseert, voel je je ook tegenover God machteloos. Net zo als Job. Maar laat het Hem in elk geval horen!

Job 10

Hoe kan dat nou? God deed je geboren worden. Hij vormde je in het lichaam van je moeder. En diezelfde God maakt je kapot? Wij zeggen dan: 'Gód maakt je niet kapot. Dat doet de duivel.' Of ook wel: 'dat doen wijzelf.' Maar God gaf de duivel natuurlijk wel toestemming om Job stuk te maken. Als jij een ander toestaat om iets kwaads te doen, ...

Het kwaad is een mysterie. Als je er maar wel mee naar God toegaat!

Job 11

Hoe kun je je vriend zo toespreken als Zofar doet met Job? Toch is dat niet zo vreemd. Over mensen die er ellendig aan toe zijn worden soms harde dingen gezegd. 'Als hij nu eens ...' 'Als zij nu eens niet ...' Of: 'die hebben ook altijd wat.' Mensen met veel ziekte zijn vaak getekend. Ja, dat is het. Wij hangen aan hen een labeltje. Wij willen de werkelijkheid graag beheersen. Dat is beter dan dat we eronder lijden. Maar zou God dat ook vinden?

Job 12

Als iemand zijn verdriet uit, dan moet je daar toch op reageren? Je kunt toch niet alleen maar zwijgen, zoals die vrienden van Job dat zeven dagen deden? Maar als je iets zegt, moet je wel iets zinnigs zeggen. Niet iets wat die ander ook wel had kunnen bedenken. Als je iets zegt, moet je de ander daarmee een dienst bewijzen en niet jezelf. Heb ook op dat moment je naaste lief. Als jezelf!

Job 13

Hoe kun je jezelf nu verdedigen tegenover God? Had Elifaz dan toch niet gelijk? Elifaz zei (4:17) dit: "Zou God een sterveling als rechtvaardig beschouwen, kan een mens zijn schepper in de ogen zien?" Maar er is ook een andere kant (Ps. 18:27): 'jegens de reine toont God zich rein, maar jegens de verkeerde toont Hij zich een tegenstander.' En ook (Ps. 11: 7): 'de oprechten zullen zijn aangezicht aanschouwen.' Job heeft in elk geval voor een deel gelijk.

Job 14

Job heeft niet in alles gelijk. Hij schiet ook wel eens door. Hij overschrijdt regelmatig de grens tussen zichzelf en God. En we merken ook, dat hij veel dingen nog niet weet. Toch tast hij al wel naar de waarheid (vs. 15b vv). '... U zou weer verlangen naar mij, U die mij hebt gemaakt. U zou wel mijn gangen nagaan, maar niet mijn zonden tellen; die bergt U weg als geld in een buidel, de sporen van mijn misstappen wist U uit.' Wat moet dat mooi zijn. Alle schade die wij hebben aangericht is weg!

Job 15

Elifaz is opnieuw aan het woord. Hij heeft zich niet door Job laten overtuigen. Integendeel, Hij herhaalt wat hij al eerder gezegd heeft. Zijn toon is zelfs nog feller. Hij geeft Job, die jonger geweest moet zijn dan de Elifaz, een tik op de neus met de woorden: "Ben jij als eerste van de mensen geboren, ben jij ouder dan de heuvels?" Jij, Job, komt nog maar pas kijken vergeleken met mij! Elifaz zal Job wel eens even zijn gelijk tonen. Hij beroept zich op de wijze voorvaderen. Zij getuigen, net als Elifaz, dat wie God uitdaagt, zijn ondergang tegemoet gaat!

Job 16

Job is niet verder gekomen met zijn vrienden. Het is loos gepraat van armzalige troosters. Zijn klacht richting God is er nog steeds. De toon is zelfs scherper. God heeft Jobs mooie gezin kapot gemaakt, en ook zijn lichaam. Al dat kapotte is volgens de vrienden Jobs schuld. Maar Job geeft God de schuld. Hij voelt zich door God onrecht. 'Tegenstander' noemt Job Hem. Dát houdt Job niet uit. Hij schreeuwt het uit: "O aarde, bedek mijn bloed niet!" Zijn bloed moet blijven spreken. Daar mag geen zand over. Dat God onrechtvaardig bloed vergiet. Groot is de afstand tussen Job en de Here. Heeft satan het nu toch gewonnen? Nee, want onverwacht gebeurt het wonder: God luistert! Job weet het zeker. Doorbraak, juist nu! 'Zie mijn Getuige is in den hemel, mijn Pleitbezorger in den hoge', roept Job. De Tegenstander God is ook Jobs Getuige. Dat is geloofstaal!

Job 17

Job worstelt niet alleen met zijn vrienden maar ook met God, die hem onrecht aandoet. Hij schreeuwt om hulp bij God tegen God! Om een Borg, een Middelaar (vs. 3). Zijn vrienden laten hem in de steek. Iedereen drijft de spot met hem. Hij is tot een spreekwoord geworden. Het maakt hem moedeloos. Hij verwacht van het leven niets meer. Zijn verwachtingen neemt hij mee het graf in.

Job 18

Waarom neemt Bildad opnieuw het woord? Heeft hij iets nieuws te zeggen? Of heeft hij Job beter begrepen? Niets van dit alles. Het is weer hetzelfde liedje. En hij is nog scherper dan Elifaz. Opnieuw hangt hij hele schilderijen op over de ondergang van de goddelozen. Welverzekerd en onbewogen over het leed besluit hij zijn verhaal: zo loopt het af met wie God niet wil erkennen!

Job 19

Job is machteloos en zal straks sterven als één brok ellende. Maar, zegt Job, ik heb een Losser die het voor mij opneemt. De Goël die het onrecht wreekt. En ik weet, déze Goël leeft. Ik ga sterven, maar ik heb een levende Losser! Hij zal het voor mij opnemen, als ik niet verder kan.

Job grijpt hier uit boven de verwarring en het gesprek, boven die debatten met zijn vrienden en zijn eigen klachten, met dit ene: mijn Losser leeft!

Job 20

Zofar is kwaad. Waarom eigenlijk? Om wat Job zei over de Losser die het voor hem opneemt? Zofar valt fel uit tegen Job. Veel nieuws heeft hij niet te vertellen. Hij geeft wel toe dat de goddeloze een tijdlang voorspoed en vreugde kan beleven. Maar dat gaat snel voorbij. Het is van tijdelijke aard. Uiteindelijk komt hij om!

Job 21

Job reageert op het spreken van Zofar door te zeggen dat de praktijk wel anders leert. Slechte mensen genieten juist wél van het leven. Het onrecht schijnt te zegevieren! De feiten wijzen het uit! Tot na hun dood worden zij geëerd. Kijk maar eens naar hun goed verzorgde grafheuvels. "Jullie troostende woorden betekenen niets, jullie redeneringen zijn een en al bedrog."

Job 22

Voor de 3e keer komt Elifaz aan het woord. Hij geeft zijn theorie niet op: de almachtige God laat zich niet leiden door eigenbelang. Waarom zou Hij je dan onrecht aandoen? De oorzaak van je lijden moet je zoeken bij jezelf. Om je vroomheid bestraft God je niet. Dus moet het om je eigen zonden zijn. Dit lijkt een logische redenering, veel logischer dan die van Job. Maar ijskoud! Dat komt omdat Elifaz de band met God doorsnijdt met zijn: "Kan een mens God een dienst bewijzen?" (vs. 2). Job zoekt juist het contact met God. Hij smacht naar God!

Job 23

Job blijft klagen en zich tegen God verzetten. En hij kan God niet vinden. Hij wil zijn zaak voor God uiteenzetten, want zijn vrienden begrijpen hem niet. Maar God houdt zich verre. Dat is steeds Jobs klacht. Vond hij God maar. Dan zou hij oprecht blijken. Maar God geeft hem niet de gelegenheid zich te verdedigen. God gaat maar door. Wat Hij wil, brengt Hij ten uitvoer. Hij is niet te stoppen. Daarom is Job bang God onder ogen te komen. Dat is zijn moeite. En daarin hebben zijn vrienden hem niet geholpen.

Job 24

Job gaat in op de visie van zijn vrienden. Hun spreken is veel te gemakkelijk. Je kunt niet zomaar aanwijzen dat God zondaars straft. Integendeel, het lijkt alsof het onrecht maar ongehinderd bedreven kan worden. Om dit aan te tonen geeft Job een beschrijving van het dagelijks leven: het is vol verdrukking van de geringen! Maar – en dat past niet in het systeem van de vrienden – God slaat geen acht op hun gebed.

Job 25–26

Bildad neemt voor de 3^e keer het woord. Hij is kort. Hij heeft niet veel nieuws te zeggen. Hij hamert op het oude thema: God is ontzagwekkend en hoe kan de broze mens rechtvaardig zijn tegenover zo'n God?

Sarcastisch bedankt Job zijn vriend: Wat heb je me weer goed geholpen! Job weet ook wel dat God groot is. Hij heeft het al eerder gezegd. Toen met de wrange bijmaak: Gods bestuur is willekeurig (hfdst. 12). Terwijl zijn vrienden bij hun oude thema blijven, komt Job verder. Zijn toon is nú die van verwondering en aanbidding.

Job 27

Job zweert bij God, dat hij onschuldig is. Hij denkt er niet aan zijn vrienden gelijk te geven. Hij wordt niet om zijn zonden gestraft. In het tweede deel van dit hoofdstuk leert Job zijn vrienden (vs. 11v.), dat God de goddeloze straft. Hadden zijn vrienden dit ook al niet gezegd? Ja, maar als rampen over de goddelozen komen, dan wil dat nog niet zeggen dat ieder die door rampen getroffen wordt een goddeloze is! Zijn vrienden zijn 'door een ijdele waan bevangen'.

Job 28

Job beschrijft het werk van een mijnwerker. Op zoek naar schatten. De mens kan alles vinden en alles uitvinden. Vandaag is de technologie hoog ontwikkeld. Maar waar is de wijsheid en hoe komt de mens daaraan? Jobs vrienden menen de wijsheid in pacht te hebben. Maar wie ziet wijsheid in een geruïneerde Job? Heeft een mens het inzicht dat hij precies weet waarom het zus of zo loopt in zijn leven? De wijsheid is alleen bij God. Hij weet welke middelen Hij moet kiezen om zijn doel te bereiken. Daarom moeten we ons onderwerpen aan zijn leiding. Ons verstand schiet tekort om alles te begrijpen over het hoe en waarom van het leven. Toch is er een wijsheid die voor de mens bereikbaar is: de vreze des Heren. Dat is een leven vol gelovig en liefdevol respect voor God. En wijken van het kwade: het praktisch levensgedrag afstemmen op wat God wil. Dát is inzicht!

Job 29

'Job scheidt wel heel erg op over zichzelf', zo denken wij misschien. Maar hebben we gelijk? Wij brengen uitersten het liefst dicht bij elkaar. Iemand die veel kan moet zich niets verbeelden. Omgekeerd moet een man of vrouw met veel verdriet niet te lang onze aandacht vragen. Iedereen heeft wel wat. Maar zo egaal is het leven in werkelijkheid niet. En Job viel inderdaad van een grote hoogte.

Job 30

Mag Job dit wel zeggen? Wij willen niet discrimineren. Maar laten we eerlijk zijn: we hebben wel negatieve gevoelens. Er zijn mensen aan wie je niets hebt. Job kende ze van enige tijd geleden ook. Hun zoons zijn nog erger. Daar heb je nog minder aan. Maar nu lachen die jongens hém uit. Ook wij worden wel eens onwaardig behandeld, niet in overeenstemming met onze positie. Mag je daar ook verdriet van hebben?

Job 31:1-23

'Je mag niet begeren.' Dat horen we elke zondagmorgen in de kerk. Dat valt niet mee. Gevoelens kunnen sterk zijn en ze zijn er, voordat je het weet. Job zegt, dat hij niet naar de meisjes keek en dat hij zich niet door zijn buurvrouw heeft laten verleiden. Zou het waar zijn? Vergis je niet. God is sterk. En Hij laat dat niet alleen in de hemel zien. Hoe dichterbij deze machtige God, des te zuiverder is je blik.

Job 31:24-40

Job lijkt wel zonder zonde. Toch is hij zich ook van fouten bewust (vs. 33). Niettemin zegt hij, dat hij alles wat hij gedaan heeft verantwoord kan. In alle openheid durft hij God tegemoet te treden (vs. 37). Is dat niet te sterk gezegd? Maar moet je dan bang zijn voor God, als je sterft of Jezus terugkomt? Dat is toch ook niet de bedoeling? Het ligt aan de situatie. Als iemand erg voldaan is over zichzelf, moet je tegen hem zeggen dat hij niets verdient. Maar als iemand ten onrechte beschuldigd wordt, kan hij heel goed zeggen dat hij een schoon geweten heeft.

Job 32

Als de drie vrienden Job niet kunnen overtuigen, neemt Elihu het woord. De belangrijkste reden daarvoor is niet, dat hij iets nieuws heeft. Hij stoort zich eraan, dat de drie vrienden Job niet van zijn schuld hebben kunnen overtuigen. Hij vindt dus ook, dat Job schuldig is (vs.3). Maar je mag volgens hem niet zeggen, dat alleen God dat duidelijk kan maken aan Job (vs. 13). Elihu is jonger. En als je jong bent, leg je je maar zo niet ergens bij neer.

Job 33

Wat Elihu zegt, lijkt op een herhaling van zetten. Hij suggereert, dat Job de wet heeft verdraaid. Hij verwacht, dat Job dat, door de nood gedwongen, uiteindelijk toch op zal biechten (vs. 27). Toch is het net alsof Elihu iets dichterbij de waarheid komt. God staat ver boven de mens (vs. 12).

Job 34

Elihu worstelt met de waarheid en langzaam maar zeker komt hij verder. Als je jezelf confronteert met ernstig leed, als je luistert naar wat anderen daarover zeggen en als je dit doet met liefde voor God, verwacht dan dat de Here je meer inzicht geeft. Dat inzicht geeft God aan Elihu. In elk geval doet Hij geen onrecht. Kan God als wetgever tegen het recht zijn (vs. 17)? Natuurlijk niet! Vandaag is er tijd om na te denken over God, ook over God en het lijden. Eén ding staat dan vast: Hem valt niets te verwijten (vs. 29,30).

Job 35

Elihu komt dichterbij de waarheid. Als je iets goeds voor iemand doet, wordt die ander daar beter van. Logisch is dan, dat hij of zij dat laat merken. Maar God is anders dan een mens. Hij bezit alles. Van wat wij aan goeds doen wordt Hij dus niet echt beter. Elihu zegt het heel duidelijk: 'Als u rechtvaardig bent, denkt u dan God iets te geven? Wat krijgt Hij dan van U (vs. 7)?'

Job 36

Wat Elihu nu zegt heeft iets dubbels. Eerst daalt hij weer neer tot op het niveau van de drie vrienden. 'Job,' zo zegt hij, 'is terecht veroordeeld als een misdadiger. Het recht heeft zijn loop gekregen (vs. 17).' Hij trekt God dus weer in het menselijke vlak. Elihu weet precies hoe het zit tussen God en Job. Maar de waarheid is sterk en wint het weer. Elihu eert God als Schepper.

Job 37

Wij, mensen van de 21^e eeuw, kunnen veel. Als het koud is, zet je de verwarming wat hoger. Als de zon te fel schijnt, trek je de zonnewering omlaag. Dat maakt je echter ook afhankelijk. Als de cv het niet doet, zit je meteen in de problemen. Trouwens, hoe vaak is de natuur ons niet de baas. Tijdens een hevige onweer valt de stroom uit. Je zit in het donker en je kunt je elektrische apparaten even niet gebruiken. Bovendien kunnen die knetterende donderslagen je best benauwd maken. Als mens ben je maar klein en God is groot. 'Geloofd zij God met diep ontzag.'

Job 38:1-21

Stel u voor, dat u kritiek op iemand heeft. U vindt, dat hij grote fouten heeft gemaakt. En u spreekt hem daarop aan. De ander reageert daarop. Hij stelt een aantal tegenvragen. Hij legt dingen uit. En langzamerhand begint u zich te schamen. Die ander weet echt veel en veel meer dan u. U voelt zich even heel klein.

U hebt vast wel eens aan het strand van de zee gestaan. Wat is dat toch een enorme watermassa, die telkens weer aanstormt op de kust. En toch wordt het land niet overspoeld. Wie zorgt daar eigenlijk voor? God. Wat kun je jezelf dan klein voelen!

Job 38:22-41

Elke avond kijken we naar de weersverwachting. Want wij willen graag weten, wat voor weer het morgen is. En het liefst ook nog, wat voor weer het overmorgen is en de dagen daarna. Heel vaak komt dat ook uit. Toch wel gemakkelijk.

Maar de verwachtingen komen ook wel eens niet uit. De meteorologen zijn dus beperkt in hun kennis. Trouwens, zelfs al komen hun verwachtingen wel uit, dan nemen ze alleen nog maar waar. Zij brengen de winden niet in beweging. Hoe gebeurt dat laatste nu? Dat heeft te maken met een verschil tussen hoge en lage luchtdruk. Akkoord. Maar ga dan nog eens verder terug. Dan komt er vast wel een moment, waarop u het niet meer weet. Is dan het toeval de oorzaak? Of zou er misschien ook nog een God zijn? Trouwens, als alles volgens een bepaalde regelmaat toegaat, wil dat nog niet zeggen dat die God er niet is.

Job 39

Als mens wil je graag greep hebben op het leven. Zo kan het heel moeilijk zijn, als je bij het ouder worden de greep op het leven verliest. Als gelovige wil je graag greep hebben op de werkelijkheid. Zo zochten de vrienden van Job een verklaring. Job had vast en zeker verkeerd gedaan. Van de weeromstuit zoekt Job ook een verklaring. Hij heeft niet verkeerd gedaan en dus doet God verkeerd.

Maar kijk nu alleen eens naar een aantal dieren. Weet jij precies wanneer een moederdier haar jongen werpt? En die struisvogel: probeer dat dier maar eens bij te houden. En die gier: laat jij dat dier tot die grote hoogte stijgen?

Als mens ben je koning over de dieren. Jazeker, maar toch maar een heel klein onderkoninkje!

Job 40:1-24

God wijst Job op het nijlpaard. Blijkbaar wordt hier toch een ander dier bedoeld, want een nijlpaard heeft geen staart (vs. 17). Kennelijk gaat het om een monster, dat geen mens in bedwang kan houden. Zo'n beest zegt meer dan 1000 woorden van mensen. Wij denken vaak, dat wij de Here God verdedigen moeten, zoals die drie vrienden van Job en ook Elihu. Maar God laat zelf wel zien, hoe groot Hij is.

Job 40:25- 41:26

Een krokodil kent u uit de dierentuin. Maar niet zo'n krokodil als hier beschreven wordt. Het lijkt wel een draak.

In elk geval kun je maar beter niet met een krokodil in aanraking komen.

Even iets anders: je hebt wel eens een jongentje dat heel veel praatjes heeft. Maar als er opeens een grote hond op hem afkomt, wordt hij stil.

Wij zijn meestal ook niet gauw stil te krijgen, maar soms wel!

Job 42

Job betuigt zijn spijt, nu voor de tweede keer (vgl. 40:4,5). Waarover?

Zijn fout was niet, dat hij zijn onschuld volhield. Die onschuld had God zelf heel duidelijk gezien (vgl. 1:8; 2:3). God wijst de drie vrienden dan ook terecht.

Maar Job had God niet mogen verwijten, dat Hij hem onrechtvaardig behandelde. Een oordeel over je eigen leven: dat kan nog. Maar een oordeel over God: dat komt geen mens toe!